

รวมข้อบังคับกับการประชุมสภา และข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม

ประกอบด้วยข้อบังคับการประชุมสภา
ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการ
รวมทั้งระเบียบที่สำคัญซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจ
ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องของ
“วุฒิสภา” “สภาผู้แทนราษฎร” และ “รัฐสภา”

รวมข้อบังคับการประชุมสภา และข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม

ประกอบด้วยข้อบังคับการประชุมสภา
ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการ
รวมทั้งระเบียบที่สำคัญซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจ
ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องของ
“วุฒิสภา” “สภาผู้แทนราษฎร” และ “รัฐสภา”

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

หนังสือ

รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม

คณะผู้จัดทำ

นางสาวนภาพร ใจสัจจะ	เลขาธิการวุฒิสภา
นายสุรพันธ์ หวังต่อลาภ	รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นางสาวเพลินดา ตันรังสรรค์	นิติกรเชี่ยวชาญ
นางสาวสายใจ เกษสุวรรณ	นิติกรชำนาญการ
นางสาวสุธีรา ชูบัณฑิต	นิติกรชำนาญการ
นางสาวจุฬารัตน์ วงศ์น้อย	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวชนิตา อ่อนพลัด	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวนิตยา นาคเกษม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวเมธาวิ มะลิรัตน์	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

จำนวนหน้า

๒๕๐ หน้า

จัดทำโดย

กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขที่ ๑๑๑๑ ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี
เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๓๐๓ - ๔

จัดพิมพ์โดย

สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขที่ ๑๑๑๑ ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี
เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๑ - ๒ และ ๐ ๒๘๓๑ ๕๘๙๐

คำนำ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๘ บัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา เรื่องหรือกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสามัญแต่ละชุด การปฏิบัติหน้าที่และองค์ประชุมของคณะกรรมการ วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การบันทึกการลงมติ การเปิดเผยการลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และการอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการ และกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้พิจารณาเห็นว่าเพื่อเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านนิติบัญญัติของสมาชิกวุฒิสภา กรรมการ ศาลอดจนผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในวงงานของรัฐสภาทุกฝ่ายให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว จึงสมควรดำเนินการจัดทำหนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ขึ้น โดยเป็นการรวบรวมข้อบังคับการประชุมสภา ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการ รวมทั้งระเบียบที่สำคัญต่าง ๆ ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องของ “วุฒิสภา” “สภาผู้แทนราษฎร” และ “รัฐสภา” นอกจากนี้ ยังได้จัดทำคำค้นเรื่องเป็นรายข้อ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ให้สามารถค้นหาหลักการและรายละเอียดในเรื่องที่มีความต้องการจะทราบได้โดยเร็วยิ่งขึ้นด้วย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ฉบับนี้ จักเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในด้านนิติบัญญัติของสมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในวงงานของรัฐสภา รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนผู้ที่สนใจโดยทั่วไปตามสมควรตามเจตนารมณ์ของการจัดพิมพ์

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
พฤศจิกายน ๒๕๖๔

สารบัญ

หน้า

ข้อบังคับการประชุมสภา

๑. ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒

(แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓).....	๑
หมวด ๑ การเลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา.....	๑
หมวด ๒ หน้าที่และอำนาจของประธานวุฒิสภา รองประธานวุฒิสภา และเลขาธิการวุฒิสภา.....	๓
หมวด ๓ การประชุมวุฒิสภา.....	๔
ส่วนที่ ๑ วิธีการประชุม.....	๔
ส่วนที่ ๒ การเสนอญัตติ.....	๑๐
ส่วนที่ ๓ การอภิปราย.....	๑๓
ส่วนที่ ๔ การลงมติ.....	๑๕
หมวด ๔ กระบวนการ.....	๑๘
หมวด ๕ การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย.....	๓๖
หมวด ๖ การให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง.....	๓๘
หมวด ๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและพระราชกำหนด.....	๓๙
ส่วนที่ ๑ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ.....	๓๙
ส่วนที่ ๒ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบ ให้พิจารณาต่อไปตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ.....	๔๔
ส่วนที่ ๓ การพิจารณาพระราชกำหนด.....	๔๕
หมวด ๘ การตั้งกระทู้ถาม.....	๔๕
ส่วนที่ ๑ บททั่วไป.....	๔๕
ส่วนที่ ๒ กระทู้ถามเป็นหนังสือ.....	๔๘
ส่วนที่ ๓ กระทู้ถามด้วยวาจา.....	๔๙
หมวด ๙ การเปิดอภิปรายทั่วไป.....	๕๐
หมวด ๑๐ ภารกิจด้านการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ.....	๕๑
หมวด ๑๑ การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย.....	๕๕
หมวด ๑๒ บทสุดท้าย.....	๕๖
บทเฉพาะกาล.....	๕๘

	หน้า
๒. ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒	
(แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓).....	๕๙
หมวด ๑ การเลือกประธานสภาและรองประธานสภา	๖๐
หมวด ๒ หน้าที่และอำนาจของประธานสภา รองประธานสภา และหน้าที่ของเลขาธิการ	๖๑
หมวด ๓ คณะกรรมการประสานงาน	๖๒
ส่วนที่ ๑ คณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร.....	๖๒
ส่วนที่ ๒ คณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ในสภาผู้แทนราษฎร	๖๓
หมวด ๔ การประชุม	๖๔
ส่วนที่ ๑ วิธีการประชุม	๖๔
ส่วนที่ ๒ การเสนอญัตติ	๗๐
ส่วนที่ ๓ การอภิปราย	๗๓
ส่วนที่ ๔ การลงมติ.....	๗๕
หมวด ๕ กรรมาธิการ.....	๗๘
หมวด ๖ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ	๘๐
หมวด ๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไป...	๘๘
หมวด ๘ กระตุ่ถาม	๘๘
ส่วนที่ ๑ บททั่วไป	๘๘
ส่วนที่ ๒ กระตุ่ถามสดด้วยวาจา.....	๑๐๑
ส่วนที่ ๓ กระตุ่ถามทั่วไป.....	๑๐๒
ส่วนที่ ๔ กระตุ่ถามแยกเฉพาะ	๑๐๓
หมวด ๙ การเปิดอภิปรายทั่วไป	๑๐๕
ส่วนที่ ๑ การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ	๑๐๕
ส่วนที่ ๒ การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญ.....	๑๐๖
หมวด ๑๐ การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย.....	๑๐๖
หมวด ๑๑ บทสุดท้าย	๑๐๗
บทเฉพาะกาล	๑๐๘
๓. ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๖๓.....	๑๑๑
หมวด ๑ หน้าที่และอำนาจของประธานรัฐสภา รองประธานรัฐสภา และหน้าที่ของเลขาธิการรัฐสภาและรองเลขาธิการรัฐสภา	๑๑๒
หมวด ๒ การประชุมรัฐสภา	๑๑๔
ส่วนที่ ๑ วิธีการประชุม	๑๑๔
ส่วนที่ ๒ การเสนอญัตติ	๑๑๘

	หน้า
ส่วนที่ ๓ การอภิปราย	๑๒๐
ส่วนที่ ๔ การลงมติ	๑๒๒
หมวด ๓ กรรมวิธีการ	๑๒๔
หมวด ๔ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ	๑๒๘
หมวด ๕ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ	๑๓๕
ส่วนที่ ๑ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้น เพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญ	๑๓๕
ส่วนที่ ๒ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ต้องย้บยั้งไว้ ตามมาตรา ๒๗๑ ของรัฐธรรมนูญ	๑๓๖
หมวด ๖ การให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ	๑๓๖
หมวด ๗ การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา ตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญ	๑๓๗
หมวด ๘ การเสนอและการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม	๑๓๗
หมวด ๙ การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี	๑๔๒
หมวด ๑๐ การแถลงนโยบาย	๑๔๔
หมวด ๑๑ การเปิดอภิปรายทั่วไป ตามมาตรา ๑๕๕ และมาตรา ๑๖๕ ของรัฐธรรมนูญ	๑๔๔
หมวด ๑๒ การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย	๑๔๕
หมวด ๑๓ บทสุดท้าย	๑๔๖

ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการ

๑. ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓....	๑๔๙
หมวด ๑ จริยธรรม	๑๕๐
ส่วนที่ ๑ จริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์	๑๕๐
ส่วนที่ ๒ จริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก	๑๕๑
ส่วนที่ ๓ จริยธรรมทั่วไป	๑๕๒
ส่วนที่ ๔ จริยธรรมอันเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก และกรรมการ	๑๕๓
หมวด ๒ การส่งเสริมและควบคุมให้เป็นไปตามจริยธรรม	๑๕๔
ส่วนที่ ๑ คณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา	๑๕๔
ส่วนที่ ๒ การพิจารณาเรื่องร้องเรียน	๑๕๖
บทเฉพาะกาล	๑๕๗

๒. ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ	
พ.ศ. ๒๕๖๓.....	๑๕๙
หมวด ๑ อุดมคติของการเป็นสมาชิกและกรรมการ.....	๑๖๐
หมวด ๒ จริยธรรมอันเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและกรรมการ.....	๑๖๑
หมวด ๓ การส่งเสริมและควบคุมให้เป็นไปตามจริยธรรม.....	๑๖๓

ระเบียบวุฒิสภา

๑. ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา พ.ศ. ๒๕๖๒.....	๑๗๓
๒. ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการลงชื่อมาประชุมและการลาประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒.....	๑๗๗
๓. ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การตั้งอนุกรรมการซึ่งมีไขกรรมการในคณะ พ.ศ. ๒๕๖๒.....	๑๘๑
๔. ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภา ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ (แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๔).....	๑๘๗
๕. ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป ของสมาชิกวุฒิสภาทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น พ.ศ. ๒๕๖๓.....	๑๙๑
๖. ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมลับในที่ประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๓.....	๑๙๕
๗. ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓.....	๑๙๙
๘. ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุม ของคณะกรรมการ และการเปิดเผยบันทึกการประชุมและรายงาน ของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ พ.ศ. ๒๕๖๓.....	๒๐๕

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร

๑. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม พ.ศ. ๒๕๖๒.....	๒๐๙
๒. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการลงชื่อมาประชุมและการลาการประชุม สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒.....	๒๑๓
๓. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการกระทำกิจการ พิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดที่มีความเกี่ยวข้องกันของ คณะกรรมการหลายคณะ พ.ศ. ๒๕๖๒.....	๒๑๕

๔. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการอนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ..... ๒๑๙
๕. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการร้องขอ และการโฆษณาคำชี้แจง
เนื่องจากการกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่น
ได้รับความเสียหาย พ.ศ. ๒๕๖๓ ..... ๒๒๑
๖. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยกำหนดเวลาการแสดงความจำนงตั้งกระทู้ถามสด
ด้วยวาจา พ.ศ. ๒๕๖๓ ..... ๒๒๙
๗. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ของคณะกรรมการธิการ พ.ศ. ๒๕๖๔ ..... ๒๓๑

ระเบียบรัฐสภา

- ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ..... ๒๓๙

ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา

พ.ศ. ๒๕๖๒

(แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓)

ข้อบังคับ
การประชุมวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา เพื่อให้การดำเนิน
กิจการของวุฒิสภาและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
เป็นแบบอย่างที่ดี ภายใต้หลักธรรมาภิบาล และสอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศ
และยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของ
ประชาชน โดยธำรงรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
วุฒิสภาจึงตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
วันใช้บังคับ
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑

ยกเลิกข้อบังคับเดิม

ข้อ ๔ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามข้อบังคับนี้ และมีอำนาจออกระเบียบ
ผู้รักษาการ
เพื่อปฏิบัติการตามข้อบังคับนี้

หมวด ๑

การเลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา

ข้อ ๕ ในการเลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาครั้งแรก
ให้เลขาธิการวุฒิสภาเชิญสมาชิกผู้ที่มีอายุสูงสุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมวุฒิสภาเป็นประธาน
ชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาดำเนินการเลือกประธานวุฒิสภาและ
รองประธานวุฒิสภา และเพื่อดำเนินการในเรื่องอื่นที่จำเป็นจะต้องประชุมปรึกษา
ในการประชุมครั้งนั้นด้วย

ประธานชั่วคราว
ของที่ประชุม

ในการดำเนินการเลือกตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม
ได้รับการเสนอชื่อเป็นประธานวุฒิสภาหรือรองประธานวุฒิสภา ให้สมาชิกผู้ที่มีอายุสูงสุด
ในลำดับถัดไปซึ่งอยู่ในที่ประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๑๙ ง หน้า ๑๗ วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๒.

การเลือก
ประธานวุฒิสภา

การแสดงวิสัยทัศน์

ข้อ ๖ ในการเลือกประธานวุฒิสภา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อสมาชิกได้หนึ่งชื่อ การเสนอนั้นต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคน

ก่อนที่จะดำเนินการเลือกประธานวุฒิสภานั้น ให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อตามวรรคหนึ่งกล่าวแสดงวิสัยทัศน์ในการที่จะดำรงตำแหน่งต่อที่ประชุมวุฒิสภาภายในเวลาที่ที่ประชุมวุฒิสภากำหนด

ถ้ามีการเสนอชื่อผู้ใดเพียงชื่อเดียว ให้ถือว่าผู้นั้นได้รับเลือก

ถ้ามีการเสนอชื่อสองชื่อหรือมากกว่าสองชื่อ ให้มีการลงคะแนนเป็นการลับ โดยการเขียนชื่อผู้ซึ่งตนประสงค์จะเลือกลงบนแผ่นกระดาษ ใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ แล้วให้เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับหมายเลขประจำตัวสมาชิกมาลงคะแนนเป็นรายคน โดยนำซองใส่ลงในภาชนะที่จัดไว้เพื่อการนั้น ในการตรวจนับคะแนน ให้ประธานของที่ประชุมเชิญสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าคนเป็นกรรมการตรวจนับคะแนน

กรณีมีการเสนอชื่อสองชื่อ ให้ผู้ได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้าได้คะแนนสูงสุดเท่ากันให้เลือกใหม่อีกครั้งหนึ่ง แต่ถ้าคะแนนเท่ากันอีก ให้ใช้วิธีจับสลาก

กรณีมีการเสนอชื่อมากกว่าสองชื่อ ให้ผู้ได้คะแนนสูงสุดและมีคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่มาประชุมเป็นผู้ได้รับเลือก แต่ถ้าผู้ได้คะแนนสูงสุดมีคะแนนไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่มาประชุม ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ถ้ามีผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับแรกหนึ่งคน และผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับที่สองหนึ่งคน ให้นำชื่อผู้ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับดังกล่าวมาให้สมาชิกลงคะแนน หรือ

(๒) ถ้ามีผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับแรกเกินกว่าหนึ่งคน ให้นำชื่อผู้ได้คะแนนสูงสุดดังกล่าวมาให้สมาชิกลงคะแนน หรือ

(๓) ถ้ามีผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับแรกหนึ่งคนและมีผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับที่สองเกินกว่าหนึ่งคน ให้นำชื่อผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับแรกและลำดับที่สองทุกคนมาให้สมาชิกลงคะแนน

ทั้งนี้ ให้ผู้ได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ได้รับเลือก แต่ถ้าคะแนนเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับสลาก

ให้ประธานของที่ประชุมประกาศชื่อผู้ได้รับเลือกต่อที่ประชุมวุฒิสภา และสั่งให้เจ้าหน้าที่ทำลายบัตรออกเสียงลงคะแนนนั้นด้วย

การเลือกรองประธาน
วุฒิสภา

ข้อ ๗ ในการเลือกรองประธานวุฒิสภา ให้นำความในข้อ ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่วุฒิสภามีมติให้มีรองประธานวุฒิสภาสองคน ให้เลือกรองประธานวุฒิสภาคนที่หนึ่งก่อน แล้วจึงเลือกรองประธานวุฒิสภาคนที่สอง

ข้อ ๘ ในการเลือกประธานวุฒิสภาหรือรองประธานวุฒิสภาแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้นำความในข้อ ๖ และข้อ ๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ในกรณีที่ต้องเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างพร้อมกันทุกตำแหน่ง ให้นำความในข้อ ๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลมด้วย

การเลือกประธานวุฒิสภา
หรือรองประธานวุฒิสภา
แทนตำแหน่งที่ว่าง

ข้อ ๙ เมื่อได้เลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาแล้ว ให้เลขาธิการวุฒิสภามีหนังสือแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งต่อไป

การแต่งตั้งประธานวุฒิสภา
และรองประธานวุฒิสภา

เมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาแล้ว ให้เลขาธิการวุฒิสภาส่งสำเนาประกาศพระบรมราชโองการไปยังสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ และองค์การอัยการ เพื่อทราบด้วย

หมวด ๒

หน้าที่และอำนาจของประธานวุฒิสภา รองประธานวุฒิสภา และเลขาธิการวุฒิสภา

ข้อ ๑๐ ประธานวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) ควบคุมและดำเนินกิจการของวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
- (๒) เป็นประธานของที่ประชุมวุฒิสภา
- (๓) ประกาศกำหนดสถานที่ประชุมวุฒิสภาและบริเวณที่ประชุมวุฒิสภา รวมทั้งสถานที่ประชุมวุฒิสภาและบริเวณที่ประชุมวุฒิสภาชั่วคราว
- (๔) รักษาความสงบเรียบร้อยในที่ประชุมวุฒิสภาตลอดถึงบริเวณที่ประชุมวุฒิสภา
- (๕) เป็นผู้แทนวุฒิสภาในกิจการภายนอก
- (๖) แต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อกิจการของวุฒิสภา
- (๗) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่มิกฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

หน้าที่และอำนาจของ
ประธานวุฒิสภา

ข้อ ๑๑ รองประธานวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจช่วยประธานวุฒิสภาในกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของประธานวุฒิสภา หรือปฏิบัติการตามที่ประธานวุฒิสภามอบหมาย

หน้าที่และอำนาจของ
รองประธานวุฒิสภา

ในกรณีที่ไม่มีประธานวุฒิสภาหรือประธานวุฒิสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานวุฒิสภาคคนที่หนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา ถ้าทั้งประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาคคนที่หนึ่งไม่มีหรือไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานวุฒิสภาคคนที่สองเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา

หน้าที่และอำนาจของ
เลขาธิการวุฒิสภา

- ข้อ ๑๒** เลขาธิการวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้
- (๑) นัดประชุมวุฒิสภาและนัดประชุมคณะกรรมการครั้งแรก
  - (๒) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมวุฒิสภาและที่ประชุมคณะกรรมการเข้าปฏิบัติหน้าที่
  - (๓) ช่วยประธานของที่ประชุมในการประชุม
  - (๔) ควบคุมการดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมที่เป็นการเปิดเผยและการประชุมลับให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด
  - (๕) ควบคุมการทำรายงานการประชุมทั้งปวง
  - (๖) ยืนยันมติของวุฒิสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง
  - (๗) รักษาสรุปรายงาน เอกสาร ข้อมูล และทรัพย์สินของวุฒิสภา
  - (๘) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด
  - (๙) กำกับดูแลการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับนี้อย่างมีประสิทธิภาพ
  - (๑๐) หน้าที่อื่นตามที่มิมีกฎหมายบัญญัติไว้ หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ หรือตามที่ประธานวุฒิสภามอบหมาย

หมวด ๓

การประชุมวุฒิสภา

ส่วนที่ ๑

วิธีการประชุม

การประชุมวุฒิสภา

ข้อ ๑๓ การประชุมวุฒิสภาย่อมเป็นการเปิดเผย แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาแล้วแต่กรณี ร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ

ในการประชุมวุฒิสภาเฉพาะที่เป็นการเปิดเผย ให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมได้ตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนดไว้ และให้ประธานวุฒิสภาจัดให้มีการถ่ายทอดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ และจัดให้มีการถ่ายทอดการประชุมทางเครื่องขยายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์วงจรปิดภายในบริเวณของรัฐสภา รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น และล่ามภาษามือ หากมีเหตุขัดข้องให้แจ้งที่ประชุมทราบ ทั้งนี้ อาจจัดให้มีคำบรรยายแทนเสียงด้วยก็ได้

ในการประชุมลับ ผู้ที่จะอยู่ในที่ประชุมวุฒิสภาหรือ ณ ที่ใดในระยะเวลาที่จะฟังการประชุมได้ก็แต่เฉพาะสมาชิก รัฐมนตรี และผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุม และห้ามใช้เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ หรือเครื่องมือสื่อสารใด ๆ ยกเว้นการบันทึกของวุฒิสภา และห้ามกระทำการใด ๆ ที่ทำให้การประชุมลับออกไปสู่บุคคลภายนอก ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด

ข้อ ๑๔ ให้มีการประชุมวุฒิสภาครั้งแรกภายในสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมสามัญหรือวิสามัญของรัฐสภา เว้นแต่ประธานวุฒิสภาเห็นว่าไม่มีวาระที่จะพิจารณา ในกรณีเช่นนั้นให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้สมาชิกทราบล่วงหน้า

การประชุมวุฒิสภา
ครั้งแรก

การประชุมครั้งต่อไปให้เป็นไปตามมติที่ประชุมวุฒิสภา ประธานวุฒิสภาอาจสั่งงดการประชุมครั้งใดก็ได้เมื่อเห็นว่าไม่มีเรื่องที่เหมาะสมจะบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม แต่ต้องแจ้งให้สมาชิกทราบล่วงหน้า

ในกรณีที่ประธานวุฒิสภาเห็นสมควรหรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาให้เรียกประชุมเป็นพิเศษ ก็ให้เรียกประชุมได้

การเรียกประชุมวุฒิสภา
เป็นพิเศษ

ข้อ ๑๕ การนัดประชุมให้ทำเป็นหนังสือ และให้ส่งหนังสือนัดประชุมดังกล่าวทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีที่เห็นสมควร จะส่งหนังสือนัดประชุมทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นเพิ่มเติมด้วย ก็ได้

การนัดประชุม

การนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ประธานวุฒิสภาจะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้เมื่อเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนหรือเป็นกรณีที่ได้แจ้งนัดประชุมในที่ประชุมวุฒิสภาแล้ว

ความในวรรคหนึ่งให้นำไปใช้บังคับกับการเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป ด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด

การส่งระเบียบวาระการประชุม
 ข้อ ๑๖ ภายใต้บังคับข้อ ๑๑๑ ให้ส่งระเบียบวาระการประชุมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกับการส่งหนังสือนัดประชุมโดยวิธีการตามข้อ ๑๕ วรรคหนึ่ง แต่ประธานวุฒิสภามิให้ส่งระเบียบวาระการประชุมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมอีกในเวลาใดก็ได้ตามที่เห็นว่าจำเป็นหรือสมควร

การส่งหนังสือนัดประชุมหรือระเบียบวาระการประชุมเป็นเอกสาร
 ข้อ ๑๗ การส่งหนังสือนัดประชุมตามข้อ ๑๕ วรรคหนึ่ง หรือการส่งระเบียบวาระการประชุมหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องตามข้อ ๑๖ ถ้าประธานวุฒิสภาเห็นสมควรหรือเมื่อมีสมาชิกผู้ใดร้องขอให้ส่งเป็นเอกสารด้วย ก็ให้ดำเนินการส่งให้ตามนั้นด้วย

การปรึกษาหารือปัญหา
 ข้อ ๑๘ ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม ประธานของที่ประชุมอาจอนุญาตให้สมาชิกปรึกษาหารือปัญหาที่เกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชนหรือปัญหาอื่นใดได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานวุฒิสภากำหนด และหากเห็นสมควรให้ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องดังกล่าวให้รัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงเป็นหนังสือภายในสามสิบวัน และแจ้งให้สมาชิกผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและอาจแจ้งให้สมาชิกอื่นทราบทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นด้วยก็ได้

การจัดระเบียบวาระการประชุม
 ข้อ ๑๙ การจัดระเบียบวาระการประชุม ให้จัดลำดับ ดังต่อไปนี้
 (๑) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม
 (๒) รับรองรายงานการประชุม
 (๓) กระทู้ถาม
 (๔) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว
 (๕) เรื่องที่ค้างพิจารณา
 (๖) เรื่องที่เสนอใหม่
 (๗) เรื่องอื่น ๆ
 ในกรณีที่ประธานวุฒิสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน จะจัดไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุมก็ได้

การเข้าประชุม
 ข้อ ๒๐ ให้สมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อในสมุดที่จัดไว้ก่อนเข้าประชุมทุกครั้ง และเมื่อมีสัญญาณให้เข้าประชุม ให้สมาชิกเข้านั่งในที่ที่จัดไว้
 องค์ประชุม
 เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถาม ถ้ามี

สมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ก็ให้ถือว่าเป็นองค์ประชุมพิจารณาได้

เมื่อประธานของที่ประชุมขึ้นบัลลังก์ ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมวุฒิสภายืนขึ้นจนกว่าประธานของที่ประชุมจะได้นั่งลง

ในกรณีอ่านพระบรมราชโองการหรือกระแสพระราชดำรัส ให้ผู้อยู่ในที่ประชุมวุฒิสภายืนฟังด้วยอาการสำรวมตลอดเวลาที่อ่าน

ข้อ ๒๑ เมื่อพ้นกำหนดเวลาประชุมไปสามสิบนาทีแล้ว จำนวนสมาชิกยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานของที่ประชุมอาจสั่งให้เลื่อนการประชุมไปก็ได้

ข้อ ๒๒ เมื่อถึงกำหนดเวลาประชุมหรือพ้นกำหนดเวลาประชุมไปสามสิบนาทีแล้ว ประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้เลขาธิการวุฒิสภาแจ้งให้ที่ประชุมวุฒิสภาทราบ ในกรณีเช่นนี้ให้เลขาธิการวุฒิสภาขออนุมัติที่ประชุมวุฒิสภา เพื่อเชิญสมาชิกผู้มียุสสุตซึ่งอยู่ในที่ประชุมวุฒิสภาเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาดำเนินการเลือกประธานเฉพาะคราวสำหรับการประชุมครั้งนั้น โดยให้นำความในข้อ ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ส่วนการลงคะแนนเลือกประธานเฉพาะคราว ให้กระทำการเปิดเผยตามข้อ ๖๘

ข้อ ๒๓ ในการประชุมวุฒิสภา ให้ที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาเฉพาะเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระการประชุม และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระการประชุมที่จัดไว้ เว้นแต่ที่ประชุมวุฒิสภาจะได้มีมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๒๔ ผู้ใดประสงค์จะกล่าวถ้อยคำต่อที่ประชุมวุฒิสภา ให้ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ เมื่อประธานของที่ประชุมอนุญาตแล้วจึงยืนขึ้นกล่าวได้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธานของที่ประชุม

ข้อ ๒๕ ถ้ารัฐมนตรีขอแถลงหรือชี้แจงเรื่องใดต่อที่ประชุมวุฒิสภา ให้ประธานของที่ประชุมพิจารณาอนุญาต

สมาชิกอาจซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งในเรื่องที่แถลงหรือชี้แจงนั้นหรืออาจตั้งข้อสังเกตก็ได้

กรณีไม่ครบองค์ประชุม

ประธานเฉพาะคราว

ลำดับการพิจารณา

การกล่าวถ้อยคำ
ในที่ประชุมรัฐมนตรีขอแถลงหรือ
ชี้แจงต่อที่ประชุมวุฒิสภา

การแถลงหรือชี้แจง รายงานผลการ ปฏิบัติงานต่อที่ประชุม วุฒิสภา	<p>ข้อ ๒๖ ในกรณีที่วุฒิสภาพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรายงานผลการปฏิบัติงานหรือรายงานอื่นต่อวุฒิสภา ให้ประธานวุฒิสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องที่เสนอใหม่ เว้นแต่กฎหมายจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ให้ผู้แทนขององค์กรนั้นมีสิทธิเข้าแถลงหรือชี้แจงต่อที่ประชุมวุฒิสภาได้ เมื่อประธานของที่ประชุมอนุญาต</p> <p>ในการแถลงหรือชี้แจง ให้นำความในข้อ ๒๕ ข้อ ๕๕ ข้อ ๕๖ ข้อ ๕๗ และข้อ ๕๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>
อำนาจของประธาน ในที่ประชุม	<p>ข้อ ๒๗ ประธานของที่ประชุมมีอำนาจปรึกษาที่ประชุมวุฒิสภาในปัญหาใด ๆ กำหนดวิธีการตรวจสอบองค์ประชุม สั่งพักการประชุม เลื่อนการประชุม หรือเลิกการประชุมได้ตามที่เห็นสมควร</p> <p>ถ้าประธานวุฒิสภาลงจากบัลลังก์โดยมิได้มอบหมายให้รองประธานวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่แทน ให้เลิกการประชุม</p>
รายงานการประชุม	<p>ข้อ ๒๘ รายงานการประชุมวุฒิสภา เมื่อคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาตรวจแล้ว ก่อนที่จะเสนอให้วุฒิสภารับรอง ให้ทำสำเนาวางไว้สามฉบับ ณ ที่ซึ่งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ประกาศกำหนดไว้ไม่น้อยกว่าสามวัน เพื่อให้สมาชิกตรวจดูได้ รวมทั้งอาจเสนอให้สมาชิกตรวจดูทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นด้วยก็ได้</p> <p>รายงานการประชุมวุฒิสภาทุกครั้งจะต้องมีรายชื่อสมาชิกที่มาประชุมที่ลาประชุม และที่ขาดประชุม บันทึกผลการแสดงตน และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยซึ่งปรากฏรายชื่อสมาชิก</p>
การขอแก้ไขเพิ่มเติม รายงานการประชุม โดยสมาชิก	<p>สมาชิกมีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมวุฒิสภาดังกล่าวให้ตรงตามที่เป็นจริง โดยยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ถ้าคณะกรรมการดังกล่าวไม่ยอมแก้ไขเพิ่มเติมให้ตามที่ขอ สมาชิกผู้นั้นมีสิทธิที่จะยืนยันคำขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อขอให้วุฒิสภาวินิจฉัย</p>
การตรวจรายงาน การประชุม	<p>ข้อ ๒๙ ในการตรวจรายงานการประชุมวุฒิสภาครั้งใด ถ้ามีผู้ใดกล่าวถ้อยคำหรือข้อความใด ๆ และได้มีการถอนหรือถูกสั่งให้ถอนถ้อยคำหรือข้อความนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาพิจารณาว่าสมควรจะตัดถ้อยคำหรือ</p>

ข้อความดังกล่าวออกหรือไม่ ถ้าเห็นสมควรให้ตัดออก ให้บันทึกว่า “มีการถอนคำพูด” หรือ “ถูกสั่งให้ถอนคำพูด” แล้วแต่กรณี ไว้ในรายงานการประชุมวุฒิสภาครั้งนั้น ส่วนถ้อยคำหรือข้อความที่ตัดออกให้บันทึกไว้ในบันทึกการประชุมของคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณารุฒิสภาด้วย

ข้อ ๓๐ รายงานการประชุมวุฒิสภาครั้งใด เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๒๘ วรรคหนึ่ง แล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังโดยคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณารุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมเอง หรือโดยสมาชิกขอให้แก้ไขเพิ่มเติมก็ตาม ในคราวที่วุฒิสภาพิจารณารับรองรายงานการประชุมนั้น คณะกรรมการดังกล่าวจะต้องแถลงต่อที่ประชุมวุฒิสภาถึงการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นด้วย

การแก้ไขเพิ่มเติม
รายงานการประชุม
โดยคณะกรรมการ
หรือสมาชิก

ข้อ ๓๑ เมื่อวุฒิสภาได้รับรองรายงานการประชุมวุฒิสภาครั้งใดแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

การรับรองรายงาน
การประชุม

รายงานการประชุมที่ได้รับรองแล้ว แต่ประธานวุฒิสภายังมิได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน หรือรายงานการประชุมที่ยังมิได้มีการรับรองเพราะเหตุที่อายุของวุฒิสภาสิ้นสุดลง หรือเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ ให้เลขาธิการวุฒิสภาบันทกเหตุนั้นไว้ และเป็นผู้ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องของรายงานการประชุมนั้น

ข้อ ๓๒ วุฒิสภาอาจมีมติให้จัดรายงานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้มีบันทึกพฤติการณ์ไว้

การจัดรายงาน
การประชุมลับ

ข้อ ๓๓ วุฒิสภาอาจมีมติห้ามโฆษณาข้อความอันเกี่ยวกับความปลอดภัย หรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดินที่มีการกล่าวหรือปรากฏในการประชุมได้

การห้ามโฆษณา
ข้อความ

ข้อ ๓๔ ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมวุฒิสภาตามข้อ ๓๑ และเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป โดยอาจมีการเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นด้วยก็ได้ เว้นแต่จะเป็นรายงานการประชุมลับ และข้อความที่ห้ามโฆษณาตามข้อ ๓๓

การจัดพิมพ์รายงาน
การประชุม

(๔) ญัตติตามข้อ ๔๑ ข้อ ๖๗ ข้อ ๖๘ ข้อ ๖๙ ข้อ ๗๔ ข้อ ๑๒๓ ข้อ ๑๓๐ หรือข้อ ๑๘๖

(๕) ญัตติที่ประธานของที่ประชุมอนุญาตตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๔๑ เมื่อที่ประชุมวุฒิสภากำลังปรึกษาญัตติโดยอยู่ ห้ามมิให้เสนอญัตติอื่น นอกจากญัตติ ดังต่อไปนี้ ข้อยกเว้นในการ
เสนอญัตติซ้อน

(๑) ขอแปรญัตติเฉพาะในเรื่องที่มีใช้ร่างพระราชบัญญัติ

(๒) ขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกัน หรือเกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน

(๓) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการธิการเพื่อพิจารณา หรือขอให้บุคคลใด ส่งเอกสาร หรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็น

(๔) ขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ

(๕) ขอให้เลื่อนการปรึกษา

(๖) ขอให้ปิดอภิปราย

(๗) ขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

ญัตติตาม (๓) (๕) (๖) หรือ (๗) เมื่อที่ประชุมวุฒิสภามีมติเห็นชอบตามที่ เสนอแล้ว ห้ามมิให้เสนอญัตติอื่นในข้อนี้อีก

ข้อ ๔๒ ญัตติตามข้อ ๔๑ (๖) และ (๗) ห้ามมิให้ผู้ใดเสนอในคราวเดียวกันกับ การอภิปรายของตน ญัตติที่ห้ามเสนอ
พร้อมการอภิปราย
ของผู้เสนอ

ข้อ ๔๓ ญัตติตามข้อ ๔๑ (๗) ห้ามมิให้เสนอ

(๑) ในการพิจารณาญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ

(๒) ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

(๓) ในการพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น

(๔) ในการพิจารณาและมีมติให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง

ข้อ ๔๔ ในการประชุมวุฒิสภาครั้งใด หากที่ประชุมวุฒิสภากำลังปรึกษา หรือพิจารณาญัตติเรื่องใดอยู่แล้วลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา ในการประชุมวุฒิสภาครั้งนั้น ให้ญัตติเดิมเป็นอันตกไป กรณีญัตติเดิมตกไป

การรับรองญัตติ ที่ต้องเสนอล่วงหน้า เป็นหนังสือ	ข้อ ๔๕ ญัตติที่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ผู้เสนอและผู้รับรองต้อง ลงลายมือชื่อทำยญัตติที่เสนอ
การรับรองญัตติ ที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้า เป็นหนังสือ	ข้อ ๔๖ ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองแสดงการรับรอง โดยวิธียกมือขึ้นในที่ประชุม
การแก้ไขเพิ่มเติม หรือถอนญัตติ	ข้อ ๔๗ การแก้ไขเพิ่มเติมญัตติหรือการถอนญัตติที่ประธานวุฒิสภาสั่งบรรจุ เข้าระเบียบวาระการประชุมและได้ส่งให้สมาชิกแล้ว จะกระทำได้อีกต่อเมื่อที่ประชุมวุฒิสภา มีมติเห็นชอบ
การถอนและแก้ไข เพิ่มเติมคำแปรญัตติ	ข้อ ๔๘ การถอนคำแปรญัตติจะกระทำเมื่อใดก็ได้ แต่การขอแก้ไขเพิ่มเติม คำแปรญัตติจะกระทำได้เฉพาะภายในกำหนดเวลาแปรญัตติตามข้อ ๑๒๕
การถอนชื่อจากการเป็น ผู้ร่วมเสนอญัตติหรือ ผู้รับรองญัตติ	ข้อ ๔๙ การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอญัตติใดหรือจากการเป็น ผู้รับรอง ให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานวุฒิสภา และจะกระทำได้เฉพาะก่อนที่ ประธานวุฒิสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุม ในกรณีที่ประธานวุฒิสภาสั่งบรรจุญัตติตามวรรคหนึ่งเข้าระเบียบวาระ การประชุมแล้วจะถอนชื่อได้ต่อเมื่อที่ประชุมวุฒิสภามีมติเห็นชอบ
กรณีที่ญัตติ เป็นอันตกไป	ข้อ ๕๐ ญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมวุฒิสภาแล้ว ถ้าผู้เสนอญัตติ ไม่ชี้แจงในที่ประชุมวุฒิสภา หรือผู้เสนอญัตติไม่อยู่ในที่ประชุมวุฒิสภาโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทน ในฐานะผู้รับมอบหมายญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่ที่ประชุมวุฒิสภาจะมีมติเป็นอย่างอื่น
กรณีที่คำแปรญัตติ เป็นอันตกไป	ข้อ ๕๑ คำแปรญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมวุฒิสภาแล้ว ถ้าผู้แปรญัตติ ไม่ชี้แจงในที่ประชุมวุฒิสภา หรือผู้แปรญัตติไม่อยู่ในที่ประชุมวุฒิสภาโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทน ในฐานะผู้รับมอบหมาย คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป
การมอบหมาย ให้ชี้แจงแทน	การมอบหมายให้ชี้แจงแทนในกรณีตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองนั้นต้อง มอบแก่สมาชิก และทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานของที่ประชุมก่อนวาระพิจารณา ญัตติหรือคำแปรญัตตินั้น
ผลของญัตติที่ตกไป	ข้อ ๕๑ ญัตติใดตกไปแล้ว ห้ามมิให้นำญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันขึ้น เสนออีกในสมัยประชุมเดียวกัน เว้นแต่ประธานวุฒิสภาจะอนุญาตในเมื่อพิจารณาเห็นว่า พฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

ส่วนที่ ๓

การอภิปราย

ข้อ ๕๒ ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนคือผู้เสนอญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอญัตติมีหลายคน ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน ให้ประธานของที่ประชุมอนุญาตให้ใช้สิทธิอภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

กรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมการผู้รับมอบหมายจากกรรมการ ซึ่งได้สงวนความเห็น ผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติ หรือสมาชิกผู้รับมอบหมาย จากผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติไว้ในชั้นคณะกรรมการ ให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้เสนอญัตติด้วย

ผู้มีฐานะเสมือน
ผู้เสนอญัตติ

ข้อ ๕๓ เมื่อผู้อภิปรายก่อนตามข้อ ๕๒ ได้อภิปรายแล้ว การอภิปราย ในลำดับต่อไปจะต้องเป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ในวาระของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปรายอีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้

การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่คัดค้านย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลับ และมีให้นับเป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด

ลำดับในการอภิปราย

ข้อ ๕๔ ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานของที่ประชุมจะให้คนใด อภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติ ผู้รับรองญัตติหรือผู้รับรอง คำแปรญัตติ และผู้ซึ่งยังไม่ได้อภิปรายด้วย

กรณีมีผู้ขออภิปราย
หลายคน

ข้อ ๕๕ การอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น หรือใช้ภาษาต่างประเทศ โดยไม่จำเป็น และห้ามมิให้นำเอกสารใด ๆ มาอ่าน หรือนำวัตถุใด ๆ เข้ามาแสดง ในที่ประชุมวุฒิสภา เว้นแต่ประธานของที่ประชุมจะอนุญาต แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิ สมาชิกที่จะเขียนคำอภิปรายของตนและอ่านคำอภิปรายนั้นในที่ประชุมวุฒิสภา

ประเด็นและข้อห้าม
ในการอภิปราย

ห้ามมิให้ผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสี บุคคลใด และห้ามมิให้กล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ หรือออกชื่อสมาชิกหรือ บุคคลใด โดยไม่จำเป็น

ข้อ ๕๖ ถ้าประธานของที่ประชุมเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานของที่ประชุมจะให้ผู้นั้นยุติการอภิปรายก็ได้ แม้จะมีได้ฝ่าฝืนข้อ ๕๕ ก็ตาม

การให้ยุติการอภิปราย

วิธีการประท้วงกรณี ฝ่าฝืนข้อบังคับ	<p>ข้อ ๕๗ สมาชิกผู้ใดเห็นว่ามี การฝ่าฝืนข้อบังคับและประสงค์จะประท้วงให้ยื่นและยกมือขึ้นพ้นศีรษะ ประธานของที่ประชุมจะต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจงแล้วให้ประธานของที่ประชุมวินิจฉัยว่าได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงนั้นหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานของที่ประชุมดังกล่าว ให้ถือเป็นเด็ดขาด</p>
วิธีการประท้วงกรณี ถูกพาดพิง	<p>ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น และเมื่อประธานของที่ประชุมวินิจฉัยว่าการอภิปรายนั้นเป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับ ประธานของที่ประชุมอาจสั่งให้ผู้อภิปรายถอนคำพูด และผู้อภิปรายต้องปฏิบัติตามคำสั่ง</p>
การถอนคำพูด	<p>ข้อ ๕๘ ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนได้เอง หรือเมื่อมีผู้ประท้วงหรือตามคำสั่งของประธานของที่ประชุมตามข้อ ๕๗</p>
กรณีที่มีการอภิปราย เป็นอันยุติ	<p>ข้อ ๕๙ การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ</p> <ol style="list-style-type: none"> (๑) ไม่มีผู้ใดอภิปราย (๒) ที่ประชุมวุฒิสภาลงมติให้ปิดอภิปราย (๓) ที่ประชุมวุฒิสภาลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา
การปิดอภิปราย	<p>ข้อ ๖๐ ในกรณีที่ประธานของที่ประชุมพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะขอให้ที่ประชุมวุฒิสภาวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้</p>
การอภิปรายสรุป	<p>ข้อ ๖๑ เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดอภิปรายอีก นอกจากในกรณีที่ที่ประชุมวุฒิสภาจะต้องลงมติในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ จึงให้ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนอภิปรายสรุปได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนจะลงมติ เมื่อการอภิปรายได้สิ้นสุดแล้ว ให้ประธานของที่ประชุมให้สัญญาณแจ้งสมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ</p>
การอนุญาตให้บุคคลใด ๆ ชี้แจงข้อเท็จจริง	<p>ข้อ ๖๒ ประธานของที่ประชุมอาจอนุญาตให้บุคคลใด ๆ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมวุฒิสภาก็ได้</p>
การให้สัญญาณของ ประธานในที่ประชุม	<p>ข้อ ๖๓ ถ้าประธานของที่ประชุมให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือยื่นขึ้นให้ผู้ที่กำลังพูดอยู่หยุดพูดและนั่งลงทันที และให้ทุกคนนั่งฟังประธานของที่ประชุม</p>

ส่วนที่ ๔

การลงมติ

ข้อ ๖๔ ในกรณีที่จะต้องมีมติของวุฒิสภา ให้ประธานของที่ประชุมขอให้
ที่ประชุมวุฒิสภาลงมติ การลงมติ

การลงมติต้องมีสมาชิกครบองค์ประชุม โดยให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ
เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับที่กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ข้อ ๖๕ ประธานของที่ประชุมมีอำนาจสั่งให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณา การรวมหรือแยก
หรือลงมติ เว้นแต่ที่ประชุมวุฒิสภาจะมีมติเป็นอย่างอื่น ประเด็นพิจารณา
หรือลงมติ

ข้อ ๖๖ เสียงข้างมากตามมาตรา ๑๒๐ ของรัฐธรรมนูญ ในกรณีความเห็น
ของที่ประชุมวุฒิสภามีสองฝ่าย ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากกว่า และ
ในกรณีความเห็นของที่ประชุมวุฒิสภามีเกินสองฝ่าย ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียง
ฝ่ายที่มากที่สุด คะแนนเสียงข้างมาก

ข้อ ๖๗ ภายใต้อำนาจของรัฐธรรมนูญ การออกเสียงลงคะแนน การออกเสียงลงคะแนน
ให้กระทำการเปิดเผย เว้นแต่เมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน
ขอให้กระทำการลับ จึงให้ลงคะแนนลับ แต่ถ้ามีสมาชิกคัดค้านและมีผู้รับรอง
มากกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกในที่ประชุมวุฒิสภา ก็ให้ลงคะแนนโดยเปิดเผย

ข้อ ๖๘ การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้ วิธีออกเสียงลงคะแนน
เปิดเผย

(๑) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด

(๒) ยกมือขึ้นพร้อมศีรษะพร้อมกับแสดงบัตรลงคะแนน ผู้เห็นด้วยให้แสดง
บัตรลงคะแนนสีน้ำเงิน ผู้ไม่เห็นด้วยให้แสดงบัตรลงคะแนนสีแดง ส่วนผู้ไม่ออกเสียง
ให้แสดงบัตรลงคะแนนสีขาว โดยบัตรลงคะแนดังกล่าว ให้สมาชิกลงลายมือชื่อและ
หมายเลขประจำตัวสมาชิกกำกับไว้ด้วย

(๓) เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับหมายเลขประจำตัวสมาชิก ให้ออกเสียง
ลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานของที่ประชุมกำหนด

(๔) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมวุฒิสภาเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยนั้น ให้ใช้วิธีตาม (๑) จะใช้วิธีตาม (๒) (๓) หรือ (๔) ได้ต่อเมื่อประธานของที่ประชุมขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมวุฒิสภามีมติให้กระทำได้ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ ๗๔

การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยตาม (๑) ให้ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนได้จนกว่าประธานของที่ประชุมจะได้สั่งปิดการออกเสียงลงคะแนน

การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยตาม (๒) ให้ประธานของที่ประชุมสั่งให้เจ้าหน้าที่ไปปรับตรงคะแนนจากสมาชิกมา เพื่อดำเนินการตรวจนับคะแนนต่อไป

วิธีออกเสียงลงคะแนนลับ

ข้อ ๖๙ การออกเสียงลงคะแนนลับมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด

(๒) เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ ผู้เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมายถูก (✓) ผู้ไม่เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้เขียนเครื่องหมายวงกลม (O)

(๓) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมวุฒิสภาเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนลับตาม (๑) ให้ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนได้จนกว่าประธานของที่ประชุมจะได้สั่งปิดการออกเสียงลงคะแนน

เมื่อจะมีการออกเสียงลงคะแนนลับตาม (๒) ให้สมาชิกลงลงในที่ที่จัดไว้ และให้ประธานของที่ประชุมสั่งให้เจ้าหน้าที่แจกกระดาษและซองให้แก่สมาชิกทุกคน และเมื่อสมาชิกเขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองแล้ว ให้ประธานของที่ประชุมสั่งให้เจ้าหน้าที่ไปรับมา เพื่อส่งให้แก่กรรมการตรวจนับคะแนนดำเนินการต่อไป และในการตรวจนับคะแนนให้ประธานของที่ประชุมเชิญสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าคน เป็นกรรมการตรวจนับคะแนน

การให้สัตยาณก่อน
ออกเสียงลงคะแนนลับ

ข้อ ๗๐ ก่อนออกเสียงลงคะแนนลับ ให้ประธานของที่ประชุมให้สัตยาณแก่สมาชิกทราบเพื่อพร้อมที่จะออกเสียงลงคะแนนลับ

ลำดับการลงมติ

ข้อ ๗๑ ลำดับการลงมตินั้น ให้ลงมติในญัตติสุดท้ายก่อนแล้วย้อนเป็นลำดับไปหาญัตติต้น แต่มิให้ถือว่าความผิดพลาดในการเรียงลำดับดังกล่าวมานี้ เป็นเหตุให้มติดีได้ลงคะแนนและนับคะแนนเสร็จแล้วเป็นอันเสียไป

ข้อ ๗๒ สมาชิกซึ่งเข้ามาในที่ประชุมวุฒิสภาระหว่างการออกเสียงลงคะแนน อาจลงคะแนนได้ก่อนประธานของที่ประชุมสั่งปิดการออกเสียงลงคะแนน

การลงคะแนนของสมาชิกซึ่งเข้ามาในที่ประชุมระหว่างการออกเสียง

ข้อ ๗๓ ในระหว่างการนับคะแนนในเรื่องใด ประธานของที่ประชุมอาจขอปรึกษาที่ประชุมวุฒิสภาให้นำเรื่องอื่นขึ้นมาพิจารณาในระหว่างการนับคะแนนก็ได้

การนำเรื่องอื่นมาพิจารณาในระหว่างการนับคะแนนการประกาศมติ

เมื่อได้นับคะแนนเสียงเสร็จแล้ว ให้ประธานของที่ประชุมประกาศมติต่อที่ประชุมวุฒิสภาทันที ในกรณีเรื่องใดรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับนี้กำหนดไว้ว่า มติจะต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงถึงจำนวนเท่าใด ก็ให้ประกาศด้วยว่าคะแนนเสียงถึงจำนวนที่กำหนดไว้นั้นหรือไม่

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าได้ประกาศมติต่อที่ประชุมวุฒิสภาจากผลการออกเสียงลงคะแนนด้วยวิธีตามข้อ ๖๙ (๒) แล้ว ให้ประธานของที่ประชุมสั่งให้เจ้าหน้าที่ทำลายบัตรออกเสียงลงคะแนนนั้นด้วย

การทำลายบัตรออกเสียงลงคะแนนลับ

ข้อ ๗๔ ในการนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้าผลการออกเสียงลงคะแนนต่างกันไม่เกินสิบคะแนน สมาชิกอาจเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคนให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ได้

การขอ นับคะแนนเสียงใหม่

การนับคะแนนเสียงใหม่ตามวรรคหนึ่ง ให้เปลี่ยนวิธีลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ ๖๘ หรือข้อ ๖๙ ซึ่งอยู่ในลำดับถัดไป แล้วแต่กรณี เว้นแต่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้กำหนดวิธีลงคะแนนไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น

การนับคะแนนเสียงโดยวิธีตามข้อ ๖๘ (๓) หรือข้อ ๖๙ (๒) จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกมิได้

ข้อ ๗๕ ญัตติใดไม่มีผู้คัดค้าน ให้ประธานของที่ประชุมถามที่ประชุมวุฒิสภาว่ามีผู้เห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ เมื่อไม่มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าที่ประชุมวุฒิสภาลงมติเห็นชอบด้วยกับญัตตินั้น

ญัตติที่ไม่มีผู้คัดค้านหรือเห็นเป็นอย่างอื่น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติหรือเรื่องอื่นใดที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับนี้กำหนดให้ที่ประชุมวุฒิสภาวินิจฉัย โดยการออกเสียงลงคะแนน

ข้อ ๗๖ ให้เลขาธิการวุฒิสภาจัดทำบันทึกการลงมติการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคน และเปิดเผยบันทึกการลงมติดังกล่าวไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การจัดทำบันทึกการออกเสียงลงคะแนน

หมวด ๔ กรรมการ

คณะกรรมการสามัญ
และคณะกรรมการ
วิสามัญ

ข้อ ๗๗ วุฒิสภามีอำนาจตั้งคณะกรรมการให้มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาหรือตามที่วุฒิสภามอบหมาย แล้วรายงานให้วุฒิสภาทราบ โดยจะกำหนดให้เป็นคณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญก็ได้

คณะกรรมการสามัญประกอบด้วยบุคคลซึ่งสภาตั้งจากสมาชิกของวุฒิสภา เท่านั้น ส่วนคณะกรรมการวิสามัญจะตั้งจากบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของวุฒิสภาด้วย ก็ได้

ข้อห้ามในการสอบหา
ข้อเท็จจริง

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมการจะมอบอำนาจหรือมอบหมาย ให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

คณะกรรมการอาจมีมติให้คณะอนุกรรมการช่วยรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการก่อนการสอบหาข้อเท็จจริงก็ได้

คณะกรรมการสามัญ
ประจำวุฒิสภา

ข้อ ๗๘ ให้วุฒิสภที่ตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาขึ้นเพื่อพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง ติดตาม เสนอแนะ และ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในด้าน ที่เกี่ยวข้อง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาหรือตามที่วุฒิสภา มอบหมาย

คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา นอกจากที่กำหนดไว้ในหมวด ๑๐ ให้คณะกรรมการตามวรรคนี้มีจำนวนยี่สิบหกคณะ แต่ละคณะประกอบด้วย กรรมการจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคนแต่ไม่เกินสิบเก้าคน โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมโอกาส สิทธิ ความสามารถ การเข้าถึงทรัพยากร ความเท่าเทียม การเติบโตอย่างมีส่วนร่วม การเข้าถึงบริการ สวัสดิการ ของประชาชนและชุมชน เพื่อบูรณาการในการแก้ปัญหา ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม รวมทั้งติดตามการน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในทางปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุ

เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒) คณะกรรมการการการศึกษา

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนา การศึกษาของชาติ และการศึกษาทางวิชาชีพขั้นสูงด้านการศึกษา เสริมสร้างศักยภาพ การศึกษาและองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การศึกษ เพื่อสร้างคุณค่าในการพัฒนาคน สังคม และประเทศชาติ รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการศึกษาของไทย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูป ประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๓) คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน แก้ไขปัญหาและ พัฒนาเกษตรกรรม การใช้ประโยชน์ที่ดิน น้ำและปัจจัยการผลิตทางการเกษตร การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ทางการเกษตร อุตสาหกรรมเกษตร อาหาร การสหกรณ์ การพัฒนา การผลิต การแปรรูป ธุรกิจการเกษตร และการเกษตรสร้างมูลค่า พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ใน หน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๔) คณะกรรมการการคมนาคม

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคมนาคม ทั้งการจราจรทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ทางอวกาศ การขนส่งมวลชน การขนส่งสินค้า การพาณิชย์นาวี โครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงไทยเชื่อมโลก พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด การปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๕) คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเศรษฐกิจในภาพรวม สถานการณ์

เศรษฐกิจในประเทศและต่างประเทศที่อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย รวมทั้งนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐ การเงิน การคลัง การธนาคาร การประกันภัย ตลาดทุน ตลาดตราสารหนี้ การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และนโยบายรัฐวิสาหกิจ พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๖) คณะกรรมการการต่างประเทศ

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการต่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บทบาท และการยอมรับประเทศไทยในประชาคมโลก คนไทยโพ้นทะเล สถานการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นอันอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ รวมทั้งภาพลักษณ์ของประเทศ พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๗) คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทางการทหารทั้งปวง อุทสาหกรรม ป้องกันประเทศ และการพัฒนาประเทศ และที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแบบองค์รวม พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๘) คณะกรรมการการท่องเที่ยว

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยว การสร้างความหลากหลายและคุณภาพด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งศึกษาปัญหา และอุปสรรคของการพัฒนากการท่องเที่ยวของไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๙) คณะกรรมการการปกครองท้องถิ่น

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น การพัฒนาและส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกระจายอำนาจ และการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยต้องคำนึงถึง

ความสอดคล้องกับการพัฒนาจังหวัดและประเทศโดยส่วนรวม รวมถึงการปกครองรูปแบบพิเศษ พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๐) คณะกรรมการการบริหารราชการแผ่นดิน

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทบกิจการพิจารณาขอเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การพัฒนาระบบราชการ การผังเมือง และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๑) คณะกรรมการการพลังงาน

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทบกิจการพิจารณาขอเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหาร การส่งเสริมพัฒนา การจัดหา การใช้ การอนุรักษ์พลังงาน การแสวงหาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก การศึกษาผลกระทบและแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคจากการจัดหาและการใช้พลังงาน ความมั่นคงด้านพลังงาน พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๒) คณะกรรมการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทบกิจการพิจารณาขอเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุน การพัฒนาการเมืองและการดำเนินการอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๓) คณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทบกิจการพิจารณาขอเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ

ต่างประเทศ ประชาคมภายในประเทศและนานาชาติ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับแนวทางการร่วมมือเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมศักยภาพของชุมชนด้านการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ การคุ้มครองและดูแลผู้ยากไร้ การส่งเสริมความเสมอภาคและขจัด การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล การส่งเสริมและพัฒนาสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างพลังทางสังคม การสร้างหลักประกัน ความมั่นคง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวม พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๔) คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรม และการตำรวจ

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามนโยบาย ด้านกฎหมาย การบริหารงานยุติธรรม กระบวนการยุติธรรม การตำรวจ อัยการ และ ราชทัณฑ์ การปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย ภายในประเทศ การสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การพัฒนา กลไกและวิธีการปฏิบัติงานกิจการตำรวจให้มีประสิทธิภาพ พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ใน หน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๕) คณะกรรมการการแรงงาน

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการแรงงานไทยและ แรงงานต่างด้าวในประเทศ แรงงานไทยในต่างประเทศ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ การให้ สวัสดิการ การประกันสังคม ความปลอดภัยในการทำงาน อาชีวอนามัย การส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพแรงงานอย่างยั่งยืน รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศ ประชาคมภายในประเทศและนานาชาติเกี่ยวกับงานด้านแรงงาน พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๖) คณะกรรมการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษา ความเป็น อิสระทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา การบริหาร การส่งเสริม การสนับสนุน

และการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การวิจัยและการสร้างสรรค์นวัตกรรม
 พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บท
 ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๗) คณะกรรมการการเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และ
 การโทรคมนาคม

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ
 พิจารณาขอข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเทคโนโลยีสารสนเทศ
 การสื่อสาร การสื่อสารสาธารณะและการโทรคมนาคม รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
 เทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศ พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูป
 ประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ
 ที่เกี่ยวข้อง

(๑๘) คณะกรรมการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ
 พิจารณาขอข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับศาสนา การอุปถัมภ์และ
 คุ้มครองศาสนา การอนุรักษ์และการสืบสานศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นและ
 ภูมิปัญญาชาวบ้าน การส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม เอกลักษณ์
 และอัตลักษณ์ไทย พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ
 และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๙) คณะกรรมการการศึกษา

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ
 พิจารณาขอข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนา
 การศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบของชาติ แต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา
 ที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการ การให้บริการทางการศึกษา
 สำหรับประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึง เน้นความเป็นเลิศ
 ทางปัญญา วินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทยบนพื้นฐาน
 การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พิจารณา
 ศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้
 ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒๐) คณะกรรมการการสาธารณสุข

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทบกิจการพิจารณาขอเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการสาธารณสุข การพัฒนาระบบสุขภาพ การบริการสาธารณสุขที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน โดยรวมถึงการรักษาพยาบาล การควบคุมและป้องกันโรค การฟื้นฟู การส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมถึงปัญหาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางประชากรและการพัฒนา ศึกษาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒๑) คณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทบกิจการพิจารณาขอเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการบริหารจัดการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญและนโยบายของรัฐบาลในด้านงบประมาณ ติดตามและประเมินผลการรับ การใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ศึกษาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒๒) คณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทบกิจการพิจารณาขอเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการที่ดิน การจัดการทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ตลอดจนการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ศึกษาปัญหาการใช้ การป้องกัน การแก้ไข การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศึกษาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒๓) คณะกรรมการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างธรรมาภิบาล

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทบกิจการพิจารณาขอเท็จจริง ศึกษาตรวจสอบเรื่องการกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่น การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง และศึกษาเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับกลไก กระบวนการและมาตรการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่ และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒๔) คณะกรรมการการพาณิชย์และการอุตสาหกรรม

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทบกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน หรือพัฒนาการพาณิชย์และอุตสาหกรรม การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย วิสาหกิจเพื่อสังคม วิสาหกิจชุมชน เขตเศรษฐกิจ พิเศษ ความสามารถในการแข่งขัน และการเจริญเติบโตทางอุตสาหกรรมที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒๕) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทบกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือและ การประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรในด้านสิทธิมนุษยชน ติดตาม ตรวจสอบการกระทำหรือการละเว้นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ การสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ การคุ้มครองผู้บริโภค ปัญหา ความเดือดร้อนของผู้บริโภค พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูป ประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒๖) คณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทบกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ การติดตามและประเมินผลการรับและการจ่าย การจัดทำและการใช้จ่าย งบประมาณให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาต่าง ๆ พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หากมีความจำเป็นหรือเห็นสมควรวุฒิสภาจะตั้งคณะกรรมการสามัญ ประจำวุฒิสภาเพิ่มขึ้นหรือลดจำนวนคณะกรรมการลงเมื่อใดก็ได้

นอกจากประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา สมาชิกคนหนึ่งต้องดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อนี้อย่างน้อยหนึ่งคณะแต่ไม่เกินสองคณะ เว้นแต่สมาชิกที่ดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ให้ดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อนี้ได้หนึ่งคณะนับแต่วันถัดจากวันที่สมาชิกผู้นั้นได้รับเลือกเป็นประธานคณะกรรมการ สำหรับสมาชิกผู้ดำรงตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาจะดำรงตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาอื่นอีกมิได้

การตั้งคณะกรรมการ
สามัญเพื่อสรรหาสมาชิก
ให้ดำรงตำแหน่ง
กรรมการสามัญ
ประจำวุฒิสภา

ข้อ ๗๙ การสรรหาสมาชิกให้ดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๘ ให้ที่ประชุมวุฒิสภาตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่เกินสามสิบคน และให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความจำนงโดยยื่นต่อคณะกรรมการสามัญ ตามแบบและรายละเอียดที่คณะกรรมการสามัญกำหนด เพื่อที่จะดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาได้อย่างน้อยหนึ่งคณะแต่ไม่เกินสองคณะ ในกรณีที่คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะใดมีสมาชิกยื่นแสดงความจำนงจะดำรงตำแหน่งไว้น้อยกว่าหรือเกินกว่าจำนวนที่จะมีได้ในคณะกรรมการในคณะนั้น ให้ใช้วิธีเกลี้ยโดยหารือกับสมาชิกที่เกี่ยวข้องก่อน หากยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ให้ใช้วิธีเลือกกันเอง หรือใช้วิธีจับสลาก ตามแต่สมาชิกที่เกี่ยวข้องจะตกลงกัน

การตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ให้ที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาเลือกจากรายชื่อสมาชิกที่ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการสามัญตามวรรคหนึ่ง

การดำเนินการกรณี
มีความไม่ชัดเจนหรือ
ซ้ำซ้อนกันของหน้าที่
และอำนาจระหว่าง
คณะกรรมการ

ข้อ ๘๐ ในกรณีที่หน้าที่และอำนาจใดหรือการดำเนินการใดของคณะกรรมการอาจมีความไม่ชัดเจนหรืออาจมีความซ้ำซ้อนกันและอาจทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินการของคณะกรรมการ ให้ประธานวุฒิสภาหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องแล้วพิจารณาว่าจะให้คณะกรรมการคณะใดเป็นผู้ดำเนินการ

ในกรณีที่การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการหลายคณะ ให้ประธานวุฒิสภาดำเนินการให้คณะกรรมการทุกคณะที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการ ในกรณีนี้ คณะกรรมการ

ที่เกี่ยวข้องจะมีมติตั้งคณะอนุกรรมการร่วมขึ้นคณะหนึ่งนอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในข้อ ๘๙ วรรคหนึ่งและวรรคสอง เพื่อช่วยดำเนินการก็ได้

ในกรณีที่เป็นกรดำเนินการของคณะกรรมการในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งต้องทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการไม่ถือเป็นความซ้ำซ้อนกันตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๘๑ ให้วุฒิสภที่ตั้งคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานวุฒิสภาเป็นประธานคณะกรรมการ รองประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานคณะกรรมการ ประธานคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๘ วรรคสอง ทุกคณะ หรือผู้แทน สมาชิกที่ประชุมวุฒิสภาเลือกตามข้อ ๘๓ อีกไม่เกินสิบเอ็ดคน ผู้แทนคณะรัฐมนตรีจำนวนหนึ่งคน และเลขาธิการวุฒิสภาเป็นกรรมการ

หน้าที่และอำนาจของ
คณะกรรมการวิสามัญ
กิจการวุฒิสภา

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจกระทำการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือเรื่องอื่นใดตามที่วุฒิสภามอบหมาย หรือตามที่ประธานวุฒิสภามอบหมาย

(๒) ติดตามมติและตรวจรายงานการประชุมของวุฒิสภา

(๓) กระทำกิจการหรือพิจารณาเรื่องใด ๆ ที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการอื่นของวุฒิสภา

(๔) ประสานงานระหว่างวุฒิสภากับสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี องค์การอิสระ องค์การอัยการ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในกิจการของวุฒิสภา

(๕) ประสานงานกับคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะและสมาชิกเกี่ยวกับการพิจารณารายชื่อสมาชิกหรือบุคคลใด ๆ ที่จะเสนอให้ที่ประชุมวุฒิสภาเลือกเป็นกรรมการสามัญ หรือกรรมการวิสามัญตามข้อ ๘๒ ข้อ ๘๓ ข้อ ๘๔ ข้อ ๘๕ ข้อ ๑๐๖ หรือข้อ ๑๓๕ แล้วแต่กรณี เพื่อให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยเหมาะสมและเป็นธรรม

(๖) ดำเนินงานทางด้านวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร การสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนกิจการของวุฒิสภา

(๗) รับคำร้องเรียนหรือเรื่องราวร้องทุกข์ของราษฎรเพื่อมอบต่อคณะกรรมการคณะต่าง ๆ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณา

(๘) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของวุฒิสภา

(๙) เสนอแนะต่อวุฒิสภาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบงานวุฒิสภาและการดำเนินกิจการในด้านต่าง ๆ ของวุฒิสภา

(๑๐) เสนอแนะต่อวุฒิสภาเกี่ยวกับการกำหนดรายละเอียดของงบประมาณและการแปรรูปงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนของวุฒิสภาและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(๑๑) เสนอแนะต่อวุฒิสภาเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกวุฒิสภา

หน้าที่และอำนาจของ
คณะกรรมการวิสามัญ
การพิทักษ์และเทิดทูน
สถาบันพระมหากษัตริย์

ข้อ ๘๒ ให้วุฒิสภاتั้งคณะกรรมการวิสามัญการพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่เกินสามสิบคน ในจำนวนนี้ให้ประกอบด้วยบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

การตั้งคณะกรรมการ
วิสามัญหรือ
คณะกรรมการวิสามัญ

ข้อ ๘๓ การตั้งคณะกรรมการวิสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญให้ที่ประชุมวุฒิสภาเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ โดยต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน เว้นแต่การตั้งคณะกรรมการวิสามัญประจำวุฒิสภาให้ดำเนินการตามข้อ ๗๙วรรคสอง

ในการตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้คณะรัฐมนตรีเสนอรายชื่อได้ไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนกรรมการทั้งหมด แต่ในการตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อกระทำกิจการในเรื่องอื่น ๆ ให้ประกอบด้วยบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามแต่ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

การออกเสียงลงคะแนนเลือกคณะกรรมการ ให้สมาชิกออกเสียงลงคะแนนโดยเลือกบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อเท่ากับจำนวนกรรมการที่จะเลือกตามวิธีที่ประธานของที่ประชุมกำหนด

ให้ประธานวุฒิสภาและเลขาธิการวุฒิสภาเป็นผู้รับผิดชอบในการตรวจนับคะแนนและให้ประธานวุฒิสภาแจ้งผลการตรวจนับคะแนนและประกาศรายชื่อผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการในการประชุมครั้งนั้นหรือครั้งต่อไป

ให้ถือว่าผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการดำรงตำแหน่งกรรมการนับแต่วันที
วุฒิสภาลงมติเลือก

ข้อ ๘๔ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ การตั้งคณะกรรมการ
หากวุฒิสภามีได้พิจารณาโดยกรรมการเต็มสภาหรือโดยคณะกรรมการสามัญ วิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ประจำวุฒิสภาที่เกี่ยวข้อง ให้วุฒิสภาดังคณะกรรมการวิสามัญขึ้นประกอบด้วย ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
ผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวร่วมกันมีจำนวน เข้าชื่อเสนอ
ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด

ข้อ ๘๕ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัย การตั้งคณะกรรมการ
ว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ วิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
หากวุฒิสภามีได้พิจารณาโดยกรรมการเต็มสภาหรือโดยคณะกรรมการสามัญประจำ เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี
วุฒิสภาที่เกี่ยวข้อง ให้วุฒิสภาดังคณะกรรมการวิสามัญขึ้นประกอบด้วยผู้แทนองค์การ ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ
เอกชนเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรงมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวน หรือทุพพลภาพ
กรรมการทั้งหมด โดยคำนึงถึงสัดส่วนหญิงและชายที่เหมาะสมและเป็นธรรม

ข้อ ๘๖ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า องค์ประชุมของ
กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม แต่ถ้าในการประชุม คณะกรรมการ
คณะกรรมการในเรื่องใดที่ยังไม่มีการลงมติ ถ้ามีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า คณะกรรมการ
หนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ก็ให้ถือเป็นองค์ประชุมและ การประชุมของ
ให้พิจารณาเรื่องนั้นไปก่อนได้ และให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมวุฒิสภา
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ประธานคณะกรรมการจะกำหนดให้จัด การประชุม
การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ แต่ต้องให้ผู้ร่วมประชุมสามารถประชุมปรึกษาหารือ คณะกรรมการ
และแสดงความคิดเห็นระหว่างกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งอย่างน้อย การประชุม
ต้องกำหนดเรื่องมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์ด้วย *

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๗๔ ง หน้า ๗๖ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

เรื่องที่ห้ามพิจารณา
ในการประชุมผ่านสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์

การประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังต่อไปนี้ จะใช้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ตามวรรคสอง มิได้

(๑) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ

(๒) การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
หรือกฎหมายตามข้อ ๑๐๕

(๓) การพิจารณาให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งตามข้อ ๑๑๕

(๔) การพิจารณาเรื่องรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับกำหนด หรือ
ที่คณะกรรมการมีมติให้กระทำเป็นการลับ จนกว่าประธานวุฒิสภาจะประกาศ
กำหนดให้ใช้ระบบควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอ

(๕) การประชุมอื่นตามที่ประธานวุฒิสภาประกาศกำหนด

ผลของการประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคสองมีผลเช่นเดียวกับการ
การประชุมคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง โดยให้นับกรรมการซึ่งแสดงตนเข้าร่วม
ประชุมเป็นผู้มาประชุมและเป็นองค์ประชุม*

ตำแหน่งใน
คณะกรรมการ

ข้อ ๘๗ ให้คณะกรรมการแต่ละคณะเลือกประธาน รองประธาน
เลขานุการ โฆษก และตำแหน่งอื่น ตามความจำเป็นจากกรรมการในคณะนั้น ๆ

ให้กรรมการที่เป็นสมาชิกผู้มีอายุสูงสุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมของ
คณะกรรมการเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมเพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

การเลือกประธานคณะกรรมการ ให้นำความในข้อ ๕ และข้อ ๖ ของ
หมวด ๑ การเลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา มาใช้บังคับโดยอนุโลม
เว้นแต่ในการเสนอชื่อต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าห้าคน ทั้งนี้ การเลือกประธาน
คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ มิให้เลือกจาก
บุคคลที่มีได้เป็นสมาชิก

ผู้ช่วยเลขานุการประจำ
คณะกรรมการ

ให้มีผู้ช่วยเลขานุการไม่เกินสองคนประจำคณะกรรมการแต่ละคณะ
โดยให้คณะกรรมการแต่งตั้งจากรายชื่อข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาตาม
รายชื่อที่เลขาธิการวุฒิสภาเสนอ และเมื่อมีผู้ดำรงตำแหน่งนักกฎหมายนิติบัญญัติแล้ว
ผู้ช่วยเลขานุการอย่างน้อยหนึ่งคนต้องแต่งตั้งจากนักกฎหมายนิติบัญญัติ

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๗๔ ง หน้า ๗๖ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

ข้อ ๘๘ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการ หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ในกรณีที่มีรองประธานคณะกรรมการหลายคน ให้รองประธานคณะกรรมการคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ ถ้ารองประธานคณะกรรมการคนหนึ่งไม่มีหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานคณะกรรมการลำดับต่อไปเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองประธานคณะกรรมการแล้ว หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่
แทนประธาน
คณะกรรมการ

ในกรณีที่คณะกรรมการใดมีรองประธานคณะกรรมการคนเดียว ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๘๙ คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๘ วรรคสอง และข้อ ๑๗๕ รวมทั้งคณะกรรมการวิสามัญตามข้อ ๘๑ และข้อ ๘๒ อาจตั้งคณะอนุกรรมการได้ไม่เกินคณะละสี่คณะ ประกอบด้วยอนุกรรมการคณะละไม่เกินสิบสองคน ซึ่งเลือกจากรายชื่อที่กรรมการเสนอ เพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ตามแต่จะมอบหมาย โดยคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๘ วรรคสอง ต้องมีคณะอนุกรรมการคณะหนึ่งซึ่งทำหน้าที่ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

การตั้งคณะ
อนุกรรมการ

คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือคณะกรรมการที่วุฒิสภามีมติให้ตั้งขึ้นตามญัตติที่สมาชิกเป็นผู้เสนอ อาจตั้งคณะอนุกรรมการได้ไม่เกินสามคณะ คณะละไม่เกินสิบสองคน ซึ่งเลือกจากรายชื่อที่กรรมการเสนอ เพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมายและภายในเวลาที่กำหนด

ประธานและรองประธานคนหนึ่งหนึ่งในคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง และวรรคสองต้องตั้งจากสมาชิกที่เป็นกรรมการในคณะนั้น แต่สำหรับประธานคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ จะตั้งจากกรรมการในคณะนั้นที่เป็นสมาชิกหรือไม่ก็ได้

คุณสมบัติและหลักเกณฑ์การตั้งอนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด

ให้นำความในข้อ ๘๖ ข้อ ๘๗ ข้อ ๙๒ และข้อ ๑๐๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเรียกเอกสาร
หรือบุคคลมาแถลง
ข้อเท็จจริง

ข้อ ๙๐ การเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำ หรือในเรื่องที่พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาอยู่ตามมาตรา ๑๒๙ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ ประธานคณะกรรมการสิทธิการ หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งให้รัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการพิจารณา สอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมการเรียกด้วย

การนัดประชุม
คณะกรรมการ

หนังสือนัดประชุมคณะกรรมการนอกจากครั้งแรก ให้เลขานุการคณะกรรมการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนเลขานุการคณะกรรมการเป็นผู้ลงลายมือชื่อ

การเรียกบุคคล
มาชี้แจง

ข้อ ๙๑ ในกรณีที่คณะกรรมการใดประสงค์จะเรียกบุคคลมาชี้แจงตามข้อ ๙๐ ให้ประธานคณะกรรมการนั้น แจ้งชื่อบุคคล ตำแหน่ง เรื่องและประเด็นที่ขอให้ชี้แจง รวมทั้งวันและเวลาที่ขอให้มาชี้แจงให้เลขาธิการวุฒิสภาทราบ แล้วให้เลขาธิการวุฒิสภาแจ้งให้ประธานคณะกรรมการคณะอื่นที่เกี่ยวข้องทราบโดยไม่ชักช้า เพื่อเข้าร่วมรับฟังการชี้แจงในคราวเดียวกัน

ความในวรรคหนึ่งให้นำมาใช้บังคับแก่การดำเนินการของคณะอนุกรรมการด้วย

ผู้มีสิทธิเข้าฟัง
การประชุม
คณะกรรมการ

ข้อ ๙๒ สมาชิกและผู้ซึ่งได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุมมีสิทธิเข้าฟังการประชุมคณะกรรมการ

ในกรณีประชุมลับผู้ที่เข้าฟังการประชุมได้ต้องเป็นสมาชิกหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุม และได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุม

การชี้แจงแสดง
ความเห็นในที่ประชุม
คณะกรรมการ

ข้อ ๙๓ ภายใต้บังคับข้อ ๙๒ ผู้เสนอญัตติมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรญัตติมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้เฉพาะที่แปรญัตติไว้

การชี้แจงแสดงความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติอาจมอบหมายเป็นหนังสือให้สมาชิกอื่นกระทำแทนได้ โดยยื่นต่อประธานคณะกรรมการ

ข้อ ๙๔ ให้เลขาธิการวุฒิสภาประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมการการ
ไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และมีหนังสือนัดผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติ
ให้มาชี้แจงประกอบญัตติหรือคำแปรญัตติ แล้วแต่กรณี

การประกาศ
กำหนดการประชุม
คณะกรรมการการ

ข้อ ๙๕ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมการการ
ตามนัดจนเวลาล่วงไปเกินกว่าสามสัปดาห์นับแต่เวลาที่คณะกรรมการการได้เริ่ม
พิจารณาคำแปรญัตติใด คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่คณะกรรมการ
จะพิจารณาเห็นสมควรผ่อนผันให้เป็นกรณีพิเศษก่อนเสร็จการพิจารณาเรื่องนั้น

กรณีที่คำแปรญัตติ
ต้องตกไป

ข้อ ๙๖ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่เห็นด้วยกับมติของ
คณะกรรมการการในข้อใดจะสงวนคำแปรญัตติในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้วุฒิสภาวินิจฉัยก็ได้
การสงวนคำแปรญัตติตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง
ดังต่อไปนี้

การสงวนคำแปรญัตติ

(๑) ผู้สงวนคำแปรญัตติแถลงด้วยวาจาในที่ประชุมคณะกรรมการการ

(๒) ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานคณะกรรมการการ

การสงวนคำแปรญัตติตามวรรคสอง (๑) หรือ (๒) ผู้สงวนคำแปรญัตติ
อาจมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการหรือสมาชิกอื่นกระทำการแทนได้

ข้อ ๙๗ กรรมการผู้ใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการการในข้อใด
จะสงวนความเห็นของตนในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้วุฒิสภาวินิจฉัยก็ได้

การสงวนความเห็น

การสงวนความเห็นตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง
ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้สงวนความเห็นแถลงด้วยวาจาในที่ประชุมคณะกรรมการการ

(๒) ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานคณะกรรมการการ

การสงวนความเห็นตามวรรคสอง (๑) หรือ (๒) ถ้ากรรมการผู้สงวน
ความเห็นไม่ชี้แจงในที่ประชุมคณะกรรมการการ หรือกรรมการผู้สงวนความเห็น
ไม่อยู่ในที่ประชุมคณะกรรมการการโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย
คณะกรรมการการอาจไม่รับความเห็นที่ขอสงวนนั้นก็ได้

การมอบหมายให้ชี้แจงแทนตามวรรคสาม ต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธาน
คณะกรรมการการก่อนวาระพิจารณามาตราที่ขอสงวนความเห็นนั้น

รายงานของ
คณะกรรมการธิการ

ข้อ ๙๘ เมื่อคณะกรรมการธิการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ภาระทำ
กิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจ
ของวุฒิสภาหรือตามที่วุฒิสภามอบหมายเสร็จแล้ว ให้รายงานต่อวุฒิสภา

ในที่ประชุมวุฒิสภา คณะกรรมการธิการมีสิทธิแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติม
เกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ในการนี้ คณะกรรมการธิการจะมอบหมายให้
บุคคลใด ๆ แถลงหรือชี้แจงแทนก็ได้

การตั้งข้อสังเกต
ของคณะกรรมการธิการ

ข้อ ๙๙ ในการพิจารณาของคณะกรรมการธิการ ถ้าคณะกรรมการธิการเห็นว่า
ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะที่คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ
องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรทราบหรือควรปฏิบัติ
ให้บันทึกข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการธิการ
เพื่อให้วุฒิสภาพิจารณา

การติดตาม
การดำเนินการ
ตามข้อสังเกต

ในกรณีที่วุฒิสภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะของ
คณะกรรมการธิการ ให้ประธานวุฒิสภาส่งรายงานและข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะไปยัง
คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์การอัยการ
หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และให้วุฒิสภาติดตามการดำเนินการตามข้อสังเกตหรือ
ข้อเสนอแนะดังกล่าวต่อไป

การดำเนินการกรณี
คณะกรรมการธิการกระทำ
กิจการ หรือพิจารณา
เรื่องใดไม่เสร็จตาม
กำหนด

ข้อ ๑๐๐ ถ้ามีมติของวุฒิสภาให้คณะกรรมการธิการใดกระทำการ พิจารณา
สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาใด และคณะกรรมการธิการ
จะกระทำการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องนั้นไม่เสร็จภายในเวลา
ที่กำหนด ประธานคณะกรรมการธิการหรือผู้ทำหน้าที่แทนต้องรายงานให้ประธานวุฒิสภา
ทราบโดยด่วน

ในกรณีดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ถ้าอยู่ในระหว่างสมัยประชุมสามัญ
ให้ประธานวุฒิสภาเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภา และที่ประชุมวุฒิสภาอาจลงมติให้ขยายเวลา
ที่ได้กำหนดไว้ หรือให้ตั้งคณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม หรือให้ดำเนินการอย่างอื่น
สุดแต่ที่ประชุมวุฒิสภาจะเห็นสมควร แต่ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมสามัญก็ให้ประธานวุฒิสภา
มีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้วุฒิสภา
ทราบภายหลัง ทั้งนี้ ภายใต้งบข้อ ๑๓๖

ข้อ ๑๐๑ ในระหว่างที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมาธิการจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรมิได้ เว้นแต่จะดำเนินการตามภาระหน้าที่อื่นอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการคณะนั้น ๆ หรือตามภาระหน้าที่อื่นตามที่วุฒิสภามอบหมายต่อไป

การดำเนินการของ
คณะกรรมาธิการ
ในระหว่างสภา
ผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ
หรือมีการยุบสภา

ข้อ ๑๐๒ กรรมาธิการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

การพ้นจากตำแหน่ง
ของกรรมาธิการ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของวุฒิสภา

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) สมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ

(๕) มีการตั้งคณะกรรมาธิการใหม่แทนคณะเดิมตามข้อ ๑๐๐

(๖) วุฒิสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

เพื่อประโยชน์ในการกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา และการดำเนินการตามมาตรา ๑๒๖ ของรัฐธรรมนูญ ให้กรรมาธิการที่พ้นจากตำแหน่งตาม (๑) ทำหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีสมาชิกขึ้นใหม่

ข้อ ๑๐๓ ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมาธิการในคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาคณะใดว่างลง ให้ประธานคณะกรรมาธิการแจ้งต่อประธานวุฒิสภาเพื่อขอให้วุฒิสภาตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง สำหรับคณะกรรมาธิการวิสามัญหากตำแหน่งกรรมาธิการในคณะใดว่างลง ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญจะแจ้งต่อประธานวุฒิสภาเพื่อขอให้วุฒิสภาทั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือไม่ก็ได้

การตั้งกรรมาธิการ
แทนตำแหน่งที่ว่าง

ข้อ ๑๐๔ บันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณี ของคณะกรรมาธิการให้เปิดเผยให้ประชาชนทราบ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ประธานวุฒิสภากำหนด

การเปิดเผยบันทึก
การประชุมหรือรายงาน
ของคณะกรรมาธิการ

ในกรณีที่จะไม่เปิดเผยบันทึกการประชุมหรือรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องเสนอความเห็นต่อวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติมิให้เปิดเผย ทั้งนี้ หากวุฒิสภามีมติให้เปิดเผย ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภাজัดเก็บบันทึกการประชุมหรือรายงานดังกล่าวไว้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่เลขาธิการวุฒิสภากำหนด

หากวุฒิสภามีได้มีมติไปตามความเห็นของคณะกรรมการการดังกล่าวให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไป

การรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานวุฒิสภากำหนด

หมวด ๕

การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

การตั้งคณะกรรมการ
สามัญเพื่อตรวจสอบ
ประวัติ ความประพฤติ
และพฤติกรรม
ทางจริยธรรม

ข้อ ๑๐๕ เมื่อมีกรณีที่วุฒิสภาจะต้องพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้วุฒิสภาตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่เกินสิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็นสำหรับตำแหน่งนั้นเป็นกรณี ๆ ไป

ระยะเวลา
ในการพิจารณา

การตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลตามวรรคหนึ่ง ต้องกระทำให้เสร็จครบทุกรายภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตั้งคณะกรรมการสามัญ ในกรณีที่ไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว คณะกรรมการสามัญอาจขอขยายเวลาได้อีกไม่เกินสามสิบวัน เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดระยะเวลาไว้เป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้วุฒิสภาเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง แต่ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งรายชื่อผู้สมควรได้รับเลือกไว้ วุฒิสภาอาจตั้งคณะกรรมการสามัญตามวรรคหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่พิจารณาเสนอรายชื่อ พร้อมทั้งตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลที่เห็นสมควรเป็นจำนวนสองเท่าของจำนวนที่ต้องเลือก เพื่อเสนอต่อวุฒิสภาภายในเวลาที่กำหนดก็ได้

องค์ประกอบของ
คณะกรรมการสามัญ
เพื่อตรวจสอบประวัติ
ความประพฤติ และ
พฤติกรรมทางจริยธรรม

ข้อ ๑๐๖ การตั้งกรรมการสามัญตามข้อ ๑๐๕ ให้เลือกจากสมาชิกที่คณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาเสนอชื่อ มีจำนวนสามคน จำนวนที่เหลือให้ที่ประชุมวุฒิสภาเลือกจากรายชื่อสมาชิกที่คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาเสนอจากกรรมการคณะนั้น ๆ คณะละหนึ่งคน

ข้อ ๑๐๗ การประชุมคณะกรรมการการสามัญตามข้อ ๑๐๕ ต้องมีกรรมการการสามัญมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการการสามัญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

องค์ประชุมของ
คณะกรรมการการ

ข้อ ๑๐๘ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย คณะกรรมการการสามัญตามข้อ ๑๐๕ อาจเรียกเอกสารหรือพยานหลักฐานอันจำเป็นจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นได้ตามที่เห็นสมควร รวมทั้งให้มีหนังสือเชิญบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายมาให้ข้อเท็จจริง หรือชี้แจงเกี่ยวกับประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ประสงค์จะทราบ

การเรียกเอกสาร
หรือบุคคลมาแถลง
ข้อเท็จจริง

หากปรากฏว่ามีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อผู้ใด ไม่ว่าในเวลาใดก่อนที่คณะกรรมการการสามัญจะจัดทำรายงานเสนอต่อวุฒิสภา และข้อมูลหรือข้อเท็จจริงนั้นยังไม่เป็นที่ยุติ คณะกรรมการการสามัญต้องให้บุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้นมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อมูลหรือข้อเท็จจริงดังกล่าว และมีโอกาสได้ชี้แจงและแถลงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ตลอดจนแสดงพยานหลักฐานของตนเพื่อความเป็นธรรม เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็นคณะกรรมการการสามัญจะให้ผู้นั้นยื่นหนังสือชี้แจงหรือเอกสารหรือพยานหลักฐานมาโดยเร็วก็ได้

การให้โอกาส
ผู้ได้รับการเสนอชื่อ
ชี้แจงข้อมูลหรือ
ข้อเท็จจริง

ข้อ ๑๐๙ การประชุมคณะกรรมการการสามัญตามข้อ ๑๐๕ ให้กระทำการเป็น การลับ โดยผู้ที่เข้าฟังการประชุมได้ต้องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุม และได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการสามัญ

การประชุมลับของ
คณะกรรมการการ

ข้อ ๑๑๐ เมื่อคณะกรรมการการสามัญตามข้อ ๑๐๕ ดำเนินการตามหน้าที่เสร็จแล้ว ให้เสนอรายงานต่อประธานวุฒิสภา

รายงานของ
คณะกรรมการการ

รายงานของคณะกรรมการการสามัญดังกล่าวจะแยกจัดทำบางส่วนเป็น รายงานลับก็ได้ ในกรณีนี้ให้ระบุข้อมูล ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ได้จากการตรวจสอบ พร้อมจัดทำบทสรุปเป็นรายบุคคลไว้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานด้วย

ข้อ ๑๑๑ เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับรายงานของคณะกรรมการการสามัญตาม ข้อ ๑๑๐ แล้ว ให้ประธานวุฒิสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน และ

การบรรจุรายงาน
เข้าระเบียบวาระ

ให้เลขาธิการวุฒิสภাজัดส่งเฉพาะระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภาและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้สมาชิกโดยไม่ต้องจัดส่งรายงานลับของคณะกรรมการการสามัญดังกล่าวไปด้วย

การเสนอรายงาน
ต่อที่ประชุมวุฒิสภา

ข้อ ๑๑๒ ในการประชุมวุฒิสภา ให้คณะกรรมการการสามัญตามข้อ ๑๐๕ เริ่มด้วยการนำเสนอรายงานของคณะกรรมการการสามัญเฉพาะส่วนที่มีได้เป็นรายงานลับต่อที่ประชุมวุฒิสภา

การร้องขอ
ให้ประชุมวุฒิสภา
เป็นการลับ

ก่อนนำเสนอรายงานของคณะกรรมการการสามัญส่วนที่เป็นรายงานลับต่อที่ประชุมวุฒิสภา หากคณะกรรมการการสามัญร้องขอต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อให้มีการดำเนินการประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ และให้เลขาธิการวุฒิสภาแจกสำเนารายงานลับของคณะกรรมการการสามัญให้แก่สมาชิกเพื่อประกอบการพิจารณาในที่ประชุมวุฒิสภา สำเนารายงานลับดังกล่าว สมาชิกจะนำออกนอกห้องประชุมมิได้

ภายหลังการประชุมวุฒิสภาตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้คณะกรรมการการสามัญร้องขอต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติมิให้เปิดเผยรายงานลับ และบันทึกการประชุมของคณะกรรมการการสามัญไปในคราวเดียวกัน

การทำลายสำเนา
รายงานลับของ
คณะกรรมการการ

ข้อ ๑๑๓ เมื่อที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณารายงานเสร็จแล้ว ให้สมาชิกส่งคืนสำเนารายงานลับของคณะกรรมการการสามัญตามข้อ ๑๐๕ ต่อเลขาธิการวุฒิสภาในที่ประชุมวุฒิสภา เพื่อนำไปทำลายตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด โดยให้ประธานคณะกรรมการการสามัญหรือผู้ที่ประธานคณะกรรมการการสามัญมอบหมายเป็นผู้กำกับในการทำลายนั้น

การนำบัญญัติ
เกี่ยวกับกรรมการ
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๑๔ ให้นำความในหมวด ๔ กรรมการ มาใช้บังคับกับการดำเนินการของคณะกรรมการการสามัญโดยอนุโลม เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้แล้วในหมวดนี้

หมวด ๖

การให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง

การพิจารณาให้บุคคล
พ้นจากตำแหน่ง

ข้อ ๑๑๕ เมื่อมีกรณีที่วุฒิสภจะต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งตามที่กฎหมายกำหนด วุฒิสภาอาจมีมติส่งเรื่องดังกล่าวไปยังคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง หรือตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง

หากวุฒิสภามีมติให้ตั้งคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้นำความใน
หมวด ๕ การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือ
กฎหมาย มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๗

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและพระราชกำหนด

ส่วนที่ ๑

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ข้อ ๑๑๖ ให้มีสารบบลงวัน เดือน ปี ที่วุฒิสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติ
จากสภาผู้แทนราษฎร และวัน เดือน ปี ที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติคืนไปยัง
สภาผู้แทนราษฎร

สารบบรับและส่ง
ร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๑๑๗ เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติจากสภาผู้แทน
ราษฎรแล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การบรรจุร่าง พ.ร.บ.
เข้าระเบียบวาระ

ข้อ ๑๑๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๓ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ การพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

การพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๑๑๙ ในกรณีที่มีความจำเป็นเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ เมื่อสภา
ผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติใดในวาระที่หนึ่งแล้ว ประธาน
วุฒิสภาอาจพิจารณาขอหมายให้คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะใด
คณะหนึ่งที่เกี่ยวข้อง หรือวุฒิสภาอาจตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง
มีจำนวนไม่เกินสิบห้าคน แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัตินั้น
เป็นเฉพาะกรณีไปก็ได้ และเมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้ว
ให้คณะกรรมการดังกล่าวรายงานต่อประธานวุฒิสภาเป็นการด่วน ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูล
ประกอบการพิจารณาของสมาชิกในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป

คณะกรรมการ
พิจารณาศึกษา
ร่าง พ.ร.บ. ล่วงหน้า

ข้อ ๑๒๐ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ให้พิจารณาและ
ลงมติว่าจะรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้พิจารณา หรือไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ในวาระที่หนึ่ง

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ. **ข้อ ๑๒๑** ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติ
 ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
 เป็นผู้เสนอ เห็นชอบแล้ว หากเป็นร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ ให้ผู้แทนของ
 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น เป็นผู้ชี้แจงหลักการของร่าง
 พระราชบัญญัติต่อที่ประชุมวุฒิสภา

กรณีมีมติรับร่าง พ.ร.บ.
 ไว้พิจารณา **ข้อ ๑๒๒** ในกรณีที่วุฒิสภาลงมติในวาระที่หนึ่ง รับร่างพระราชบัญญัติไว้
 พิจารณา ให้วุฒิสภาพิจารณาในลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
 ในวาระที่สอง **ข้อ ๑๒๓** การพิจารณาในวาระที่สอง ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
 โดยคณะกรรมการที่วุฒิสภาตั้ง หรือกรรมการเต็มสภา

ตามปกติ ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการที่วุฒิสภาตั้ง
 การพิจารณาโดยกรรมการเต็มสภาจะกระทำต่อเมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมี
 ผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคนและที่ประชุมวุฒิสภานุมัติ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมการเต็มสภานั้น วุฒิสภาจะตั้ง
 คณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาใดโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินั้นก็ได้

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
 โดยคณะกรรมการ **ข้อ ๑๒๔** ในกรณีพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการที่
 วุฒิสภาตั้งนั้น วุฒิสภาจะมอบหมายให้คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาหรือ
 คณะกรรมการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้

การเสนอคำแปรญัตติ
 ร่าง พ.ร.บ. **ข้อ ๑๒๕** ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติขึ้นคณะกรรมการที่วุฒิสภา
 ตั้ง สมาชิกผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้า
 เป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดเจ็ดวันทำการนับแต่วันถัดจาก
 วันที่วุฒิสภามีมติกำหนดเวลาแปรญัตติ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้กำหนดเป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติ
 ร่าง พ.ร.บ. การแปรญัตติ ต้องแปรเป็นรายมาตรา และให้เป็นไปตามแบบที่เลขาธิการ
 วุฒิสภากำหนด

รายงานการพิจารณา
 ร่าง พ.ร.บ. ของ
 คณะกรรมการ **ข้อ ๑๒๖** เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว
 ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้ง
 รายงานต่อประธานวุฒิสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มี การแก้ไข
 เพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมการเกี่ยวกับ

คำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมาธิการ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการธิการเห็นว่ามิใช่ข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรทราบหรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการ เพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณา และให้นำความในข้อ ๙๙ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การตั้งข้อสังเกต
ของคณะกรรมการธิการ

ข้อ ๑๒๗ เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติและรายงานของคณะกรรมการตามข้อ ๑๒๖ แล้ว ให้เสนอวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป โดยให้บรรจู้เข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การบรรจุร่าง พ.ร.บ.
และรายงานของ
คณะกรรมการ
เข้าระเบียบวาระ

ข้อ ๑๒๘ ในกรณีที่วุฒิสภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมาธิการเต็มสภา ให้ถือว่าสมาชิกทุกคนในที่ประชุมประกอบกันเป็นคณะกรรมการ และประธานของที่ประชุมมีฐานะเป็นประธานคณะกรรมการด้วย

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
โดยกรรมาธิการเต็มสภา

การพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภา เป็นทั้งการพิจารณาชั้นคณะกรรมการ และการพิจารณาของวุฒิสภาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตรฐานรวมกันไป

ข้อ ๑๒๙ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้วุฒิสภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และให้สมาชิกอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่คณะกรรมการมีการแก้ไขเพิ่มเติม ส่วนกรณีที่มีการสงวนคำแปรญัตติหรือการสงวนความเห็นให้อภิปรายได้เฉพาะผู้แปรญัตติที่ได้สงวนคำแปรญัตติหรือกรรมาธิการที่ได้สงวนความเห็นไว้เท่านั้น ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมวุฒิสภาจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

การพิจารณา
เรียงมาตรา

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิม ให้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตราที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายเดิมด้วย และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๓๐ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๒๙ จนจบร่างแล้ว ให้วุฒิสภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดมิได้ นอกจากเนื้อความที่ยังเห็นขัดแย้งกันอยู่

การพิจารณาสรุป
ร่าง พ.ร.บ. ทั้งฉบับ

การพิจารณา ทบทวนร่าง พ.ร.บ. ในการพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่งตามวรรคหนึ่งนั้น หากปรากฏว่าเนื้อความในร่างนั้นมีความผิดพลาด หรือมีความจำเป็นอันสมควรอย่างยิ่งที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความในร่างนั้น ให้ประธานของที่ประชุมหรือที่ประชุมวุฒิสภาว่าสมควรพิจารณาทบทวนหรือไม่ หากที่ประชุมวุฒิสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ก็ให้ทบทวนเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความในร่างนั้นได้

กรณีพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ในวาระที่สองเสร็จแล้ว ข้อ ๑๓๑ เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองเสร็จแล้ว ให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไปในวาระที่สาม

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ในวาระที่สาม ข้อ ๑๓๒ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สาม ให้ที่ประชุมวุฒิสภาลงมติว่าเห็นชอบด้วยหรือไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร หรือถ้าในการพิจารณาในวาระที่สองได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้ที่ประชุมวุฒิสภาลงมติว่าให้แก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่แก้ไขเพิ่มเติม ในกรณีเช่นว่านี้ มติให้แก้ไขเพิ่มเติมให้หมายความว่าให้แก้ไขเพิ่มเติมตามที่ได้พิจารณาไว้ในวาระที่สอง และมติไม่แก้ไขเพิ่มเติมให้หมายความว่าวุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรโดยไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติม

การพิจารณาในวาระนี้ไม่มีการอภิปราย

การแจ้งมติของที่ประชุม ข้อ ๑๓๓ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เมื่อวุฒิสภาลงมติเห็นชอบด้วยหรือไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรหรือให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้สภาผู้แทนราษฎรทราบ

การตั้งคณะกรรมการร่วมกัน ข้อ ๑๓๔ ในกรณีวุฒิสภาได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ และสภาผู้แทนราษฎรได้ตั้งกรรมการร่วมกันตามมาตรา ๑๓๗ (๓) ของรัฐธรรมนูญ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้แจ้งจำนวนกรรมการร่วมกันมาให้ทราบแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาดำเนินการเพื่อให้วุฒิสภที่ตั้งกรรมการร่วมกัน

การบรรจุร่าง พ.ร.บ. และรายงานของคณะกรรมการร่วมกัน เมื่อคณะกรรมการร่วมกันได้เสนอร่างพระราชบัญญัติที่พิจารณาเสร็จแล้ว พร้อมกับรายงานของคณะกรรมการ ให้ประธานวุฒิสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน และให้วุฒิสภาพิจารณาลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินั้น

ข้อ ๑๓๕ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติภายในอายุของวุฒิสภา ตามมาตรา ๒๖๙ ของรัฐธรรมนูญ หากการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นได้ถูก ยับยั้งไว้ตามมาตรา ๑๓๗ (๒) หรือ (๓) ของรัฐธรรมนูญ และวุฒิสภามีมติว่าเป็น ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับกรณีที่บัญญัติไว้ตามมาตรา ๒๗๑ (๑) หรือ (๒) ของ รัฐธรรมนูญ ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งมติดังกล่าวให้ประธานรัฐสภาทราบเพื่อดำเนินการ ตามมาตรา ๒๗๑ ต่อไป

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ที่วุฒิสภาหรือสภา
ผู้แทนราษฎรยับยั้งไว้
ภายในอายุของวุฒิสภา
ชุดแรก

ข้อ ๑๓๖ วุฒิสภาจะต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้เสร็จภายใน กำหนดเวลาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๖ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าการพิจารณาของวุฒิสภา อาจไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ประธานคณะกรรมการธิการหรือผู้ทำหน้าที่แทน รายงานให้ประธานวุฒิสภาทราบเพื่อดำเนินการขอให้วุฒิสภาขยายเวลาออกไปเป็น กรณีพิเศษ

กำหนดเวลาและ
การขอขยายเวลา
การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.

เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้ส่งคืนไปยังสภา ผู้แทนราษฎรภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๓๖ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๓๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๑๔๓ ของรัฐธรรมนูญ ในกรณีร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่จะส่งร่าง พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยังสภาผู้แทนราษฎร หากมีข้อความผิดพลาดซึ่งเกิดขึ้น ในระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภา ประธานวุฒิสภาอาจขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอ ญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคนให้นำร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับมาทบทวน ข้อผิดพลาดนั้นได้ หากที่ประชุมวุฒิสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงข้างมาก ก็ให้ดำเนินการได้

การทบทวน
ข้อผิดพลาดของ
ร่าง พ.ร.บ. ที่วุฒิสภา
ให้ความเห็นชอบแล้ว

การขอปรึกษาหรือญัตติตามวรรคหนึ่งต้องระบุประเด็นที่จะขอกลับมา ทบทวนและให้เหตุผลที่ชัดเจน

การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำได้เท่าที่จำเป็นและให้กระทำโดย กรรมการธิการเต็มสภา และให้ดำเนินการตามข้อ ๑๒๘ ถึงข้อ ๑๓๓ ต่อไป

ข้อ ๑๓๘ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายแล้ว ให้วุฒิสภาตั้งคณะกรรมการ

การตั้งคณะกรรมการ
วิสามัญพิจารณาศึกษา
ร่าง พ.ร.บ. งบประมาณ

วิสามัญขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนตามที่ที่ประชุมวุฒิสภากำหนด เพื่อพิจารณาศึกษา
ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
งบประมาณของ
คณะกรรมการ
ข้อ ๑๓๙ เมื่อวุฒิสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
งบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติ
โอนงบประมาณรายจ่ายจากสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้น
ไปยังคณะกรรมการวิสามัญตามข้อ ๑๓๘ เป็นการด่วน และให้คณะกรรมการ
พิจารณาและรายงานความเห็นต่อประธานวุฒิสภาให้แล้วเสร็จภายในสิบวันนับแต่วันที่
ได้รับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว การพิจารณาในชั้นคณะกรรมการนี้ไม่มีการแปรญัตติ

การบรรจุร่าง พ.ร.บ.
งบประมาณและรายงาน
ความเห็นของ
คณะกรรมการ
เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
งบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติ
โอนงบประมาณรายจ่าย พร้อมทั้งรายงานความเห็นของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง
ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การพิจารณาและลงมติ
ร่าง พ.ร.บ. งบประมาณ
การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้วุฒิสภา
พิจารณาและลงมติว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินี้
ในการพิจารณารั้งนี้สมาชิกจะขอแก้ไขเพิ่มเติมมิได้

การรับฟังความคิดเห็น
เพิ่มเติมเกี่ยวกับ
ร่าง พ.ร.บ.
ข้อ ๑๔๐ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็น
ของประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง วุฒิสภาหรือคณะกรรมการจะจัดให้มีการรับฟัง
ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

ส่วนที่ ๒

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไป ตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ที่รัฐสภาเห็นชอบ
ให้พิจารณาต่อไป
ข้อ ๑๔๑ เมื่อรัฐสภามีมติให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
ต่อไปตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นค้างการพิจารณา
อยู่ในวาระใด ก็ให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไปในวาระนั้น

การนับระยะเวลา
การพิจารณา
ในการนับระยะเวลาการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ค้างการพิจารณา
อยู่ในวุฒิสภา ให้เริ่มนับระยะเวลาใหม่ตามที่กำหนดในมาตรา ๑๓๖ ของรัฐธรรมนูญ
ตั้งแต่วันที่รัฐสภามีมติเห็นชอบ

ข้อ ๑๔๒ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ค้างการพิจารณา ให้ดำเนิน กระบวนการพิจารณาต่อไปตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และพระราชกำหนด

การดำเนิน
กระบวนการพิจารณา

ส่วนที่ ๓

การพิจารณาพระราชกำหนด

ข้อ ๑๔๓ เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับพระราชกำหนดจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การบรรจุพระราชกำหนด
เข้าระเบียบวาระ

การพิจารณาพระราชกำหนดตามมาตรา ๑๗๒ และมาตรา ๑๗๔ ของ รัฐธรรมนูญ ให้วุฒิสภาพิจารณาและลงมติว่าจะอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ดังกล่าว

การพิจารณาและ
ลงมติพระราชกำหนด

เมื่อวุฒิสภามีมติอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดตามวรรคสองแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้คณะรัฐมนตรีและสภาผู้แทนราษฎรทราบ

หมวด ๘

การตั้งกระทู้ถาม

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

ข้อ ๑๔๔ สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี เกี่ยวกับงานในหน้าที่

การตั้งกระทู้ถาม

ข้อเท็จจริงใด ๆ ที่อ้างประกอบกระทู้ถาม ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถาม รับรองว่าถูกต้องแม้จะมีได้ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมี คำชี้แจงประกอบ ก็ให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก

ข้อ ๑๔๕ กระทู้ถามมี ๒ ประเภท คือ

ประเภทของกระทู้ถาม

(๑) กระทู้ถามเป็นหนังสือ

(๒) กระทู้ถามด้วยวาจา

ลักษณะของกระทู้ถาม	ข้อ ๑๔๖ กระทู้ถามแต่ละกระทู้หนึ่ง ให้ตั้งถามและซักถามได้เฉพาะคนเดียว
ลักษณะต้องห้าม ของกระทู้ถาม	<p>ข้อ ๑๔๗ กระทู้ถามต้องไม่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เป็นเชิงประชด เสียดสี หรือกลั่นแกล้งใส่ร้าย</p> <p>(๒) เคลือบคลุมหรือเข้าใจยาก</p> <p>(๓) เป็นเรื่องที่ได้ตอบแล้ว หรือชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ</p> <p>(๔) เป็นเรื่องที่มีประเด็นคำถามซ้ำกับกระทู้ถามซึ่งมีผู้เสนอมาก่อน</p> <p>(๕) เป็นการให้ผู้ตอบกระทู้ถามออกความเห็น</p> <p>(๖) เป็นปัญหาข้อกฎหมาย</p> <p>(๗) เป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญ</p> <p>(๘) เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใด ๆ เว้นแต่ที่เกี่ยวกับการงานในหน้าที่ราชการ</p>
การตั้งกระทู้ถามใหม่	ข้อ ๑๔๘ กระทู้ถามตามข้อ ๑๔๗ (๓) และ (๔) นั้น จะตั้งถามขึ้นใหม่ได้ ในเมื่อมีสาระสำคัญต่างกัน หรือเหตุการณ์ในขณะที่มีกระทู้ถามครั้งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป จากเมื่อตั้งกระทู้ถามครั้งก่อน
การตรวจสอบ ข้อบกพร่องของ กระทู้ถาม	<p>ข้อ ๑๔๙ กระทู้ถามที่สมาชิกตั้งถาม ให้ประธานวุฒิสภาทำการตรวจสอบ หากมีข้อบกพร่องให้แจ้งให้ผู้ตั้งถามดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่อง หากไม่ดำเนินการแก้ไข ให้เป็นอำนาจของประธานวุฒิสภาที่จะวินิจฉัยว่ากระทู้ถามใดเป็นกระทู้ถามตามข้อ ๑๔๔ ข้อ ๑๔๗ หรือข้อ ๑๔๘ ให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับกระทู้ถามนั้น คำวินิจฉัยของประธานวุฒิสภาให้ถือเป็นเด็ดขาด</p> <p>ให้เลขาธิการวุฒิสภาแจ้งคำวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ ในกรณีที่เป็นการกระทู้ถามที่สามารถดำเนินการต่อไปได้ตามหมวดนี้ ให้แจ้งหรือจัดส่ง กระทู้ถามไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ซึ่งถูกตั้งกระทู้ถามภายในเจ็ดวันนับแต่ วันที่ประธานวุฒิสภาวินิจฉัย</p>
การตอบกระทู้ถาม	ข้อ ๑๕๐ ให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ ในการบริหารราชการแผ่นดินเรื่องนั้นเป็นผู้ตอบกระทู้ถามนั้นด้วยตนเอง เว้นแต่ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีนั้นไม่อยู่โดยมีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ หรือ ตติราชการสำคัญ จะขอเลื่อนการตอบกระทู้ถามก็ได้ แต่ต้องชี้แจงเหตุผลในที่ประชุม วุฒิสภาหรือแจ้งล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานวุฒิสภาก่อนถึงระเบียบวาระ

กระทู้ถามเรื่องนั้น และให้กำหนดด้วยว่าจะตอบได้เมื่อใด หรือจะมอบหมายให้รัฐมนตรีอื่นเป็นผู้ตอบกระทู้ถามนั้นก็ได้ แต่ทั้งนี้ ต้องชี้แจงเหตุผลในที่ประชุมวุฒิสภา หรือแจ้งเหตุจำเป็นนั้นเป็นหนังสือยื่นต่อประธานวุฒิสภาก่อนหรือในวันประชุมวุฒิสภาในเรื่องดังกล่าว

ข้อ ๑๕๑ เมื่อถึงระเบียบวาระกระทู้ถาม ให้ประธานของที่ประชุมอนุญาตให้ถามตามลำดับ ในการถามมิให้อ่านคำชี้แจงประกอบโดยไม่จำเป็น

ลำดับการถาม
กระทู้ถาม

ข้อ ๑๕๒ การตั้งกระทู้ถามต้องชัดเจน ไม่ฟุ้งเฟ้อย วนเวียน ซ้ำซาก หรือมีลักษณะเป็นการอภิปราย

ลักษณะของการตั้ง
และการตอบกระทู้ถาม

การตอบกระทู้ถามของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ให้นำความในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๕๓ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ถาม เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

กรณีที่ไม่ต้อง
ตอบกระทู้ถาม

ข้อ ๑๕๔ ในการประชุมวุฒิสภาครั้งหนึ่ง ๆ ให้บรรจุกระทู้ถามเป็นหนังสือได้ไม่เกินสามกระทู้ และกระทู้ถามด้วยวาจาไม่เกินสามกระทู้ แต่ถ้าหากมีกระทู้ถามเป็นหนังสือหรือบรรจุระเบียบวาระการประชุมจำนวนมาก หรือมีกระทู้ถามเป็นหนังสือหรือกระทู้ถามด้วยวาจาที่เลื่อนมาจากการประชุมครั้งที่แล้ว ประธานวุฒิสภาจะบรรจุกระทู้ถามเกินกว่านี้ก็ได้

การบรรจุกระทู้ถาม

การจัดลำดับกระทู้ถามในที่ประชุมวุฒิสภา ให้จัดตามลำดับ คือ กระทู้ถามเป็นหนังสือและกระทู้ถามด้วยวาจา โดยการบรรจุกระทู้ถาม ต้องบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมตามลำดับก่อนหลังที่ยื่นไว้ต่อประธานวุฒิสภา

การจัดลำดับกระทู้ถาม
ในที่ประชุมวุฒิสภา

การถามและการตอบกระทู้ถามในการประชุมวุฒิสภาครั้งหนึ่ง ๆ ให้มีกำหนดระยะเวลาไม่เกินสองชั่วโมง

กำหนดเวลาการถาม
และตอบกระทู้ถาม

ข้อ ๑๕๕ ในการประชุมวุฒิสภาครั้งหนึ่ง ๆ มิให้ผู้ตั้งกระทู้ถามคนเดียวถามเกินหนึ่งกระทู้ เว้นแต่ไม่มีกระทู้ถามของสมาชิกอื่นเหลืออยู่

ข้อห้ามของ
ผู้ตั้งกระทู้ถาม

- การถอนหรือขอเลื่อน
การถามกระทู้ถาม
- ข้อ ๑๕๖** ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถอนกระทู้ถามเมื่อใดก็ได้ และเมื่อได้มีการถอนกระทู้ถามแล้ว ให้แจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ซึ่งถูกตั้งกระทู้ถามทราบ ในกรณีถึงระเบียบวาระกระทู้ถามของผู้ตั้งกระทู้ถามผู้ใดแล้ว ถ้าผู้นั้นขอเลื่อนการถามกระทู้ถาม ไม่ถาม หรือไม่อยู่ในที่ประชุมวุฒิสภา ให้ถือว่ากระทู้ถามนั้นตกไป
- กรณีกระทู้ถามตกไป
เพราะผู้ตั้งกระทู้ถาม
สิ้นสมาชิกภาพ
- ข้อ ๑๕๗** กระทู้ถามใดที่สมาชิกภาพของผู้ตั้งกระทู้ถามสิ้นสุดลง ให้ถือว่ากระทู้ถามนั้นเป็นอันตกไป
- กรณีกระทู้ถามตกไป
เพราะคณะรัฐมนตรี
พ้นจากตำแหน่ง
- ข้อ ๑๕๘** กระทู้ถามใดที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรียังมิได้ตอบ ให้เป็นอันตกไปเมื่อคณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่ง

ส่วนที่ ๒

กระทู้ถามเป็นหนังสือ

- การตั้งกระทู้ถาม
เป็นหนังสือ
- ข้อ ๑๕๙** กระทู้ถามเป็นหนังสือ ให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานวุฒิสภา โดยมีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบาย และแสดงความประสงค์ด้วยว่าจะให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภาหรือจะให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา
- กระทู้ถามที่ต้องตอบ
ในที่ประชุมวุฒิสภา
- ข้อ ๑๖๐** กระทู้ถามที่ต้องตอบในที่ประชุมวุฒิสภา ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งไปตามข้อ ๑๕๙ วรรคสอง หากประธานวุฒิสภาไม่อาจบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภาได้ภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้แจ้งเหตุขัดข้องให้ที่ประชุมวุฒิสภาและผู้ตั้งกระทู้ถามทราบโดยเร็ว
- สิทธิในการซักถาม
เพิ่มเติม
- ข้อ ๑๖๑** เมื่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีได้ตอบกระทู้ถามในที่ประชุมวุฒิสภาแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกหนึ่งครั้ง เว้นแต่จะขอซักถามต่อไป เพราะคำตอบยังไม่หมดประเด็นและประธานของที่ประชุมอนุญาต ในการซักถามนั้น ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิที่จะชี้แจงข้อเท็จจริงประกอบได้เท่าที่จำเป็น
- การดำเนินการเกี่ยวกับ
กระทู้ถามกรณีสิ้นสุด
สมัยประชุม
- ข้อ ๑๖๒** กระทู้ถามที่ต้องตอบในที่ประชุมวุฒิสภา ทั้งที่ได้รับการบรรจุและยังมิได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมในสมัยประชุมหนึ่ง ๆ เมื่อสิ้นสุด

สมัยประชุม ให้ประธานวุฒิสภารวบรวมแจ้งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง
ดำเนินการตอบในราชกิจจานุเบกษา พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

ข้อ ๑๖๓ กระทู้ถามที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ให้ประธานวุฒิสภา
แจ้งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามเพื่อดำเนินการตอบภายในสามสิบวัน
นับแต่วันที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี และเมื่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี
ได้ตอบแล้ว ให้ส่งราชกิจจานุเบกษาที่มีคำตอบกระทู้ถามมาเพื่อให้ประธานวุฒิสภา
แจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

กระทู้ถามที่ต้องตอบ
ในราชกิจจานุเบกษา

หากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่สามารถตอบภายในกำหนดเวลา
ตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือยื่นต่อประธานวุฒิสภาภายในกำหนดเวลา
ตามวรรคหนึ่ง และให้กำหนดด้วยว่าจะตอบได้เมื่อใด แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่
วันที่มีการแจ้งเหตุขัดข้องดังกล่าว และให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

ส่วนที่ ๓

กระทู้ถามด้วยวาจา

ข้อ ๑๖๔ กระทู้ถามด้วยวาจา ต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นเรื่องฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วน

(๒) เป็นเรื่องที่กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อย ศีลธรรม สิทธิหรือ
เสรีภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง

(๓) เป็นเรื่องที่กระทบถึงประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน

ลักษณะของกระทู้ถาม
ด้วยวาจา

ข้อ ๑๖๕ สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาได้ครั้งละหนึ่งกระทู้
ในวันประชุมวุฒิสภาที่มีวาระกระทู้ถาม โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า แต่ต้องแสดงความประสงค์
ต่อประธานวุฒิสภาตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด และระบุชื่อเรื่องที่จะถาม
ลักษณะของกระทู้ถาม พร้อมระบุว่าจะถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใด

สิทธิตั้งกระทู้ถาม
ด้วยวาจา

ข้อ ๑๖๖ ในการประชุมวุฒิสภาครั้งใดมีกระทู้ถามที่ประธานวุฒิสภา
วินิจฉัยแล้วว่าเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา เกินจำนวนสามกระทู้ ให้ประธานวุฒิสภา
จับสลากให้เหลือเพียงสามกระทู้หากปรากฏว่ามีกระทู้ถามที่เป็นเรื่องทำนองเดียวกัน
ให้กระทู้ถามที่ถูกจับสลากขึ้นมาในลำดับหลังตกไป

กรณีมีกระทู้ถาม
ด้วยวาจาเกินจำนวน

ลักษณะกระทู้ถาม ด้วยวาจาที่ตกไป และการเสนอใหม่ เพื่อพิจารณา	เรื่องใดที่ประธานวุฒิสภาวินิจฉัยว่าไม่เข้าลักษณะกระทู้ถามด้วยวาจาตาม ข้อ ๑๖๔ หรือไม่อนุญาตให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม หรือมิได้มีการถามตอบ ด้วยเหตุอื่นใดที่มีใช้การขอเลื่อนการตอบของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ให้เป็นอัน ตกไป หากสมาชิกยังประสงค์ที่จะตั้งเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา ก็ให้เสนอใหม่เพื่อ พิจารณาในคราวถัดไป
การบรรจุระเบียบวาระ กระทู้ถามด้วยวาจา	ข้อ ๑๖๗ กระทู้ถามที่มีลักษณะตามข้อ ๑๖๔ หรือได้ดำเนินการตาม ข้อ ๑๖๕ หรือข้อ ๑๖๖ แล้ว ให้ประธานวุฒิสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระกระทู้ถาม ด้วยวาจาและแจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามทราบ
กำหนดเวลาการถาม และการตอบกระทู้ถาม ด้วยวาจา	ข้อ ๑๖๘ การถามและการตอบกระทู้ถามด้วยวาจาในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้มีกำหนดเวลาไม่เกินหกสิบนาที
การถามและการตอบ กระทู้ถามด้วยวาจา และการขยายเวลา	ข้อ ๑๖๙ กระทู้ถามด้วยวาจาแต่ละกระทู้ ให้ถามด้วยวาจาได้เรื่องละไม่เกิน สามครั้ง และต้องถามตอบให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลายี่สิบนาที เว้นแต่ในการประชุม ครั้งใดมีกระทู้ถามด้วยวาจาน้อยกว่าสามกระทู้ ก็ให้ขยายเวลาออกไปอีกตามสัดส่วน ภายในเวลาหกสิบนาที
กรณีเปลี่ยนแปลงคำถาม การถามกระทู้ด้วยวาจา	ข้อ ๑๗๐ ในระหว่างการถามกระทู้ถามด้วยวาจา หากประธานของที่ประชุม วินิจฉัยว่าคำถามข้อใดเข้าลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๔๗ ให้ประธานของที่ประชุม มีอำนาจสั่งให้เปลี่ยนแปลงคำถามได้

หมวด ๙

การเปิดอภิปรายทั่วไป

การขอเปิดอภิปราย ทั่วไป	ข้อ ๑๗๑ การขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญ ให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานวุฒิสภา โดยระบุให้ชัดเจนว่าจะให้คณะรัฐมนตรี แถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินในเรื่องใด ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งการขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามวรรคหนึ่งไปยัง นายกรัฐมนตรี และให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน
----------------------------	---

ข้อ ๑๗๒ เมื่อคณะรัฐมนตรีได้แถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินในเรื่องที่ขอเปิดอภิปรายทั่วไปแล้ว สมาชิกมีสิทธิที่จะอภิปรายซักถามได้

การอภิปรายซักถาม

ข้อ ๑๗๓ รัฐมนตรีเท่าที่มีสิทธิจะอภิปรายตอบข้อซักถาม รัฐมนตรีจะตอบสมาชิกที่ซักถามและอภิปรายในเรื่องที่ขอเปิดอภิปรายทั่วไปทีละคนเป็นลำดับไป หรือจะรวบรวมตอบครั้งละหลายคนก็ได้

สิทธิอภิปรายตอบ
ข้อซักถามของรัฐมนตรี

ข้อ ๑๗๔ ในการอภิปรายนั้น นอกจากที่กำหนดไว้ในหมวดนี้แล้ว ให้นำความในหมวด ๓ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การนำบทบัญญัติ
เกี่ยวกับการอภิปราย
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๑๐

ภารกิจด้านการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ

ข้อ ๑๗๕ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามมาตรา ๒๗๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ให้วุฒิสภที่ตั้งคณะกรรมการมาธิการสามัญขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง เป็นประธานคณะกรรมการ ประธานคณะอนุกรรมการซึ่งทำหน้าที่ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติตามข้อ ๘๘ วรรคหนึ่ง ทุกคณะ และสมาชิกที่ประชุมวุฒิสภาเลือกตามข้อ ๘๓ จำนวนห้าคน เป็นกรรมการ

องค์ประกอบของ
คณะกรรมการธิการ ตร.

คณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติตามวรรคหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ เร่งรัด กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับเรื่อง ดังต่อไปนี้

หน้าที่และอำนาจของ
คณะกรรมการธิการ ตร.

(๑) ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในภาพรวมให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ

(๒) ศึกษาวิเคราะห์รายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภาตามมาตรา ๒๗๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ รายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามแผนปฏิรูปประเทศและตามยุทธศาสตร์ชาติ

และรายงานเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศหรือยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องนำเสนอตามกฎหมาย

(๓) รวบรวมและจัดทำสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภาทุกสามเดือนตามมาตรา ๒๗๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ เพื่อเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่วุฒิสภาได้รับรายงานดังกล่าว

(๔) รวบรวมและจัดทำสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามแผนปฏิรูปประเทศและตามยุทธศาสตร์ชาติที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอต่อวุฒิสภาตามกฎหมาย เพื่อเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วุฒิสภาได้รับรายงานดังกล่าว

(๕) กำหนดแนวทางดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามรัฐธรรมนูญ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และประสานงานกับคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาอื่นทุกคณะ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางดังกล่าว และผลักดันให้คณะกรรมการดังกล่าวมีการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ

(๖) พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ของรัฐธรรมนูญ ร่วมกับคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๘ วรรคสอง ที่เกี่ยวข้อง อย่างบูรณาการ เป็นการล่วงหน้า และรายงานต่อประธานวุฒิสภาเพื่อเสนอในที่ประชุมวุฒิสภาทราบ ก่อนการพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

(๗) พิจารณาเสนอแนวทางในการตั้งกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ของรัฐธรรมนูญต่อคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา

(๘) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

(๙) จัดให้มีระบบและฐานข้อมูลเกี่ยวกับการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่วุฒิสภาและคณะกรรมการได้จัดทำขึ้น พร้อมทั้งเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกำกับดูแลให้ข้อมูลที่มีอยู่นั้นถูกต้องเป็นปัจจุบัน

(๑๐) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการปฏิรูปประเทศ และการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

ข้อ ๑๗๖ เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภาตามมาตรา ๒๗๐ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญ รายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามแผนปฏิรูปประเทศและตามยุทธศาสตร์ชาติ และรายงานเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศหรือยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องนำเสนอตามกฎหมาย หรือรายงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศหรือยุทธศาสตร์ชาติ ให้ประธานวุฒิสภาส่งรายงานนั้นไปยังคณะกรรมการการสามัญตามข้อ ๑๗๕ และคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๘ วรรคสอง โดยเร็ว

การดำเนินการ
เมื่อได้รับรายงาน
เกี่ยวกับการปฏิรูป
ประเทศหรือยุทธศาสตร์ชาติ

ข้อ ๑๗๗ ให้คณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๘ วรรคสอง ดำเนินการจัดทำผลการศึกษา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้องตามแนวทางที่คณะกรรมการการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติกำหนด โดยประสานงานกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ แล้วเสนอต่อคณะกรรมการการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อรายงานให้วุฒิสภารับต่อไป ภายในระยะเวลา ดังนี้

การจัดทำและ
การรายงานผลของ
คณะกรรมการการสามัญ
ประจำวุฒิสภาต่อ
คณะกรรมการ ๓สร.

(๑) รายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภาทุกสามเดือนตามมาตรา ๒๗๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ต้องเสนอภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๘ วรรคสอง ได้รับรายงาน

(๒) รายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามแผนปฏิรูปประเทศและตามยุทธศาสตร์ชาติที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอต่อวุฒิสภาตามกฎหมาย ต้องเสนอภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๘ วรรคสอง ได้รับรายงาน

(๓) รายงานเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศหรือยุทธศาสตร์ชาติ ที่ต้องนำเสนอตามกฎหมาย ต้องเสนอโดยเร็ว

การจัดทำรายงานของ
คณะกรรมการการ ตสร.

ข้อ ๑๗๘ ให้คณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูป ประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ รวบรวมผลการศึกษา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการ ตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๘ วรรคสอง เสนอ แล้วนำมาวิเคราะห์โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์อย่างบูรณาการ เพื่อจัดทำเป็นรายงาน ข้อเสนอแนะและแนวทางในการเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและ ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในภาพรวม แล้วรายงานต่อประธานวุฒิสภาเพื่อเสนอ ที่ประชุมวุฒิสภาภายในระยะเวลาตามข้อ ๑๗๕ วรรคสอง (๓) หรือ (๔) แล้วแต่กรณี เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ประธานวุฒิสภา บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การส่งรายงานต่อ
คณะรัฐมนตรี

ข้อ ๑๗๙ ในกรณีที่วุฒิสภาเห็นด้วยกับรายงานตามข้อ ๑๗๘ ให้ประธาน วุฒิสภาส่งรายงานดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

การส่งเรื่องต่อ
คณะกรรมการ ป.ป.ช.

ข้อ ๑๘๐ รายงานตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติการจัดทำ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ หากคณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ เห็นว่า หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการตามมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้เสนอต่อวุฒิสภา เพื่อพิจารณามีมติส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พิจารณาวินิจฉัยต่อไป และแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบด้วย

การส่งเรื่องต่อ
ศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๘๑ ในกรณีที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ตามมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ว่า การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท เป็นผลมาจากมติของคณะรัฐมนตรีหรือเป็นการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีโดยตรง ให้คณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำ และดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติพิจารณา ถ้าเห็นว่ากรณีเป็นปัญหาว่ามติหรือ

การดำเนินการนั้น เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ให้เสนอต่อวุฒิสภา เพื่อพิจารณาว่ามีมติให้เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ข้อ ๑๘๒ ให้นำความในหมวด ๔ กรรมการ มาใช้บังคับกับการดำเนินการของคณะกรรมการตามข้อ ๑๗๕ โดยอนุโลม เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้ในหมวดนี้

การนำบทบัญญัติเกี่ยวกับกรรมการมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๑๑

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย

ข้อ ๑๘๓ สถานที่ประชุมวุฒิสภาย่อมเป็นที่เคารพและเป็นเขตหวงห้าม ผู้เข้าไปต้องประพฤติตนให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ และต้องแต่งกายตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด บุคคลอื่นที่มีใช้สมาชิกวุฒิสภาหรือเจ้าหน้าที่รัฐสภา เมื่อหมดภารกิจต้องออกนอกสถานที่ประชุมวุฒิสภา

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในสถานที่ประชุม

ห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการรบกวน และห้ามสูบบุหรี่ในที่ประชุมวุฒิสภา

การแต่งกายของสมาชิกรวม ให้แต่งเครื่องแบบสมาชิกวุฒิสภา หรือสากลนิยม หรือชุดพระราชทาน หรือตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด

ข้อ ๑๘๔ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับนี้ ประธานของที่ประชุมมีอำนาจเตือน ห้ามปราม ห้ามพูด ให้ถอนคำพูด ให้กล่าวขอขมาในที่ประชุมวุฒิสภา หรือสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมวุฒิสภาครั้งนั้น โดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาก็ได้

อำนาจของประธานในการรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในที่ประชุม

ในกรณีที่ประธานของที่ประชุมสั่งให้ผู้ใดออกจากที่ประชุมวุฒิสภา หากผู้นั้นขัดขืน ประธานของที่ประชุมมีอำนาจสั่งเจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภาให้นำตัวออกจากสถานที่ประชุมวุฒิสภา หรือออกไปให้พ้นบริเวณที่ประชุมวุฒิสภา

คำสั่งของประธานของที่ประชุมตามข้อนี้ ผู้ใดจะโต้แย้งมิได้

ข้อ ๑๘๕ การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ประชุมวุฒิสภาหรือบริเวณที่ประชุมวุฒิสภาหรือเข้าฟังการประชุมของวุฒิสภา ตลอดจนมารยาทของบุคคลเช่นว่านั้น และการโฆษณาข้อความเกี่ยวกับการประชุมปรึกษาของวุฒิสภา ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนดไว้

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก

หมวด ๑๒

บทสุดท้าย

การแก้ไขข้อบังคับ
ชั่วคราวเฉพาะกรณี

ข้อ ๑๘๖ ถ้าประธานของที่ประชุมขอปรึกษา หรือสมาชิกเสนอญัตติ โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคน ให้แก้ไขข้อบังคับข้อใดข้อหนึ่งทั้งหมดหรือบางส่วน เป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณี หากที่ประชุมวุฒิสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกในที่ประชุมวุฒิสภาก็ให้แก้ไขข้อบังคับนั้นได้

การตีความข้อบังคับ

ข้อ ๑๘๗ ถ้ามีปัญหาที่จะต้องตีความข้อบังคับนี้ ให้เป็นอำนาจของวุฒิสภา ที่จะวินิจฉัยและเมื่อที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติวินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาเป็นประการใดแล้ว ให้ถือว่า คำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด

การขอให้ที่ประชุมวุฒิสภาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำได้โดยประธาน ของที่ประชุมขอปรึกษา หรือสมาชิกเสนอญัตติ โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคน

การแก้ไขเพิ่มเติม
ข้อบังคับ

ข้อ ๑๘๘ การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนี้ ต้องเสนอเป็นญัตติโดยมี สมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสิบคน

ญัตติแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับให้ทำเป็นร่างข้อบังคับโดยแบ่งเป็นข้อ และต้องมีบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบด้วย

การพิจารณาญัตติในข้อนี้ ให้นำความในหมวด ๗ ส่วนที่ ๑ การพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การให้ความคุ้มกันสมาชิก
ในระหว่างสมัยประชุม

ข้อ ๑๘๙ ในระหว่างสมัยประชุม ถ้ามีกรณีที่วุฒิสภาจะต้องพิจารณา เกี่ยวกับการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการจับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิก ไปทำการสอบสวนในฐานะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาตามมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานวุฒิสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง หากประธานวุฒิสภาเห็นว่าเหตุการณ์ ได้เปลี่ยนแปลงไป ประธานวุฒิสภาอาจสั่งให้ไม่บรรจุระเบียบวาระการประชุมหรือนำออกจากระเบียบวาระการประชุมได้ แล้วแจ้งให้ที่ประชุมวุฒิสภาทราบ

ข้อ ๑๙๐ ในกรณีที่ประธานวุฒิสภาสั่งให้ปล่อยสมาชิกที่ถูกจับตามมาตรา ๑๒๕ วรรคสอง หรือที่ถูกคุมขังตามมาตรา ๑๒๕ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานของที่ประชุมแจ้งต่อที่ประชุมวุฒิสภาในโอกาสแรกที่มีการประชุมวุฒิสภา

การแจ้งปล่อยสมาชิกที่ถูกจับต่อที่ประชุมวุฒิสภา

ข้อ ๑๙๑ ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายประสงค์จะให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามมาตรา ๑๒๔ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ให้บุคคลนั้นยื่นคำร้องขอต่อประธานวุฒิสภาตามแบบที่กำหนด ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่สมาชิกกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมวุฒิสภา

การร้องขอและการโฆษณาคำชี้แจงกรณีมีการกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมอันเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย

คำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ต้องมีข้อความเป็นข้อเท็จจริงโดยไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญา หรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่น

เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับคำร้องขอดังกล่าว ให้ส่งคำร้องขอนั้นไปยังสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำโดยเร็ว เพื่อให้สมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำทำคำชี้แจงเสนอต่อประธานวุฒิสภาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับคำร้องขอดังกล่าว

ให้เลขาธิการวุฒิสภาดำเนินการโฆษณาคำชี้แจงดังกล่าวด้วยวิธีปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีกำหนดระยะเวลาเจ็ดวันนับแต่วันที่ประธานวุฒิสภาเห็นควรจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจง และให้ส่งสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำเพื่อทราบด้วย

ข้อ ๑๙๒ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดสภาพแวดล้อมทั้งทางสถาปัตยกรรม สารสนเทศ การสื่อสาร หรือบริการอื่นใดที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก รวมทั้ง

หน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในการจัดบริการที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก

(๑) จัดทำ จัดเก็บ หรือเรียกเอกสารใด ๆ เพื่อการพิจารณาหรือเผยแพร่ของวุฒิสภาให้อยู่ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นที่เป็นมาตรฐานเปิด หรือซึ่งคนพิการและผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ด้วย

(๒) จัดอุปกรณ์ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงผู้ช่วยสำหรับสมาชิกซึ่งเป็นคนพิการหรือผู้สูงอายุที่มีความต้องการจำเป็นเป็นพิเศษ เพื่อให้สมาชิกสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ

บทเฉพาะกาล

ผลของการดำเนินการ
ตามข้อบังคับเดิม

ข้อ ๑๙๓ ข้อบังคับนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ได้กระทำเสร็จแล้ว ก่อนใช้ข้อบังคับนี้ ส่วนการใดที่ยังกระทำค้างอยู่ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับที่ใช้ อยู่ก่อนวันใช้ข้อบังคับนี้

มาตรฐานทาง
จริยธรรมของ
สมาชิกวุฒิสภา

ข้อ ๑๙๔ มาตรฐานทางจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นไปตาม มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่วุฒิสภาจะกำหนดเพิ่มขึ้นตามมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ

เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้วุฒิสภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญร่างข้อบังคับ ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ ภายในสามสิบวันนับแต่ วันประกาศใช้ข้อบังคับนี้

ผลของระเบียบ ประกาศ
หรือคำสั่งที่ใช้บังคับ
ตามข้อบังคับเดิม

ข้อ ๑๙๕ ให้บรรดาระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามข้อบังคับ การประชุมวุฒิสภาที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับในส่วนที่ไม่ขัดหรือแย้ง กับบทแห่งข้อบังคับนี้มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง ที่ออกตามข้อบังคับนี้ใช้บังคับ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

ข้อบังคับการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒
(แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓)

ข้อบังคับ

การประชุมสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สภาผู้แทนราษฎรจึงตราข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันใช้บังคับเป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ คำว่า

นิยามศัพท์

“ประธานสภา” หมายความว่า ประธานสภาผู้แทนราษฎร

“รองประธานสภา” หมายความว่า รองประธานสภาผู้แทนราษฎร

“สภา” หมายความว่า สภาผู้แทนราษฎร

“ประธาน” หมายความว่า ประธานของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“กรรมาธิการ” หมายความว่า กรรมาธิการสามัญหรือกรรมาธิการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร

“บริเวณสภา” หมายความว่า อาณาบริเวณอันเป็นขอบเขตของสภาผู้แทนราษฎร อาคารที่ทำการของสภาผู้แทนราษฎร และให้หมายความรวมถึงสถานที่สำหรับใช้เป็นที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นการชั่วคราว และอาคารที่ทำการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรด้วย

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

“การประชุม” หมายความว่า การประชุมสภาผู้แทนราษฎร

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๑๖ ง หน้า ๒๓ วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๒.

“ที่ประชุม” หมายความว่า ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร และให้หมายความรวมถึง
ห้องกระทำด้วย

“ศาล” หมายความว่า ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้รักษาการ

ข้อ ๔ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามข้อบังคับ และมีอำนาจออก
ระเบียบเพื่อปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

หมวด ๑

การเลือกประธานสภาและรองประธานสภา

ประธานชั่วคราว
ของที่ประชุม

ข้อ ๕ การเลือกประธานสภาและรองประธานสภาครั้งแรก ให้เลขาธิการเชิญสมาชิก
ผู้มีอายุสูงสุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการ
เลือกประธานสภาและรองประธานสภา และเพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการในเรื่องอื่นที่จำเป็นจะต้อง
ประชุมปรึกษาในการประชุมครั้งนั้นด้วย

ในการดำเนินการเลือกตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม
ได้รับการเสนอชื่อเป็นประธานสภาหรือรองประธานสภา ให้สมาชิกผู้มีอายุสูงสุดในลำดับถัดไป
ซึ่งอยู่ในที่ประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม

การเลือกประธาน
สภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๖ การเลือกประธานสภา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อสมาชิกได้หนึ่งชื่อ
การเสนอนั้นต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ให้ผู้ถูกเสนอชื่อตามวรรคหนึ่ง กล่าวแสดงวิสัยทัศน์ในการที่จะดำรงตำแหน่งต่อ
ที่ประชุมภายในระยะเวลาที่ประธานกำหนด โดยไม่มีการอภิปราย

ถ้ามีการเสนอชื่อผู้ใดเพียงชื่อเดียว ให้ถือว่าผู้ถูกเสนอชื่อนั้นเป็นผู้ได้รับเลือก
ถ้ามีการเสนอชื่อหลายชื่อ ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

ให้ประธานประกาศชื่อผู้ได้รับเลือกต่อที่ประชุม

การเลือก
รองประธานสภา
ผู้แทนราษฎร

ข้อ ๗ การเลือกรองประธานสภา ให้นำความในข้อ ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม
ในกรณีที่สภามีมติให้มีรองประธานสภาสองคน ให้เลือกรองประธานสภาคนที่หนึ่งก่อน
แล้วจึงเลือกรองประธานสภาคนที่สอง

ข้อ ๘ เมื่อเลือกประธานสภาและรองประธานสภาได้แล้ว ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรีโดยเร็ว เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งต่อไป

การแต่งตั้งประธาน
และรองประธาน
สภาผู้แทนราษฎร

เมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งประธานสภาและรองประธานสภาแล้ว ให้เลขาธิการส่งสำเนาประกาศพระบรมราชโองการไปยังวุฒิสภาเพื่อทราบด้วย

หมวด ๒

หน้าที่และอำนาจของประธานสภา รองประธานสภา และหน้าที่ของเลขาธิการ

ข้อ ๙ ประธานสภามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นประธานของที่ประชุม และต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่
- (๒) กำกับดูแลการดำเนินกิจการของสภา
- (๓) ควบคุมการรักษาความสงบเรียบร้อยในที่ประชุม ตลอดถึงบริเวณสภา
- (๔) เป็นผู้แทนสภาในกิจการภายนอก
- (๕) แต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อกิจการของสภา
- (๖) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่มิกฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

หน้าที่และอำนาจ
ของประธานสภา
ผู้แทนราษฎร

ข้อ ๑๐ รองประธานสภามีหน้าที่และอำนาจช่วยประธานสภาในกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของประธานสภา หรือปฏิบัติการตามที่ประธานสภามอบหมาย

เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภา หรือมีแต่ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในกรณีที่มีรองประธานสภาสองคน ให้รองประธานสภาคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา ถ้ารองประธานสภาคนหนึ่งไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภาคนที่สองเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา

หน้าที่และอำนาจ
ของรองประธานสภา
ผู้แทนราษฎร

ข้อ ๑๑ เลขาธิการมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) นัดประชุมสภาและคณะกรรมการครั้งแรก
- (๒) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมและที่ประชุมคณะกรรมการเข้าปฏิบัติหน้าที่

หน้าที่ของเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร

- (๓) ช่วยประธานในการประชุม
- (๔) จัดทำรายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนน
- (๕) ยืนยันมติของสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (๖) รักษาสรุพอเอกสาร ข้อมูลและโสตทัศนวัสดุของสภา
- (๗) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด
- (๘) สนับสนุนการประชุมและการดำเนินงานของสมาชิก
- (๙) หน้าที่อื่นตามที่มิถุหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้
- (๑๐) ปฏิบัติการอื่นตามที่ประธานสภามอบหมาย

หมวด ๓

คณะกรรมการประสานงาน

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร

องค์ประกอบของ
คณะกรรมการ
ประสานงานร่วม
สภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๑๒ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร” ประกอบด้วย ประธานสภาหรือรองประธานสภาที่ประธานสภามอบหมาย เป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบคน ซึ่งประธานสภาแต่งตั้งจากสมาชิก ซึ่งเป็นกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลจำนวนห้าคน และกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรจำนวนห้าคน ตามมติของคณะกรรมการประสานงานแต่ละฝ่าย

หลักเกณฑ์ วิธีการในการแต่งตั้งและสิทธิประโยชน์ของคณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

การพ้นจากตำแหน่ง
ของกรรมการ

- ข้อ ๑๓** กรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ
- (๑) สภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบ
  - (๒) ตาย
  - (๓) ลาออก
  - (๔) พ้นจากการเป็นสมาชิก

- (๕) พ้นจากการเป็นกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลหรือกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณี
- (๖) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎรใหม่แทนคณะเดิม

ข้อ ๑๔ คณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ หน้าที่และอำนาจ
ของคณะกรรมการ

- (๑) พิจารณาดำเนินการหรือประสานงานในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประชุมและกิจการของสภา
- (๒) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่ประธานสภามอบหมาย

ส่วนที่ ๒

คณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๑๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร” ประกอบด้วย ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิก ซึ่งสังกัดพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินยี่สิบสี่คน ซึ่งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เสนอให้ประธานสภาแต่งตั้งจากสมาชิกในสังกัดพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ตามอัตราส่วนจำนวนสมาชิกของพรรคการเมืองฝ่ายค้านแต่ละพรรค

หลักเกณฑ์ วิธีการในการแต่งตั้งและสิทธิประโยชน์ของคณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

ข้อ ๑๖ กรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร การพ้นจากตำแหน่ง
ของกรรมการ
พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) สภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) พ้นจากการเป็นสมาชิก

(๕) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรใหม่แทนคณะเดิม

หน้าที่และอำนาจ
ของคณะกรรมการ

ข้อ ๑๗ คณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาดำเนินการหรือประสานงานในเรื่องของพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่เกี่ยวข้องกับการประชุมและกิจการของสภา

(๒) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรมอบหมาย

หมวด ๔

การประชุม

ส่วนที่ ๑

วิธีการประชุม

การประชุมสภา
ผู้แทนราษฎร

ข้อ ๑๘ การประชุมย่อมเป็นการเปิดเผย เว้นแต่คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาร้องขอให้ประชุมลับก็ให้ประชุมลับ

การประชุมเปิดเผย ให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมได้ตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด และประธานสภาต้องจัดให้มีการถ่ายทอดสดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์หรือทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ประชาชนทั่วไปสามารถรับได้อย่างทั่วถึง โดยจัดให้มีล่ามภาษามือด้วย เว้นแต่มีเหตุขัดข้องให้แจ้งที่ประชุมทราบ

ในกรณีที่ไม่สามารถถ่ายทอดสดการประชุมตามวรรคสองได้ ให้ประธานสภาจัดให้มีการเผยแพร่บันทึกภาพและเสียงการประชุมดังกล่าวผ่านทางสื่อที่เหมาะสมโดยเร็ว

ในการประชุมลับ ห้ามบุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุม เว้นแต่ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานเท่านั้น และให้ประธานดำเนินการเพื่อมิให้มีการบันทึกภาพ บันทึกเสียง หรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการถ่ายทอดการประชุมสู่บุคคลภายนอกโดยมิได้รับอนุญาต

<p>ข้อ ๑๙ ให้มีการประชุมครั้งแรกภายในสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมสามัญ หรือวิสามัญของรัฐสภา</p>	<p>การประชุมสภา ผู้แทนราษฎรครั้งแรก</p>
<p>การประชุมครั้งต่อไปให้เป็นไปตามมติที่สภาที่กำหนดไว้ แต่ถ้ามีเหตุอันสมควร ประธานสภาจะสั่งงดการประชุมครั้งใดก็ได้ โดยให้ทำเป็นหนังสือ และให้ประธานสภา แจ้งเหตุที่สั่งงดในการประชุมครั้งถัดไป เว้นแต่ประธานบอกงดในที่ประชุมแล้ว</p>	
<p>ในกรณีที่ประธานสภาเห็นสมควรเรียกประชุมเป็นพิเศษ ให้เรียกประชุมได้</p>	<p>การเรียกประชุม เป็นพิเศษ</p>
<p>ข้อ ๒๐ การนัดประชุมต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อประธานได้บอกนัด ในที่ประชุมแล้วหรือเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนจะนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้</p>	<p>การนัดประชุม</p>
<p>การนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ถ้าประธานสภาเห็นสมควร จะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้อีก</p>	
<p>ข้อ ๒๑ ให้ส่งระเบียบวาระการประชุมไปพร้อมกับหนังสือนัดประชุม โดยเอกสาร ที่เกี่ยวข้องจะเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์</p>	<p>การส่งระเบียบวาระ การประชุม</p>
<p>ในกรณีที่ประธานสภาเห็นสมควรจะบรรจุเรื่องใดเพิ่มเติมในระเบียบวาระ การประชุมอีกก็ได้ แต่ต้องก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน</p>	
<p>ข้อ ๒๒ การนัดประชุมตามข้อ ๒๐ หรือการส่งเอกสารตามข้อ ๒๑ อาจดำเนินการ ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเพิ่มเติมด้วยก็ได้ เมื่อประธานสภา เห็นสมควร เว้นแต่การจัดส่งเอกสารลับ ให้เป็นไปตามที่ประธานสภากำหนด</p>	<p>วิธีการนัดประชุม หรือส่งเอกสาร</p>
<p>ข้อ ๒๓ การจัดระเบียบวาระการประชุม ให้จัดลำดับ ดังต่อไปนี้</p>	<p>การจัดระเบียบวาระ การประชุม</p>
<p>(๑) กระทุ้งถาม (๒) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม (๓) รับรองรายงานการประชุม (๔) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว (๕) เรื่องที่ค้างพิจารณา (๖) เรื่องที่เสนอใหม่ (๗) เรื่องอื่น ๆ</p>	

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน จะจัดไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุมก็ได้ แต่จะจัดไว้ก่อนเรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วไม่ได้

การปรึกษาหารือปัญหา
ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระ
การประชุม

ข้อ ๒๔ ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม ประธานอาจอนุญาตให้สมาชิกปรึกษาหารือปัญหาที่เกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชนหรือปัญหาอื่นใดได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด และให้ประธานสภาส่งเรื่องดังกล่าวให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องชี้แจงภายในสามสิบวัน และแจ้งให้สมาชิกทราบ

การเข้าประชุม

ข้อ ๒๕ ก่อนเข้าประชุมทุกครั้งให้สมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อในเอกสารที่จัดไว้หรือแสดงตนตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

องค์ประชุม

เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาจึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถามตามมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ ถ้ามีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาก็ให้ถือว่าเป็นองค์ประชุมพิจารณาได้

เมื่อมีสมาชิกลงชื่อครบองค์ประชุมและมีสัญญาณให้เข้าประชุมแล้วให้ประธานดำเนินการประชุมได้

เมื่อประธานขึ้นบัลลังก์ ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมยืนขึ้นจนกว่าประธานได้นั่งลง

ในกรณีอ่านพระบรมราชโองการหรือกระแสพระราชดำรัส ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมยืนฟังตลอดเวลาที่อ่าน

กรณีไม่ครบองค์ประชุม

ข้อ ๒๖ เมื่อพ้นกำหนดเวลาประชุมไปสามสิบนาทีแล้ว จำนวนสมาชิกยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานจะสั่งให้เลื่อนการประชุมไปก็ได้

ประธานเฉพาะคราว

ข้อ ๒๗ เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม ให้สมาชิกผู้มีอายุสูงสุดซึ่งมาประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกประธานสภาและรองประธานสภาตามข้อ ๕ ข้อ ๖ และข้อ ๗ หรือเพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกประธานเฉพาะคราวสำหรับการประชุมครั้งนั้นในกรณีที่ที่ประชุมต้องประชุมปรึกษาเรื่องอื่น

ในการเลือกประธานเฉพาะคราว ให้นำความในข้อ ๕ และข้อ ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่กรณีตามข้อ ๖ วรรคสอง มิให้นำมาใช้บังคับ ส่วนการลงคะแนนให้กระทำเป็นการเปิดเผยตามข้อ ๘๓

ข้อ ๒๘ การประชุม ให้ที่ประชุมพิจารณาเฉพาะเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระการประชุม และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระการประชุมที่จัดไว้ เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

ลำดับการพิจารณา

ข้อ ๒๙ ผู้ใดประสงค์จะกล่าวถ้อยคำต่อที่ประชุม ให้ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ เมื่อประธานอนุญาตแล้วจึงยืนขึ้นกล่าวได้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธานเท่านั้น

การกล่าวถ้อยคำ
ในที่ประชุม

ข้อ ๓๐ ถ้านายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีขอแถลงหรือชี้แจงเรื่องใดต่อที่ประชุม ให้ประธานพิจารณาอนุญาต

การขอแถลงหรือ
ชี้แจงของรัฐมนตรี
ต่อที่ประชุม

สมาชิกอาจซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งในเรื่องที่แถลงหรือชี้แจงนั้น แต่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีจะไม่ตอบก็ได้ ถ้าเห็นว่าข้อซักถามนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่สภาพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาล องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรายงานผลการปฏิบัติงานต่อสภา ให้ผู้แทนขององค์กรนั้นมีสิทธิเข้าแถลงหรือชี้แจงต่อที่ประชุมได้ เมื่อประธานอนุญาต

การแถลงหรือชี้แจง
ของผู้แทนองค์กร
ต่อที่ประชุม

ในการแถลงหรือชี้แจง ให้นำความในข้อ ๖๙ ข้อ ๗๐ ข้อ ๗๑ และข้อ ๗๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓๒ ประธานมีอำนาจปรึกษาหารือที่ประชุมในปัญหาใด ๆ กำหนดวิธีการตรวจสอบองค์ประชุม สั่งพักการประชุม เลื่อนการประชุมหรือเลิกการประชุมได้ตามที่เห็นสมควร

อำนาจของประธาน
ในที่ประชุม

ถ้าประธานสภากลางจากบัลลังก์โดยไม่ได้สั่งอย่างใด และไม่มีรองประธานสภาปฏิบัติหน้าที่แทน ให้เลิกการประชุม

ข้อ ๓๓ รายงานการประชุม เมื่อคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร ตรวจสอบแล้ว ก่อนที่จะเสนอให้สภารับรอง ให้ทำสำเนาวางไว้ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ณ บริเวณสภา เพื่อให้สมาชิกตรวจสอบได้ โดยสมาชิกอาจร้องขอตรวจดูทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด

รายงานการประชุม

รายงานการประชุมทุกครั้งจะต้องมีรายชื่อสมาชิกที่มาประชุม ที่ลาการประชุม
ที่ขาดการประชุม และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนแต่ละเรื่อง

การขอแก้ไขเพิ่มเติม
รายงานการประชุม
โดยสมาชิก

สมาชิกมีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมดังกล่าวให้ตรงตามที่เป็นจริง
โดยยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร
ถ้าคณะกรรมการไม่ยอมแก้ไขเพิ่มเติมให้ตามที่ขอ สมาชิกผู้นั้นมีสิทธิที่จะยืนยันคำขอ
แก้ไขเพิ่มเติมเพื่อขอให้สภาวินิจฉัย

การแก้ไขเพิ่มเติม
รายงานการประชุม
โดยคณะกรรมการ
กิจการสภา
ผู้แทนราษฎร
หรือสมาชิก

ข้อ ๓๔ รายงานการประชุมครั้งใด เมื่อได้วางสำเนาไว้เพื่อให้สมาชิกตรวจสอบ
ตามข้อ ๓๓ แล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังโดยคณะกรรมการกิจการสภา
ผู้แทนราษฎรแก้ไขเพิ่มเติมเองหรือโดยสมาชิกขอแก้ไขเพิ่มเติมก็ตาม ในคราวที่สภา
พิจารณารับรองรายงานการประชุมนั้น คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรจะต้อง
แถลงต่อที่ประชุมถึงการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว

การรับรองรายงาน
การประชุม

ข้อ ๓๕ เมื่อสภาได้รับรองรายงานการประชุมครั้งใดแล้ว ให้ประธานสภา
ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

รายงานการประชุมที่ได้รับรองแล้ว แต่ประธานสภายังมิได้ลงลายมือชื่อไว้เป็น
หลักฐาน หรือรายงานการประชุมที่ยังมิได้มีการรับรองเพราะเหตุที่สภาสิ้นอายุ หรือสภา
ถูกยุบ ให้เลขาธิการบันทึกเหตุอันไว้ และเป็นผู้รับรองความถูกต้องของรายงานการประชุมนั้น

การจดยางาน
การประชุมลับ

ข้อ ๓๖ สภาอาจมีมติไม่ให้จดยางานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมด หรือ
แต่เพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้มีบันทึกเหตุการณ์ไว้

การเปิดเผยรายงาน
การประชุมลับ

ข้อ ๓๗ การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ ให้คณะกรรมการกิจการ
สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาและเสนอความเห็นเพื่อให้สภามีมติว่าจะเปิดเผยหรือไม่

การห้ามโฆษณา
ข้อความ

ข้อ ๓๘ สภาอาจมีมติห้ามโฆษณาข้อความอันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือ
ประโยชน์สำคัญของแผ่นดินที่ได้กล่าวหรือปรากฏในการประชุมก็ได้

- ข้อ ๓๙** ในกรณีที่สมาชิกกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหรือสมาชิกได้รับความเสียหาย บุคคลนั้นมีสิทธิร้องขอต่อประธานสภาภายในกำหนดเวลาสามเดือนนับแต่วันที่มีการประชุมครั้งนั้น เพื่อให้มีการโฆษณาคำชี้แจง
- การยื่นคำร้องต้องทำเป็นหนังสือพร้อมคำชี้แจงประกอบข้อเท็จจริงอย่างชัดเจน และอยู่ในประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่าก่อให้เกิดความเสียหายเท่านั้น
- ข้อ ๔๐** ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงที่ผู้ร้องกล่าวอ้างมานั้นเป็นไปตามข้อ ๓๙ หรือไม่
- ให้ประธานสภาวินิจฉัยคำร้องและคำชี้แจงให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง
- ในกรณีที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงไม่เป็นไปตามข้อ ๓๙ ให้ยกคำร้องเสียและแจ้งให้ผู้ร้องทราบ
- คำวินิจฉัยของประธานสภาให้ถือเป็นเด็ดขาด
- ข้อ ๔๑** ในกรณีที่ประธานสภาได้วินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงเป็นไปตามข้อ ๓๙ ให้ประธานสภาจัดให้มีการโฆษณาโดยวิธีปิดประกาศคำชี้แจงไม่น้อยกว่าเจ็ดวันไว้ ณ บริเวณสภาที่ประชาชนเข้าไปตรวจสอบได้ และโฆษณาโดยวิธีการอื่นตามที่ประธานสภาเห็นสมควร
- ข้อ ๔๒** เมื่อประธานสภาดำเนินการตามข้อ ๔๑ แล้ว ให้แจ้งผู้ร้อง ผู้กล่าวถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และที่ประชุมรับทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุม
- ข้อ ๔๓** ให้เลขาธิการเป็นผู้พิมพ์และโฆษณารายงานการประชุม เพื่อเป็นการเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป โดยอาจมีการเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นด้วยก็ได้ เว้นแต่รายงานการประชุมลับที่สภามีมติไม่ให้เปิดเผย

การโฆษณาคำชี้แจง
กรณีมีการกล่าว
ถ้อยคำที่ก่อให้เกิด
ความเสียหาย

อำนาจของประธานสภา
ในการวินิจฉัยคำร้อง
และคำชี้แจง

การโฆษณาคำชี้แจง

การแจ้งผลการดำเนินการ

การจัดพิมพ์และโฆษณา
รายงานการประชุม

ส่วนที่ ๒

การเสนอญัตติ

ความหมายของญัตติ	ข้อ ๔๔ ญัตติ คือ ข้อเสนอใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายให้สภาลงมติหรือชี้ขาดว่าจะให้ปฏิบัติหรือดำเนินการอย่างไรต่อไป
การเสนอญัตติ	ข้อ ๔๕ ญัตติทั้งหลายต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานสภา และต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน เว้นแต่ข้อบังคับนี้ได้กำหนดไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น
ญัตติที่ไม่ต้องมีผู้รับรอง	ข้อ ๔๖ ญัตติขอให้ประชุมลับตามมาตรา ๑๒๗ ญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๓๓ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญ และญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ ไม่ต้องมีผู้รับรอง
ญัตติขอมติให้รัฐมนตรีเข้าร่วมประชุม	ข้อ ๔๗ ญัตติขอให้สภามีมติให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใดเข้าร่วมประชุมในเรื่องใดในที่ประชุม ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน
ญัตติขอให้วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภา	ข้อ ๔๘ ญัตติขอให้สภามีมติว่ากรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาตามมาตรา ๒๑๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน
ญัตติขอให้คณะกรรมการพิจารณาการกระทำกิจการใด ๆ	ข้อ ๔๙ ญัตติขอให้สภาตั้งคณะกรรมการหรือขอให้คณะกรรมการสามัญคณะใดคณะหนึ่งกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภาตามมาตรา ๑๒๙ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน
ญัตติด่วน	ข้อ ๕๐ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน หรือมีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความมั่นคงของประเทศไม่ว่าในทางเศรษฐกิจหรือในทางใด ๆ ก็ตาม หรือในอันที่จะขจัดเหตุใด ๆ ที่กระทบ

กระเทือนต่อเสรีภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง จะเสนอญัตติด่วนเพื่อให้สภาพิจารณาเป็นการด่วนก็ได้

ญัตติด่วนต้องไม่มีลักษณะทำนองเดียวกับกระทู้ถาม และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สภาดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งด้วย

ข้อ ๕๑ ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่าญัตติใดเป็นญัตติด่วนหรือไม่ และเมื่อวินิจฉัยแล้วให้แจ้งผู้เสนอญัตติทราบพร้อมด้วยเหตุผลภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับญัตตินั้น

การวินิจฉัยญัตติด่วน

ให้ประธานสภาบรรจุญัตติด่วนเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน ญัตติที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าไม่ได้เป็นญัตติด่วน ให้ประธานสภาดำเนินการต่อไปตามข้อ ๕๓

ข้อ ๕๒ ญัตติที่จะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย ต้องเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติและปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ญัตติที่จะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย

ข้อ ๕๓ ภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับญัตตินั้นตามลำดับที่ยื่นก่อนหลัง กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

การบรรจุญัตติเข้าระเบียบวาระการประชุม

ข้อ ๕๔ ญัตติต่อไปนี้ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือ

ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือ

(๑) ขอให้พิจารณาเป็นเรื่องด่วน

(๒) ขอเปลี่ยนระเบียบวาระการประชุม

(๓) ขอให้ลงมติตามข้อ ๓๖ หรือข้อ ๓๘

(๔) ญัตติในข้อ ๕๕ ข้อ ๘๐ ข้อ ๘๓ ข้อ ๘๔ ข้อ ๑๒๐ หรือข้อ ๑๘๔

(๕) ญัตติที่ประธานอนุญาตตามที่เห็นสมควร

ญัตติตาม (๒) ถ้าเป็นการเสนอเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เมื่อที่ประชุมลงมติเห็นชอบตามที่เสนอแล้ว ให้มีผลบังคับในการประชุมครั้งต่อไป

ข้อยกเว้นในการ
เสนอญัตติซ้อน

ข้อ ๕๕ เมื่อที่ประชุมกำลังพิจารณาญัตติใดอยู่ ห้ามเสนอญัตติอื่นขึ้นมาพิจารณา
เว้นแต่ญัตติ ดังต่อไปนี้

- (๑) ขอแปรญัตติเฉพาะในเรื่องที่ไม่ใช่ร่างพระราชบัญญัติ
  - (๒) ขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกัน หรือ
เกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน
  - (๓) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการเพื่อพิจารณา หรือขอให้บุคคลใด
ส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น
  - (๔) ขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ
  - (๕) ขอให้เลื่อนการปรึกษาหรือพิจารณา
  - (๖) ขอให้ปิดอภิปราย
  - (๗) ขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา
- ญัตติตาม (๓) (๕) (๖) หรือ (๗) เมื่อที่ประชุมลงมติเห็นชอบตามที่เสนอแล้ว
ห้ามไม่ให้เสนอญัตติอื่นในข้อนี้อีก

ญัตติที่ห้ามเสนอพร้อม
การอภิปรายของผู้เสนอ

ข้อ ๕๖ ญัตติตามข้อ ๕๕ (๖) และ (๗) ห้ามเสนอในคราวเดียวกับการอภิปรายของตน

ข้อห้ามในการเสนอญัตติ
ขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

ข้อ ๕๗ ญัตติตามข้อ ๕๕ (๗) ห้ามเสนอในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

กรณีญัตติเดิมตกไป

ข้อ ๕๘ ในกรณีที่ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา ให้ญัตติเดิม
เป็นอันตกไป

การรับรองญัตติ
ที่ต้องเสนอล่วงหน้า
เป็นหนังสือ

ข้อ ๕๙ ญัตติที่เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงลายมือชื่อ
ในญัตตินั้น

การรับรองญัตติ
ที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้า
เป็นหนังสือ

ข้อ ๖๐ ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองญัตติแสดงการรับรอง
โดยวิธียกมือขึ้นพันศีรษะ

การแก้ไขเพิ่มเติม
หรือการถอนญัตติ

ข้อ ๖๑ การแก้ไขเพิ่มเติมญัตติหรือการถอนญัตติที่ประธานสภาสั่งบรรจุเข้า
ระเบียบวาระการประชุม จะกระทำได้อีกต่อเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุม

ข้อ ๖๒ การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอญัตติใด หรือจากการเป็นผู้รับรอง จะกระทำได้เฉพาะก่อนที่ประธานสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุม ในกรณีที่ประธานสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมแล้วจะถอนชื่อได้ ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุม

การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมเสนอญัตติหรือผู้รับรองญัตติ

ข้อ ๖๓ การถอนคำแปรญัตติจะกระทำเมื่อใดก็ได้ แต่การขอแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติจะกระทำได้เฉพาะภายในกำหนดเวลาแปรญัตติ

การถอนและการแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติ

ข้อ ๖๔ ญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมแล้ว การเสนอญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันจะกระทำมิได้

กรณีที่ญัตติเป็นอันตกไป

ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่ชี้แจงในที่ประชุม หรือผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่อยู่ในที่ประชุมโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย ญัตติหรือคำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป

การมอบหมายให้ชี้แจงแทนต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา

การมอบหมายให้ชี้แจงแทน

ข้อ ๖๕ ญัตติใดตกไปแล้ว ห้ามนำญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันขึ้นเสนออีกในสมัยประชุมเดียวกัน เว้นแต่ญัตติที่ยังไม่ได้มีการลงมติหรือญัตติที่ประธานสภาจะอนุญาตในเมื่อพิจารณาเห็นว่าเหตุการณืได้เปลี่ยนแปลงไป

ผลของญัตติที่ตกไป

ส่วนที่ ๓

การอภิปราย

ข้อ ๖๖ ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน คือ ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมีหลายคน ให้ประธานอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน

กรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมการผู้รับมอบหมายจากกรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น หรือสมาชิกหรือกรรมการผู้รับมอบหมายจากผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติไว้ในชั้นคณะกรรมการ ให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้แปรญัตติด้วย

ลำดับในการอภิปราย   **ข้อ ๖๗** เมื่อผู้อภิปรายก่อนได้อภิปรายแล้ว การอภิปรายในลำดับต่อไปจะต้องเป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ในวาระของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปราย อีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้

การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่คัดค้าน ย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลับและไม่ให้นับเป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด

กรณีมีผู้ขออภิปรายหลายคน   **ข้อ ๖๘** ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติ และผู้ซึ่งยังไม่ได้อภิปรายด้วย

ประเด็นและข้อห้ามในการอภิปราย   **ข้อ ๖๙** การอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อย วนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น และห้ามไม่ให้นำเอกสารใด ๆ มาอ่านให้ที่ประชุมฟังโดยไม่จำเป็น และห้ามไม่ให้นำวัตถุใด ๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุม เว้นแต่ประธานจะอนุญาต

ห้ามผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้าย หรือเสียดสีบุคคลใด และห้ามกล่าวถึงพระมหากษัตริย์หรือออกชื่อสมาชิกหรือบุคคลใดโดยไม่จำเป็น

การให้หยุดอภิปราย   **ข้อ ๗๐** ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานจะให้ผู้นั้นหยุดอภิปรายก็ได้

วิธีการประท้วงกรณีฝ่าฝืนข้อบังคับ   **ข้อ ๗๑** สมาชิกผู้ใดต้องการประท้วงว่ามีการฝ่าฝืนข้อบังคับ ให้ยื่นและยกมือขึ้นพ้นศีรษะ ประธานต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจง แล้วให้ประธานวินิจฉัยว่าได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานถือเป็นเด็ดขาด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น

การถอนคำพูด   **ข้อ ๗๒** เมื่อมีผู้ประท้วงตามข้อ ๗๑ ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนหรือตามคำวินิจฉัยของประธานได้

ถ้าผู้อภิปรายออกไปจากที่ประชุมโดยไม่ถอนคำพูดตามคำวินิจฉัยของประธาน ให้ประธานบันทึกการไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยไว้ในรายงานการประชุม

- ข้อ ๗๓** การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ
- (๑) ไม่มีผู้ใดอภิปราย
- (๒) ที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย
- (๓) ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา
- ข้อ ๗๔** ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะขอให้
- ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้
- ข้อ ๗๕** เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้ว ห้ามผู้ใดอภิปรายอีก เว้นแต่ที่ประชุมจะต้อง
- ลงมติในเรื่องนั้น จึงให้ผู้ซึ่งมีสิทธิอภิปรายก่อนคนใดคนหนึ่งในแต่ละญัตติ มีสิทธิอภิปรายสรุป
- ได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่ที่ประชุมจะลงมติ
- ข้อ ๗๖** ประธานอาจอนุญาตให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมายให้
- บุคคลใด ๆ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมประกอบการอภิปรายของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีก็ได้
- ข้อ ๗๗** ถ้าประธานให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือยื่นขึ้น ให้ผู้ที่กำลังพูด
- หยุดพูดและนั่งลงทันที
- กรณีที่การอภิปราย
เป็นอันยุติ
- การปิดอภิปราย
- การอภิปรายสรุป
- การอนุญาตให้บุคคลใด ๆ
ชี้แจงข้อเท็จจริง
- การให้สัญญาณของ
ประธานในที่ประชุม

ส่วนที่ ๔

การลงมติ

- ข้อ ๗๘** ในกรณีที่จะต้องมิตของสภา ให้ประธานมีสัญญาณให้สมาชิกทราบ
- เพื่อแสดงตนและตรวจสอบองค์ประชุมก่อนลงมติ
- ประธานมีอำนาจสั่งให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ เว้นแต่ที่ประชุม
- จะมีมติเป็นอย่างอื่น
- ข้อ ๗๙** เสียงข้างมากตามมาตรา ๑๒๐ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญนั้น ถ้าความเห็น
- ของที่ประชุมมีตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากที่สุด
- ในกรณีมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด
- การลงมติ
- คะแนนเสียงข้างมาก
- การออกเสียงชี้ขาด

การออกเสียงลงคะแนน

ข้อ ๘๐ การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำเป็นการเปิดเผย แต่เมื่อสมาชิกเสนอ
ญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนขอให้กระทำเป็นการลับ จึงให้ลงคะแนนลับ

ในกรณีที่สมาชิกเสนอญัตติให้ลงคะแนนลับตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีสมาชิกคัดค้าน
และมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของสมาชิกในที่ประชุม ให้ถือเป็นเอกสิทธิ์ที่จะลงคะแนน
โดยเปิดเผย

การออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันได้

การออกเสียงลงคะแนน
หรือให้ความเห็นชอบ
ให้บุคคลดำรงตำแหน่ง

ข้อ ๘๑ การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรง
ตำแหน่งใดตามมาตรา ๑๒๐ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญ ให้กระทำเป็นการลับ

ข้อห้ามในการออกเสียง
ลงคะแนนของรัฐมนตรี

ข้อ ๘๒ การออกเสียงลงคะแนน นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไม่มีสิทธิออกเสียง
ลงคะแนน เว้นแต่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้นเป็นสมาชิกด้วย

วิธีออกเสียง
ลงคะแนนเปิดเผย

ข้อ ๘๓ การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด

(๒) เรียกชื่อสมาชิกตามหมายเลขประจำตัวสมาชิก ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็น
รายคนตามวิธีที่ประธานกำหนด

(๓) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนตาม (๑) หากเครื่องออกเสียงลงคะแนนขัดข้องให้เปลี่ยนเป็น
วิธีการตามที่ประธานกำหนด

การออกเสียงลงคะแนนให้ใช้วิธีตาม (๑) จะใช้วิธีตาม (๒) หรือ (๓) ได้ต่อเมื่อ
สมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมอนุมัติ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ ๘๕

การออกเสียงลงคะแนนตาม (๒) หรือวรรคสอง ให้ประธานเชิญสมาชิกไม่น้อยกว่า
หกคนเป็นผู้ตรวจนับคะแนน

วิธีออกเสียงลงคะแนนลับ

ข้อ ๘๔ การออกเสียงลงคะแนนลับมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด

(๒) ใช้บัตรออกเสียงลงคะแนนโดยการเขียนเครื่องหมายกากบาท (x) ลงในช่อง
ทำเครื่องหมายตามประเด็นที่จะออกเสียง

(๓) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

ทั้งนี้ การดำเนินการตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ที่ประชุมกำหนด

ให้นำความในข้อ ๘๓ วรรคสามและวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๘๕ เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๘๓ (๑) แล้ว ถ้าสมาชิกร้องขอให้มีการนับใหม่โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ ๘๓ (๒) เว้นแต่คะแนนเสียงต่างกันเกินกว่ายี่สิบห้าคะแนน จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ไม่ได้

การชอนับคะแนนเสียงใหม่

เมื่อได้มีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๘๓ (๒) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกไม่ได้

ข้อ ๘๖ สมาชิกซึ่งเข้ามาในที่ประชุมระหว่างการออกเสียงลงคะแนนอาจออกเสียงลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งปิดการนับคะแนน

การลงคะแนนของสมาชิกซึ่งเข้ามาในที่ประชุมระหว่างการออกเสียง

ข้อ ๘๗ เมื่อได้นับคะแนนเสียงแล้ว ให้ประธานประกาศมติต่อที่ประชุมทันที ถ้าเรื่องใดที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับนี้กำหนดไว้ว่ามติจะต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงถึงจำนวนเท่าใดก็ให้ประกาศด้วยว่าคะแนนเสียงข้างมากถึงจำนวนที่กำหนดไว้หรือไม่

การประกาศมติ

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าได้ประกาศมติต่อที่ประชุมจากผลการออกเสียงลงคะแนนด้วยวิธีตามข้อ ๘๔ แล้ว ให้ประธานสั่งให้เจ้าหน้าที่ทำลายบัตรออกเสียงหรือลบข้อมูลการออกเสียงลงคะแนนนั้นด้วย

การทำลายบัตรออกเสียงลงคะแนนลับ

ข้อ ๘๘ ผู้ใดไม่มีผู้คัดค้าน ให้ประธานถามที่ประชุมว่ามีผู้เห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ เมื่อไม่มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยผู้ตตินั้น

ผู้ตติที่ไม่มีผู้คัดค้านหรือเห็นเป็นอย่างอื่น

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่ผู้ตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติ หรือเรื่องอื่นใดที่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้กำหนดให้ที่ประชุมวินิจฉัยโดยการออกเสียงลงคะแนน

การจัดทำบันทึก

การออกเสียงลงคะแนน

ข้อ ๘๙ ให้เลขาธิการจัดทำบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคน และเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ ณ บริเวณสภา รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น เพื่อให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่การออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับตามข้อ ๘๔

หมวด ๕

กรรมวิธีการ

คณะกรรมการสามัญ

ประจำสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๙๐ ให้สภาตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นสามสิบห้าคณะ แต่ละคณะ ประกอบด้วยกรรมวิธีการมีจำนวนสิบห้าคน โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาขอหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมาย การยุติธรรม สิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน สิทธิในกระบวนการยุติธรรม และความเป็นธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน

(๒) คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาขอหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการของสภา สมาชิก และผู้เคยเป็นสมาชิก การพัฒนาระบบและปรับปรุงการดำเนินกิจการของสภา คำร้องเรียน ข้อเสนอแนะของสมาชิกและประชาชนในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการของสภา รวมทั้งเรื่องใด ๆ ที่อยู่ ในหน้าที่และอำนาจของสภาและองค์กรรัฐสภาาระหว่างประเทศ ตรวจสอบรายงานการประชุม พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยรายงานการประชุมลับ และติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภา

(๓) คณะกรรมการกิจการศาล องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน และกองทุน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาขอหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานของศาล องค์กรอิสระ และองค์กรอัยการ การดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ การบริหารจัดการขององค์กรมหาชน และกองทุนต่าง ๆ รวมทั้งตรวจสอบรายงานตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เสนอต่อสภา

(๔) คณะกรรมการกีฬา มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาขอหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน การแก้ไขปัญหาอุปสรรค และการพัฒนาการกีฬาของไทย รวมทั้งกีฬาอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(๕) คณะกรรมาธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศและประชาคมนานาชาติเกี่ยวกับแนวทางการร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ

(๖) คณะกรรมาธิการแก้ไขปัญหานี้ส่นแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ เพื่อแก้ไขปัญหากับหานี้ส่นทุกระดับ ได้แก่ ปัญหาหานี้ส่นของประเทศ นานี้ส่นภาคธุรกิจ นานี้ส่นภาคอุตสาหกรรม นานี้ส่นภาคประชาชน และหานี้ส่นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนหานี้ส่นเกษตรกร

(๗) คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร การพัฒนาการเกษตร การสหกรณ์ การพัฒนาการผลิต และการตลาด

(๘) คณะกรรมาธิการการคมนาคม มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคมนาคมทั้งการจราจรทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ทางอวกาศ การขนส่งมวลชน การขนส่งสินค้า ระบบโลจิสติกส์ และการพาณิชย์นาวี

(๙) คณะกรรมาธิการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศ มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งรัฐ การค้าชายแดน การค้าผ่านแดน จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว จุดผ่อนปรนเพื่อการค้า ช่องทางธรรมชาติ และช่องทางตามกฎหมายศุลกากร การเดินทางข้ามแดน การจัดการและการดูแลแรงงานข้ามแดน การส่งเสริมความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการพัฒนาชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ โดยเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับดินแดนและความมั่นคงของประชาชน

(๑๐) คณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภค

(๑๑) คณะกรรมการการเงิน การคลัง สถาบันการเงินและตลาดการเงิน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเงิน การคลัง การธนาคาร ตลาดการเงิน และสถาบันการเงินของประเทศ

(๑๒) คณะกรรมการการต่างประเทศ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการต่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาพลักษณ์ของประเทศ รวมทั้งกระทำกิจการทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับชาวไทย ซึ่งตั้งถิ่นฐานหรือไปประกอบอาชีพในต่างประเทศ

(๑๓) คณะกรรมการการตำรวจ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการตำรวจ การปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย การป้องกัน และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

(๑๔) คณะกรรมการศึกษาการจัดทำและติดตามการบริหารงบประมาณ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในด้านงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ ติดตามและประเมินผลการรับ การใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ

(๑๕) คณะกรรมการการทหาร มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทหาร การป้องกัน การรักษา ความมั่นคง และการพัฒนาประเทศ

(๑๖) คณะกรรมการการท่องเที่ยว มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน การแก้ไข ปัญหาอุปสรรค และการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย

(๑๗) คณะกรรมการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้ที่ดิน การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการส่งเสริม บำรุงรักษา และ คุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการคุ้มครองสัตว์

(๑๘) คณะกรรมการการปกครอง มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค การพัฒนาระบบราชการและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง

(๑๙) คณะกรรมการการกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารราชการรูปแบบพิเศษ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารราชการรูปแบบพิเศษ

(๒๐) คณะกรรมการการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและยาเสพติด มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและยาเสพติด

(๒๑) คณะกรรมการการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษา เรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ และมาตรการการป้องกันภัยธรรมชาติและสาธารณภัย การแจ้งเตือนภัยพิบัติทางธรรมชาติ การฟื้นฟูหลังเกิดภัยธรรมชาติและสาธารณภัย การพัฒนามาตรการในการป้องกันภัย ธรรมชาติและสาธารณภัย รวมทั้งติดตามการให้ความช่วยเหลือและดูแลประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยดังกล่าว

(๒๒) คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับ กระบวนการและมาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ

(๒๓) คณะกรรมการการพลังงาน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหาร การพัฒนา การจัดหา การใช้ การอนุรักษ์พลังงาน และผลกระทบจากการจัดหาและการใช้พลังงาน รวมทั้งการแสวงหา พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก

(๒๔) คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วม ของประชาชน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษา

เรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมและเผยแพร่การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข วิถีคิดและวิถีปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ส่งเสริมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน เสรีภาพและความรับผิดชอบในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน การคุ้มครองผู้เสียหายจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

(๒๕) คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชาติ ธุรกิจภาคเอกชน ประชาชน สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศและเศรษฐกิจของภูมิภาคต่าง ๆ ในสังคมโลกที่อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไทย รวมทั้งนโยบายและแผนการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐ

(๒๖) คณะกรรมการการพาณิชย์และทรัพย์สินทางปัญญา มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการค้า การส่งออก ดุลการค้า ลิขสิทธิ์ ตราสาร ทะเบียน การประดิษฐ์หรือการค้นคิดเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย รวมทั้งการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

(๒๗) คณะกรรมการการแรงงาน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกำลังแรงงานทั้งหมดในประเทศ แรงงานไทย ในต่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนาความสัมพันธ์กับองค์กรแรงงานในต่างประเทศ ตลอดจน การลงทุนที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตแรงงานโดยรวม

(๒๘) คณะกรรมการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการวางแผน การส่งเสริมและการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม

(๒๙) คณะกรรมการแก้ไขปัญหาราคาผลิตผลเกษตรกรรม มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาราคาผลิตผลทางการเกษตรให้สามารถคุ้มต่อต้นทุนการผลิต

ของเกษตรกรทุกประเภทและสามารถแข่งขันได้ในตลาดการค้า ตลอดจนมีความมั่นคงอย่างยั่งยืนในอาชีพ

(๓๐) คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม มีหน้าที่และอำนาจ ปรึกษาหารือ พิจารณาขอเสนอข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการอุปถัมภ์ ทำนุบำรุงและคุ้มครองศาสนาและโบราณสถาน การอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมประชาธิปไตย ภูมิปัญญาชาวบ้าน เอกลักษณ์ แบบวิถีชีวิตไทย และศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

(๓๑) คณะกรรมการการศึกษา มีหน้าที่และอำนาจปรึกษาหารือ พิจารณาขอเสนอข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาการศึกษาของชาติ และการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย รวมทั้งแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ของ ประชาชนสู่โลกยุคโลกาภิวัตน์

(๓๒) คณะกรรมการการสวัสดิการสังคม มีหน้าที่และอำนาจปรึกษาหารือ พิจารณาขอเสนอข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม ไม่น้อยกว่าสิทธิขั้นพื้นฐาน การให้บริการด้านสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชนอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะผู้ยากไร้ในเมืองและชนบท และผู้ด้อยโอกาสในสังคม

(๓๓) คณะกรรมการการสาธารณสุข มีหน้าที่และอำนาจปรึกษาหารือ พิจารณาขอเสนอข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการแพทย์ การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการสาธารณสุข ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสุขภาพ ตลอดจนการพัฒนาการรักษาเพื่อให้ประชาชนได้รับ บริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง

(๓๔) คณะกรรมการการสื่อสาร โทรคมนาคม และดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ สังคม มีหน้าที่และอำนาจปรึกษาหารือ พิจารณาขอเสนอข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนาด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม และเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(๓๕) คณะกรรมการการอุตสาหกรรม มีหน้าที่และอำนาจปรึกษาหารือ พิจารณาขอเสนอข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนา อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดย่อม และศึกษาผลกระทบอันเกิดจาก อุตสาหกรรม รวมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหา

สมาชิกคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญได้ไม่เกินสองคณะ
กรรมการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับ
อัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภา

เมื่อคณะกรรมการสามัญจะกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือ
ศึกษาเรื่องใด ๆ ให้คณะกรรมการสามัญรายงานให้ประธานสภาทราบ ในการกระทำกิจการ
พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกัน ในกรณีที่
การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกัน ให้เป็น
หน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมการสามัญที่เกี่ยวข้องทุกคณะ
ร่วมกันดำเนินการ

ข้อห้ามในการ
สอบหาข้อเท็จจริง

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคล
หรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภา
กำหนด

การเลือกตั้ง
คณะกรรมการ

ข้อ ๙๑ การเลือกตั้งคณะกรรมการ สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้
ไม่เกินจำนวนกรรมการ การเสนอนั้นต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน

การเลือกตั้ง
คณะกรรมการ
วิสามัญ

การเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญ ให้ตั้งจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อ
มีจำนวนไม่เกินหนึ่งในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด จำนวนนอกจากนั้นให้ที่ประชุม
เลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ โดยให้มีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวน
สมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภา

การออกเสียง
ลงคะแนนเลือกตั้ง
คณะกรรมการ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งคณะกรรมการ ถ้ามีการเสนอชื่อกรรมการ
เท่ากับจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ถือว่าผู้ถูกเสนอชื่อนั้นเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้ามีการเสนอชื่อ
มากกว่าจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

องค์ประชุมของ
คณะกรรมการ

ข้อ ๙๒ การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า
หนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในการ
ประชุมคณะกรรมการที่จะมีการลงมติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ต้องมีกรรมการมาประชุม
ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

การนัดประชุมคณะกรรมการนอกจากครั้งแรก ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ
เลขานุการคณะกรรมการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนเลขานุการคณะกรรมการก็ได้

ข้อ ๙๒/๑* ในกรณีมีเหตุอันสมควรที่ทำให้คณะกรรมการไม่สามารถจัดการ
ประชุมคณะกรรมการในสถานที่เดียวกันได้ ประธานคณะกรรมการจะกำหนดให้จัดการ
ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตาม
ระเบียบที่ประธานสภากำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคง
ปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

การประชุม
คณะกรรมการ
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การประชุมคณะกรรมการด้วยการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตาม
วรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการประชุมคณะกรรมการตามข้อ ๙๒ โดยให้นับกรรมการ
ซึ่งแสดงตนเข้าร่วมประชุมเป็นผู้มาประชุมและเป็นองค์ประชุม

การออกเสียงลงคะแนนในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไป
ตามข้อ ๘๓ (๒) โดยใช้การสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งสัญญาณเสียงและสัญญาณภาพ

การออกเสียงลงคะแนน
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังต่อไปนี้ จะจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ตามวรรคหนึ่ง มิได้

เรื่องที่ห้ามพิจารณา
ในการประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(๑) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ

(๒) การพิจารณาเรื่องที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับกำหนด หรือที่
คณะกรรมการมีมติให้กระทำการกลับ

(๓) การประชุมอื่นตามที่ประธานสภาประกาศกำหนด

ข้อ ๙๓ การประชุมคณะกรรมการ ให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุม
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การประชุม
คณะกรรมการ

ให้คณะกรรมการแต่ละคณะเลือกตั้งประธาน รองประธาน เลขานุการ โฆษก
และตำแหน่งอื่น ตามความจำเป็นจากกรรมการในคณะนั้น

ตำแหน่งใน
คณะกรรมการ

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๗๒ ง หน้า ๑๒ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๓.

ผู้ช่วยเลขานุการ ประจำคณะกรรมการ	ประธานคณะกรรมการสิทธิการสามัญแต่ละคณะ จะต้องมียานตามหรือใกล้เคียง กับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภา ให้คณะกรรมการแต่ละคณะมีผู้ช่วยเลขานุการคนหนึ่งประจำคณะกรรมการ โดยให้แต่งตั้งจากข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรตามรายชื่อที่เลขาธิการเสนอ
ผู้ปฏิบัติหน้าที่ แทนประธาน คณะกรรมการ	ข้อ ๙๔ เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการ หรือมีแต่ไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ในกรณีที่มีรองประธานคณะกรรมการหลายคน ให้รอง ประธานคณะกรรมการคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ ถ้ารองประธานคณะกรรมการคนหนึ่งไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธาน คณะกรรมการลำดับต่อไปเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ
การตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำคณะกรรมการ สามัญ	ข้อ ๙๕ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน คณะกรรมการสามัญอาจตั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษา ผู้อำนวยการ นักวิชาการ และเลขานุการ ประจำคณะกรรมการ ก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด
การตั้ง คณะอนุกรรมการ	ข้อ ๙๖ คณะกรรมการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหา อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ เว้นแต่หน้าที่และอำนาจในการสอบหา ข้อเท็จจริง แล้วรายงานคณะกรรมการภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่คณะอนุกรรมการกระทำการ หรือศึกษาเรื่องใดไม่เสร็จภายในเวลา ที่กำหนด ให้ประธานคณะอนุกรรมการขออนุญาตขยายเวลาต่อที่ประชุมคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการแต่ละคณะประกอบด้วยอนุกรรมการมีจำนวนไม่เกินสิบคน โดยให้ตั้งจากบุคคลที่เป็นกรรมการในคณะนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวน อนุกรรมการทั้งหมด จำนวนนอกจากนั้นให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่กรรมการเสนอ ทั้งนี้ ประธานคณะอนุกรรมการต้องตั้งจากบุคคลที่เป็นกรรมการในคณะนั้น
การนำบทบัญญัติ เกี่ยวกับการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มาใช้บังคับโดยอนุโลม	ให้นำความในข้อ ๙๒/๑ มาใช้บังคับกับการประชุมคณะอนุกรรมการ โดยอนุโลม*

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๗๒ ง หน้า ๑๒ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๓.

ข้อ ๘๗ การเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแสดง ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวน ข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่ ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อประธานคณะกรรมการหรือ รองประธานคณะกรรมการผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ

การเรียกเอกสาร
หรือบุคคลมาแสดง
ข้อเท็จจริง

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ ให้ประธานคณะกรรมการ แจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบ และให้เป็นหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่รับผิดชอบสั่งการให้บุคคลนั้น ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความคิดเห็นตามที่คณะกรรมการเรียก

การเรียกเอกสารจากบุคคลหรือการเรียกบุคคลมาแสดงข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนการวิธีพิจารณา พิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมีให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่ง ในองค์กรอิสระในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยตรงในแต่ละองค์กร ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๘๘ ในการประชุมคณะกรรมการ สมาชิก นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และผู้ซึ่งประธานของที่ประชุมคณะกรรมการอนุญาต มีสิทธิเข้าฟังการประชุม

ผู้มีสิทธิเข้าฟัง
การประชุม
คณะกรรมการ

ในกรณีประชุมลับ ผู้ที่จะเข้าฟังการประชุมได้ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมและได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุมคณะกรรมการ

ข้อ ๘๙ ภายใต้บังคับข้อ ๘๘ ผู้เสนอญัตติ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และผู้ซึ่ง คณะรัฐมนตรีมอบหมาย มีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการ ได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรญัตติมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้เฉพาะที่แปรญัตติไว้

การชี้แจง
แสดงความคิดเห็น
ในที่ประชุม
คณะกรรมการ

การชี้แจงแสดงความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติอาจ มอบหมายเป็นหนังสือให้สมาชิกอื่นหรือกรรมการคนใดคนหนึ่งกระทำการแทนได้

ข้อ ๑๐๐ ให้เลขาธิการประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมการไว้ ณ บริเวณสภา และมีหนังสือนัดผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมาชี้แจงประกอบญัตติหรือ คำแปรญัตติ แล้วแต่กรณี ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน หากเรื่องใดจะก่อให้เกิดผลใช้บังคับ เป็นกฎหมายหรือเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ให้แจ้งคณะรัฐมนตรีทราบด้วย

การประกาศ
กำหนดการประชุม
คณะกรรมการ

กรณีทีค่าแปรญัตติ ต้องตกไป	ข้อ ๑๐๑ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมการธิการตามนัดจนเวลาล่วงไปเกินกว่าสามสัปดาห์นับแต่เวลาที่ได้เริ่มพิจารณาค่าแปรญัตติใด ให้ค่าแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่คณะกรรมการธิการพิจารณาเรื่องนั้นยังไม่เสร็จ หรือที่ประชุมคณะกรรมการธิการอนุญาตให้เลื่อนการชี้แจงไปวันอื่น
การสงวนค่าแปรญัตติ	ข้อ ๑๐๒ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการธิการในข้อใดจะสงวนค่าแปรญัตติในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยก็ได้
การสงวนความเห็น	ข้อ ๑๐๓ กรรมการผู้ใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการธิการในข้อใดจะสงวนความเห็นในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยก็ได้
รายงานของ คณะกรรมการ	ข้อ ๑๐๔ เมื่อคณะกรรมการได้กระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามหน้าที่และอำนาจหรือตามที่สภามอบหมายเสร็จแล้วให้รายงานต่อสภาตามระยะเวลาที่สภากำหนด ในที่ประชุมสภา คณะกรรมการมีสิทธิแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวในวาระหนึ่ง ในการนี้ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้บุคคลใดแถลงหรือชี้แจงแทนก็ได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากประธาน
การตั้งข้อสังเกต ของคณะกรรมการ	ข้อ ๑๐๕ ในการพิจารณาของคณะกรรมการ ถ้าคณะกรรมการเห็นว่า มีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ ก็ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการ เพื่อให้สภาพิจารณา ในการพิจารณาข้อสังเกตของคณะกรรมการ ให้สภาลงมติว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยโดยไม่มีการอภิปราย ในกรณีที่สภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ ให้ประธานสภาส่งรายงานและข้อสังเกตไปยังคณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
การแจ้งผลการดำเนินการ ตามข้อสังเกตของ คณะกรรมการ ต่อที่ประชุม	เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่ประธานสภาส่งข้อสังเกตของคณะกรรมการให้คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทราบ คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่น

ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตามข้อสังเกตนั้นประการใดหรือไม่ ให้ประธานสภาแจ้งให้ที่ประชุมทราบ ในโอกาสแรกที่มีการประชุม

ข้อ ๑๐๖ ถ้าสภามีมติให้คณะกรรมการใดกระทำการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาใด และคณะกรรมการนั้นกระทำการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมการต้องรายงานให้ประธานสภาทราบโดยด่วน

การดำเนินการ
กรณีคณะกรรมการ
กระทำการหรือ
พิจารณาเรื่องไม่เสร็จ
ตามกำหนด

ในกรณีดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ถ้าอยู่ในระหว่างสมัยประชุม ให้ประธานสภาเสนอต่อที่ประชุมโดยพลัน และที่ประชุมอาจลงมติให้ขยายเวลาที่ได้กำหนดไว้หรือให้ตั้งคณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม หรือให้ดำเนินการอย่างอื่นสุดแต่ที่ประชุมจะเห็นสมควร แต่ถ้าอยู่นอกสมัยประชุม ก็ให้ประธานสภามีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้สภาทราบภายหลัง

การนับระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เริ่มนับแต่วันถัดจากวันที่สภามีมติกำหนดระยะเวลา

ข้อ ๑๐๗ บันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณี ของคณะกรรมการให้เปิดเผยให้ประชาชนทราบ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ประธานสภากำหนด

การเปิดเผยบันทึกการ
ประชุมหรือรายงาน
ของคณะกรรมการ

ในกรณีที่จะไม่เปิดเผยบันทึกการประชุมหรือรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเสนอความเห็นต่อสภาเพื่อให้สภามีมติให้เปิดเผย ทั้งนี้ หากสภามีมติให้เปิดเผย ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดเก็บบันทึกการประชุมหรือรายงานดังกล่าวไว้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่เลขาธิการกำหนด หากสภามีได้มีมติไปตามความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าว ให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไป

การรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด

ข้อ ๑๐๘ กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) สภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบ

การพ้นจากตำแหน่ง
ของกรรมการ

- (๒) ตาย
 (๓) ลาออก
 (๔) มีการตั้งคณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม
 (๕) สภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
 (๖) ขาดการประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและไม่ได้แจ้งเป็นหนังสือให้ประธานคณะกรรมการทราบ

การตั้งกรรมการ
แทนตำแหน่งที่ว่าง

ข้อ ๑๐๙ ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการใดว่างลง ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งเป็นหนังสือต่อประธานสภา เพื่อขอให้สภาตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างลง

หมวด ๖

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

การเสนอร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๑๑๐ ร่างพระราชบัญญัติต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบดังต่อไปนี้

- (๑) หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ
 (๒) เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ
 (๓) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

การเสนอสรุปผล

การรับฟังความคิดเห็น
และรายงานการวิเคราะห์

ผลกระทบจากร่าง พ.ร.บ.

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ ให้เสนอมาพร้อมบันทึกประกอบตามวรรคหนึ่ง

หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ให้กำหนดโดยชัดแจ้ง

ก่อนบรรจุระเบียบวาระการประชุมร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๓

- (๒) หรือ (๓) ของรัฐธรรมนูญ การพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด ซึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

ข้อ ๑๑๑ ร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๓ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาทำการตรวจสอบ และหากมีข้อบกพร่อง ให้ประธานสภาแจ้งผู้เสนอทราบ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับ

การตรวจสอบ
ร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๑๑๒ ในกรณีที่มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติก่อนที่ประธานสภาส่งบรรจุร่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุม ให้ผู้เสนอที่ลงชื่อไว้เดิมทุกคนร่วมลงชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติด้วย เว้นแต่เป็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อย

การแก้ไขเพิ่มเติม
ร่าง พ.ร.บ. ก่อนบรรจุ
ระเบียบวาระ

ข้อ ๑๑๓ ร่างพระราชบัญญัติที่มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ให้เลขาธิการจัดทำรายงานผลการดำเนินการร่างพระราชบัญญัตินั้นเพื่อให้สภาทราบด้วย

การพิจารณาร่าง
พ.ร.บ. ที่มีสิทธิ
เลือกตั้งเป็นผู้เสนอ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นผู้เสนอและชี้แจงร่างพระราชบัญญัติต่อที่ประชุม

ข้อ ๑๑๔ ในกรณีที่ประธานสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๓ (๒) และ (๓) ของรัฐธรรมนูญ เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาแจ้งให้ผู้เสนอทราบ หากผู้เสนอไม่คัดค้านความเห็นของประธานสภา ภายในเจ็ดวันนับแต่วันส่งคำแจ้ง ให้ถือว่าไม่มีกรณีเป็นที่สงสัยตามมาตรา ๑๓๔ ของรัฐธรรมนูญ ก็ให้ประธานสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้คำรับรอง

การดำเนินการ
กรณีร่าง พ.ร.บ. ที่ ส.ส.
หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ เป็นร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงิน

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้รับร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งแล้ว หากไม่พิจารณาให้คำรับรองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ ให้ประธานสภาแจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้เสนอทราบ หากผู้เสนอแจ้งคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมการสิทธิการสามัญทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัย

การพิจารณา
ให้คำรับรองร่าง พ.ร.บ.
ของนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๑๑๕ ให้ประธานสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมการสิทธิการสามัญทุกคณะเพื่อพิจารณากรณีตามข้อ ๑๑๔ วรรคสาม ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่กรณีดังกล่าว

การประชุมเพื่อวินิจฉัย
ว่าเป็นร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงินหรือไม่

การประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมการสามัญทุกคณะ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด และให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๑๑๖ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ในวาระที่หนึ่ง

ข้อ ๑๑๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ให้สภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

เพื่อประโยชน์แก่การวินิจฉัยดังกล่าวในวาระหนึ่ง สภาจะให้คณะกรรมการพิจารณาก่อนรับหลักการก็ได้ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่สภามีมติ

ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการทำนองเดียวกันหลายฉบับรวมกัน สภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้สภาลงมติว่าจะให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

การขอรับร่าง พ.ร.บ.
ไปพิจารณาก่อน
รับหลักการของ
คณะรัฐมนตรี

ข้อ ๑๑๘ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๓ (๒) และ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ถ้าคณะรัฐมนตรีขอรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไปพิจารณาก่อนที่สภาจะลงมติตามข้อ ๑๑๗ เมื่อที่ประชุมอนุมัติก็ให้รอการพิจารณาไว้ก่อน แต่ต้องไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่สภามีมติ

เมื่อประธานสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติคืนจากคณะรัฐมนตรีหรือพ้นกำหนดเวลาที่รอการพิจารณาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้บรรจุร่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

กรณีมีมติรับหลักการแห่ง
ร่าง พ.ร.บ. ไว้พิจารณา

ข้อ ๑๑๙ ในกรณีที่สภามีมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ ให้สภาพิจารณาตามลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ในวาระที่สอง

การพิจารณาในวาระที่สอง ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการ

ข้อ ๑๒๐ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการสภาจะให้ คณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้ การพิจารณาร่าง พ.ร.บ. โดยคณะกรรมการ

การพิจารณาโดยกรรมการเต็มสภาจะกระทำต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนและที่ประชุมอนุมัติ คณะกรรมการอาจเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมได้ แต่ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

ข้อ ๑๒๑ การเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มี การตั้งคณะกรรมการ วิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. สำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ให้ดำเนินการ ที่มีสำคัญเกี่ยวกับเด็ก ดังนี้ เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ

(๑) ให้ตั้งจากบุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับ บุคคลประเภทนั้นโดยตรง จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด ทั้งนี้ วิธีการคัดเลือกและการเสนอชื่อให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

(๒) ให้ตั้งจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อไม่เกินหนึ่งในหกของจำนวน กรรมการวิสามัญทั้งหมด

(๓) จำนวนกรรมการวิสามัญที่เหลือให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ โดยให้มีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมือง ที่มีอยู่ในสภา

การเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญให้นำความในข้อ ๘๑ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๒๒ การเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ การตั้งคณะกรรมการ วิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ให้ตั้งจากผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอ ร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด และมีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ และให้นำความในข้อ ๑๒๑ (๒) (๓) และวรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๒๓ ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อ การนำบทบัญญัติเกี่ยวกับ การตั้งคณะกรรมการ วิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ ในการเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญให้นำความในข้อ ๑๒๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การตั้งคณะกรรมการ
วิสามัญพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ. ที่มีสาระสำคัญ
เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการหรือ
ทุพพลภาพ ซึ่งผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งเป็นผู้เสนอ

ข้อ ๑๒๔ การเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอและที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ
หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ให้ตั้งจากผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอ
ร่างพระราชบัญญัตินั้น จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด
และให้ดำเนินการเลือกตั้งตามข้อ ๑๒๑ ต่อไป

การเสนอคำแปรญัตติ
ร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๑๒๕ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในชั้นคณะกรรมการที่สภาตั้ง
สมาชิกผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติลงหน้าเป็น
หนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่สภา
รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ เว้นแต่สภาจะได้กำหนดเวลาแปรญัตติสำหรับ
ร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้เป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติร่าง พ.ร.บ.

การแปรญัตติต้องแปรเป็นรายมาตรา
การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมต้องไม่ขัดกับ
หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

การเสนอคำแปรญัตติ
ร่าง พ.ร.บ. งบประมาณ

ข้อ ๑๒๖ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
งบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติ
โอนงบประมาณรายจ่ายในชั้นคณะกรรมการที่สภาตั้ง หากสภาเห็นว่างบประมาณรายจ่าย
ที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอกับการปฏิบัติหน้าที่ให้เสนอคำขอแปรญัตติต่อประธาน
คณะกรรมการ

รายงานการพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ. ของ
คณะกรรมการ

ข้อ ๑๒๗ เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้เสนอ
ร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อ
ประธานสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง
และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมการเกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด
หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมการ
และในกรณีที่คณะกรรมการมีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
จากร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่ามิใช่ข้อสังเกตที่คณะกรรมการควรทราบหรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการเพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณา และให้นำความในข้อ ๑๐๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การตั้งข้อสังเกต
ของคณะกรรมการ

ข้อ ๑๒๘ ร่างพระราชบัญญัติใดที่สมาชิกหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ และในชั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน แต่ในการพิจารณาในวาระที่สอง ถ้าสภาได้ลงมติแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดและประธานสภาเห็นเอง หรือมีสมาชิกพักท้วงต่อประธานสภาโดยมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาสั่งระงับการลงมติในวาระที่สามไว้ก่อน และส่งให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมการสามัญทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มิกรณีดังกล่าว และให้นำความในข้อ ๑๑๔ และข้อ ๑๑๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การดำเนินการ
กรณีที่สภาลงมติแก้ไข
เพิ่มเติมจนทำให้มี
ลักษณะเป็นร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงิน

ข้อ ๑๒๙ เมื่อประธานสภาได้รับแจ้งเรื่องการรับรองร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินจากนายกรัฐมนตรีตามข้อ ๑๒๘ แล้ว ให้สภาดำเนินการลงมติในวาระที่สามต่อไป แต่ถ้านายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรองก็ให้สภาดำเนินการแก้ไข เพื่อมิให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

การดำเนินการกรณีได้รับ
แจ้งเรื่องการรับรองร่าง
พ.ร.บ. ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม
จนมีลักษณะเป็นร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงินจาก
นายกรัฐมนตรี

ข้อ ๑๓๐ ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมการธิการเต็มสภา ให้ถือว่าสมาชิกทุกคนในที่ประชุมประกอบกันเป็นคณะกรรมการ และประธานมีฐานะเป็นประธานคณะกรรมการด้วย

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
โดยกรรมการธิการเต็มสภา

การพิจารณาโดยกรรมการธิการเต็มสภาเป็นการพิจารณาในชั้นคณะกรรมการ และการพิจารณาของสภาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตรารวมกันไป

ข้อ ๑๓๑ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้สภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และให้สมาชิกอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือผู้แปรญัตติที่มีการสงวนคำแปรญัตติ หรือกรรมการที่มีการสงวนความเห็นไว้ เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

การพิจารณาเรียงมาตรา

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิม ให้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตราที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายเดิมด้วย และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

- การพิจารณาสรุปร่าง พ.ร.บ. ทั้งฉบับ **ข้อ ๑๓๒** เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๓๑ จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่
- การพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ในวาระที่สาม **ข้อ ๑๓๓** เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองเสร็จแล้ว ให้ศาลงมติในวาระที่สามว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบโดยไม่มีการอภิปราย
- กรณีที่ร่าง พ.ร.บ. เป็นอันตกไป **ข้อ ๑๓๔** ในกรณีที่ศาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติก็ดี หรือลงมติในวาระที่สามไม่เห็นชอบก็ดี ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป
- การยกร่าง พ.ร.บ. ที่ถูกยับยั้งขึ้นมาพิจารณาใหม่ **ข้อ ๑๓๕** ร่างพระราชบัญญัติใดต้องยับยั้งไว้โดยบทบัญญัติมาตรา ๑๓๗ ของรัฐธรรมนูญ เมื่อกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๓๘ ของรัฐธรรมนูญได้ล่วงพ้นไป สมาชิกอาจเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ให้ยกร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้นั้นขึ้นเพื่อให้สภาพิจารณาลงมติยืนยันร่างที่ผ่านการพิจารณาจากสภาหรือร่างที่คณะกรรมการมาธิการร่วมกันพิจารณา เว้นแต่กรณียับยั้งร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๒๗๑ (๑) หรือ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา
- การเสนอร่าง พ.ร.บ. ต่อวุฒิสภา **ข้อ ๑๓๖** ในกรณีที่สภามีมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติใด ให้ประธานสภาดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา ให้มีสารบบลงวันที่สภาส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังวุฒิสภา และวันที่สภาได้รับร่างพระราชบัญญัติคืนจากวุฒิสภา
- การดำเนินการกรณีวุฒิสภามีการแก้ไขเพิ่มเติมร่าง พ.ร.บ. **ข้อ ๑๓๗** ในกรณีที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติที่ได้เสนอไปตามข้อ ๑๓๖ ให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน เพื่อให้สภาพิจารณาว่าจะเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภาหรือไม่

ถ้าสภาไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม ให้ประธานดำเนินการให้สภา กำหนดจำนวนและตั้งกรรมาธิการร่วมกัน เมื่อสภาได้กำหนดจำนวนและตั้งกรรมาธิการ ร่วมกันแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งไปยังวุฒิสภา

เมื่อคณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้เสนอ รายงานและร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อประธานสภา เพื่อให้สภาพิจารณา ลงมติว่าจะเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว

ในกรณีที่คณะกรรมาธิการร่วมกันเห็นว่า มีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีควรทราบ หรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมาธิการร่วมกัน เพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณา และให้นำความในข้อ ๑๐๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การตั้งข้อสังเกต
ของคณะกรรมาธิการ
ร่วมกัน

ข้อ ๑๓๘ ในกรณีร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว มีข้อความ ผิดพลาดซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการพิจารณาของสภา ประธานสภาอาจขอปรึกษาหรือ สมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ให้นำร่างพระราชบัญญัตินั้นมา พิจารณาทบทวน หากที่ประชุมสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา ก็ให้ดำเนินการได้

การทบทวนข้อผิดพลาด
ของร่าง พ.ร.บ. ที่รัฐสภา
ให้ความเห็นชอบแล้ว

การขอปรึกษาหรือญัตติตามวรรคหนึ่งต้องระบุประเด็นที่จะขอนำมาพิจารณา ทบทวนและให้เหตุผลที่ชัดเจน

การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น และให้กระทำในที่ประชุมสภา เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสามแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งไปยังวุฒิสภาเพื่อดำเนินการ ตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญต่อไป

ข้อ ๑๓๙ ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนส่ง ร่างพระราชบัญญัติไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาชะลอไว้สามวัน เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเสนอความเห็นต่อประธานสภาว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้น มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตาม บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และให้ประธานสภาส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

การชะลอเพื่อตรวจสอบ
ร่าง พ.ร.บ. ที่รัฐสภา
ให้ความเห็นชอบแล้ว
ก่อนส่งไปยังนายกรัฐมนตรี

การรับฟังความคิดเห็น
ร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๑๔๐ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง สภาหรือคณะกรรมการมาธิการจะจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติเพิ่มเติมก็ได้

หมวด ๗

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไป

การพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ. ที่รัฐสภา
เห็นชอบให้พิจารณา
ต่อไป

ข้อ ๑๔๑ เมื่อรัฐสภามีมติให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามมาตรา ๑๕๖ (๙) ประกอบมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้น ค้างการพิจารณาอยู่ในวาระใด ก็ให้พิจารณาต่อไปในวาระนั้น และให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ถ้าอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการมาธิการ ให้สภาตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่

การตั้งคณะกรรมการ
ร่วมกันขึ้นใหม่เพื่อ
พิจารณาร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๑๔๒ ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมกัน ให้สภาตั้งกรรมการร่วมกันฝ่ายสภาขึ้นใหม่และให้ประธานสภาแจ้งไปยังวุฒิสภาเพื่อทราบ

การดำเนินกระบวนการ
พิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ต่อไป

ข้อ ๑๔๓ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ค้างการพิจารณาให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๖ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

หมวด ๘

กระทู้ถาม

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

ความหมายของ
กระทู้ถาม

ข้อ ๑๔๔ กระทู้ถาม คือ ข้อซักถามที่สมาชิกมีต่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ ตามมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๔๕ กระทุ้งถามมี ๓ ประเภท คือ

ประเภทของกระทุ้งถาม

(๑) กระทุ้งถามสดด้วยวาจา

(๒) กระทุ้งถามทั่วไป

(๓) กระทุ้งถามแยกเฉพาะ

ข้อ ๑๔๖ การตั้งกระทุ้งถาม ให้ผู้ตั้งกระทุ้งถามมีอิสระ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่ง

ลักษณะของกระทุ้งถาม

อาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ

กระทุ้งถามแต่ละกระทู้นั้น ให้ตั้งถามและซักถามได้เฉพาะคนเดียว

ข้อ ๑๔๗ กระทุ้งถามต้องไม่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

ลักษณะต้องห้าม

ของกระทุ้งถาม

(๑) เป็นเชิงประชด เสียดสี หรือกลั่นแกล้งใส่ร้าย

(๒) เคลือบคลุมหรือเข้าใจยาก

(๓) เป็นเรื่องที่ได้ตอบแล้วหรือชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ

(๔) เป็นเรื่องที่มีประเด็นคำถามซ้ำกับกระทุ้งถามซึ่งมีผู้เสนอมาก่อน

(๕) เป็นการให้ออกความเห็น

(๖) เป็นปัญหาข้อกฎหมาย

(๗) เป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญ

(๘) เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใด เว้นแต่ที่เกี่ยวกับการงานในหน้าที่ราชการ

ข้อ ๑๔๘ กระทุ้งถามตามข้อ ๑๔๗ (๓) และ (๔) นั้น จะตั้งกระทุ้งถามขึ้นใหม่ได้

การตั้งกระทุ้งถามใหม่

ในเมื่อสาระสำคัญต่างกัน หรือพฤติการณ์ในขณะที่มีกระทุ้งถามครั้งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อตั้งกระทุ้งถามครั้งก่อน

ข้อ ๑๔๙ กระทุ้งถามที่สมาชิกตั้งถาม ให้ประธานสภาทำการตรวจสอบ และ

การตรวจข้อบกพร่อง

ของกระทุ้งถาม

หากมีข้อบกพร่อง ให้ประธานสภาแจ้งสมาชิกผู้นั้นทราบ

ข้อ ๑๕๐ การประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้บรรจุกระทุ้งถามสดด้วยวาจาได้ไม่เกิน

การบรรจุระเบียบวาระ

กระทุ้งถามสดด้วยวาจา

และกระทุ้งถามทั่วไป

สามกระทุ้งและกระทุ้งถามทั่วไปไม่เกินสามกระทุ้ง แต่ถ้าหากมีกระทุ้งถามทั่วไปรอบรรจุระเบียบ

วาระการประชุมจำนวนมากหรือมีกระทุ้งถามทั่วไปที่เลื่อนมาจากการประชุมครั้งที่แล้ว

ประธานสภาจะบรรจุกระทุ้งถามทั่วไปเกินกว่านี้ก็ได้

ลำดับกระทู้ถาม	การจัดลำดับกระทู้ถามในที่ประชุม ให้จัดตามลำดับ คือ กระทู้ถามสดด้วยวาจา และกระทู้ถามทั่วไป
การตอบกระทู้ถาม	<p>ข้อ ๑๕๑ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามต้องเข้าร่วมประชุมสภา เพื่อตอบกระทู้ถามในเรื่องนั้นด้วยตนเอง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ทำให้ไม่อาจตอบกระทู้ แต่ต้องแจ้งเหตุจำเป็นนั้นเป็นหนังสือต่อประธานสภาก่อนหรือในวันประชุมสภา และให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใด</p> <p>ในกรณีที่มีการมอบหมายให้รัฐมนตรีอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ตอบกระทู้ถาม จะต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อประธานสภาก่อนถึงระเบียบวาระกระทู้ถาม</p>
กรณีที่ไม่ต้องตอบกระทู้ถาม	นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ถามเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน
ลักษณะของการตั้งและการตอบกระทู้ถาม	<p>ข้อ ๑๕๒ การตั้งกระทู้ถามต้องชัดเจน ไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก หรือมีลักษณะเป็นการอภิปราย</p> <p>การตอบกระทู้ถามของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>
การถอนกระทู้ถาม	ข้อ ๑๕๓ ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถอนกระทู้ถามเมื่อใดก็ได้
การนำกระทู้ถามออกจากระเบียบวาระ	ข้อ ๑๕๔ กระทู้ถามใดที่ประธานสภาพิจารณาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ประธานสภาอาจสั่งให้นำออกจากการรอบรรจุระเบียบวาระการประชุมได้ เมื่อได้รับความยินยอมของผู้ตั้งกระทู้ถาม
กรณีกระทู้ถามตกไป	<p>ข้อ ๑๕๕ กระทู้ถามตกไป เมื่อ</p> <p>(๑) ถึงระเบียบวาระกระทู้ถามของผู้ใด ถ้าผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ถามหรือไม่อยู่ในที่ประชุม</p> <p>(๒) สมาชิกภาพของผู้ตั้งกระทู้ถามสิ้นสุดลง</p> <p>(๓) คณะรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง</p> <p>(๔) สภาลิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบ</p>

ส่วนที่ ๒

กระทู้ถามสดด้วยวาจา

ข้อ ๑๕๖ การตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถาม ได้ครั้งละหนึ่งกระทู้ ในวันประชุมที่มีวาระการตอบกระทู้ถาม โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า และต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

การตั้งและลักษณะ
ของกระทู้ถามสด
ด้วยวาจา

(๑) เป็นเรื่องสำคัญที่อยู่ในความสนใจของประชาชน

(๒) เป็นเรื่องที่กระทบถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน

(๓) เป็นเรื่องเร่งด่วน

ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่ากระทู้ถามใดเป็นกระทู้ถามสด ด้วยวาจาหรือไม่

ข้อ ๑๕๗ ในการประชุมครั้งใดมีกระทู้ถามสดด้วยวาจาที่ประธานสภาวินิจฉัย แล้วเกินจำนวนสามกระทู้ ให้ประธานสภาจับสลากให้เหลือเพียงสามกระทู้ ในจำนวน สามกระทู้นี้ หากปรากฏว่ามีกระทู้ถามที่เป็นเรื่องทำนองเดียวกัน ให้กระทู้ถามที่ถูกจับสลาก ขึ้นมาในลำดับหลังตกไป

กรณีมีกระทู้ถามสด
ด้วยวาจาที่เกินจำนวน

ข้อ ๑๕๘ กระทู้ถามสดด้วยวาจาที่ประธานสภาวินิจฉัยตามข้อ ๑๕๖ หรือได้ ดำเนินการตามข้อ ๑๕๗ แล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระกระทู้ถามสดด้วยวาจา

การบรรจุระเบียบวาระ
กระทู้ถามสดด้วยวาจา

ข้อ ๑๕๙ การถามและการตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจาในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ มีกำหนดเวลาไม่เกินเก้าสิบนาที

กำหนดเวลาการถาม
และการตอบ
กระทู้ถามสดด้วยวาจา

เรื่องใดที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าไม่เข้าลักษณะกระทู้ถามสดด้วยวาจาตามข้อ ๑๕๖ หรือไม่อนุญาตให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม หรือมิได้มีการถามตอบด้วยเหตุอื่นใด ที่มีใช้การขอเลื่อนการตอบของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีให้เป็นอันตกไป หากสมาชิกยัง ประสงค์ที่จะตั้งเป็นกระทู้ถามสดด้วยวาจาอยู่ ให้เสนอใหม่เพื่อพิจารณาในคราวถัดไป

การถามและการตอบ
กระทู้ถามสดด้วยวาจา
และการขยายเวลา

ข้อ ๑๖๐ กระทู้ถามสดด้วยวาจาแต่ละกระทู้ให้ถามได้เรื่องละไม่เกินสามครั้ง และต้องถามตอบให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาสามสิบนาที เว้นแต่ในการประชุมครั้งใด มีกระทู้ถามสดด้วยวาจาน้อยกว่าสามกระทู้ ก็ให้ขยายเวลาออกไปอีกตามสัดส่วนภายในเวลาหกสิบนาที

กรณีเปลี่ยนแปลง
คำถาม การถาม
กระทู้ถามสดด้วยวาจา

ข้อ ๑๖๑ ในระหว่างการถามกระทู้ถามสดด้วยวาจา หากประธานวินิจฉัยว่า คำถามข้อใดเข้าลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๔๗ ให้ประธานมีอำนาจสั่งให้เปลี่ยนแปลงคำถาม

ส่วนที่ ๓ กระทู้ถามทั่วไป

การตั้งกระทู้ถามทั่วไป

ข้อ ๑๖๒ การตั้งกระทู้ถามทั่วไปให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา โดยมีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบาย และระบุว่าจะให้ตอบในที่ประชุมสภา หรือในราชกิจจานุเบกษา

ข้อเท็จจริงที่อ้างประกอบกระทู้ถามทั่วไป ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรองว่าถูกต้องแม้ไม่ได้ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามทั่วไปก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก

การวินิจฉัยและ
การจัดส่งกระทู้ถาม
ไปยังรัฐมนตรี

ข้อ ๑๖๓ ให้ประธานสภาวินิจฉัยว่ากระทู้ถามใดมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๔๗ หรือมีลักษณะตามข้อ ๑๔๘ และเมื่อวินิจฉัยแล้วให้แจ้งผู้ตั้งกระทู้ถามทราบภายในเจ็ดวัน
กระทู้ถามที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าเป็นกระทู้ถาม ให้จัดส่งไปยังนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถาม

กำหนดเวลาบรรจุ
ระเบียบวาระ

ข้อ ๑๖๔ กระทู้ถามที่ต้องตอบในที่ประชุมสภา ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตามข้อ ๑๖๓
วรรคสอง

ข้อ ๑๖๕ กระทู้ถามที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ให้ประธานสภาแจ้ง นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามเพื่อดำเนินการตอบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตามข้อ ๑๖๓ วรรคสอง

กระทู้ถามที่ต้องตอบ
ในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีได้ตอบแล้วให้ส่งราชกิจจานุเบกษาที่มีคำตอบ กระทู้ถามมาให้ประธานสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

หากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่สามารถตอบภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือและให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใดเพื่อประธานสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

ข้อ ๑๖๖ การตั้งกระทู้ถามทั่วไปตามข้อ ๑๖๒ ในการประชุมให้บรรจุกระทู้ ลำดับแรกของสมาชิกเข้าระเบียบวาระการประชุมตามลำดับก่อนหลังที่ได้ยื่นต่อประธานสภา เมื่อได้ตอบกระทู้ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้พิจารณาบรรจุกระทู้ลำดับถัดไปของแต่ละบุคคลเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมตามลำดับที่ได้ยื่นไว้ต่อประธานสภา

การจัดลำดับ
กระทู้ถามทั่วไป

กระทู้ที่ต้องตอบในที่ประชุมสภา ทั้งที่ได้รับการบรรจุและยังมิได้รับการบรรจุ เข้าระเบียบวาระการประชุมในสมัยประชุมหนึ่ง ๆ เมื่อสิ้นสุดสมัยประชุมให้ประธานสภารวบรวมแจ้งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องดำเนินการตอบในราชกิจจานุเบกษา ภายในสามสิบวัน

การดำเนินการ
เกี่ยวกับกระทู้ถาม
กรณีสิ้นสุดสมัยประชุม

ข้อ ๑๖๗ กระทู้ถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมสภา เมื่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีได้ตอบแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกหนึ่งครั้ง เว้นแต่จะขอซักถามต่อไปเพราะคำตอบยังไม่หมดประเด็นและประธานอนุญาต

สิทธิในการซักถาม
เพิ่มเติม

ส่วนที่ ๔

กระทู้ถามแยกเฉพาะ

ข้อ ๑๖๘ กระทู้ถามที่มีลักษณะเฉพาะเรื่อง เฉพาะพื้นที่ เฉพาะบุคคล หรือ สมาชิกกระบวนให้ตอบในห้องกระทู้ถาม ให้ถือเป็นกระทู้ถามแยกเฉพาะ ประธานสภาอาจกำหนดให้มีการถามและการตอบในห้องกระทู้ถามก็ได้

ลักษณะและการตั้ง
กระทู้ถามแยกเฉพาะ

การตั้งกระทู้ถามแยกเฉพาะให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา
ข้อเท็จจริงที่อ้างประกอบกระทู้ถามแยกเฉพาะ ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรอง
ว่าถูกต้อง แม้ไม่ได้ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามแยกเฉพาะก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมี
คำชี้แจงประกอบให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก และให้นำความในข้อ ๑๖๓ มาใช้บังคับ
โดยอนุโลม

การจัดห้องกระทู้ถาม
แยกเฉพาะ ข้อ ๑๖๙ ให้ประธานสภาจัดให้มีห้องกระทู้ถามในบริเวณสภา เพื่อให้มีการถาม
และการตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะได้โดยสะดวก

กำหนดเวลาตอบ
กระทู้ถามแยกเฉพาะ ข้อ ๑๗๐ ให้ประธานสภาแจ้งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถาม
แยกเฉพาะเพื่อมาตอบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี
ตามข้อ ๑๖๓ วรรคสอง

หากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่สามารถมาตอบภายในกำหนดเวลาตาม
วรรคหนึ่ง ให้แจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือและให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใด เพื่อประธานสภา
แจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

การจัดลำดับกระทู้ถาม
แยกเฉพาะ ข้อ ๑๗๑ ให้บรรจุกระทู้ถามแยกเฉพาะ เข้าระเบียบวาระการประชุมภายใน
สิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตามข้อ ๑๖๓ วรรคสอง ตามลำดับ
ก่อนหลังที่ได้ยื่นต่อประธานสภา

การดำเนินการเกี่ยวกับ
กระทู้ถามแยกเฉพาะ กรณีสิ้นสุดสมัยประชุม
กระทู้ถามแยกเฉพาะที่ยังไม่ได้ตอบหรือที่ยังไม่ได้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม
ในสมัยประชุมหนึ่ง ๆ เมื่อสิ้นสุดสมัยประชุม ให้ประธานสภารวบรวมแจ้งนายกรัฐมนตรี
หรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องดำเนินการตอบในราชกิจจานุเบกษาภายในสามสิบวัน

การถามและการตอบ
กระทู้ถามแยกเฉพาะ ข้อ ๑๗๒ เมื่อเข้าสู่ระเบียบวาระกระทู้ถามให้ประธานสั่งให้ดำเนินการถาม
และตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะในห้องกระทู้ถาม

ให้ประธานสภาหรือรองประธานสภาที่ประธานสภามอบหมายทำหน้าที่ประธาน
ในห้องกระทู้ถาม และให้นำความในข้อ ๑๖๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

จำนวนที่กำหนด
ในการถามกระทู้ถาม
แยกเฉพาะ ข้อ ๑๗๓ ในการประชุมครั้งหนึ่งให้มีกระทู้ถามแยกเฉพาะตามจำนวนที่
ประธานสภากำหนด

กระทู้ถามแยกเฉพาะแต่ละกระทู้ต้องถามและตอบให้แล้วเสร็จภายใน
กำหนดเวลายี่สิบนาที

ข้อ ๑๗๔ การเผยแพร่การถามและการตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะให้นำความ
ในข้อ ๑๘ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเผยแพร่การถาม
และการตอบกระทู้ถาม
แยกเฉพาะ

หมวด ๙ การเปิดอภิปรายทั่วไป

ส่วนที่ ๑ การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

ข้อ ๑๗๕ เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไป
ตามมาตรา ๑๕๑ ของรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นต่อประธานสภาเป็นหนังสือแสดงว่า จะเปิด
อภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะในเรื่องใดบ้าง

การขอเปิดอภิปรายทั่วไป
เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ
รัฐมนตรี

ข้อ ๑๗๖ เมื่อประธานสภาได้รับญัตติตามข้อ ๑๗๕ แล้ว ให้ทำการตรวจสอบ
หากมีข้อบกพร่องให้ประธานสภาแจ้งผู้เสนอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับญัตติ
เมื่อประธานสภาได้ตรวจสอบความถูกต้องของญัตติแล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบ
วาระการประชุมเป็นเรื่องด่วนและแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ

การตรวจสอบ
ความถูกต้องของญัตติ

ข้อ ๑๗๗ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเท่าอันที่มีสิทธิอภิปรายชี้แจง
การชี้แจงตามวรรคหนึ่ง จะชี้แจงคำอภิปรายของสมาชิกที่ละคนเป็นลำดับไป
หรือจะรวบรวมชี้แจงครั้งละหลายคนก็ได้

การอภิปรายชี้แจง

ข้อ ๑๗๘ ในการอภิปรายและการลงมติไม่ไว้วางใจ สมาชิกมีอิสระจาก
พรรคการเมือง ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ
การอภิปรายตามวรรคหนึ่ง นอกจากที่กำหนดไว้ในส่วนนี้แล้ว ให้นำความใน
หมวด ๔ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับโดยอนุโลม ยกเว้นข้อ ๖๗ และข้อ ๖๘

การอภิปรายและ
การลงมติไม่ไว้วางใจ

เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการห้ามมิให้นำเอกสารใด ๆ มาอ่านในที่ประชุมโดยไม่จำเป็น และห้ามมิให้นำวัตถุใด ๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุม มิให้นำมาใช้บังคับ

การนำเอกสารหรือวัตถุใด ๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุม ในการอภิปรายตามวรรคหนึ่ง ที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหรือสมาชิกได้รับความเสียหาย หรือเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม สมาชิกผู้นั้นต้องรับผิดชอบแห่งการกระทำนั้น

ส่วนที่ ๒

การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญ

การขอเปิดอภิปราย
ทั่วไปเพื่อซักถาม
ข้อเท็จจริงหรือ
เสนอแนะปัญหาต่อ
คณะรัฐมนตรี

ข้อ ๑๗๙ ผู้ตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญ ให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาโดยระบุให้ชัดเจนว่าจะซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด

เมื่อประธานสภาได้รับญัตติตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นำความในข้อ ๑๗๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การอภิปราย

ข้อ ๑๘๐ ในการอภิปราย ให้นำความในหมวด ๔ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๑๐

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย

การรักษาระเบียบ
และความเรียบร้อย
ในสถานที่ประชุม

ข้อ ๑๘๑ สถานที่ประชุมของสภาย่อมเป็นที่เคารพและเป็นเขตหวงห้ามบุคคลซึ่งเข้าไปต้องประพฤติตนให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ และต้องแต่งกายตามที่ประธานสภากำหนด บุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ เมื่อหมดภารกิจต้องออกนอกสถานที่ประชุมของสภา

การแต่งกายของสมาชิกนั้น ให้แต่งเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา หรือสากลนิยม หรือชุดพระราชทาน หรือชุดตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

ห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการรบกวนในที่ประชุม

ข้อ ๑๘๒ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับนี้ ประธานมีอำนาจเตือน ห้ามปราม ให้ถอนคำพูด ห้ามพูดในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ ให้กล่าวขอภัยในที่ประชุม หรือสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมโดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาในครั้งนั้นก็ได้

อำนาจของประธานในการรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในที่ประชุม

ในกรณีที่ประธานสั่งให้ผู้ใดออกจากที่ประชุม หากผู้นั้นขัดขืน ประธานมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภานำตัวออกจากสถานที่ประชุมของสภาหรือออกไปให้พ้นบริเวณสภา ทั้งนี้ วิธีการหรือขั้นตอนการนำตัวผู้ที่ประธานสั่งให้ออกจากที่ประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภาที่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของประธานย่อมได้รับความคุ้มครอง

คำสั่งของประธานตามข้อนี้ ผู้ใดจะโต้แย้งไม่ได้

ข้อ ๑๘๓ การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ประชุม หรือบริเวณสภา หรือเข้าฟังการประชุม ตลอดจนมารยาทของบุคคล เช่นว่านั้น และการโฆษณาข้อความเกี่ยวกับการประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก

หมวด ๑๑

บทสุดท้าย

ข้อ ๑๘๔ ถ้าประธานขอปรึกษา หรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ให้งดใช้ข้อบังคับข้อหนึ่งข้อใดทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณี หากที่ประชุมอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกในที่ประชุมก็ให้งดใช้ได้

การงดใช้ข้อบังคับชั่วคราวเฉพาะกรณี

ข้อ ๑๘๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๙ ของรัฐธรรมนูญ ถ้ามีปัญหาที่จะต้องตีความข้อบังคับนี้ ให้เป็นอำนาจของสภาที่จะวินิจฉัย และเมื่อที่ประชุมได้ลงมติวินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาเป็นประการใดแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด

การตีความข้อบังคับ

การขอให้ประชุมวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำได้โดยประธานขอปรึกษา หรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

การแก้ไขเพิ่มเติม
ข้อบังคับ

ข้อ ๑๘๖ การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนี้ ต้องเสนอเป็นญัตติโดยมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

การเสนอและพิจารณาญัตติในวรรคหนึ่ง ให้นำข้อบังคับว่าด้วยการเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การให้ความคุ้มกัน
สมาชิกในสมัยประชุม

ข้อ ๑๘๗ ในกรณีมีเรื่องที่สภาจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับการอนุญาตหรือไม่อนุญาต ให้มีการจับ คும்ขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกไปทำการสอบสวนในฐานะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาในระหว่างสมัยประชุมตามมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง หากประธานสภาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ประธานสภาอาจสั่งให้นำออกจากระเบียบวาระการประชุมได้ แล้วแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

การแจ้งปล่อยสมาชิก
ที่ถูกจับต่อที่ประชุม

ข้อ ๑๘๘ ในกรณีที่ประธานสภาได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๒๕ วรรคสอง หรือวรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งให้ที่ประชุมรับทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุม

บทเฉพาะกาล

ผลของการดำเนินการ
ตามข้อบังคับเดิม

ข้อ ๑๘๙ ข้อบังคับนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ได้กระทำเสร็จไปแล้ว ก่อนใช้ข้อบังคับนี้ ส่วนการใดที่ยังกระทำค้างอยู่ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับที่ใช้อยู่ ก่อนวันใช้ข้อบังคับนี้

การนำประมวล
จริยธรรมของสมาชิก
และกรรมการ
มาใช้โดยอนุโลม

ข้อ ๑๙๐ ให้นำข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาใช้บังคับกับสมาชิกและกรรมการโดยอนุโลม จนกว่า จะได้มีการประกาศใช้ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแล้ว

เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญ ยกร่างข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ ตามมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ภายใน สามสิบวันนับแต่วันประกาศใช้ข้อบังคับนี้

ข้อ ๑๙๑ ให้คณะกรรมการวิสามัญที่สภาตั้งก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้น

การดำรงตำแหน่งต่อไป
ของคณะกรรมการ
วิสามัญ

ข้อ ๑๙๒ ให้บรรดาข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามข้อบังคับ การประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับ ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งข้อบังคับนี้ จนกว่าจะมีข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามข้อบังคับนี้ใช้บังคับ

ผลของข้อบังคับ ระเบียบ
ประกาศ หรือคำสั่งที่ใช้
บังคับตามข้อบังคับเดิม

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อบังคับ

การประชุมรัฐสภา

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรให้มีข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เพื่อให้สมาชิกรัฐสภา ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทย โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติ มอบหมายหรือความครอบงำใด ๆ และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อันมี เป้าหมายสำคัญเพื่อการพัฒนาและขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ นำมาซึ่งประโยชน์ ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชน ทั้งนี้ โดยยึดหลักการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และดำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๖ (๑๑) และมาตรา ๑๕๗ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย รัฐสภาจึงตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาขึ้นไว้แทนข้อบังคับ การประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ และฉบับที่ผ่านมา ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันใช้บังคับ เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ คำว่า

นิยามศัพท์

“รัฐสภา” หมายถึง รัฐสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และให้หมายความ รวมถึงวุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภาในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าด้วยเหตุ สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือเหตุอื่นใดตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง (๑) และวรรคสาม ของรัฐธรรมนูญด้วย

“ประธาน” หมายถึง ประธานของที่ประชุมรัฐสภา

“สมาชิกรัฐสภา” หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๓๗ ง หน้า ๖๕ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

“การประชุมรัฐสภา” หมายถึง การประชุมร่วมกันของรัฐสภา และให้หมายความรวมถึงการประชุมวุฒิสภานำหน้าของรัฐสภาในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าด้วยเหตุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือเหตุอื่นใดด้วย

“ที่ประชุมรัฐสภา” หมายถึง ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และให้หมายความรวมถึงที่ประชุมวุฒิสภานำหน้าของรัฐสภาในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าด้วยเหตุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือเหตุอื่นใดด้วย

“สถานที่ประชุมของรัฐสภา” หมายถึง สถานที่ประชุมของรัฐสภา ณ อาคารที่ทำการของรัฐสภา เว้นแต่ในกรณีจำเป็นที่เป็นเหตุสุดวิสัยที่ไม่อาจประชุมในอาคารที่ทำการของรัฐสภาได้ ประธานรัฐสภาอาจกำหนดสถานที่ประชุมของรัฐสภา ณ สถานที่อื่นเป็นการชั่วคราวก็ได้

“เลขานุการรัฐสภา” หมายถึง เลขานุการสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับแต่งตั้งจากประธานรัฐสภาให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเลขานุการรัฐสภาในการประชุมรัฐสภาตามข้อบังคับนี้

“รองเลขานุการรัฐสภา” หมายถึง รองเลขานุการวุฒิสภาซึ่งได้รับแต่งตั้งจากประธานรัฐสภาให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นรองเลขานุการรัฐสภาในการประชุมรัฐสภาตามข้อบังคับนี้

ผู้รักษาการ

ข้อ ๔ ให้ประธานรัฐสภา รักษาการตามข้อบังคับ และมีอำนาจออกระเบียบเพื่อปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

หมวด ๑

หน้าที่และอำนาจของประธานรัฐสภา รองประธานรัฐสภา
และหน้าที่ของเลขานุการรัฐสภาและรองเลขานุการรัฐสภา

หน้าที่และอำนาจ
ของประธานรัฐสภา

หน้าที่

ข้อ ๕ ประธานรัฐสภามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นประธานของที่ประชุมรัฐสภา และต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติ
- (๒) กำหนดการประชุมรัฐสภา
- (๓) ควบคุมและดำเนินกิจการของรัฐสภา
- (๔) รักษาความสงบเรียบร้อยในที่ประชุมรัฐสภาตลอดถึงบริเวณรัฐสภา

- (๕) เป็นผู้แทนรัฐสภาในกิจการภายนอก
- (๖) แต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ ตาม (๗)
- (๗) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่มิกฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

ข้อ ๖ รองประธานรัฐสภามีหน้าที่และอำนาจช่วยประธานรัฐสภาในกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของประธานรัฐสภาหรือปฏิบัติการตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา หรือมีแต่ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานรัฐสภาเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานรัฐสภา

หน้าที่และอำนาจ
ของรองประธานรัฐสภา

ข้อ ๗ เลขาธิการรัฐสภามีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

หน้าที่ของเลขาธิการรัฐสภา

- (๑) นัดประชุมคณะกรรมการครั้งแรก
- (๒) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมคณะกรรมการเข้าปฏิบัติหน้าที่
- (๓) ช่วยประธานในการควบคุมการนับคะแนนเสียง
- (๔) จัดทำรายงานการประชุมรัฐสภาและบันทึกการออกเสียงลงคะแนน
- (๕) ยืนยันมติของรัฐสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (๖) รักษาสรรพเอกสารข้อมูลและโสตทัศนวัสดุของรัฐสภา
- (๗) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด
- (๘) ปฏิบัติการตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้
- (๙) ปฏิบัติการอื่นตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

ข้อ ๘ รองเลขาธิการรัฐสภามีหน้าที่ช่วยเลขาธิการรัฐสภาในกิจการอันเป็นหน้าที่ของเลขาธิการรัฐสภา หรือปฏิบัติการตามที่เลขาธิการรัฐสภามอบหมาย

หน้าที่ของ
รองเลขาธิการรัฐสภา

เมื่อไม่มีเลขาธิการรัฐสภา หรือเลขาธิการรัฐสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองเลขาธิการรัฐสภาเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนเลขาธิการรัฐสภา

หมวด ๒

การประชุมรัฐสภา

ส่วนที่ ๑

วิธีการประชุม

- การประชุมรัฐสภา ข้อ ๙ การประชุมรัฐสภาให้เป็นการเปิดเผย เว้นแต่คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิก รัฐสภาไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ
- การประชุมเปิดเผย ในการประชุมเปิดเผย ให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมรัฐสภาได้ตาม ระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด และให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการถ่ายทอดสด การประชุมทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดที่ประชาชนทั่วไป สามารถรับได้อย่างทั่วถึง โดยจัดให้มีล่ามภาษามือด้วยเว้นแต่มีเหตุขัดข้องให้แจ้ง ที่ประชุมทราบ
- ในกรณีไม่สามารถถ่ายทอดสดการประชุมตามวรรคสองได้ ให้ประธาน รัฐสภาจัดให้มีการเผยแพร่บันทึกภาพและเสียงการประชุมดังกล่าวผ่านทางสื่อ ที่เหมาะสมโดยเร็ว
- การประชุมลับ ในการประชุมลับ ห้ามบุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุม เว้นแต่ผู้ที่ได้รับ อนุญาตจากประธานเท่านั้น ให้ประธานดำเนินการเพื่อมิให้มีการบันทึกภาพ บันทึกเสียง หรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการถ่ายทอดการประชุมสู่บุคคลภายนอกโดยมิได้รับอนุญาต
- กรณีที่รัฐสภา ต้องประชุมร่วมกัน ข้อ ๑๐ การประชุมรัฐสภาให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๖ ของ รัฐธรรมนูญ
- การร้องขอให้ เรียกประชุม สมัยวิสามัญ ข้อ ๑๑ ในกรณีที่สมาชิกรัฐสภาเข้าชื่อร้องขอให้นำความกราบบังคมทูล เพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๒๓ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภานำความกราบบังคมทูลภายในสามวันของวันทำการนับแต่วันที่รับ คำร้องขอ
- เมื่อได้มีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาแล้ว ให้แจ้งประธาน สภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีทราบ

ข้อ ๑๒ การนัดประชุมรัฐสภาต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อประธาน การนัดประชุม ได้บอกนัดในที่ประชุมแล้ว หรือเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนจะนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้

การนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันโดยไม่นับรวมวันส่งหนังสือ และวันประชุม แต่ถ้าประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้อีก ในกรณีเร่งด่วน แต่ทั้งนี้ไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน

ข้อ ๑๓ การนัดประชุมรัฐสภาตามข้อ ๑๒ ต้องส่งระเบียบวาระการประชุม การส่งระเบียบวาระ รัฐสภาไปพร้อมกับหนังสือนัดประชุมรัฐสภา ส่วนเอกสารที่เกี่ยวข้องจะเผยแพร่ทางสื่อ การประชุมและ เอกสารที่เกี่ยวข้อง อิเล็กทรอนิกส์

ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะบรรจุเรื่องใดเพิ่มเติมในระเบียบวาระ การประชุมรัฐสภาอีกก็ได้แต่ต้องก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน

ข้อ ๑๔ การนัดประชุมตามข้อ ๑๒ หรือการส่งเอกสารตามข้อ ๑๓ อาจ วิธีการนัดประชุม ดำเนินการทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น หรือส่งเอกสาร เพิ่มเติมอีกทางหนึ่งด้วยก็ได้ เมื่อประธานรัฐสภาเห็นสมควร แต่หากมีสมาชิกผู้ใด ร้องขอให้ส่งเอกสารในรูปแบบกระดาษ ก็ให้ดำเนินการส่งให้ตามนั้นด้วย เว้นแต่การจัดส่ง เอกสารลับให้เป็นไปตามที่ประธานรัฐสภากำหนด

ข้อ ๑๕ การจัดระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาให้จัดตามลำดับ ดังต่อไปนี้ การจัดระเบียบวาระ การประชุม

- (๑) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม
- (๒) รับรองรายงานการประชุม
- (๓) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว
- (๔) เรื่องที่ค้างพิจารณา
- (๕) เรื่องที่เสนอใหม่
- (๖) เรื่องอื่น ๆ

ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน จะจัดไว้ในลำดับใด การจัดระเบียบวาระ เรื่องด่วน ของระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาก็ได้

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีขอให้จัดเรื่องซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอเรื่องใด เป็นเรื่องด่วน ก็ให้ประธานรัฐสภาพิจารณาและอาจจัดให้ตามที่คณะรัฐมนตรีขอ

- องค์ประชุม **ข้อ ๑๖** ก่อนเข้าประชุมทุกครั้งให้สมาชิกรัฐสภาผู้มาประชุมลงชื่อในเอกสารที่จัดไว้หรือแสดงตนตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด เมื่อมีสมาชิกรัฐสภาลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม
- การดำเนินการประชุม **ข้อ ๑๗** เมื่อมีสมาชิกรัฐสภามาลงชื่อครบองค์ประชุมและมีสัญญาณให้เข้าประชุมแล้ว ให้ประธานดำเนินการประชุมได้
- เมื่อประธานขึ้นบัลลังก์ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมรัฐสภายืนขึ้นจนกว่าประธานได้นั่งลง
- ในกรณีอ่านพระบรมราชโองการหรือกระแสพระราชดำรัส ให้ผู้อยู่ในที่ประชุมรัฐสภายืนฟังตลอดเวลาที่อ่าน
- กรณีไม่ครบองค์ประชุม **ข้อ ๑๘** เมื่อพ้นกำหนดเวลาประชุมรัฐสภาไปสามสัปดาห์แล้ว สมาชิกรัฐสภายังไม่ครบองค์ประชุม ประธานจะสั่งให้เลื่อนการประชุมรัฐสภาไปก็ได้
- ประธานชั่วคราวของที่ประชุม **ข้อ ๑๙** เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม ให้สมาชิกรัฐสภาผู้มีอายุสูงสุดซึ่งมาประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกประธานเฉพาะคราวสำหรับการประชุมครั้งนั้น
- ลำดับการพิจารณา **ข้อ ๒๐** การประชุมรัฐสภา ให้ที่ประชุมรัฐสภาพิจารณาตามเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาที่จัดไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาจะลงมติเป็นอย่างอื่น
- การกล่าวถ้อยคำในที่ประชุม **ข้อ ๒๑** ผู้ใดประสงค์จะกล่าวถ้อยคำต่อที่ประชุมรัฐสภา ให้ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ เมื่อประธานอนุญาตแล้ว จึงยืนขึ้นกล่าวได้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธานเท่านั้น
- การขอแถลงหรือชี้แจงของรัฐมนตรีต่อที่ประชุม **ข้อ ๒๒** ถ้ารัฐมนตรีขอแถลงหรือชี้แจงเรื่องใดต่อที่ประชุมรัฐสภา ให้ประธานพิจารณานุญาต
- สมาชิกรัฐสภาอาจซักถามเพื่อความกระจ่างในเรื่องที่แถลงหรือชี้แจงนั้น แต่รัฐมนตรีจะไม่ตอบก็ได้ เมื่อเห็นว่าข้อซักถามนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

ข้อ ๒๒ ประธานมีอำนาจปรึกษาที่ประชุมรัฐสภาในปัญหาใด ๆ สักพัก อำนาจของประธาน
การประชุมรัฐสภา เลื่อนการประชุมรัฐสภา หรือเลิกการประชุมรัฐสภาได้ตามที่เห็นสมควร
ในที่ประชุม
ถ้าประธานลงจากบัลลังก์โดยมิได้สั่งอย่างใด ให้เลิกการประชุมรัฐสภา

ข้อ ๒๓ รายงานการประชุมรัฐสภา เมื่อเลขาธิการรัฐสภาจัดทำเสร็จแล้ว รายงานการประชุม
ให้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ก่อนที่จะเสนอให้รัฐสภารับรองให้ทำสำเนาวางไว้
ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไม่น้อยกว่า
เจ็ดวันเพื่อให้สมาชิกรัฐสภาตรวจดูได้ รวมทั้งเสนอให้สมาชิกรัฐสภาตรวจดูทางสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นด้วย

รายงานการประชุมรัฐสภาทุกครั้งจะต้องมีรายชื่อสมาชิกรัฐสภาที่มาประชุม
ที่ลาการประชุม ที่ขาดการประชุม และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนแต่ละเรื่อง

สมาชิกรัฐสภามีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมรัฐสภาดังกล่าว การขอแก้ไขเพิ่มเติม
ให้ตรงตามที่เป็นจริง โดยยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อเลขาธิการรัฐสภา ถ้าเลขาธิการ
รัฐสภาไม่ยอมแก้ไขเพิ่มเติมให้ตามที่ขอ สมาชิกรัฐสภานั้นมีสิทธิที่จะยืนยันคำขอ
แก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาวินิจฉัย รายงานการประชุม

ข้อ ๒๔ รายงานการประชุมรัฐสภาครั้งใด เมื่อได้วางสำเนาไว้เพื่อให้สมาชิก การแถลงต่อที่ประชุม
รัฐสภาตรวจดูแล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังโดยสมาชิกรัฐสภาขอให้แก้ไขเพิ่มเติม กรณีมีการแก้ไข
ในคราวที่รัฐสภาพิจารณารับรองรายงานการประชุมรัฐสภานั้น เลขาธิการรัฐสภาจะต้อง เพิ่มเติมรายงาน
แถลงต่อที่ประชุมรัฐสภาถึงการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว การประชุม

ข้อ ๒๕ เมื่อที่ประชุมรัฐสภาได้รับรองรายงานการประชุมรัฐสภาครั้งใดแล้ว การรับรองรายงาน
ให้ประธานรัฐสภาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน การประชุม

รายงานการประชุมรัฐสภาที่ยังมิได้มีการรับรองเพราะเหตุที่ไม่มีสภาผู้แทน
ราษฎร ไม่ว่าจะด้วยเหตุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือไม่มี
สภาผู้แทนราษฎรเพราะเหตุอื่นใด ให้เลขาธิการรัฐสภาบันทึกเหตุนั้นไว้ และลงลายมือชื่อ
ไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๒๖ การประชุมลับต้องจดยางานการประชุมทุกครั้ง เว้นแต่ที่ประชุม การจดยางาน
รัฐสภาอาจมีมติไม่ให้จดยางานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนก็ได้ การประชุมลับ
แต่ให้มีบันทึกเหตุการณ์ไว้

การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ **ข้อ ๒๗** การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ ให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมรัฐสภา

การจัดพิมพ์และโฆษณา รายงานการประชุม **ข้อ ๒๘** ให้เลขาธิการรัฐสภาเป็นผู้พิมพ์และโฆษณารายงานการประชุมรัฐสภา เพื่อเป็นการเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป ทั้งนี้ นอกจากกรายงานการประชุมลับที่ที่ประชุมรัฐสภามีมติไม่ให้เปิดเผย

ส่วนที่ ๒

การเสนอญัตติ

การเสนอญัตติ **ข้อ ๒๙** ญัตติทั้งหลายต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานรัฐสภา และต้องมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ทั้งนี้ เว้นแต่ข้อบังคับนี้ได้กำหนดไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น

ญัตติที่ไม่ต้องมีผู้รับรอง **ข้อ ๓๐** ญัตติขอให้ประชุมลับตามมาตรา ๑๒๗ ญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๓๑ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปของผู้นำฝ่ายค้าน ในสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๕๕ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖ ญัตติขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอรายชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๒๗๒ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ และญัตติที่ คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอไม่ต้องมีผู้รับรอง

ญัตติขอให้วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของรัฐสภา **ข้อ ๓๑** ญัตติขอให้รัฐสภามีมติว่ากรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของรัฐสภาตามมาตรา ๒๑๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกรัฐสภาเป็นผู้เสนอต้องมีจำนวนสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน

ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือ **ข้อ ๓๒** ญัตติต่อไปนี้ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือ
 (๑) ขอให้ปรึกษาหรือพิจารณาเป็นเรื่องด่วน
 (๒) ขอให้เปลี่ยนระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา
 (๓) ขอให้ลงมติตามข้อ ๒๖
 (๔) ญัตติในข้อ ๓๓ ข้อ ๕๕ ข้อ ๕๖ ข้อ ๕๗ ข้อ ๕๘ หรือข้อ ๑๕๐
 (๕) ญัตติที่ประธานอนุญาตตามที่เห็นสมควร

<p>ข้อ ๓๓ เมื่อที่ประชุมรัฐสภากำลังปรึกษาหรือพิจารณาญัตติใดอยู่ ห้ามเสนอญัตติอื่น นอกจากญัตติต่อไปนี้</p>	<p>ข้อยกเว้นในการเสนอญัตติซ้อน</p>
<p>(๑) ขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกัน หรือเกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน</p>	
<p>(๒) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือขอให้บุคคลใดส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น</p>	
<p>(๓) ขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ</p>	
<p>(๔) ขอให้เลื่อนการปรึกษาหรือพิจารณา</p>	
<p>(๕) ขอให้ปิดอภิปราย</p>	
<p>ญัตติตาม (๒) (๔) หรือ (๕) เมื่อที่ประชุมรัฐสภาลงมติเห็นชอบตามที่เสนอแล้ว ห้ามเสนอญัตติอื่นในข้อนี้อีก</p>	
<p>ข้อ ๓๔ ญัตติตามข้อ ๓๓ (๕) ห้ามผู้ใดเสนอในคราวเดียวกับการอภิปรายของตน</p>	<p>ญัตติที่ห้ามเสนอพร้อมการอภิปรายของผู้เสนอ</p>
<p>ข้อ ๓๕ ญัตติที่เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ สมาชิกรัฐสภาผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงลายมือชื่อในญัตตินั้น</p>	<p>การรับรองญัตติที่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ</p>
<p>ข้อ ๓๖ ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองญัตติแสดงการรับรองโดยวิธียกมือขึ้นพับศีรษะ เว้นแต่การรับรองการเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามข้อ ๑๓๖</p>	<p>การรับรองญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ</p>
<p>ข้อ ๓๗ การแก้ไขเพิ่มเติมญัตติหรือการถอนญัตติที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุมรัฐสภา</p>	<p>การแก้ไขเพิ่มเติมหรือถอนญัตติ</p>
<p>ข้อ ๓๘ การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอญัตติใด หรือจากการเป็นผู้รับรอง จะกระทำได้เฉพาะก่อนที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา ในกรณีที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาแล้ว จะถอนชื่อได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุมรัฐสภา</p>	<p>การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมเสนอญัตติหรือผู้รับรองญัตติ</p>

การถอนและแก้ไข
เพิ่มเติมคำแปรญัตติ **ข้อ ๓๙** การขอถอนคำแปรญัตติจะกระทำเมื่อใดก็ได้ แต่การขอแก้ไข
เพิ่มเติมคำแปรญัตติจะกระทำได้เฉพาะภายในกำหนดเวลาแปรญัตติ

ข้อห้ามในการเสนอญัตติ
ที่มีหลักการเดียวกัน **ข้อ ๔๐** ญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมรัฐสภาแล้ว การเสนอญัตติ
ซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันจะกระทำมิได้

กรณีที่ญัตติหรือ
คำแปรญัตติ
เป็นอันตกไป ญัตติหรือคำแปรญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมรัฐสภาแล้ว ถ้าผู้เสนอ
ญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่ชี้แจงในที่ประชุมรัฐสภา หรือผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่อยู่
ในที่ประชุมรัฐสภาโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย ญัตติหรือคำแปรญัตตินั้น
เป็นอันตกไป

การมอบหมาย
ให้ชี้แจงแทน การมอบหมายให้ชี้แจงแทนต้องมอบแก่สมาชิกรัฐสภาและต้องทำเป็นหนังสือ
ยื่นต่อประธานรัฐสภา

ผลของญัตติที่ตกไป **ข้อ ๔๑** ญัตติใดตกไปแล้ว ห้ามนำญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันขึ้นเสนออีก
ในสมัยประชุมเดียวกัน เว้นแต่ญัตติที่ยังมิได้มีการลงมติหรือญัตติที่ประธานรัฐสภา
จะอนุญาต ในเมื่อพิจารณาเห็นว่าเหตุการณได้เปลี่ยนแปลงไป

ส่วนที่ ๓

การอภิปราย

ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน **ข้อ ๔๒** ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน คือ ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอ
ญัตติหรือผู้แปรญัตติมีหลายคน ให้ประธานอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

กรณีกรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมการผู้รับมอบหมายจากกรรมการ
ซึ่งได้สงวนความเห็น ผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติ สมาชิกรัฐสภาหรือกรรมการ
ผู้รับมอบหมายจากผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติไว้ในชั้นคณะกรรมการ
ให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้แปรญัตติด้วย

ลำดับในการอภิปราย **ข้อ ๔๓** เมื่อผู้อภิปรายก่อนได้อภิปรายแล้ว การอภิปรายในลำดับต่อไป
จะต้องเป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ในวาระ
ของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปรายอีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้

การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่คัดค้าน ย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลับ
และไม่ให้นับเป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด

ข้อ ๔๔ ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติ และผู้ซึ่งยังมีได้อภิปรายด้วย

กรณีมีผู้ขออภิปราย
หลายคน

ข้อ ๔๕ ในการอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น และห้ามนำเอกสารใดมาอ่านในที่ประชุมรัฐสภาโดยไม่จำเป็น และห้ามนำวัตถุใดเข้ามาแสดงในที่ประชุมรัฐสภา ทั้งนี้ เว้นแต่ประธานจะอนุญาต

ประเด็นและข้อห้าม
ในการอภิปราย

ห้ามผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใสร้าย หรือเสียดสีบุคคลใด และห้ามกล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์หรือออกชื่อสมาชิกรัฐสภาหรือบุคคลใดโดยไม่จำเป็น

ข้อ ๔๖ ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานจะให้ผู้นั้นหยุดอภิปรายก็ได้

การให้หยุดอภิปราย

ข้อ ๔๗ สมาชิกรัฐสภาผู้ใดต้องการประท้วงว่ามีการฝ่าฝืนข้อบังคับ ให้ยื่นและยกมือขึ้นพ้นศีรษะ ประธานต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจง แล้วให้ประธานวินิจฉัยว่า ได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานถือเป็นเด็ดขาด

วิธีการประท้วงกรณี
มีการฝ่าฝืนข้อบังคับ

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น

วิธีการประท้วงกรณี
ถูกพาดพิง

ข้อ ๔๘ เมื่อมีผู้ประท้วงตามข้อ ๔๗ ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนหรือตามคำวินิจฉัยของประธานได้

การถอนคำพูด

ถ้าผู้อภิปรายออกไปจากที่ประชุมรัฐสภาโดยไม่ถอนคำพูดตามคำวินิจฉัยของประธาน ให้ประธานบันทึกพฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยไว้ในรายงานการประชุม

ข้อ ๔๙ การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ

กรณีที่การอภิปราย
เป็นอันยุติ

(๑) ไม่มีผู้ใดอภิปราย

(๒) ที่ประชุมรัฐสภาลงมติให้ปิดอภิปราย

ข้อ ๕๐ ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะขอให้ที่ประชุมรัฐสภาวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้

การปิดอภิปราย

การอภิปรายสรุป **ข้อ ๕๑** เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้ว ห้ามผู้ใดอภิปรายอีก เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาจะต้องลงมติในเรื่องนั้น จึงให้ผู้ซึ่งมีสิทธิอภิปรายก่อนคนใดคนหนึ่งมีสิทธิอภิปรายสรุปได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่ที่ประชุมรัฐสภาจะลงมติ

การอนุญาตให้บุคคลชี้แจงข้อเท็จจริง **ข้อ ๕๒** ประธานอาจอนุญาตให้รัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใด ๆ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมรัฐสภาประกอบการอภิปรายของรัฐมนตรีก็ได้

การให้สัญญาณของประธานในที่ประชุม **ข้อ ๕๓** ถ้าประธานให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือยืนขึ้น ให้ผู้ที่กำลังพูดหยุดพูดและนั่งลงทันที

ส่วนที่ ๔

การลงมติ

การลงมติ **ข้อ ๕๔** ในกรณีที่จะต้องมิตีของรัฐสภา ให้ประธานมีสัญญาณให้สมาชิกรัฐสภาทราบก่อนลงมติ และการลงมิติต้องมีสมาชิกรัฐสภาครบองค์ประชุม

คะแนนเสียงข้างมาก **ข้อ ๕๕** ในกรณีที่ถ้าความเห็นของที่ประชุมรัฐสภามีสองฝ่ายให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากกว่า และถ้าความเห็นของที่ประชุมรัฐสภามีตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากที่สุด เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้

การออกเสียงชี้ขาด **ข้อ ๕๖** ในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด การออกเสียงชี้ขาดของประธานให้กระทำการเป็นการเปิดเผย โดยจะให้เป็นเหตุผลหรือไม่ก็ได้

การออกเสียงลงคะแนน **ข้อ ๕๗** การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำการเป็นการเปิดเผย แต่เมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอหรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ขอให้กระทำการลับ จึงให้ลงคะแนนลับ

การคัดค้านการออกเสียงลงคะแนนลับ **ข้อ ๕๘** ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีร้องขอหรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติให้ลงคะแนนลับตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีสมาชิกรัฐสภาคัดค้านและมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของสมาชิกรัฐสภาในที่ประชุมรัฐสภา ให้ถือเป็นเอกสิทธิ์ที่จะลงคะแนนโดยเปิดเผย

ข้อห้ามในการออกเสียงลงคะแนน **ข้อ ๕๙** การออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันมิได้

ข้อ ๕๖ การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้ วิธีออกเสียง
ลงคะแนนเปิดเผย

(๑) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด

(๒) เรียกชื่อสมาชิกรัฐสภาตามลำดับอักษร ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานกำหนด

(๓) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมรัฐสภาเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนตาม (๑) หากเครื่องออกเสียงลงคะแนนขัดข้อง ให้เปลี่ยนเป็นวิธีการตามที่ประธานกำหนด

การออกเสียงลงคะแนนให้ใช้วิธีตาม (๑) จะใช้วิธีตาม (๒) หรือ (๓) ได้ต่อเมื่อสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติและที่ประชุมรัฐสภานุมัติ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ ๕๘

การออกเสียงลงคะแนนตาม (๒) หรือวรรคสอง ให้ประธานเชิญสมาชิกรัฐสภาทุกคนเป็นผู้ตรวจนับคะแนน

ข้อ ๕๗ การออกเสียงลงคะแนนลับมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้ วิธีออกเสียง
ลงคะแนนลับ

(๑) เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ ผู้เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ผู้ไม่เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมาย X ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้เขียนเครื่องหมาย O

(๒) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมรัฐสภาเห็นสมควรเฉพาะกรณี

ให้นำความในข้อ ๕๖ วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๕๘ เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๕๖ (๑) ถ้าสมาชิกรัฐสภา การxonับ
คะแนนเสียงใหม่ ร้องขอให้มีการนับใหม่โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ ๕๖ (๒) เว้นแต่คะแนนเสียงมีความต่างกันเกินกว่าสามสิบคะแนนจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่มิได้

เมื่อได้มีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๕๖ (๒) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกมิได้

ข้อ ๕๙ สมาชิกรัฐสภาซึ่งเข้ามาในที่ประชุมรัฐสภาระหว่างการออกเสียง การลงคะแนนของสมาชิก
ซึ่งเข้ามาในที่ประชุม
ระหว่างการออกเสียง ลงคะแนนอาจออกเสียงลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งปิดการลงคะแนน

ข้อ ๖๔ ภายใต้บังคับข้อ ๖๓ ในการเลือกตั้งคณะกรรมการการของรัฐสภา สมาชิกรัฐสภาแต่ละคน มีสิทธิเสนอชื่อได้ไม่เกินจำนวนกรรมการ การเสนอนั้น ต้องมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสิบคน ถ้ามีการเสนอชื่อกรรมการเท่ากับจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ถือว่าผู้ถูกเสนอชื่อนั้นเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้ามีการเสนอชื่อมากกว่าจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การเลือกตั้ง
คณะกรรมการ
ของรัฐสภา

ข้อ ๖๕ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

องค์ประชุมของ
คณะกรรมการ

ข้อ ๖๖ การประชุมคณะกรรมการให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมรัฐสภามาใช้บังคับโดยอนุโลม

การประชุม
คณะกรรมการ

ให้คณะกรรมการแต่ละคณะเลือกตั้งประธาน รองประธาน เลขานุการ และตำแหน่งอื่น ๆ จากกรรมการในคณะนั้น ๆ

ตำแหน่ง
ในคณะกรรมการ

ในการดำเนินการตามวรรคสอง ให้กรรมการผู้มีอายุสูงสุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมของคณะกรรมการเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อดำเนินการเลือกตั้งประธานและรองประธาน

ประธานชั่วคราว
ของที่ประชุม
คณะกรรมการ

ภายใต้บังคับข้อ ๖๓ วรรคสอง คณะกรรมการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาใด ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจตามแต่จะมอบหมายได้

การตั้งคณะอนุกรรมการ

ข้อ ๖๗ การเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในการประชุมคณะกรรมการให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อประธานคณะกรรมการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ

การเรียกเอกสาร
หรือบุคคลมาแถลง
ข้อเท็จจริง

ข้อ ๖๘ ในการประชุมคณะกรรมการ สมาชิกรัฐสภา รัฐมนตรี หรือผู้ซึ่งประธานของที่ประชุมอนุญาตมีสิทธิเข้าฟังการประชุม

ผู้มีสิทธิเข้าฟัง
การประชุม
คณะกรรมการ

ในกรณีประชุมลับ ผู้ที่จะเข้าฟังการประชุมได้ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมและได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุม

ข้อ ๖๙ ภายใต้บังคับข้อ ๖๘ ผู้เสนอญัตติ รัฐมนตรี และผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีมอบหมายมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรญัตติมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้เฉพาะที่แปรญัตติไว้

การชี้แจงแสดง
ความคิดเห็นในที่ประชุม
คณะกรรมการ

การชี้แจงแสดงความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติ อาจมอบหมายเป็นหนังสือให้สมาชิกรัฐสภาผู้อื่นหรือกรรมการท่านใดท่านหนึ่ง กระทำแทนได้

ผู้ช่วยเลขานุการ
ในคณะกรรมการ

ข้อ ๗๐ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของคณะกรรมการ คณะกรรมการ อาจขอให้เลขาธิการรัฐสภาแต่งตั้งข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร คนหนึ่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการก็ได้

การประกาศและ
มีหนังสือนัดประชุม
คณะกรรมการ

ข้อ ๗๑ ให้เลขาธิการรัฐสภาประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมการ ไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และมี หนังสือนัดผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมาชี้แจงประกอบญัตติหรือคำแปรญัตติ แล้วแต่กรณี ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน หากเรื่องใดจะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็น กฎหมายหรือเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ให้แจ้งคณะรัฐมนตรีทราบด้วย

กรณีที่คำแปรญัตติ
ต้องตกไป

ข้อ ๗๒ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมการ ตามนัดจนเวลาล่วงไปเกินกว่าสามสิบนาทีนับแต่เวลาที่ได้เริ่มพิจารณาคำแปรญัตติได้ ให้คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่คณะกรรมการพิจารณาเรื่องนั้นยังไม่เสร็จ หรือที่ประชุมอนุญาตให้เลื่อนการชี้แจงออกไป

การสงวนคำแปรญัตติ

ข้อ ๗๓ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่เห็นด้วยกับมติของ คณะกรรมการในข้อใด จะสงวนคำแปรญัตติในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้รัฐสภาวินิจฉัยก็ได้

การสงวนความเห็น

ข้อ ๗๔ กรรมการผู้ใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในข้อใด จะสงวนความเห็นไว้เพื่อขอให้รัฐสภาวินิจฉัยก็ได้

รายงานของ
คณะกรรมการ

ข้อ ๗๕ เมื่อคณะกรรมการได้กระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่รัฐสภามอบหมายเสร็จแล้ว ให้รายงานต่อรัฐสภาตามระยะเวลา ที่รัฐสภากำหนด

ในที่ประชุมรัฐสภา คณะกรรมการมีสิทธิแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติม เกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ในการนี้ คณะกรรมการจะมอบหมายให้ บุคคลใดร่วมแถลงหรือชี้แจงด้วยก็ได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากประธาน

ข้อ ๗๖ ถ้าคณะกรรมการเห็นว่ามีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์กรอัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรทราบหรือควรปฏิบัติ ก็ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการ เพื่อให้รัฐสภาพิจารณา

การตั้งข้อสังเกต
ของคณะกรรมการ

ในการพิจารณาข้อสังเกตของคณะกรรมการ ให้รัฐสภาลงมติว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยโดยไม่มีการอภิปราย

ในกรณีที่รัฐสภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการให้ประธานรัฐสภาแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์กรอัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่ประธานรัฐสภาส่งข้อสังเกตของคณะกรรมการ ให้คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์กรอัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ให้คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์กรอัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบว่าได้ปฏิบัติตามข้อสังเกตนั้นประการใดหรือไม่ และให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้ที่ประชุมรัฐสภาทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุมรัฐสภา

การแจ้งผลการดำเนินการ
ตามข้อสังเกตของ
คณะกรรมการ
ต่อที่ประชุมรัฐสภา

ข้อ ๗๗ ถ้ารัฐสภามีมติให้คณะกรรมการใดกระทำการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาใด และคณะกรรมการนั้นกระทำการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมการต้องรายงานให้ประธานรัฐสภาทราบโดยด่วน

การดำเนินการกรณี
คณะกรรมการกระทำ
กิจการหรือพิจารณา
เรื่องใดไม่เสร็จตามกำหนด

ให้ประธานรัฐสภามีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้ที่ประชุมรัฐสภาทราบภายหลัง

การนับระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เริ่มนับแต่วันที่รัฐสภามีมติกำหนดระยะเวลา

ข้อ ๗๘ คณะกรรมการต้องเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบสวนข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณี ให้ประชาชนทราบ เว้นแต่รัฐสภามีมติมิให้เปิดเผย

การเปิดเผยบันทึก
การประชุมหรือ
รายงานของ
คณะกรรมการ

การพ้นจากตำแหน่ง ของกรรมการ	ข้อ ๗๙ กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ (๑) สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือไม่มีสภาผู้แทน ราษฎรเพราะเหตุอื่นใด (๒) ตาย (๓) ลาออก (๔) ขาดจากสมาชิกภาพแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก (๕) รัฐสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
การตั้งกรรมการ แทนตำแหน่งที่ว่าง	ข้อ ๘๐ ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมาธิการใดว่างลง ให้ประธานคณะกรรมาธิการแจ้งต่อประธานรัฐสภา เพื่อขอให้รัฐสภาตั้งกรรมการ แทนตำแหน่งที่ว่าง

หมวด ๔

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

การเสนอร่าง พ.ร.ป.	ข้อ ๘๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบ ดังต่อไปนี้ (๑) หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (๒) เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (๓) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
การเสนอสรุปผล การรับฟังความคิดเห็น และรายงานการ วิเคราะห์ผลกระทบ จากร่าง พ.ร.ป.	สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจ เกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้เสนอมาพร้อมบันทึกประกอบ ตามวรรคหนึ่ง
การตรวจสอบร่าง พ.ร.ป.	หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น ให้กำหนดโดยชัดแจ้ง ก่อนบรรจุระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา การพิจารณาถึงความจำเป็น ที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประธานรัฐสภากำหนด
การตรวจสอบร่าง พ.ร.ป.	ข้อ ๘๒ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๑ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาทำการตรวจสอบ และหากมีข้อบกพร่อง ให้ประธาน รัฐสภาแจ้งผู้เสนอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับ

- ข้อ ๘๓** ในกรณีที่มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญก่อนที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา ให้ผู้เสนอที่ลงชื่อไว้เดิมทุกคนร่วมลงชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วย เว้นแต่เป็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อยที่ไม่มีผลทำให้หลักการตามข้อ ๘๑ (๑) หรือสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเปลี่ยนไปจากเดิม
- การขอแก้ไขเพิ่มเติม
ร่าง พ.ร.บ. ก่อนบรรจุ
เข้าระเบียบวาระ
- ข้อ ๘๔** เมื่อประธานรัฐสภาตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้วไม่พบข้อบกพร่อง ให้บรรจุร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน
- การบรรจุร่าง พ.ร.บ.
เข้าระเบียบวาระ
- ให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประธานรัฐสภาให้บรรจุระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา
- กำหนดเวลาการ
พิจารณาร่าง พ.ร.บ.
- ข้อ ๘๕** ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๑ (๒) ของรัฐธรรมนูญ เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้ผู้เสนอทราบ หากผู้เสนอไม่คัดค้านความเห็นของประธานรัฐสภาภายในเจ็ดวันนับแต่วันส่งคำแจ้ง ให้ถือว่าไม่มีกรณีเป็นที่สงสัยตามมาตรา ๑๓๔ ประกอบมาตรา ๑๓๒ ของรัฐธรรมนูญ ก็ให้ประธานรัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้คำรับรอง
- การดำเนินการกรณี
ร่าง พ.ร.บ. ที่ ส.ส.
เป็นผู้เสนอเป็นร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงิน
- เมื่อนายกรัฐมนตรีได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งแล้ว หากไม่พิจารณาให้คำรับรองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ ให้ประธานรัฐสภาแจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้เสนอทราบ
- การพิจารณา
ให้คำรับรองร่าง พ.ร.บ.
ของนายกรัฐมนตรี
- หากผู้เสนอแจ้งคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการการสามัญทุกคณะของสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๔
- การประชุมเพื่อวินิจฉัย
ว่าเป็นร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงินหรือไม่
- ข้อ ๘๖** การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำเป็น
- การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
- สามวาระตามลำดับ

การพิจารณาร่าง พ.ร.ป.
ในวาระที่หนึ่ง

ข้อ ๘๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในวาระที่หนึ่ง ให้รัฐสภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

ในกรณีที่รัฐสภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ที่มีหลักการทำนองเดียวกันหลายฉบับรวมกัน รัฐสภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อรัฐสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้รัฐสกาลงมติว่าจะให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

กรณีตามวรรคสอง ระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามข้อ ๘๔ ให้เริ่มนับแต่วันที่ประธานรัฐสภาให้บรรจุร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ใช้เป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

การพิจารณา
ร่าง พ.ร.ป.
ในวาระที่สอง

ข้อ ๘๘ ในกรณีที่รัฐสภามีมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้รัฐสภาพิจารณาตามลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง การพิจารณาในวาระที่สอง ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ โดยคณะกรรมการธิการ

การพิจารณา
ร่าง พ.ร.ป. โดย
คณะกรรมการธิการ

ข้อ ๘๙ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จะให้คณะกรรมการธิการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้ และต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่รัฐสภากำหนด หากคณะกรรมการธิการเห็นว่าพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมการต้องรายงานให้ประธานรัฐสภาทราบ และให้ประธานรัฐสภาใช้อำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้ที่ประชุมรัฐสภาทราบภายหลัง ทั้งนี้ การขยายเวลาดังกล่าวให้ขยายได้ไม่เกินหนึ่งครั้ง

การพิจารณาโดยกรรมการธิการเต็มสภาจะกระทำต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีจำนวนสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่า สี่สิบคนและที่ประชุมรัฐสภานุมัติ

คณะกรรมการธิการอาจเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมได้ แต่ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

- ข้อ ๙๐** การตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะต้องมีสัดส่วนบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อจำนวนไม่เกินหนึ่งในหกของจำนวนกรรมการทั้งหมดประกอบด้วย
- การตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ประธานรัฐสภาวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ให้ตั้งจากบุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรงร่วมเป็นกรรมการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด
- การเลือกตั้งคณะกรรมการ และการประชุมคณะกรรมการ ให้นำความในหมวด ๓ กรรมการ มาใช้บังคับโดยอนุโลม
- ข้อ ๙๑** การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นคณะกรรมการที่รัฐสภาตั้ง สมาชิกรัฐสภาผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่รัฐสภารับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เว้นแต่รัฐสภาจะได้กำหนดเวลาแปรญัตติสำหรับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไว้เป็นอย่างอื่น
- การแปรญัตติต้องแปรเป็นรายมาตรา
- การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น
- ข้อ ๙๒** เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อประธานรัฐสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่า ได้มีหรือไม่มี การแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติมติของคณะกรรมการเกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมการ และในกรณีที่คณะกรรมการมีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย
- การตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
วิสามัญพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ.
- การตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ
- การเสนอคำแปรญัตติ
ร่าง พ.ร.บ.
- การแปรญัตติร่าง พ.ร.บ.
- รายงานการพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ. ของ
คณะกรรมการ

การตั้งข้อสังเกต
ของคณะกรรมการธิการ

ในกรณีที่คณะกรรมการธิการเห็นว่า มีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีควรทราบ หรือควรปฏิบัติให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการธิการ เพื่อให้ประชุมรัฐสภาพิจารณาและให้นำความในข้อ ๗๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การดำเนินการกรณี
รัฐสภาลงมติแก้ไขเพิ่มเติม
ร่าง พ.ร.บ. จนทำให้มี
ลักษณะเป็นร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงิน

ข้อ ๙๓ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ และในชั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน แต่ในการพิจารณาในวาระที่สอง ถ้ารัฐสภาได้ลงมติแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดและประธานรัฐสภาเห็นเอง หรือมีสมาชิกรัฐสภาทักท้วงต่อประธานรัฐสภาโดยมีจำนวนสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคนว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานรัฐสภาส่งร่างการลงมติในวาระที่สามไว้ก่อน และส่งให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการสามัญทุกคณะของสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้วินิจฉัยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มติดังกล่าว และให้นำความในข้อ ๘๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การดำเนินการกรณี
ได้รับแจ้งเรื่องการรับรอง
ร่าง พ.ร.บ. ที่มีการแก้ไข
เพิ่มเติมจนมีลักษณะเป็น
ร่าง พ.ร.บ. เกี่ยวกับการเงิน
จากนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๙๔ เมื่อประธานรัฐสภาได้รับแจ้งเรื่องการรับรองร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการเงินจากนายกรัฐมนตรีตามข้อ ๙๓ แล้ว ให้รัฐสภาดำเนินการลงมติในวาระที่สามต่อไป ถ้านายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรอง ให้รัฐสภาดำเนินการแก้ไขเพื่อมิให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

การพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ. โดย
กรรมการธิการเต็มสภา

ข้อ ๙๕ ในกรณีที่รัฐสภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญโดยกรรมการธิการเต็มสภา ให้ถือว่าสมาชิกรัฐสภาทุกคนในที่ประชุมรัฐสภาประกอบกันเป็นคณะกรรมการธิการ และประธานของที่ประชุมมีฐานะเป็นประธานคณะกรรมการธิการด้วย

การพิจารณาโดยกรรมการธิการเต็มสภาเป็นการพิจารณาชั้นคณะกรรมการธิการ และการพิจารณาของรัฐสภาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมารวมกันไป

การพิจารณา
เรียงมาตรา

ข้อ ๙๖ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราและให้สมาชิกรัฐสภาอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือผู้แปรญัตติที่มีการสงวนคำแปรญัตติ หรือ

กรรมาธิการที่มีการสงวนความเห็นไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาจะลงมติเป็นอย่างอื่น
การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติม
กฎหมายเดิม ให้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตราที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายเดิมด้วย
และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๙๗ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๙๖ จนจบร่างแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาทั้งร่าง
เป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกรัฐสภาอาจขอแก้ไขเพิ่มเติม
ถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่า
ยังขัดแย้งกันอยู่

การพิจารณาสรุป
ร่าง พ.ร.บ. ทั้งฉบับ

ข้อ ๙๘ เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในวาระที่สอง
เสร็จแล้ว ให้รัฐสภาลงมติในวาระที่สามว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบโดยไม่มีการอภิปราย
การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบมากกว่า
กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ในวาระที่สาม

ข้อ ๙๙ ในกรณีที่รัฐสภาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่าง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญก็ดี หรือลงมติในวาระที่สามด้วยคะแนนเสียงเห็นชอบ
ไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ก็ดี ร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

กรณีที่ร่าง พ.ร.บ.
เป็นอันตกไป

ข้อ ๑๐๐ ในกรณีที่รัฐสภาลงมติในวาระที่สามเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญ ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ ต่อไป

ร่าง พ.ร.บ. ที่รัฐสภา
ให้ความเห็นชอบแล้ว

ข้อ ๑๐๑ ในกรณีที่รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประธานรัฐสภา
ให้บรรจุระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบตาม
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ใช้เป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง
และให้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ ต่อไป

ผลของการพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ. ไม่แล้วเสร็จ
ภายในกำหนดเวลา

ข้อ ๑๐๒ ให้ประธานรัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระ
ที่เกี่ยวข้อง ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ เพื่อให้ความเห็น
ให้ความเห็น

การส่งร่าง พ.ร.บ. ไปยัง
ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระ
หรือองค์กรอิสระ
ที่เกี่ยวข้องเพื่อ
ให้ความเห็น

หากศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องไม่มีข้อทักท้วงภายใน สิบวันนับแต่วันที่ได้รับ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญต่อไป

การพิจารณาข้อทักท้วงจาก
ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ
หรือองค์กรอิสระ
ที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเสนอความเห็น ต่อรัฐสภาว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบนั้น มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา เป็นเรื่องด่วน เพื่อพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็น ดังกล่าว ทั้งนี้ รัฐสภามีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง ตามที่เห็นสมควรได้ และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญต่อไป

การทบทวนข้อผิดพลาด
ของร่าง พ.ร.บ.
ที่รัฐสภาให้ความ
เห็นชอบแล้ว

ข้อ ๑๐๓ ในกรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบและได้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ แล้วมีข้อความผิดพลาดซึ่งเกิดขึ้น ในระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา ประธานรัฐสภาอาจขอปรึกษาหรือสมาชิกรัฐสภา เสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ให้นำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ นั้นมาพิจารณาทบทวน หากที่ประชุมรัฐสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ก็ให้ดำเนินการได้

การขอปรึกษาหรือญัตติตามวรรคหนึ่งต้องระบุประเด็นที่จะขอนำมา พิจารณาทบทวนและให้เหตุผลที่ชัดเจน

การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น และให้กระทำใน ที่ประชุมรัฐสภา

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสามแล้ว ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของ รัฐธรรมนูญต่อไป

การชะลอเพื่อตรวจสอบ
ร่าง พ.ร.บ. ที่รัฐสภา
ให้ความเห็นชอบแล้ว
ก่อนส่งไปยังนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๑๐๔ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ และได้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ แล้ว ก่อนส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภา ชะลอไว้สามวัน เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกรัฐสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของ จำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเสนอความเห็นต่อประธานรัฐสภา ว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และให้ประธานรัฐสภา
ส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

หมวด ๕

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ส่วนที่ ๑

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้น

เพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ

ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๐๕ เมื่อประธานรัฐสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อ
ดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ จากคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้นำความใน
ข้อ ๘๑ ข้อ ๘๒ และข้อ ๘๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้า
ระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

การนำบทบัญญัติ
เกี่ยวกับร่าง พ.ร.บ.
มาใช้บังคับกับร่าง พ.ร.บ.
ตามหมวด ๑๖
โดยอนุโลม

ข้อ ๑๐๖ ในกรณีที่ประธานรัฐสภาได้รับคำร้องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
หรือสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๒๗๐ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภา
แจ้งประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี เพื่อทราบ และให้
ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการร่วมตามมาตรา ๒๗๐ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ
เพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการร่วมให้เป็นที่สิ้นสุด

การดำเนินการกรณี
มีคำร้องเพื่อวินิจฉัยว่า
เป็นร่าง พ.ร.บ. ที่จะ
ตราขึ้นเพื่อดำเนินการ
ตามหมวด ๑๖ หรือไม่

เมื่อประธานรัฐสภาได้รับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการร่วมตามวรรคหนึ่งแล้ว
ให้ประธานรัฐสภาแจ้งประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี
เพื่อทราบและดำเนินการต่อไปตามคำวินิจฉัยนั้น

ข้อ ๑๐๗ เมื่อประธานรัฐสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วม
วินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖
การปฏิรูปประเทศ จากประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี
ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

การบรรจุระเบียบ
วาระการประชุม

การพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ. ที่จะตราขึ้น
เพื่อดำเนินการ
ตามหมวด ๑๖

ข้อ ๑๐๘ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ และให้นำความในหมวด ๔ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

ตามมาตรา ๒๗๑ ของรัฐธรรมนูญ

การเสนอญัตติ
เพื่อให้รัฐสภากร่าง
พ.ร.บ. ที่ถูกยับยั้ง
ขึ้นมาพิจารณาใหม่

ข้อ ๑๐๙ ร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๒๗๑ (๑) หรือ (๒) ของรัฐธรรมนูญที่ต้องยับยั้งไว้โดยบทบัญญัติมาตรา ๑๓๗ ของรัฐธรรมนูญ เมื่อกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๓๘ ของรัฐธรรมนูญ ได้ล่วงพ้นไป สมาชิกรัฐสภาอาจเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ให้ยกร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ขึ้นเพื่อให้ที่ประชุมรัฐสภาพิจารณาลงมติยืนยันร่างที่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎรหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณา

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

จำนวนคะแนนเสียง
ในการให้ความเห็นชอบ

มติของที่ประชุมรัฐสภาที่ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติตามวรรคสองต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

กรณีที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญ

หมวด ๖

การให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ

การบรรจุเรื่อง
เข้าระเบียบวาระ
การประชุม

ข้อ ๑๑๐ เมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอให้รัฐสภาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๑๑๑ เมื่อรัฐสภามีมติเห็นชอบตามข้อ ๑๑๐ แล้ว ให้รัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และข้อบังคับของแต่ละสภา เว้นแต่การนับระยะเวลาที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภา ตามมาตรา ๑๓๖ และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของรัฐสภา ตามมาตรา ๑๓๒ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้เริ่มนับระยะเวลาตั้งแต่วันที่รัฐสภามีมติเห็นชอบ

การพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติม ร่าง พ.ร.บ.
หรือร่าง พ.ร.บ. ที่
รัฐสภามีมติเห็นชอบ
ให้พิจารณาต่อไป

หมวด ๗

การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา ตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๑๒ เมื่อคณะรัฐมนตรีเสนอเรื่องเพื่อรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

การบรรจุเรื่อง
เข้าระเบียบวาระ
การประชุม

ให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบหนังสือสัญญาตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง หากรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบ

กำหนดเวลา
การพิจารณา
ให้ความเห็นชอบ
หนังสือสัญญา

ในกรณีที่ที่ประชุมรัฐสภามีมติให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาก่อนให้ความเห็นชอบ ให้นำความในหมวด ๓ กรรมการ มาใช้บังคับกับการพิจารณาของคณะกรรมการโดยอนุโลม

การตั้งคณะกรรมการ
เพื่อพิจารณาก่อน
ให้ความเห็นชอบ

หมวด ๘

การเสนอและการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๑๑๓ การเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมิได้

ข้อห้ามในการแก้ไข
เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๑๔ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบ ดังต่อไปนี้

การเสนอร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม

(๑) หลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

- (๒) เหตุผลในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม
- (๓) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม
- หลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม นั้น ให้กำหนดโดยชัดเจน
- การแก้ไขเพิ่มเติม หรือการยกเลิกมาตราใดของรัฐธรรมนูญให้ระบุมাত্রา
- ที่ต้องการแก้ไขเพิ่มเติม หรือยกเลิกไว้ในหลักการหรือจะระบุไว้ในเหตุผลด้วยก็ได้

การเปิดเผยร่าง
รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม
ให้ประชาชนทราบ

ข้อ ๑๑๕ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่เสนอต่อรัฐสภา ให้ประธานรัฐสภาเปิดเผยเพื่อให้ประชาชนทราบและสามารถเข้าถึงข้อมูลรายละเอียดของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นได้โดยสะดวก ตามวิธีการที่ประธานรัฐสภากำหนด

การพิจารณาร่าง
รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม
ที่ประชาชนเข้าชื่อเสนอ

ข้อ ๑๑๖ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ให้เลขาธิการรัฐสภาจัดทำรายงานผลการดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น เพื่อให้รัฐสภาทราบด้วย

ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม นั้น เป็นผู้เสนอ และชี้แจงร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต่อที่ประชุมรัฐสภา

การตรวจสอบ
ร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๑๑๗ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๒๕๖ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาทำการตรวจสอบ และหากมีข้อบกพร่องให้ประธานรัฐสภาแจ้งผู้เสนอทราบ

การขอแก้ไขเพิ่มเติม
ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติมก่อนบรรจุ
เข้าระเบียบวาระ
การประชุม

ข้อ ๑๑๘ ในกรณีที่มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ก่อนที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเข้าระเบียบวาระการประชุม รัฐสภา ให้ผู้เสนอที่ลงชื่อไว้เดิมทุกคนร่วมลงชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมด้วย เว้นแต่เป็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อยที่ไม่มีผลทำให้หลักการตามข้อ ๑๑๔ (๑) หรือสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเปลี่ยนไปจากเดิม

การบรรจุ
ร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม
เข้าระเบียบวาระ
การประชุม

ข้อ ๑๑๙ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับญัตตินั้น กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม เว้นแต่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่เสนอโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้นำแต่วันที่ตรวจสอบเอกสารถูกต้องครบถ้วน

ข้อ ๑๒๐ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

การพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๑๒๑ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่หนึ่ง ให้รัฐสภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น

การพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติมในวาระที่หนึ่ง

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

วิธีการออกเสียงและ
จำนวนคะแนนเสียง
ในวาระที่หนึ่ง

เพื่อประโยชน์แก่การวินิจฉัยดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ที่ประชุมรัฐสภาจะตั้งคณะกรรมการพิจารณาก่อนรับหลักการก็ได้

การตั้งคณะกรรมการ
พิจารณาก่อนรับหลักการ

ในกรณีที่ที่ประชุมรัฐสภามีมติให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหลายฉบับรวมกัน รัฐสภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อที่ประชุมรัฐสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้ลงมติว่าจะใช้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

การพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติมหลายฉบับรวมกัน

ข้อ ๑๒๒ ในกรณีที่ที่ประชุมรัฐสภามีมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้พิจารณาในลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง

การพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติมในวาระที่สอง

ข้อ ๑๒๓ การพิจารณาในวาระที่สอง ให้ที่ประชุมรัฐสภาตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งจากสมาชิกรัฐสภาเพื่อพิจารณามีจำนวนไม่เกินสี่สิบห้าคน และกรรมการที่ตั้งจากผู้ที่เป็นสมาชิกของแต่ละสภาจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภา และกรรมการที่ตั้งจากผู้ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

การตั้งคณะกรรมการ
พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม

<p>การเสนอคำแปรญัตติ ร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม</p>	<p>ข้อ ๑๒๔ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมชั้นคณะกรรมการ สมาชิกรัฐสภาผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมก็ให้เสนอ คำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันถัดจากวันที่รัฐสภารับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เว้นแต่รัฐสภา จะได้กำหนดเวลาแปรญัตติ สำหรับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นไว้เป็นอย่างอื่น</p>
<p>การแปรญัตติ ร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม</p>	<p>การแปรญัตติ โดยปกติต้องแปรเป็นรายมาตรา การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่ หรือตัดทอน หรือแก้ไขมาตราเดิม ต้องไม่ขัด กับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เว้นแต่การแก้ไขเพิ่มเติมมาตราที่เกี่ยวข้องเนื่อง กับหลักการนั้น</p>
<p>รายงานการพิจารณา ร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมของ คณะกรรมการ</p>	<p>ข้อ ๑๒๕ เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เสร็จแล้ว ให้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม นั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้งรายงานต่อประธานรัฐสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มี การแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติมติของคณะกรรมการ เกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมาธิการก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย</p>
<p>การบรรจุร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมและรายงาน ของคณะกรรมการเข้า ระเบียบวาระการประชุม</p>	<p>ข้อ ๑๒๖ เมื่อประธานรัฐสภาได้รับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและ รายงานของคณะกรรมการตามข้อ ๑๒๕ แล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม รัฐสภาภายในสิบห้าวันกำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม</p>
<p>การพิจารณาเรียงมาตรา</p>	<p>ข้อ ๑๒๗ ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่คณะกรรมการ พิจารณาเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตาม ลำดับมาตรา และให้สมาชิกรัฐสภาอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำ หรือข้อความที่มีการแก้ไข เพิ่มเติม หรือที่มีการสงวนคำแปรญัตติหรือที่มีการสงวนความเห็นไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ ที่ประชุมรัฐสภาจะลงมติเป็นอย่างอื่น</p>
<p>การพิจารณา ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข เพิ่มเติมที่ประชาชน เข้าชื่อเสนอในวาระที่สอง</p>	<p>ข้อ ๑๒๘ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนผู้มีสิทธิ เลือกตั้งเข้าชื่อเสนอในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ผู้แทนของประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอได้แสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุมรัฐสภาด้วย โดยให้</p>

แสดงความคิดเห็นได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่คณะกรรมการมีการแก้ไขเพิ่มเติมเท่านั้น ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมชั้นคณะกรรมการ ต้องเปิดโอกาสให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอได้แสดงความคิดเห็นด้วย

ข้อ ๑๒๙ การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

การออกเสียงลงคะแนน
ในวาระที่สอง

ข้อ ๑๓๐ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๒๗ จนจบร่างแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่งและในการพิจารณารั้งนี้สมาชิกรัฐสภาอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่าขัดแย้งกันอยู่

การพิจารณาสรุป
ร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับ

ข้อ ๑๓๑ เมื่อได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้รัฐสภาพิจารณาเป็นวาระที่สามต่อไป

การรอการลงมติเห็นชอบ
ในวาระที่สาม

ข้อ ๑๓๒ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่สาม ไม่มีการอภิปรายและให้ที่ประชุมรัฐสภาลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ

การพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติมในวาระที่สาม

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎร เห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบของทุกพรรคการเมืองดังกล่าวรวมกัน และมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

วิธีการออกเสียงและ
จำนวนคะแนนเสียง
ในวาระที่สาม

ข้อ ๑๓๓ ในกรณีที่รัฐสภาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือลงมติในวาระที่สามไม่เห็นชอบ ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเป็นอันตกไป

กรณีที่ร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม
เป็นอันตกไป

การรอไว้เมื่อลมตีเห็นชอบ
ในวาระที่สามแล้ว

ข้อ ๑๓๔ เมื่อรัฐสภามีมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมแล้วให้รอไว้สิบห้าวัน แล้วจึงให้ประธานรัฐสภาส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายต่อไป

กรณีที่ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติต่อร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๑๓๕ ในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ หรือหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ก่อนดำเนินการตามข้อ ๑๓๔ ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการ ดังนี้

- (๑) ส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ
- (๒) ในกรณีที่ผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๓๔ ต่อไป
- (๓) ในกรณีที่ผลการออกเสียงประชามติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นอันตกไป

หมวด ๙

การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี

การเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๑๓๖ การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๗๒วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีต่อที่ประชุมรัฐสภา

การเสนอชื่อตามวรรคหนึ่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้หนึ่งชื่อจากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ ของรัฐธรรมนูญ ตามรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ ของรัฐธรรมนูญ เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

การรับรองตามวรรคสอง ให้กระทำการเป็นการเปิดเผย

ให้ประธานประกาศรายชื่อบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อต่อที่ประชุมรัฐสภา

ข้อ ๑๓๗ การออกเสียงลงคะแนนพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี จากบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อตามข้อ ๑๓๖ ให้กระทำการเป็นการเปิดเผยตามข้อ ๕๖ (๒) โดยมีมติเห็นชอบต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา และให้ประธานประกาศผลการลงคะแนนต่อที่ประชุมรัฐสภา

วิธีการออกเสียงและ
จำนวนคะแนนเสียง
ในการให้ความเห็นชอบ
นายกรัฐมนตรี
ในวาระเริ่มแรก

เมื่อได้บุคคลที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว ให้ประธานรัฐสภา
แจ้งไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งต่อไป

ข้อ ๑๓๘ ในกรณีที่ไม้อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๗๒ วรรคหนึ่ง
ของรัฐธรรมนุญ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด และสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง
ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเข้าชื่อเสนอญัตติต่อประธานรัฐสภา
เพื่อขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อ
ที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบ
วาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

การเสนอและพิจารณา
ญัตติที่ขอยกเว้น
ไม่ต้องเสนอชื่อ
นายกรัฐมนตรี
จากผู้มีชื่อในบัญชี
รายชื่อพรรคการเมือง

ในการพิจารณาญัตติตามมาตรา ๒๗๒ วรรคหนึ่ง ให้ที่ประชุมรัฐสภาพิจารณาและลงมติ
ว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับญัตติดังกล่าว โดยการออกเสียงลงคะแนนให้กระทำ
เป็นการเปิดเผยและมีมติเห็นชอบต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวน
สมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

ข้อ ๑๓๙ ในกรณีที่รัฐสภามีมติยกเว้นตามข้อ ๑๓๘ ให้สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๗๒
วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ต่อที่ประชุมรัฐสภา โดยจะเสนอชื่อผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อ
ที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ ของรัฐธรรมนูญหรือไม่ก็ได้ และให้นำความ
ในข้อ ๑๓๖ และข้อ ๑๓๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การดำเนินการ
กรณีที่ไม้อาจแต่งตั้ง
นายกรัฐมนตรีได้
ในวาระเริ่มแรก

หมวด ๑๐ การแถลงนโยบาย

การแถลงนโยบาย
ของคณะรัฐมนตรี

ข้อ ๑๔๐ เมื่อคณะรัฐมนตรีขอแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา ๑๖๒ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน เมื่อคณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาแล้ว ให้ประธานดำเนินการให้สมาชิกรัฐสภาซักถามและอภิปรายรวมกัน เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาได้มีมติให้ซักถามและอภิปรายเป็นประเด็น ๆ ไป โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ

การซักถามและ
การอภิปราย

ข้อ ๑๔๑ สมาชิกรัฐสภาที่มีสิทธิจะซักถามและอภิปรายทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้านในเรื่องความเหมาะสมของนโยบายและความสามารถที่จะบริหารราชการแผ่นดินให้สำเร็จผลตามนโยบาย

การตอบข้อซักถาม
หรือข้อคัดค้าน

ข้อ ๑๔๒ รัฐมนตรีเท่านั้นที่มีสิทธิจะอภิปรายตอบข้อซักถาม หรือข้อคัดค้านของสมาชิกรัฐสภา เพื่อความสะดวก รัฐมนตรีจะตอบสมาชิกรัฐสภาที่ซักถาม หรือคัดค้านทีละคนเป็นลำดับไป หรือจะรวบรวมตอบครั้งละหลายคนก็ได้

ลักษณะการอภิปราย

ข้อ ๑๔๓ ในการอภิปรายนั้น นอกจากที่กำหนดไว้ในหมวดนี้แล้ว ให้นำความในหมวด ๒ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๑๑ การเปิดอภิปรายทั่วไป

ตามมาตรา ๑๕๕ และมาตรา ๑๖๕ ของรัฐธรรมนูญ

การเปิดอภิปรายทั่วไป
กรณีมีปัญหาสำคัญ
เกี่ยวกับความมั่นคง
ปลอดภัยหรือเศรษฐกิจ
ของประเทศ

ข้อ ๑๕๔ เมื่อผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรแจ้งขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๕๕ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน การประชุมรัฐสภาตามวรรคหนึ่ง จะต้องดำเนินการให้มีการประชุมภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดยให้ประชุมลับ

ข้อ ๑๔๕ เมื่อนายกรัฐมนตรีขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๖๕ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

การเปิดอภิปรายทั่วไป
กรณีมีปัญหาสำคัญ
เกี่ยวกับการบริหาร
ราชการแผ่นดิน

ข้อ ๑๔๖ ในการอภิปรายตามข้อ ๑๔๔ และข้อ ๑๔๕ ให้นำความในหมวด ๒ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับโดยอนุโลม และรัฐสภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้

ลักษณะและการลงมติ
ในการอภิปรายทั่วไป

หมวด ๑๒

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย

ข้อ ๑๔๗ สถานที่ประชุมของรัฐสภาย่อมเป็นที่เคารพและเป็นเขตหวงห้าม บุคคลซึ่งเข้าไปในห้องประชุมรัฐสภาต้องประพฤติตนให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ และต้องแต่งกายตามที่ประธานรัฐสภากำหนด บุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกรัฐสภา หรือเจ้าหน้าที่รัฐสภาเมื่อหมดภารกิจต้องออกจากห้องประชุมรัฐสภา

การรักษาระเบียบ
และความเรียบร้อย
ในสถานที่ประชุม

การแต่งกายของสมาชิกรัฐสภานั้น ให้แต่งเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา หรือสากลนิยม หรือชุดพระราชทาน หรือตามที่ประธานรัฐสภากำหนด

ห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการรบกวนในห้องประชุมรัฐสภา

ข้อ ๑๔๘ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับนี้ประธานมีอำนาจเตือน ห้ามปราม ให้ถอนคำพูด ห้ามพูดในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ ให้กล่าวขอขมาในที่ประชุมรัฐสภา หรือสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมรัฐสภา โดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาในครั้งนั้นก็ได้

อำนาจของประธาน
ในการรักษาระเบียบ
และความเรียบร้อย
ในที่ประชุม

ในกรณีที่ประธานสั่งให้ผู้ใดออกจากที่ประชุมรัฐสภา หากผู้นั้นขัดขืน ประธานมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภานำตัวออกจากสถานที่ประชุมของรัฐสภา หรือออกไปให้พ้นบริเวณรัฐสภา ทั้งนี้ วิธีการหรือขั้นตอนการนำตัวผู้ที่ประธานสั่งให้ออกจากที่ประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด

เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภาที่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของประธานย่อมได้รับความคุ้มครอง

คำสั่งของประธานตามข้อนี้ ผู้ใดจะโต้แย้งมิได้

การรักษาระเบียบ
และความเรียบร้อย
ในส่วนที่เกี่ยวกับ
บุคคลภายนอก

ข้อ ๑๔๙ การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ประชุมรัฐสภา หรือบริเวณรัฐสภา หรือเข้าฟังการประชุมรัฐสภา ตลอดจนมารยาทของบุคคลเช่นว่านั้น และการโฆษณาข้อความเกี่ยวกับการประชุมรัฐสภา ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนดไว้

หมวด ๑๓

บทสุดท้าย

การแก้ไขข้อบังคับ
ชั่วคราวเฉพาะกรณี

ข้อ ๑๕๐ ถ้าประธานขอปรึกษา หรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ให้แก้ไขข้อบังคับข้อใดข้อหนึ่งทั้งหมด หรือบางส่วน เป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณี หากที่ประชุมรัฐสภาอนุมัติก็แก้ไขได้

การตีความข้อบังคับ

ข้อ ๑๕๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๙ ของรัฐธรรมนูญ ถ้ามีปัญหาที่จะต้องตีความข้อบังคับนี้ ให้เป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะวินิจฉัย และเมื่อที่ประชุมรัฐสภาได้ลงมติวินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเป็นประการใดแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด

การขอให้ที่ประชุมรัฐสภาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำได้โดยประธานขอปรึกษา หรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน

การแก้ไขเพิ่มเติม
ข้อบังคับ

ข้อ ๑๕๒ การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนี้ ต้องเสนอเป็นญัตติโดยมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน

การเสนอและพิจารณาญัตติตามวรรคหนึ่งให้นำข้อบังคับว่าด้วยการเสนอ และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การร้องขอและการโฆษณา
คำชี้แจงกรณีมีการกล่าว
ถ้อยคำในที่ประชุม
อันเป็นเหตุให้บุคคลอื่น
ได้รับความเสียหาย

ข้อ ๑๕๓ ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายประสงค์จะให้มีการโฆษณา คำชี้แจงตามมาตรา ๑๒๔ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ให้บุคคลนั้นยื่นคำร้องขอต่อประธานรัฐสภาตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด

คำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ต้องมีข้อความเป็นข้อเท็จจริงโดยไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่น

ให้ประธานรัฐสภาพิจารณาคำร้องขอตั้งกล่าวให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นสมควรโฆษณาคำชี้แจงดังกล่าว ให้เลขาธิการรัฐสภาดำเนินการโฆษณาคำชี้แจงดังกล่าวด้วยวิธีปิดประกาศไว้ ณ บริเวณ รัฐสภาที่ประชาชนเข้าไปตรวจสอบได้ มีกำหนดระยะเวลาเจ็ดวันนับแต่วันที่ประธาน รัฐสภาเห็นควรจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจง และให้ส่งสมาชิกรัฐสภาเพื่อทราบ ในการนี้ ประธานรัฐสภาอาจจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงนั้นโดยวิธีการอื่นด้วยก็ได้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ชวน หลีกภัย

ประธานรัฐสภา

ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของ
สมาชิกวุฒิสภาและกรรมาธิการ

พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อบังคับ

ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ

พ.ศ. ๒๕๖๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับข้อ ๑๙๔ ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ วุฒิสภาจึงตราข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓ ขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ คำว่า “ข้อบังคับ” หมายถึง ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓

“สมาชิก” หมายถึง สมาชิกวุฒิสภา

“กรรมการ” หมายถึง กรรมการสามัญและกรรมการวิสามัญซึ่งวุฒิสภาตั้งขึ้นและให้หมายความรวมถึงอนุกรรมการที่คณะกรรมการตั้งขึ้นด้วย

“คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา

“ประธานคณะกรรมการ” หมายถึง ประธานคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา

“รองประธานคณะกรรมการ” หมายถึง รองประธานคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา

“กรรมการ” หมายถึง กรรมการจริยธรรมวุฒิสภา

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๕ ง หน้า ๗๓ วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

“การประชุม” หมายถึง การประชุมวุฒิสภาและการประชุมคณะกรรมการ รวมทั้งการประชุมอื่นใดซึ่งเป็นหน้าที่ของสมาชิกและกรรมการ

ผู้อยู่ในบังคับ

ข้อ ๔ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับแก่สมาชิกและกรรมการ

ผู้รักษาการ

ข้อ ๕ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามข้อบังคับนี้

หมวด ๑

จริยธรรม

ส่วนที่ ๑

จริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์

การยึดมั่นและธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ข้อ ๖ ต้องยึดมั่นและธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช และอธิปไตย

ข้อ ๗ ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน

การถือผลประโยชน์ของประเทศชาติ

ข้อ ๘ ต้องถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

ข้อ ๙ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเองหรือผู้อื่น หรือมีพฤติการณ์ที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

การไม่เรียกหรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่อาจจะกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๑๐ ต้องไม่ขอ ไม่เรียก ไม่รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๑๑ ต้องไม่รับของขวัญของกำนัล ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เว้นแต่ การไม่รับของขวัญ หรือของกำนัล เป็นการรับจากการให้โดยธรรมจรรยา และการรับที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับให้รับได้

ส่วนที่ ๒

จริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก

- ข้อ ๑๒** ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม การไม่กระทำการ อันเป็นการขัดกัน แห่งผลประโยชน์
- ข้อ ๑๓** ยึดมั่นหลักนิติธรรม และประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีของ ประชาชน การยึดมั่นหลักนิติธรรม และอยู่ในกรอบศีลธรรม
- ข้อ ๑๔** ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม เป็นอิสระ เป็นกลาง และปราศจากอคติ โดยไม่หวั่นไหวต่ออิทธิพล กระแสสังคม หรือแรงกดดันอันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมแห่งสถานภาพ การปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความยุติธรรม เป็นอิสระ และเป็นกลาง
- ข้อ ๑๕** รักษาไว้ซึ่งความลับในการประชุม การพิจารณาวินิจฉัย รวมทั้ง การระดมความคิดของที่ประชุมฝ่ายข้างมาก และเหตุผลของทุกฝ่ายอย่างเคร่งครัด การรักษาไว้ซึ่งความลับ และเคารพมติของที่ประชุม
- ข้อ ๑๖** ให้ข้อมูลข่าวสารตามข้อเท็จจริงแก่ประชาชนหรือสื่อมวลชนอันอยู่ใน ความรับผิดชอบของตน ถูกต้องครบถ้วนและไม่บิดเบือน การให้ข้อมูลข่าวสาร อย่างถูกต้องและ ไม่บิดเบือน
- ข้อ ๑๗** ไม่ให้คำปรึกษาแก่บุคคลภายนอก หรือแสดงความคิดเห็น หรือข้อมูล ต่อสื่อสาธารณะ หรือสาธารณชนในเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา อันอาจก่อให้เกิด ความเสียหายหรือเสียความเป็นธรรมแก่การปฏิบัติหน้าที่ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ ตามกฎหมายขององค์กร การไม่ให้คำปรึกษาหรือ แสดงความคิดเห็นที่อาจ ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือเสียความเป็นธรรม แก่การปฏิบัติหน้าที่
- ข้อ ๑๘** ไม่กระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรง ตำแหน่ง การไม่กระทำการ ที่ก่อให้เกิดความ เสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์

การไม่ละเลยหรือยินยอม
ให้บุคคลในครอบครัว
เรียกหรือรับทรัพย์สิน
หรือประโยชน์อื่นใด
ในประการที่อาจกระทบ
ต่อการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๑๙ ไม่ปล่อยปละละเลยหรือยินยอมให้บุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่อยู่ในกำกับดูแลหรือความรับผิดชอบของตน เรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณี หรือจากบุคคลอื่นใดในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน

การไม่คบหากับผู้มีอิทธิพล
หรือมีความประพฤติ
ในทางเสื่อมเสีย

ข้อ ๒๐ ไม่คบหาสมาคมกับคู่กรณี ผู้ประพฤติผิดกฎหมาย ผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีความประพฤติหรือผู้มีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย อันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่

การไม่กระทำการ
อันเป็นการล่วงละเมิด
หรือคุกคามทางเพศ

ข้อ ๒๑ ไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศจนเป็นเหตุทำให้ผู้ถูกระทำได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรือกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้ถูกระทำอยู่ในภาวะจำต้องยอมรับในการกระทำนั้น

ไม่นำความสัมพันธ์ทางเพศที่ตนมีต่อบุคคลใดมาเป็นเหตุหรือมีอิทธิพลครอบงำให้ใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด

ส่วนที่ ๓

จริยธรรมทั่วไป

การปฏิบัติหน้าที่
เต็มกำลังความสามารถ
และยึดมั่นในความถูกต้อง
ชอบธรรม

ข้อ ๒๒ ปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถ และยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ และปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติ และความผาสุกของประชาชนโดยรวม

การอุทิศเวลา
แก่ทางราชการ

ข้อ ๒๓ อุทิศเวลาแก่ทางราชการ ไม่เบียดบังเวลาราชการไปประกอบธุรกิจเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น

การปฏิบัติต่อประชาชน
ด้วยความเต็มใจ
และให้บริการ
ด้วยความเสมอภาค

ข้อ ๒๔ ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเต็มใจ ให้บริการด้วยความรวดเร็ว เสมอภาค ถูกต้อง โปร่งใส ปราศจากอคติ และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

- ข้อ ๒๕** ดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัด คุ่มค่า โดยระมัดระวังมิให้เสียหายหรือสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น การดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างคุ้มค่า
- ข้อ ๒๖** รักษาความลับของทางราชการตามกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของราชการ การรักษาความลับของทางราชการ
- ข้อ ๒๗** ปฏิบัติ กำกับดูแลหรือบังคับบัญชาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และระบบคุณธรรม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสามัคคีในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ระบบคุณธรรมทางราชการ

ส่วนที่ ๔

จริยธรรมอันเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและกรรมการ

- ข้อ ๒๘** ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามและรักษาไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย รวมทั้งต้องไม่ฝักใฝ่หรือยอมตนอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมืองใด การเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามและรักษาไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย
- ข้อ ๒๙** ต้องเคารพและปฏิบัติตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และมติของที่ประชุมโดยเคร่งครัด การเคารพและปฏิบัติตามข้อบังคับและมติของที่ประชุม
- ข้อ ๓๐** ในการพิจารณา สรรหา กลั่นกรอง หรือแต่งตั้งบุคคลใดเข้าสู่ตำแหน่ง ตามบทบัญญัติของกฎหมายต้องพิจารณาให้เป็นไปตามระบบคุณธรรมและคำนึงถึงพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวด้วย การพิจารณา สรรหา หรือแต่งตั้งบุคคลตามระบบคุณธรรมและพฤติกรรมทางจริยธรรม
- ข้อ ๓๑** ต้องให้เกียรติและเคารพสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของสมาชิก กรรมการ และผู้อื่น ไม่แสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลใด หรือนำเอาเรื่องที่เป็นเท็จมาอภิปรายหรือแสดงความเห็นในการประชุม การให้เกียรติและเคารพสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล
- ข้อ ๓๒** พึงระวังในการปฏิบัติหน้าที่อันอาจจะก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและกรรมการอื่น และต้องไม่กระทำการใดอันเป็นการนอกเหนือหน้าที่และอำนาจ การระมัดระวังการก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและกรรมการอื่น

การรักษา
ชนบทธรรมเนียม
ประเพณีและเอกลักษณ์

ข้อ ๓๓ พึงเป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาชนบทธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม รวมทั้งการรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทย

การแต่งกายสุภาพ
เรียบง่าย ให้เกียรติ
และเคารพต่อสถานที่

ข้อ ๓๔ พึงแต่งกายสุภาพเรียบร้อยตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ให้เกียรติและเคารพต่อที่ประชุมสภา และสำรวมกิริยาวาจาในบริเวณรัฐสภา

การระมัดระวัง
การปฏิบัติงาน
ของบุคคลใกล้ชิด

ข้อ ๓๕ พึงระวังการปฏิบัติงาน การปฏิบัติหน้าที่หรือกระทำการใดของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการประจำตัวสมาชิก และผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิก ที่ปรึกษาผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการหรือบุคคลใกล้ชิดอื่นใด มิให้มีการกระทำใด ๆ อันเป็นที่เสื่อมเสียแก่สมาชิก กรรมการ หรือวุฒิสภา

การไม่กระทำการ
อันเป็นการเสื่อมเสีย
ต่อเกียรติศักดิ์

ข้อ ๓๖ ต้องไม่กระทำการใดหรือปฏิบัติการใดอันเป็นการเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการเป็นสมาชิกหรือกรรมการ หรือก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับข้อบังคับนี้

ในกรณีที่มีความเคลือบแคลงหรือสงสัย ให้ยุติการกระทำดังกล่าวไว้ก่อน แล้วแจ้งให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัย เมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว จึงปฏิบัติตามนั้น

หมวด ๒

การส่งเสริมและควบคุมให้เป็นไปตามจริยธรรม

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา

องค์ประกอบของ
คณะกรรมการ
จริยธรรมวุฒิสภา

ข้อ ๓๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา” ประกอบด้วย บุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) รองประธานวุฒิสภาที่ประธานวุฒิสภามอบหมายจำนวนหนึ่งคน เป็นประธาน
คณะกรรมการ

(๒) ประธานคณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะ ตามข้อ ๗๘
วรรคสอง ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือกรรมการซึ่งประธาน
คณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำวุฒิสภาแต่ละคณะมอบหมายเมื่อได้หารือคณะกรรมการ
คณะนั้น ๆ แล้ว จำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ

ให้คณะกรรมการเลขาธิการประธานคณะกรรมการ เลขานุการคณะกรรมการ
และตำแหน่งอื่นตามความจำเป็น

ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ
ตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๓๘ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

หน้าที่และอำนาจของ
คณะกรรมการจริยธรรม

- (๑) ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการปฏิบัติตามข้อบังคับนี้อย่างเคร่งครัด
- (๒) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมและรักษาความลับที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่
- (๓) รับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับจริยธรรมจากสมาชิก บุคคลหรือ
หน่วยงานใด กรณีที่มีการกล่าวหาว่าสมาชิกหรือกรรมการกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
ตามข้อบังคับนี้

(๔) พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาอันเกิดจากการใช้ข้อบังคับนี้ เมื่อได้วินิจฉัยแล้ว
ให้คำวินิจฉัยเป็นที่ยุติ

(๕) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อดำเนินการใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่
และอำนาจของคณะกรรมการ รวมทั้งมอบให้คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานดังกล่าว
ทำการแทน แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่วุฒิสภามอบหมาย

ข้อ ๓๙ กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

การพ้นจากตำแหน่ง
ของกรรมการจริยธรรม

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดจากสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิก
- (๔) พ้นจากตำแหน่งประธานคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา

- (๕) ประธานคณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำวุฒิสภาที่มอบหมายนั้นพ้นจากตำแหน่ง หรือมีการยกเลิกการมอบหมาย
- (๖) อายุของวุฒิสภาสิ้นสุดลง
- (๗) วุฒิสภามีมติลงโทษตามข้อ ๔๓

ส่วนที่ ๒

การพิจารณาเรื่องร้องเรียน

หลักเกณฑ์และวิธีการ
ในการพิจารณา
เรื่องร้องเรียน

ข้อ ๔๐ หลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นเรื่องร้องเรียน การรับเรื่องร้องเรียน การนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณา และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา

กำหนดเวลาการพิจารณา
เรื่องร้องเรียน

ข้อ ๔๑ ให้คณะกรรมการพิจารณาเรื่องที่ได้รับการร้องเรียนเกี่ยวกับจริยธรรมของสมาชิกหรือกรรมการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับเรื่องร้องเรียนจากเลขาธิการวุฒิสภา หากมีความจำเป็นไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้คณะกรรมการขอขยายเวลาต่อประธานวุฒิสภาได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

รายงานการพิจารณา
เรื่องร้องเรียน

ข้อ ๔๒ เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาเสร็จแล้ว ให้รายงานต่อวุฒิสภา ในรายงานดังกล่าวคณะกรรมการต้องสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ พร้อมทั้งความเห็น ว่าสมาชิกหรือกรรมการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับหรือไม่ อย่างไร ข้อใดและควรดำเนินการต่อไปอย่างไร เพื่อให้วุฒิสภาพิจารณา โดยให้เป็นการประชุมลับ

บทลงโทษในกรณี
มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
ตามข้อบังคับว่าด้วย
ประมวลจริยธรรม

ข้อ ๔๓ ในกรณีที่วุฒิสภาเห็นว่า มีหลักฐานและข้อเท็จจริงอันควรเชื่อได้ว่าสมาชิกหรือกรรมการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ ให้วุฒิสภามีมติว่ากล่าวตักเตือน หรือตักท้วง

การดำเนินการกรณี
เป็นการฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตาม
มาตรฐานทางจริยธรรม
อย่างร้ายแรง

ในกรณีที่วุฒิสภามีมติว่าเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ อันเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป และแจ้งให้ที่ประชุมวุฒิสภาทราบ

มติของวุฒิสภาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เว้นแต่มติของวุฒิสภาตามวรรคสอง ให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ข้อ ๔๔ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจริยธรรมตามหมวด ๑ ส่วนที่ ๑ ให้ถือว่า
มีลักษณะร้ายแรง

กรณีที่ถือว่าเป็น
การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
ตามมาตรฐานทาง
จริยธรรมอย่างร้ายแรง

การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจริยธรรมกรณีอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง จะถือว่ามิใช่ลักษณะร้ายแรงหรือไม่ ให้พิจารณาจากพฤติการณ์ เจตนา ตำแหน่ง ความสำคัญของตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ อายุ ประวัติและความประพฤติของผู้นั้น มูลเหตุจูงใจ สภาพแวดล้อมแห่งกรณี ผลร้ายหรือความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม และเหตุอื่นอันควรนำมาประกอบการพิจารณา

ข้อ ๔๕ สมาชิกและกรรมการจักต้องปฏิบัติตนให้เป็นไปตามข้อบังคับนี้
และเคารพต่อมติหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการและวุฒิสภา

การปฏิบัติตน
ตามข้อบังคับและ
การเคารพต่อมติ
หรือคำวินิจฉัย

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๔๖ ในระหว่างที่ยังมิได้ออกระเบียบตามข้อ ๔๐ ให้นำระเบียบว่าด้วยการยื่นคำร้อง การรับคำร้อง การนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณา และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมสถานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้

การนำหลักเกณฑ์และ
วิธีการในการพิจารณา
เรื่องร้องเรียนตาม
ระเบียบเดิมมาใช้บังคับ

ในกรณีที่มีข้อขัดข้องในการดำเนินการตามระเบียบตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการ

การพิจารณา
เรื่องร้องเรียนที่มี
การยื่นเรื่องไว้เดิม

ข้อ ๔๗ เรื่องร้องเรียนที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาหรือที่มีการยื่นเรื่องไว้
ก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ

พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อบังคับ

ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ

พ.ศ. ๒๕๖๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๘ ประกอบมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และข้อ ๑๙๐ ของข้อบังคับ
การประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ สภาผู้แทนราษฎรจึงตราข้อบังคับว่าด้วย
ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ คำว่า

นิยามศัพท์

“ข้อบังคับ” หมายถึง ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓

“สมาชิก” หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“กรรมการ” หมายถึง กรรมการซึ่งสภาผู้แทนราษฎรตั้งขึ้นและให้หมายความ
รวมถึงบุคคลหรือคณะบุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้งขึ้นด้วย

“การประชุม” หมายถึง การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมคณะกรรมการ
และให้หมายความรวมถึงการประชุมอื่นใดซึ่งเป็นหน้าที่ของสมาชิกและกรรมการ

“ที่ประชุม” หมายถึง ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรและที่ประชุมคณะกรรมการ

“บริเวณสภา” หมายถึง อาณาบริเวณอันเป็นขอบเขตของสภาผู้แทนราษฎร
อาคารที่ทำการของสภาผู้แทนราษฎร และให้หมายความรวมถึงสถานที่สำหรับใช้เป็น

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๓๑ ง หน้า ๓๗ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓.

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นการชั่วคราวและอาคารที่ทำการของสำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรด้วย

“คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร

“ประธานคณะกรรมการ” หมายถึง ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทน
ราษฎร

“กรรมการ” หมายถึง กรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร

การนำมาตรฐาน
ทางจริยธรรมของผู้ดำรง
ตำแหน่งในองค์กร
อิสระมาใช้บังคับ

ข้อ ๔ ให้นำมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรง
ตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการ
ของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ตามบัญชีท้ายข้อบังคับนี้ มาใช้บังคับ
แก่สมาชิกและกรรมาธิการด้วย ตามมาตรา ๒๑๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

ผู้รักษาการ

ข้อ ๕ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามข้อบังคับนี้ และมีอำนาจ
ออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

หมวด ๑

อุดมคติของการเป็นสมาชิกและกรรมาธิการ

การจงรักภักดี
ต่อชาติ ศาสนา และ
พระมหากษัตริย์

ข้อ ๖ สมาชิกและกรรมาธิการต้องจงรักภักดีและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ
ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข

การรักษาไว้
และปฏิบัติตาม
รัฐธรรมนูญ

ข้อ ๗ สมาชิกและกรรมาธิการต้องรักษาไว้และปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย โดยเคร่งครัด

การปฏิบัติหน้าที่
ด้วยความซื่อสัตย์
สุจริต

ข้อ ๘ สมาชิกและกรรมาธิการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
และเสียสละ โดยยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสิ่งสูงสุด

หมวด ๒

จริยธรรมอันเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและกรรมการ

- ข้อ ๙** สมาชิกและกรรมการต้องรักษาไว้และปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และมติของที่ประชุมโดยเคร่งครัด
- การรักษาไว้และปฏิบัติ
ตามกฎหมาย ข้อบังคับ
และมติของที่ประชุม
- ข้อ ๑๐** สมาชิกและกรรมการต้องรักษาไว้ซึ่งชื่อเสียงของสภาผู้แทนราษฎร และไม่กระทำการใด ๆ อันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติภูมิของประเทศชาติ และสภาผู้แทนราษฎร
- การรักษาชื่อเสียงและ
ไม่กระทำการที่อาจก่อให้เกิด
ความเสื่อมเสียต่อเกียรติภูมิ
- ข้อ ๑๑** สมาชิกและกรรมการต้องกล่าวยินยัตทำในสิ่งที่ถูกต้องเป็นธรรม ยึดมั่นหลักการในการปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากอคติใด ๆ
- การยืนยัตทำในสิ่ง
ที่ถูกต้องเป็นธรรม
- ข้อ ๑๒** สมาชิกและกรรมการต้องเคารพสิทธิ เสรีภาพส่วนบุคคลของผู้อื่น ไม่แสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ มีลักษณะเป็นการดูหมิ่น หมิ่นประมาท เสียดสีหรือใส่ร้ายป้ายสีบุคคลใด หรือนำเอาเรื่องที่เป็นเท็จมาอภิปรายแสดงความเห็นในที่ประชุม หรือที่อื่นใด
- การเคารพสิทธิเสรีภาพ
ส่วนบุคคล
- ข้อ ๑๓** สมาชิกและกรรมการต้องไม่แสดงอาการข่มขู่ อาฆาตมาดร้าย หรือใช้กำลังประทุษร้ายต่อบุคคลอื่นในที่ประชุม บริเวณสภา หรือที่อื่นใด
- การไม่ข่มขู่ อาฆาต
มาดร้าย หรือใช้กำลัง
ประทุษร้ายต่อบุคคลอื่น
- ข้อ ๑๔** สมาชิกและกรรมการต้องอุทิศเวลาให้แก่การประชุม โดยคำนึงถึง การตรงต่อเวลา และต้องไม่ขาดการประชุมโดยไม่จำเป็น เว้นแต่ในกรณีเจ็บป่วย หรือมีเหตุสุดวิสัย
- การอุทิศเวลาให้แก่
การประชุม
- ข้อ ๑๕** สมาชิกและกรรมการต้องพิจารณากฎหมาย ญัตติ กระทำ หรือ เรื่องร้องทุกข์ที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนส่วนรวมโดยเร็ว
- การพิจารณากฎหมายและ
เรื่องใด ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อ
ประเทศและส่วนรวมโดยเร็ว

การให้ความเห็นชอบ
ให้บุคคลดำรงตำแหน่ง
โดยคำนึงถึงความรู้
ความสามารถและ
พฤติกรรมทางจริยธรรม

ข้อ ๑๖ สมาชิกและกรรมการต้องพิจารณาและให้ความเห็นชอบให้
บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติของกฎหมาย โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ
และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวด้วย

การระมัดระวัง
การปฏิบัติงาน
ของบุคคลใกล้ชิด

ข้อ ๑๗ สมาชิกและกรรมการต้องระมัดระวังการปฏิบัติงาน หรือการปฏิบัติ
หน้าที่ของผู้เชี่ยวชาญประจำตัว ผู้ชำนาญการประจำตัว ผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิก
บุคคลหรือคณะบุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้งหรือบุคคลใกล้ชิดอื่นใด มิให้มีการกระทำ
ใด ๆ อันเป็นที่เสื่อมเสียแก่สภาผู้แทนราษฎร สมาชิก หรือกรรมการ

การเสนอข้อมูลเมื่อ
พบเห็นการใช้อำนาจ
ในทางที่ผิดและการ
ทุจริตประพฤตินิชอบ

ข้อ ๑๘ สมาชิกและกรรมการพึงเสนอข้อมูลต่อที่ประชุมหรือต่อสาธารณะ
เมื่อพบเห็นการกระทำที่ทำให้ราชการ ผู้อื่นและประชาชนเสียหาย การใช้อำนาจในทางที่ผิด
และการทุจริตประพฤตินิชอบ

การแต่งกายสุภาพ
เรียบร้อย ให้เกียรติ
และเคารพต่อสถานที่

ข้อ ๑๙ สมาชิกและกรรมการต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อยตามข้อบังคับ
การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ให้เกียรติและเคารพต่อสถานที่ และสำรวมกิริยาวาจา
ในบริเวณสภา

การไม่กระทำการ
อันเป็นการเสื่อมเสีย
ต่อเกียรติศักดิ์

ข้อ ๒๐ สมาชิกและกรรมการต้องไม่ประกอบอาชีพ วิชาชีพ ดำเนินธุรกิจ
หรือกระทำกิจการใด อันเป็นการเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการเป็นสมาชิกหรือกรรมการ

การพบปะเยี่ยมเยียน
เพื่อรับฟังเรื่องราวทุกข์
และความคิดเห็น
ของประชาชน

ข้อ ๒๑ สมาชิกและกรรมการพึงพบปะเยี่ยมเยียนเพื่อรับฟังเรื่องราวทุกข์
และความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของประชาชน ทั้งต้องปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความ
เท่าเทียมกัน

การแสดงความรับผิดชอบ
เมื่อปฏิบัติหน้าที่
บกพร่องหรือผิดพลาด

ข้อ ๒๒ สมาชิกและกรรมการต้องแสดงความรับผิดชอบต่อปฏิบัติหน้าที่
บกพร่องหรือผิดพลาด ตามควรแก่กรณี

หมวด ๓

การส่งเสริมและควบคุมให้เป็นไปตามจริยธรรม

ข้อ ๒๓ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการจริยธรรม
สภาผู้แทนราษฎร” ประกอบด้วยกรรมการจำนวนสิบห้าคน ดังต่อไปนี้

(๑) ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานคณะกรรมการ

(๒) ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

(๓) ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้นำฝ่ายค้านในสภา
ผู้แทนราษฎร จำนวนสองคน ซึ่งได้รับเลือกจากกรรมการตาม (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗)
และ (๘)

องค์ประกอบ
ของคณะกรรมการ
จริยธรรม
สภาผู้แทนราษฎร

(๔) ประธานคณะกรรมการสิทธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร

(๕) ประธานกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล

(๖) ประธานกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
หรือสมาชิกในคณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
ซึ่งได้รับมอบหมายจากประธานกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทน
ราษฎร

(๗) สมาชิกจากพรรคการเมืองที่มีสมาชิกดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธาน
สภาผู้แทนราษฎร หรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสี่คน โดยอย่างน้อย
ต้องเป็นหญิงจำนวนหนึ่งคน

(๘) สมาชิกจากพรรคการเมืองที่ได้มีสมาชิกดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธาน
สภาผู้แทนราษฎร หรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสี่คน โดยอย่างน้อยต้องเป็น
หญิงจำนวนหนึ่งคน

ในกรณีที่ไม้อาจเลือกกรรมการตาม (๓) ให้ครบจำนวนได้ ไม่ว่าเพราะเหตุ
ไม่มีผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
หรือมีผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
แต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้เลือกกรรมการตาม (๓) จากผู้ที่เคยเป็นสมาชิก

ในการเลือกกรรมการตาม (๓) (๗) และ (๘) ให้เป็นไปตามที่ประธานสภา
ผู้แทนราษฎรกำหนด
ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

การพ้นจากตำแหน่ง
ของกรรมการจริยธรรม

ข้อ ๒๔ กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ หรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ

(๒) พ้นจากการเป็นสมาชิก

(๓) ตาย

(๔) ลาออก

(๕) ขาดการประชุมคณะกรรมการสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
และมีได้แจ้งเป็นหนังสือให้ประธานคณะกรรมการทราบ

(๖) สภาผู้แทนราษฎรมีมติให้ออก

(๗) พรรคการเมืองที่กรรมการเป็นสมาชิกถูกยุบ

(๘) ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๒๓

(๙) ได้รับการลงโทษตามข้อ ๒๘

หน้าที่และอำนาจของ
คณะกรรมการจริยธรรม

ข้อ ๒๕ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามข้อบังคับนี้อย่างเคร่งครัด

(๒) รับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับจริยธรรมจากสมาชิก บุคคลหรือ
หน่วยงานใด กรณีที่มีการกล่าวหาว่าสมาชิกหรือกรรมการกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
ตามข้อบังคับนี้

(๓) พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาอันเกิดจากการใช้ข้อบังคับนี้ เมื่อได้วินิจฉัยแล้ว
ให้คำวินิจฉัยเป็นที่สุด

(๔) ตั้งอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับนี้

(๕) วางหลักเกณฑ์ วิธีการ และระเบียบในการพิจารณา และสอบหาข้อเท็จจริง
ให้เป็นไปตามข้อบังคับนี้

(๖) ดำเนินการในเรื่องอื่นใดตามที่สภาผู้แทนราษฎรมอบหมาย

ข้อ ๒๖ วิธีพิจารณาของคณะกรรมการอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐาน เรื่องการพิจารณาโดยเปิดเผย การให้โอกาสคู่กรณีแสดงพยานหลักฐานและความเห็นของตน ก่อนการวินิจฉัย การให้สิทธิคู่กรณีขอตรวจดูเอกสารที่เกี่ยวข้องตน การเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านกรรมการ

วิธีพิจารณาของ
คณะกรรมการ
จริยธรรม

องค์ประชุมของคณะกรรมการต้องไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของคณะกรรมการให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และอย่างน้อยจะต้องประกอบด้วยเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา ตลอดจนบทบัญญัติของกฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ให้กรรมการทำคำวินิจฉัยส่วนตนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ด้วย

ข้อ ๒๗ ให้คณะกรรมการพิจารณาเรื่องที่ได้รับการร้องเรียนเกี่ยวกับจริยธรรมของสมาชิกหรือกรรมการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับเรื่อง ร้องเรียน หากมีความจำเป็นไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้คณะกรรมการขอขยายเวลาต่อสภาผู้แทนราษฎรได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมก็ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้สภาผู้แทนราษฎรทราบภายหลัง

กำหนดเวลา
การพิจารณา
เรื่องร้องเรียน

ข้อ ๒๘ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่ามิพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักรับฟังได้ และที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยว่า สมาชิกหรือกรรมการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจที่จะลงโทษโดยการตักเตือน ตำหนิ ให้ขอโทษต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือประณามให้เป็นที่ประจักษ์

บทลงโทษในกรณี
มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
ตามข้อบังคับว่าด้วย
ประมวลจริยธรรม

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าไม่มีพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักรับฟังได้ว่า สมาชิกหรือกรรมการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ หรือไม่มีพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าสมาชิกหรือกรรมการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้อันเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้คณะกรรมการยกคำร้องโดยเร็ว

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองถือเป็นที่สุด และให้
รายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อทราบ

การดำเนินการกรณี
เป็นการฝ่าฝืนหรือ
ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน
ทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ในกรณีที่คุณคณะกรรมการเห็นว่ามีความผิดฐานอันควรเชื่อได้ว่า สมาชิกหรือ
กรรมการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้อันเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรม
อย่างร้ายแรง ให้คณะกรรมการเสนอความเห็นต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณา

ในกรณีที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมีมติว่าเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
ข้อบังคับนี้อันเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร
ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการ
ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

การลงมติของสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคห้าให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า
สองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

กรณี ถือว่าเป็นการฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตาม
มาตรฐานทางจริยธรรม
อย่างร้ายแรง

ข้อ ๒๙ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามความในหมวด ๑ ให้ถือว่าเป็นการฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้อันเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามความในหมวด ๒ จะถือว่าเป็นการฝ่าฝืนหรือ
ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้อันเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงหรือไม่
ให้พิจารณาถึงพฤติกรรมการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ เจตนาและความร้ายแรงของ
ความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ

การปฏิบัติตน
ตามข้อบังคับและ
เคารพต่อคำวินิจฉัย
มติหรือคำสั่ง

ข้อ ๓๐ สมาชิกและกรรมการมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตนให้เป็นไปตามข้อบังคับนี้
และเคารพต่อคำวินิจฉัย มติหรือคำสั่งของคณะกรรมการ หรือของสภาผู้แทนราษฎร
แล้วแต่กรณี

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

บัญชีท้ายข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓

มาตรฐานทางจริยธรรมของ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงิน
แผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ
พ.ศ. ๒๕๖๑

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๙ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงิน แผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ ซึ่งจะต้อ ครอบคลุมถึงการรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ และต้องระบุให้ชัดแจ้งด้วย ว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมใดมีลักษณะร้ายแรง เพื่อให้ ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงาน ธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระยึดถือปฏิบัติ

มาตรฐานทางจริยธรรมนี้ให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ด้วย อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๙ ศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระจึงร่วมกันจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมซึ่งได้รับฟังความคิดเห็นของ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีประกอบแล้ว ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมนี้เรียกว่า “มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑”

ข้อ ๒ มาตรฐานทางจริยธรรมนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป*

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๕ ก หน้า ๑๓ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๑.

บุคคลที่อยู่ในบังคับ
แห่งมาตรฐาน
ทางจริยธรรม

ข้อ ๓ มาตรฐานทางจริยธรรมนี้ให้ใช้บังคับแก่บุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ได้แก่ ประธานกรรมการและกรรมการ
การเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการ
และกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการและ
กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๓) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(๔) หัวหน้าหน่วยงานตุลาการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ ได้แก่
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการ
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติ และเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มาตรฐานทางจริยธรรมนี้ให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา
และคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ด้วย

ผู้รักษาการ

ข้อ ๔ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ร่วมกันรักษาการตามมาตรฐานทางจริยธรรมนี้

หมวด ๑

มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์

การยึดมั่นและธำรงไว้
ซึ่งการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตย

ข้อ ๕ ต้องยึดมั่นและธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การพิทักษ์รักษาไว้ซึ่ง
สถาบันพระมหากษัตริย์
เอกราชและอธิปไตย

ข้อ ๖ ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย
บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์
ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน

- ข้อ ๗** ต้องถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน
- การถือผลประโยชน์
ของประเทศชาติ
- ข้อ ๘** ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ
เพื่อตนเองหรือผู้อื่น หรือมีพฤติการณ์ที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตน
แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ
- การปฏิบัติหน้าที่
ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
- ข้อ ๙** ต้องไม่ขอ ไม่เรียก ไม่รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด
ในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่
- การไม่เรียกหรือรับทรัพย์สิน
หรือประโยชน์อื่นใดที่อาจ
กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่
- ข้อ ๑๐** ต้องไม่รับของขวัญของกำนัล ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เว้นแต่
เป็นการรับจากการให้โดยธรรมจรรยา และการรับที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบ
หรือข้อบังคับให้รับได้
- การไม่รับของขวัญ
หรือของกำนัล

หมวด ๒

มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก

- ข้อ ๑๑** ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับ
ประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม
- การไม่กระทำการอันเป็น
การขัดกันแห่งผลประโยชน์
- ข้อ ๑๒** ยึดมั่นหลักนิติธรรม และประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีของ
ประชาชน
- การยึดมั่นหลักนิติธรรม
และอยู่ในกรอบศีลธรรม
- ข้อ ๑๓** ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม เป็นอิสระ เป็นกลาง และปราศจาก
อคติโดยไม่หวั่นไหวต่ออิทธิพล กระแสสังคม หรือแรงกดดันอันมิชอบด้วยกฎหมาย
โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมแห่งสถานภาพ
- การปฏิบัติหน้าที่
ด้วยความยุติธรรม
เป็นอิสระ และเป็นกลาง
- ข้อ ๑๔** รักษาไว้ซึ่งความลับในการประชุม การพิจารณาวินิจฉัย รวมทั้งเคารพ
ต่อมติของที่ประชุมฝ่ายข้างมาก และเหตุผลของทุกฝ่ายอย่างเคร่งครัด
- การรักษาไว้ซึ่งความลับ
และเคารพต่อมติของที่ประชุม

การให้ข้อมูลข่าวสาร
อย่างถูกต้อง
และไม่บิดเบือน

ข้อ ๑๕ ให้ข้อมูลข่าวสารตามข้อเท็จจริงแก่ประชาชนหรือสื่อมวลชนอันอยู่ในความรับผิดชอบของตน ถูกต้องครบถ้วนและไม่บิดเบือน

การไม่ให้คำปรึกษาหรือ
แสดงความคิดเห็นที่อาจ
ก่อให้เกิดความเสียหาย
หรือเสียความเป็นธรรม
แก่การปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๑๖ ไม่ให้คำปรึกษาแก่บุคคลภายนอก หรือแสดงความคิดเห็น หรือข้อมูลต่อสื่อสาธารณะหรือสาธารณชนในเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสียความเป็นธรรมแก่การปฏิบัติหน้าที่ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายขององค์กร

การไม่กระทำการ
ที่ก่อให้เกิดความ
เสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์

ข้อ ๑๗ ไม่กระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง

การไม่ละเลยหรือยินยอม
ให้บุคคลในครอบครัว
เรียกหรือรับทรัพย์สิน
หรือประโยชน์อื่นใด
ในประการที่อาจจะกระทบ
ต่อการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๑๘ ไม่ปล่อยปละละเลยหรือยินยอมให้บุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่อยู่ในกำกับดูแลหรือความรับผิดชอบของตน เรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณี หรือจากบุคคลอื่นใดในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน

การไม่คบหากับ
ผู้มีอิทธิพล
หรือผู้มีความประพฤติ
ในทางเสื่อมเสีย

ข้อ ๑๙ ไม่คบหาสมาคมกับคู่กรณี ผู้ประพฤติผิดกฎหมาย ผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีความประพฤติหรือผู้มีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย อันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่

การไม่กระทำการ
อันเป็นการล่วงละเมิด
หรือคุกคามทางเพศ

ข้อ ๒๐ ไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศจนเป็นเหตุทำให้ผู้ถูกระทำได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรือกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้ถูกระทำอยู่ในภาวะจำต้องยอมรับในการกระทำนั้น

ไม่นำความสัมพันธ์ทางเพศที่ตนมีต่อบุคคลใดมาเป็นเหตุหรือมีอิทธิพลครอบงำให้ใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด

หมวด ๓
จริยธรรมทั่วไป

- ข้อ ๒๑** ปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถ และยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ และปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติ และความผาสุกของประชาชนโดยรวม
- ข้อ ๒๒** อุทิศเวลาแก่ทางราชการ ไม่เบียดบังเวลาราชการไปประกอบธุรกิจเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น
- ข้อ ๒๓** ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเต็มใจ ให้บริการด้วยความรวดเร็ว เสมอภาค ถูกต้อง โปร่งใส ปราศจากอคติ และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- ข้อ ๒๔** ดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัด คุ่มค่า โดยระมัดระวังมิให้เสียหายหรือสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น
- ข้อ ๒๕** รักษาความลับของทางราชการตามกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของราชการ
- ข้อ ๒๖** ปฏิบัติ กำกับดูแลหรือบังคับบัญชาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และระบบคุณธรรม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสามัคคีในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

หมวด ๔

การฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

- ข้อ ๒๗** การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๑ ให้ถือว่ามีความร้ายแรง

การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๒ และหมวด ๓ จะถือว่ามีลักษณะร้ายแรงหรือไม่ ให้พิจารณาถึงพฤติกรรมของการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ เจตนาและความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ นั้น

การดำเนินการแก่บุคคล
ที่กระทำการฝ่าฝืนหรือ
ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน
ทางจริยธรรม

ข้อ ๒๘ การดำเนินการแก่บุคคลตามข้อ ๓ ว่ากระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ ตามมาตรฐานทางจริยธรรมนี้ให้เป็นไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการนั้น

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑

นุรักษ์ มาประณีต

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ศุภชัย สมเจริญ

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์

ผู้ตรวจการแผ่นดิน ปฏิบัติหน้าที่แทน

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

พลตำรวจเอก วีชรพล ประสารราชกิจ

ประธานกรรมการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

พลเอก ชนะทัฬห อันทามระ

ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

วิส ดิงสมิตร

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ระเบียบวุฒิสภา

ระเบียบวุฒิสภา
ว่าด้วยการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา
พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา
อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๖๕ แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒
ประธานวุฒิสภาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา
พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป*

วันใช้บังคับ

ข้อ ๓ สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาได้ครั้งละหนึ่งกระทู้
ในวันประชุมที่มีวาระการตอบกระทู้ถามเป็นหนังสือ

สิทธิตั้งกระทู้ถาม
ด้วยวาจา

ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาได้ตั้งกระทู้ถามเป็นหนังสือ และได้มีการบรรจุเข้า
ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภาครั้งนั้นแล้ว สมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นไม่อาจตั้งกระทู้ถาม
ด้วยวาจาอีกได้ เว้นแต่ไม่มีกระทู้ถามด้วยวาจาของสมาชิกวุฒิสภาอื่นตั้งถามอยู่

ข้อ ๔ กระทู้ถามด้วยวาจาให้ระบุชื่อเรื่องที่จะถาม ลักษณะของกระทู้ถาม
พร้อมระบุว่าจะถามนายรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใดตามแบบท้ายระเบียบนี้

ลักษณะของกระทู้ถาม
ด้วยวาจา

ข้อ ๕ ให้สมาชิกวุฒิสภาแสดงความประสงค์ตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาต่อประธาน
วุฒิสภาภายในระหว่างเวลา ๐๘.๓๐ – ๐๙.๐๐ นาฬิกา ณ จุดรับกระทู้ถามด้วยวาจา
บริเวณหน้าห้องประชุมวุฒิสภา

กำหนดเวลาและ
สถานที่แสดง
ความประสงค์ตั้ง
กระทู้ถามด้วยวาจา

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๓๐ ง หน้า ๔ วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๒.

การประกาศระเบียบ
วาระกระทู้ถาม
ด้วยวาจา

ข้อ ๖ ให้เลขาธิการวุฒิสภาประกาศระเบียบวาระกระทู้ถามด้วยวาจา
ที่ประธานวุฒิสภาได้วินิจฉัยว่าเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา จำนวนไม่เกิน ๓ กระทู้ บริเวณ
หน้าห้องประชุมวุฒิสภาและทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทราบโดยทั่วกัน

ผู้รักษาการ

ข้อ ๗ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

แบบแสดงความประสงค์ขอตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา

วุฒิสภา

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

เรื่อง ขอตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาต่อประธานวุฒิสภา ดังนี้

กระทู้ถามด้วยวาจา เรื่อง.....

ถาม (นายรัฐมนตรี/รัฐมนตรี).....

มีลักษณะกระทู้ถามอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ข้อ ๑๖๔)

 (๑) เป็นเรื่องฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เนื่องจาก..... (๒) เป็นเรื่องที่กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อย ศีลธรรม สิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง เนื่องจาก..... (๓) เป็นเรื่องที่กระทบถึงประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน เนื่องจาก.....

จึงขอตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา นี้ มาตามมารา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบกับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๖๕ ส่วนรายละเอียดจะซักถามในที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(.....)

สมาชิกวุฒิสภา หมายเลข.....

(เฉพาะเจ้าหน้าที่)

ข้อพิจารณา

๑. กระทู้ถามดังกล่าวมีลักษณะเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา ตามข้อบังคับฯ ข้อ ๑๖๔ และเป็นไปตามข้อบังคับฯ ข้อ ๑๖๕

๒. เห็นควรอนุญาตให้ตั้งเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา ตามข้อบังคับฯ ข้อ ๑๖๕ ได้ ไม่เห็นควรอนุญาตให้ตั้งเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา ตามข้อบังคับฯ ข้อ ๑๖๕ ได้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาวินิจฉัยและอนุญาตให้ตั้งเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา

.....นิติกร

.....ผบ.กลุ่มงาน

.....ผอ.สำนักฯ

.....รองเลขาธิการฯ

.....เลขาธิการฯ

วินิจฉัยแล้ว เห็นว่า

 อนุญาตให้ตั้งถามได้ ไม่อนุญาตให้ตั้งถาม

ระเบียบวุฒิสภา

ว่าด้วยการลงชื่อมาประชุมและการลาประชุมวุฒิสภา

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการลงชื่อมาประชุมและการลาประชุมวุฒิสภาเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๑๑ (๕) และบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๙

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานวุฒิสภาจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการลงชื่อมาประชุมและการลาประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“การลาป่วย” หมายถึง การลาเพื่อรักษาตัวจากอาการป่วย การเข้ารับการตรวจรักษาอาการป่วย หรือเข้ารับการตรวจรักษาตามแพทย์สั่ง

“การลากิจ” หมายถึง การลาไปปฏิบัติภารกิจอื่นที่ไม่ใช่ภารกิจของวุฒิสภา การลาไปราชการต้นสังกัดของสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่ง หรือการลากิจส่วนตัว

“การแจ้งไปราชการของวุฒิสภา” หมายถึง การไปปฏิบัติราชการของวุฒิสภาหรือรัฐสภาที่ได้รับมอบหมายจากประธานวุฒิสภาหรือประธานรัฐสภา หรือการไปปฏิบัติราชการในภารกิจของวุฒิสภาหรือรัฐสภา

ข้อ ๔ การลงชื่อมาประชุมวุฒิสภาให้สมาชิกวุฒิสภาปฏิบัติ ดังนี้

การลงชื่อมาประชุม
วุฒิสภา

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๗๐ ง หน้า ๒๙ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๒.

(๑) ก่อนเข้าประชุมวุฒิสภาทุกครั้งให้สมาชิกวุฒิสภาผู้มาประชุมลงชื่อในสมุดที่จัดไว้บริเวณหน้าห้องประชุมวุฒิสภา และ

(๒) ใช้บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐของตนหรือบัตรแสดงตนซึ่งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาออกให้บันทึกลงในเครื่องอ่านบัตรเพื่อแสดงตนมาประชุมวุฒิสภา

ในกรณีที่เครื่องอ่านบัตรตาม (๒) ชัดข้อง ให้สมาชิกวุฒิสภาปฏิบัติเฉพาะตาม (๑)

การลงชื่อมาประชุม
วุฒิสภาในภายหลัง

ข้อ ๕ สมาชิกวุฒิสภาที่มาประชุมแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามข้อ ๔ (๑) ในวันที่มาประชุมวุฒิสภานั้น หากประสงค์จะลงชื่อมาประชุมวุฒิสภา ให้ทำเป็นหนังสือแจ้งต่อประธานวุฒิสภาเพื่อขออนุญาตลงชื่อมาประชุมวุฒิสภาภายหลังก็ได้ แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการประชุมวุฒิสภาครั้งที่มีได้ลงชื่อนั้น ทั้งนี้ ต้องมีสมาชิกวุฒิสภาจำนวนสองคนรับรองว่าสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นมาประชุมวุฒิสภา

การลาประชุมวุฒิสภา

ข้อ ๖ สมาชิกวุฒิสภาผู้ใดมีความจำเป็นไม่อาจมาประชุมวุฒิสภา ให้แจ้งลาการประชุมวุฒิสภาหรือแจ้งไปราชการของวุฒิสภา โดยทำเป็นหนังสือหรือใบลาการประชุมวุฒิสภาหรือใบแจ้งไปราชการของวุฒิสภา ตามแบบที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนดยื่นต่อประธานวุฒิสภาเพื่อขออนุญาตเป็นการล่วงหน้า

สมาชิกวุฒิสภาผู้ใดมีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจแจ้งลาการประชุมวุฒิสภาหรือแจ้งไปราชการของวุฒิสภาล่วงหน้าได้ตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งลาการประชุมหรือแจ้งไปราชการของวุฒิสภา โดยทำเป็นหนังสือหรือใบลาการประชุมวุฒิสภาหรือใบแจ้งไปราชการของวุฒิสภายื่นต่อประธานวุฒิสภาเพื่อขออนุญาตภายหลังได้แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่ไม่มาประชุมวุฒิสภาครั้งนั้น

การแจ้งลาการประชุมวุฒิสภาและการอนุญาตให้ลาการประชุมวุฒิสภาตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง อาจดำเนินการทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาก็ได้ ทั้งนี้ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวจะต้องเป็นระบบที่มีความปลอดภัย รัดกุม สามารถตรวจสอบตัวบุคคลและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการลาเป็นหลักฐานในราชการได้

วันที่มีการประชุมวุฒิสภาดังกล่าวให้หมายถึงกำหนดวันประชุมวุฒิสภาตามทีวุฒิสภามีมติกำหนดไว้และวันเรียกประชุมวุฒิสภาเป็นพิเศษตามที่ประธานวุฒิสภาจะได้กำหนดเมื่อเห็นสมควร

ข้อ ๗ การลาประชุมวุฒิสภาของสมาชิกวุฒิสภาหรือการแจ้งไปราชการของวุฒิสภาของสมาชิกวุฒิสภา ประธานวุฒิสภาจะพิจารณาอนุญาตตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

การพิจารณาอนุญาต
ให้ลาประชุมวุฒิสภา

(๑) การลาป่วยให้แจ้งเป็นหนังสือหรือใบลาตามแบบที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนดต่อประธานวุฒิสภาก่อนหรือในวันลา เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ให้แจ้งเป็นหนังสือหรือใบลาในวันแรกที่มาปฏิบัติหน้าที่ก็ได้

การลาป่วยติดต่อกันตั้งแต่สองวันขึ้นไป ต้องมีใบรับรองแพทย์ซึ่งเป็นผู้ที่ได้ออกขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมแนบไปกับใบลาด้วย

(๒) การลากิจให้แจ้งเป็นหนังสือหรือใบลาตามแบบที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนด พร้อมทั้งเหตุผลประกอบต่อประธานวุฒิสภาเพื่อพิจารณาอนุญาตเป็นการล่วงหน้าก่อนถึงวันประชุม และจะอนุญาตเฉพาะกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เท่านั้น

(๓) การแจ้งไปราชการของวุฒิสภาให้แจ้งเป็นหนังสือหรือใบแจ้งไปราชการของวุฒิสภาตามแบบที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนดต่อประธานวุฒิสภาเพื่อพิจารณาอนุญาตเป็นการล่วงหน้าก่อนถึงวันประชุม เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

การพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานวุฒิสภาพิจารณาภายในสามวันนับแต่วันที่ประธานวุฒิสภาได้รับหนังสือหรือใบลาการประชุมวุฒิสภาของสมาชิกวุฒิสภาหรือใบแจ้งไปราชการของวุฒิสภา

ข้อ ๘ สมาชิกวุฒิสภาผู้ใดได้แจ้งลาการประชุมวุฒิสภาหรือแจ้งไปราชการของวุฒิสภาตามข้อ ๗ ต่อประธานวุฒิสภาและประธานวุฒิสภาได้อนุญาตแล้ว หากต่อมาปรากฏว่าสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นได้มาประชุมวุฒิสภาในครั้งที่ได้รับอนุญาตนั้น ให้ถือว่าการแจ้งลาการประชุมวุฒิสภาหรือการแจ้งไปราชการของวุฒิสภาครั้งนั้นเป็นอันยกเลิก ทั้งนี้ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาแจ้งการยกเลิกวันลาประชุมวุฒิสภาดังกล่าว เสนอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อทราบ

การยกเลิกการลา
ประชุมวุฒิสภา

การลาประชุมของ
ประธานวุฒิสภา

ข้อ ๙ การลาของประธานวุฒิสภาให้แจ้งให้เลขาธิการวุฒิสภาทราบ และให้นำหลักเกณฑ์การลาและการยกเลิกวันลาประชุมวุฒิสภาของสมาชิกวุฒิสภามาใช้บังคับโดยอนุโลม

การขาดประชุมวุฒิสภา

ข้อ ๑๐ สมาชิกวุฒิสภาผู้ใดไม่มาประชุม โดยมีได้แจ้งลาการประชุมวุฒิสภาหรือแจ้งไปราชการของวุฒิสภาต่อประธานวุฒิสภา หรือแจ้งลาการประชุมวุฒิสภาหรือแจ้งไปราชการของวุฒิสภาแต่ไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา ให้ถือว่าขาดประชุมวุฒิสภา และให้เลขาธิการวุฒิสภาแจ้งให้สมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นทราบโดยทันที

ผู้รักษาการ

ข้อ ๑๑ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

ระเบียบวุฒิสภา

ว่าด้วยหลักเกณฑ์การตั้งอนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะ

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การตั้งอนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะ

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๘๘ ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานวุฒิสภาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การตั้งอนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะ พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป*

วันใช้บังคับ

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“อนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และให้หมายความรวมถึงข้าราชการรัฐสภาสามัญซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการด้วย

“คณะอนุกรรมการ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการซึ่งตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาหรือคณะกรรมการวิสามัญที่วุฒิสภาตั้งขึ้น

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาหรือคณะกรรมการวิสามัญที่วุฒิสภาตั้งขึ้น

ข้อ ๔ อนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะ ต้องมีคุณสมบัติทั่วไปและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

คุณสมบัติทั่วไป
และลักษณะต้องห้าม
ของอนุกรรมการ
ซึ่งมิใช่กรรมการ
ในคณะ

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๗๘ ง หน้า ๘ วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ก. คุณสมบัติทั่วไป

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (๓) เป็นผู้ที่เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

ข. ลักษณะต้องห้าม

- (๑) ไม่เป็นผู้ประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
  - (๒) ไม่เป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ
  - (๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
  - (๔) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งให้พักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายต่าง ๆ หรือกฎหมายอื่น
  - (๕) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
  - (๖) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
  - (๗) ไม่อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕
  - (๘) ไม่เคยถูกวุฒิสภามีมติถอดถอนออกจากตำแหน่ง
  - (๙) ไม่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- คุณสมบัติทั่วไปตามความใน ก. (๒) มิให้ใช้บังคับกับการตั้งอนุกรรมการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๕

คุณสมบัติพิเศษ
ของอนุกรรมการ
ซึ่งมิใช่กรรมการ
ในคณะ

ข้อ ๕ อนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์เกี่ยวกับงานในหน้าที่และอำนาจของคณะอนุกรรมการ หรือมีคุณสมบัติตามที่คณะอนุกรรมการประสงค์

ข้อ ๖ ภายใต้บังคับข้อ ๘๙ ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ อนุกรรมการฯ ซึ่งมีใช้สมาชิกวุฒิสภาที่เป็นกรรมการในคณะ จะปฏิบัติหน้าที่ประธานเฉพาะคราวของที่ประชุมมิได้

ข้อห้ามในการเป็นประธานเฉพาะคราว

ข้อ ๗ อนุกรรมการฯ ซึ่งมีใช้กรรมการในคณะจะต้องดำรงไว้ซึ่งเกียรติภูมิของวุฒิสภาและปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการฯ ตลอดจนกฎ ระเบียบ หรือธรรมเนียมปฏิบัติของวุฒิสภา

หลักการปฏิบัติหน้าที่ของอนุกรรมการฯ ซึ่งมีใช้กรรมการในคณะ

ในการปฏิบัติหน้าที่ของอนุกรรมการฯ ซึ่งมีใช้กรรมการในคณะ หากปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติขัดกับหลักการตามที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่ง หรือได้กระทำการใด ๆ อันก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ เกียรติภูมิ และชื่อเสียงของสถาบันวุฒิสภา เช่น การไม่รักษาซึ่งชื่อเสียงของวุฒิสภา การแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น การไม่รักษาความลับในการประชุมคณะกรรมาธิการที่กระทำการลับหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดกับหลักการตามข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการฯ เป็นต้น ในกรณีดังกล่าวนี้สมาชิกวุฒิสภาหรือผู้มีส่วนได้เสียอาจเสนอเรื่องร้องเรียน โดยยื่นต่อคณะกรรมาธิการที่อนุกรรมการฯ ผู้ถูกกล่าวหาสังกัดอยู่เพื่อพิจารณาสอบสวนและมีมติให้พ้นจากตำแหน่งตามข้อ ๘ (๕) ก็ได้ และเมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาสอบสวนและมีมติเป็นประการใดแล้วให้รายงานผลการพิจารณาต่อคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาเพื่อทราบ

การพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสองไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา หรือการใช้สิทธิทางศาลของผู้มีส่วนได้เสีย

ข้อ ๘ ภายใต้บังคับข้อ ๘๙ ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ อนุกรรมการฯ ซึ่งมีใช้กรรมการในคณะพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

การพ้นจากตำแหน่งของอนุกรรมการฯ ซึ่งมีใช้กรรมการในคณะ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติทั่วไปหรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๔

- (๔) คณะกรรมการสิ้นสุดลง หรือมีการตั้งคณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม
- (๕) คณะกรรมการมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- (๖) ขาดการประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและไม่ได้แจ้งเป็นหนังสือให้ประธานคณะอนุกรรมการทราบ

การแต่งตั้ง

ข้าราชการรัฐสภาสามัญ
เป็นอนุกรรมการ

ข้อ ๙ ภายใต้บังคับข้อ ๔ ในกรณีที่คณะกรรมการใดมีความประสงค์จะแต่งตั้งข้าราชการรัฐสภาสามัญในสังกัดสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาผู้ใดเป็นอนุกรรมการ จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ข้าราชการรัฐสภาสามัญ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จะได้รับการแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการได้ไม่เกินคนละหนึ่งคณะ ทั้งนี้ เว้นแต่จะเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบในงานที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งที่ได้ปฏิบัติอยู่โดยตรง จะได้รับแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการได้ไม่เกินสองคณะ

(๒) ข้าราชการรัฐสภาสามัญ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการ ต้องปฏิบัติราชการในหน้าที่ประจำเป็นหลัก โดยมีให้เกิดความเสียหายต่อหน้าที่หรือราชการประจำที่ปฏิบัติอยู่

(๓) ข้าราชการรัฐสภาสามัญ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการ จะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติทั่วไปและมีประสบการณ์ดังต่อไปนี้ด้วย

ก. คุณสมบัติทั่วไป

เป็นข้าราชการรัฐสภาสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร ประเภทอำนวยการ และประเภทวิชาการในตำแหน่งนักกฎหมายนิติบัญญัติ ตำแหน่งนิติกร ตำแหน่งวิทยากร หรือตำแหน่งอื่น ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจในหน้าที่และอำนาจของคณะอนุกรรมการ ซึ่งปฏิบัติราชการมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามปี

ข. ประสบการณ์

(๑) ตำแหน่งนักกฎหมายนิติบัญญัติหรือนิติกร

จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการยกร่างกฎหมาย การยกร่างรายงานการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ และการให้ความเห็นทางกฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายปกครอง และข้อบังคับการประชุมของสภาเป็นอย่างดี

และเคยผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรเกี่ยวกับการยกร่างกฎหมายและการให้ความเห็นทางกฎหมาย หรือเคยผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรนักกฎหมายภาครัฐของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หรือหลักสูตรเทียบเท่าตามที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนด และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ หรือเคยปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการการสามัญหรือคณะกรรมการการวิสามัญอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างรวมกันไม่น้อยกว่าสามปี

(๒) ตำแหน่งวิทยากรหรือตำแหน่งอื่น ๆ

จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการยกร่างรายงานการกระทำกิจการ การรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการก่อนการสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาเรื่องใด ๆ ของคณะอนุกรรมการ และการให้ความเห็นทางวิชาการที่จะเป็นประโยชน์ต่อการกระทำกิจการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการก่อนการสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะอนุกรรมการนั้น ๆ เป็นอย่างดี และเคยผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจของคณะอนุกรรมการนั้น ๆ ไม่น้อยกว่าสามหลักสูตรตามที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนด และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือญัติ หรือเคยปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการการสามัญหรือคณะกรรมการการวิสามัญอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างรวมกันไม่น้อยกว่าสามปี

(๔) ข้าราชการรัฐสภาสามัญ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการจะต้องได้รับอนุญาตจากเลขาธิการวุฒิสภา โดยผ่านการพิจารณาจากผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหรือมีกรณีที่ต้องตีความตามระเบียบนี้ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด ผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด

การปฏิบัติการให้เป็น
ไปตามหลักเกณฑ์
และวิธีการที่กำหนด

ข้อ ๑๑ ให้เลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ
ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

การดำรงตำแหน่งของ
อนุกรรมการซึ่งมิใช่
กรรมการในคณะ
ตามระเบียบเดิม

ข้อ ๑๒ ให้บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะ
ตามระเบียบว่าด้วยการตั้งอนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะที่ใช้อยู่ก่อนวันที่
ระเบียบนี้ใช้บังคับ เป็นอนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

ระเบียบวุฒิสภา

ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภา

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรมีระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภาค่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา เพื่อให้การขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๑๘ แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานวุฒิสภาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภาค่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป*

วันใช้บังคับ

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“ประธาน” หมายความว่า ประธานวุฒิสภา หรือรองประธานวุฒิสภา ผู้ทำหน้าที่ประธานของที่ประชุมวุฒิสภา

“การขอปรึกษาหารือ” หมายความว่า การที่สมาชิกวุฒิสภานำปัญหาที่เกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชน หรือปัญหาอื่นใดซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาที่จะพิจารณาได้เสนอต่อประธานของที่ประชุมวุฒิสภาค่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา

ข้อ ๔ ให้มีการปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภาค่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภาในการประชุมวุฒิสภาตามวันที่ประธานวุฒิสภากำหนด ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ – ๐๙.๓๐ นาฬิกา โดยขอปรึกษาหารือได้ไม่เกิน ๑๐ คน คนละไม่เกิน ๓ นาที

กำหนดเวลาและจำนวนสมาชิกในการปรึกษาหารือ

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๙๑ ง หน้า ๑๓ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ในกรณีที่ประธานเห็นว่ามีระเบียบวาระการประชุมเป็นจำนวนมากหรือมีเหตุจำเป็นอื่น อาจไม่อนุญาตให้มีการปรึกษาหารือ หรือกำหนดจำนวนสมาชิกและเวลาในการปรึกษาหารือเป็นอย่างอื่นก็ได้*

การแจ้ง
ความประสงค์
ขอปรึกษาหารือ

ข้อ ๕ ให้สมาชิกวุฒิสภาผู้ประสงค์จะขอปรึกษาหารือแจ้งความประสงค์ต่อประธานล่วงหน้าพร้อมแนบแบบแจ้งความประสงค์ขอปรึกษาหารือ ณ จุดรับแจ้งความประสงค์ขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภา ตั้งแต่เวลา ๐๘.๑๕ นาฬิกา จนครบจำนวน ๑๐ คน หรือเมื่อถึงเวลา ๐๘.๔๕ นาฬิกา*

เอกสารประกอบ
การหารือ

ข้อ ๖ กรณีสมาชิกวุฒิสภาผู้ขอปรึกษาหารือมีเอกสารประกอบการหารือให้ส่งมอบเอกสารดังกล่าวต่อประธานในวันที่ได้ปรึกษาหารือเรื่องนั้น

อำนาจวินิจฉัย
ของประธาน

ข้อ ๗ หากมีปัญหาเกี่ยวกับการปรึกษาหารือตามระเบียบนี้ในการประชุมวุฒิสภาครั้งใด ให้ประธานเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย และคำวินิจฉัยของประธานให้ถือเป็นเด็ดขาด

ผู้รักษาการ

ข้อ ๘ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภา ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘ ตอนพิเศษ ๒๘๓ ง หน้า ๔ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๔.

แบบแจ้งความประสงค์ขอปรึกษาหารือต่อประธานของที่ประชุม
ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา

วุฒิสภา

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ข้าพเจ้า..... สมาชิกวุฒิสภา หมายเลข.....

ขอยื่นความประสงค์ขอปรึกษาหารือต่อประธานของที่ประชุมวุฒิสภาก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม
วุฒิสภา ในวันที่.....ที่.....เดือน..... พ.ศ. .... จำนวน.....เรื่อง
ดังนี้

๑. เรื่อง.....

ให้กระทรวง/หน่วยงาน.....พิจารณาดำเนินการ

๒. เรื่อง.....

ให้กระทรวง/หน่วยงาน.....พิจารณาดำเนินการ

๓. เรื่อง.....

ให้กระทรวง/หน่วยงาน.....พิจารณาดำเนินการ

โดยจะได้กราบเรียนรายละเอียดต่อประธานของที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(.....)

สมาชิกวุฒิสภา หมายเลข.....

หมายเหตุ : สมาชิกวุฒิสภาผู้ขอปรึกษาหารือต้องหารือต่อประธานให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนด

ระเบียบวุฒิสภา

ว่าด้วยการเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป ของสมาชิกวุฒิสภาทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรมีระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป ของสมาชิกวุฒิสภาทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๑๕ วรรคสาม ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานวุฒิสภาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป ของสมาชิกวุฒิสภาทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป*

วันใช้บังคับ

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“การเสนอญัตติ” หมายความว่า การเสนอญัตติที่ต้องทำเป็นหนังสือเสนอต่อประธานวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒

นิยามศัพท์

“การเสนอคำแปรญัตติ” หมายความว่า การเสนอคำแปรญัตติที่ต้องทำเป็นหนังสือเสนอต่อประธานคณะกรรมการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒

“การยื่นกระทู้ถาม” หมายความว่า การยื่นกระทู้ถามที่ต้องทำเป็นหนังสือเสนอต่อประธานวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒

“การขอเปิดอภิปรายทั่วไป” หมายความว่า การเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๔๗ ง หน้า ๑ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓.

ราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติตามมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ที่ต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒

“ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ระบบที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
จัดให้มีขึ้นเพื่อใช้ในการรับและส่งข้อมูลโดยผ่านทางระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์
ที่เชื่อมโยงกัน

“เทคโนโลยีสารสนเทศ” หมายความว่า ระบบที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
จัดให้มีขึ้นโดยนำเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม
ที่เกี่ยวข้องกับการรับและส่งข้อมูลมาใช้นอกจากไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรสาร
เว็บไซต์ (Website) ระบบแอปพลิเคชันไลน์ (Line)

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกวุฒิสภา

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาซึ่งมี
หน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านนิติ คำแปรญัตติ กระทำฎม และการขอเปิดอภิปราย
ทั่วไป ของสมาชิกวุฒิสภาทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น
แล้วแต่กรณี ตามระเบียบนี้

การกำหนดที่อยู่
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์
หรือระบบเทคโนโลยี
สารสนเทศอื่น

ข้อ ๔ ให้สำนักงานกำหนดที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือระบบเทคโนโลยี
สารสนเทศอื่นเพื่อรับและส่งข้อมูลเกี่ยวกับญัตติ คำแปรญัตติ กระทำฎม และการขอเปิด
อภิปรายทั่วไป ของสมาชิกและแจ้งให้สมาชิกทราบโดยทั่วกัน

การกำหนดที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น
ของสมาชิกตามวรรคหนึ่ง ต้องสามารถพิสูจน์ได้ว่าสมาชิกผู้ใดเป็นผู้ส่งข้อมูลและส่งในวัน
และเวลาใด

ชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน
การใช้งาน

ข้อ ๕ ชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านการใช้งานไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือระบบ
เทคโนโลยีสารสนเทศอื่นที่สำนักงานกำหนดให้จะต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับ การนำ
ชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านดังกล่าวเข้าใช้งานไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือระบบเทคโนโลยี
สารสนเทศอื่นให้ถือว่าสมาชิกผู้เป็นเจ้าของชื่อผู้ใช้ใช้งานไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือ
เทคโนโลยีสารสนเทศอื่นนั้นเป็นผู้ใช้งาน เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้เป็นผู้เข้าใช้งานนั้น

ข้อ ๖ สมาชิกผู้ที่ประสงค์จะเสนอญัตติ เสนอคำแปรญัตติ ยื่นกระทู้ถาม และขอเปิดอภิปรายทั่วไป ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น สามารถแจ้งหรือประสานงานกับเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยให้คำแนะนำหรือดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นในเรื่องดังกล่าวก่อนก็ได้

การแจ้งการเสนอญัตติ คำแปรญัตติ กระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป

ข้อ ๗ สมาชิกผู้ใดจะเสนอญัตติ เสนอคำแปรญัตติ ยื่นกระทู้ถาม หรือขอเปิดอภิปรายทั่วไปทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น ให้สมาชิกผู้นั้นส่งญัตติ คำแปรญัตติ กระทู้ถาม หรือการขอเปิดอภิปรายทั่วไป แล้วแต่กรณี ให้สำนักงานตามที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๔

การส่งญัตติ คำแปรญัตติ กระทู้ถาม หรือการขอเปิดอภิปรายทั่วไป

การส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นสามารถส่งได้ตลอดเวลาทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ เว้นแต่การเสนอคำแปรญัตติต้องส่งภายในกำหนดวันแปรญัตติตามมติของที่ประชุมวุฒิสภา

ข้อ ๘ การเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไปที่ส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น ให้ถือว่าวันที่ข้อมูลเข้าสู่ระบบรับข้อมูลของสำนักงานเป็นวันที่เสนอญัตติ เสนอคำแปรญัตติ ยื่นกระทู้ถาม และขอเปิดอภิปรายทั่วไป แล้วแต่กรณี

กำหนดวันที่เสนอญัตติ คำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป

การเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไปที่ส่งทางโทรสารจะถือว่าสำนักงานได้รับครบถ้วนตามเวลาที่ส่งในใบแสดงผลการส่งโทรสารต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ได้ตอบรับยืนยันการส่งให้สมาชิกทราบ

ข้อ ๙ เมื่อสำนักงานได้รับญัตติ คำแปรญัตติ กระทู้ถาม หรือการขอเปิดอภิปรายทั่วไปทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นแล้ว ให้เจ้าหน้าที่นำออกจากระบบเพื่อดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้สำนักงานดำเนินการลงทะเบียนรับเรื่องตามงานสารบรรณ

การตรวจสอบความถูกต้องของญัตติ คำแปรญัตติ กระทู้ถามหรือการขอเปิดอภิปรายทั่วไป

ในกรณีที่ส่งนอกเวลาทำการปกติ ให้สำนักงานดำเนินการตามวรรคหนึ่งในวัน
เปิดทำการปกติถัดไป เว้นแต่การส่งคำแปรญัตติในวันสุดท้ายของกำหนดเวลาแปรญัตติ
ให้สำนักงานลงทะเบียนรับคำแปรญัตติตามวันและเวลาที่ข้อมูลเข้าสู่ระบบรับข้อมูลตาม
ข้อ ๘

เอกสารในการเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอ
เปิดอภิปรายทั่วไปที่ส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น
ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ถือว่าเป็นเอกสารต้นฉบับ

การแก้ไขเพิ่มเติม
หรือการถอนญัตติ
คำแปรญัตติ กระทู้ถาม
การขอเปิดอภิปราย
ทั่วไป

ข้อ ๑๐ ในการแก้ไขเพิ่มเติมหรือการถอนญัตติ คำแปรญัตติ กระทู้ถาม
การขอเปิดอภิปรายทั่วไป และการขอถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมเสนอญัตติ คำแปรญัตติ
การขอเปิดอภิปรายทั่วไป หรือการเป็นผู้รับรองญัตติหรือคำแปรญัตติ ตามข้อบังคับ
การประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งได้ส่งให้สำนักงานไว้แล้ว หากประสงค์จะดำเนินการ
ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นให้นำหลักเกณฑ์และ
วิธีการเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป
ของสมาชิกวุฒิสภาทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น
ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ผู้รักษาการ

ข้อ ๑๑ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

ระเบียบวุฒิสภา
ว่าด้วยการประชุมลับในที่ประชุมวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรมีระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมในที่ประชุมวุฒิสภา
อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๑๓ วรรคสาม ของข้อบังคับการประชุม
วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานวุฒิสภาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมลับในที่ประชุม
วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป*

วันใช้บังคับ

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“การประชุมลับ” หมายความว่า การประชุมวุฒิสภาที่ต้องกระทำการลับ
ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและข้อบังคับ
การประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒

“เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา” หมายความว่า ข้าราชการ
พนักงานราชการ และลูกจ้าง ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ข้อ ๔ ในการประชุมลับ ผู้ที่จะอยู่ในที่ประชุมวุฒิสภาหรือ ณ ที่ใดในระยะ
ที่จะฟังการประชุมได้ก็แต่เฉพาะ

บุคคลที่สามารถ
อยู่ในที่ประชุมหรือ
ฟังการประชุมลับได้

(๑) สมาชิกวุฒิสภา

(๒) รัฐมนตรี

(๓) ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุม

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๖๓ ง หน้า ๓ วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๓.

ให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการประชุมลับ ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ในการประชุมลับในที่ประชุมวุฒิสภาหรือ ณ ที่ใดในระยะเวลาที่จะฟัง การประชุมได้ในครั้งใด เป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุมในครั้งนั้น

ให้ผู้บังคับบัญชาระดับสำนักมีหนังสือแจ้งรายชื่อเจ้าหน้าที่ตามวรรคสอง ในสังกัดของตนต่อสำนักการประชุม เพื่อรวบรวมรายชื่อดังกล่าวเสนอเลขาธิการวุฒิสภา ทราบและเก็บไว้เป็นหลักฐาน

บุคคลภายนอกผู้ประสงค์จะแถลงหรือชี้แจงในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประชุมลับ ต่อที่ประชุมวุฒิสภาหรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการประชุมลับและจะต้องอยู่ในที่ประชุม วุฒิสภาหรือ ณ ที่ใดในระยะเวลาที่จะฟังการประชุมได้ ให้ทำหนังสือขออนุญาตล่วงหน้าต่อ ประธานวุฒิสภา เมื่อประธานวุฒิสภาอนุญาตแล้วจึงเข้าร่วมการประชุมลับได้

การดำเนินการกับ
บุคคลที่ไม่สามารถ
อยู่ในที่ประชุม
วุฒิสภาหรือฟัง
การประชุมลับได้

ข้อ ๕ เมื่อมีการประชุมลับ ให้ประธานของที่ประชุมสั่งให้ผู้ที่มิได้เป็นบุคคล ตามข้อ ๔ ออกจากห้องประชุมวุฒิสภาให้พ้นระยะที่จะฟังการประชุมได้

ให้เจ้าหน้าที่สำนักการประชุมและเจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภาซึ่งได้รับมอบหมาย ให้ปฏิบัติหน้าที่ในการประชุมลับ เชิญบุคคลที่มีได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมลับออกจาก ห้องประชุมวุฒิสภาตามคำสั่งของประธานของที่ประชุม และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภา ตรวจตราเพื่อมิให้บุคคลภายนอกล่วงล้ำเข้ามาในที่ประชุมวุฒิสภาและอยู่ในระยะที่จะฟัง การประชุมได้ตลอดระยะเวลาการประชุมลับ

ข้อห้ามของบุคคล
ที่อยู่ในห้องประชุม
หรือฟังการประชุมลับ

ข้อ ๖ ในการประชุมลับ ห้ามผู้ที่อยู่ในห้องประชุมวุฒิสภาหรือ ณ ที่ใด ในระยะที่จะฟังการประชุมได้ ใช้เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ หรือเครื่องมือ สื่อสารใด ๆ ยกเว้นการบันทึกของวุฒิสภา และห้ามกระทำการใด ๆ ที่ทำให้การประชุมลับ หรือข้อมูลข่าวสารลับออกไปสู่บุคคลภายนอก

ให้เลขาธิการวุฒิสภาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายควบคุมการดำเนินการให้เป็นไป ตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๗ การจัดทำ การควบคุม การแจกจ่าย การเก็บรักษา การทำลายและ การจัดการเอกสารลับ การบริหารจัดการเอกสารลับ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศ ที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี

ข้อ ๘ กรณีมีการแถลงข่าวเกี่ยวกับการประชุมลับของวุฒิสภา ให้ประธานวุฒิสภา กำหนดผู้แถลงข่าว โดยให้แถลงข่าวได้แต่เฉพาะผลของการประชุมลับเท่านั้น

ข้อ ๙ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้เลขาธิการวุฒิสภารายงาน ต่อประธานวุฒิสภาเพื่อทราบ หรือพิจารณาให้ดำเนินการตามกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อ ๑๐ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความและ วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ คำวินิจฉัยของประธานวุฒิสภา ให้ถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

ระเบียบวุฒิสภา

ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ของคณะกรรมการ

อาศัยอำนาจตามความในวรรคสอง ของข้อ ๘๖ แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓
ประธานวุฒิสภาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ของคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในกรณีที่ประธานคณะกรรมการได้กำหนดให้การประชุมครั้งใด
เป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ระบุนเหตุอันสมควรไว้ในหนังสือนัดประชุมด้วย
ในกรณีที่มิเหตุอันสมควรเกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้ส่งหนังสือนัดประชุมที่ไม่ได้
กำหนดให้เป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปแล้ว ให้ประธานคณะกรรมการ
บันทึกเหตุอันสมควรนั้นไว้เป็นหนังสือก่อนเริ่มการประชุม

การกำหนดให้มี
การประชุมผ่านสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๔ ในการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เป็นผู้ดำเนินการ โดยอย่างน้อยต้องมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

การจัดการประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(๑) การแสดงตนของผู้ร่วมประชุม

(๒) การสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียงและภาพ

(๓) การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของผู้เข้าร่วมประชุม

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๐๖ ง หน้า ๒ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๓.

(๔) การลงมติหรือการออกเสียงลงคะแนนของผู้ร่วมประชุม

(๕) การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรวมถึงการบันทึกเสียงและภาพ หรือเสียง แล้วแต่กรณี ตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม เว้นแต่เป็นการประชุมลับ

(๖) การจัดเก็บข้อมูลจรรยาบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของการประชุม

(๗) การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาอาจใช้ระบบควบคุมการประชุมของตนเองหรือของผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุมก็ได้

การแสดงตนของ
ผู้ร่วมประชุม

ข้อ ๕ การแสดงตนของผู้ร่วมประชุมตามข้อ ๔ (๑) ซึ่งแสดงตนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาอาจใช้เทคโนโลยีช่วยในการพิสูจน์และยืนยันตัวตนของผู้ร่วมประชุม เช่น การยืนยันตัวตนด้วยชื่อผู้ใช้งาน (Username) และรหัสผ่าน (Password) หรือการใช้รหัสผ่านแบบใช้ครั้งเดียว (One Time Password) เป็นต้น หรือวิธีการอื่นที่สามารถยืนยันตัวตนของผู้ร่วมประชุมก็ได้

การแสดงตนตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาพิจารณาเลือกใช้วิธีการที่มีความมั่นคงและรัดกุมตามความเหมาะสมกับการประชุม โดยคำนึงถึงพฤติการณ์อื่นใดที่เกี่ยวข้อง เช่น ความสะดวกในการเข้าถึงของผู้ร่วมประชุม จำนวนของผู้ร่วมประชุม ประเภทของระเบียบวาระ เป็นต้น

การจัดการสื่อสาร
ด้วยเสียงและภาพ

ข้อ ๖ การสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียงและภาพตามข้อ ๔ (๒) ให้ดำเนินการด้วยช่องสัญญาณที่เพียงพอรองรับการถ่ายทอดเสียงและภาพได้อย่างชัดเจน และต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงผู้ร่วมประชุมที่มีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันให้สามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ในเวลาเดียวกัน

ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดเตรียมและกำหนดวิธีการประชุมสำรอง ซึ่งสามารถใช้สื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้เช่นเดียวกับวรรคหนึ่ง เพื่อใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม

ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุมทำให้ไม่อาจสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันด้วยเสียงและภาพได้ในบางช่วงเวลา ถ้าในระหว่างช่วงเวลานั้นยังสามารถสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียงก็ให้ถือว่าการประชุมในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นกระบวนการตามข้อ ๔ (๒) ด้วย

ข้อ ๗ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีการจัดการสิทธิของผู้ร่วมประชุม โดยมีวิธีการที่ประธานในที่ประชุมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประธานในที่ประชุมให้เป็นผู้ควบคุมระบบควบคุมการประชุม สามารถงดการถ่ายทอดทั้งเสียงและภาพเป็นการชั่วคราวหรือหยุดการส่งหรือรับข้อมูลจากผู้ร่วมประชุมบุคคลหนึ่งบุคคลใดได้ทันที หากมีเหตุจำเป็นหรือมีกรณีฉุกเฉิน เช่น เมื่อมีการพิจารณาเรื่องให้ผู้ร่วมประชุมมีส่วนได้เสียในการประชุม เป็นต้น

การจัดการสิทธิ
ของผู้ร่วมประชุม

ข้อ ๘ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้ร่วมประชุมรับรองตนเองต่อที่ประชุมว่าตลอดระยะเวลาการประชุมจะไม่มีบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิร่วมประชุมสามารถรู้หรือล่วงรู้ถึงข้อมูลการประชุมได้

การรับรองตนเอง
ต่อที่ประชุม

การรับรองต่อที่ประชุมตามวรรคหนึ่งไม่ใช่บังคับแก่กรณีในที่ประชุมมีมติให้ถ่ายทอดการประชุมให้บุคคลภายนอกสามารถรับชมหรือรับฟังได้

ข้อ ๙ การลงมติหรือการออกเสียงลงคะแนนของผู้ร่วมประชุมตามข้อ ๔ (๔) ถ้าไม่ใช่กรณีตามข้อ ๗๕ แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดให้มีระบบหรือวิธีการที่ผู้ร่วมประชุมสามารถออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยได้ รวมทั้งสามารถบันทึกและนำไปเปิดเผยได้ด้วยว่าผู้ใดได้ออกเสียงลงคะแนนเช่นใด สำหรับการออกเสียงลงคะแนนลับให้ใช้ระบบหรือวิธีการที่สามารถทราบจำนวนของผู้ที่ออกเสียงลงคะแนนและผลรวมของการออกเสียงลงคะแนน แต่ต้องไม่สามารถระบุได้ว่าผู้ใดลงคะแนนอย่างไร ไม่ว่าขณะลงคะแนนหรือในภายหลัง

การลงมติหรือ
ออกเสียงลงคะแนน

ข้อ ๑๐ การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๔ (๕) และข้อมูลจรรยาบรรณอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๔ (๖) ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

การจัดเก็บข้อมูลหรือ
หลักฐานที่เกี่ยวข้อง
กับการประชุมผ่าน
สื่ออิเล็กทรอนิกส์

(๑) วิธีการแสดงตนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พร้อมสรุปจำนวนผู้ร่วมประชุมหรือรายชื่อผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการแสดงตนตามข้อ ๕ โดยให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในบันทึกการประชุม

(๒) การลงมติและการออกเสียงลงคะแนนของผู้ร่วมประชุม พร้อมผลการลงมติหรือผลการออกเสียงลงคะแนนของผู้ร่วมประชุม โดยให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในบันทึกการประชุม

(๓) ข้อมูลบันทึกเสียงและภาพ หรือเสียง ของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยอาจบันทึกด้วยระบบควบคุมการประชุมตนเอง หรือด้วยวิธีการอื่นใดเว้นแต่เป็นการประชุมลับ

(๔) เหตุขัดข้องที่เกิดขึ้นในระหว่างการประชุมในการดำเนินการตามข้อ ๖ ซึ่งผู้มีหน้าที่จัดการประชุมทราบเองหรือได้รับแจ้งจากผู้ร่วมประชุม

(๕) ข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลหรือชื่อผู้ใช้งาน (Username) วันและเวลาของการเข้าร่วมประชุมและเลิกประชุมที่อิงกับเวลามาตรฐาน

เหตุขัดข้องที่เกิดขึ้นตาม (๔) หากไม่กระทบต่อสาระสำคัญในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มิให้ผลทำให้การประชุมต้องเสียไป

การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๑๑ การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานตามข้อ ๑๐ ให้บันทึกในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และเก็บรักษาด้วยวิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยและด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ ดังนี้

(๑) ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อมูล ตั้งแต่การสร้างจนเสร็จสมบูรณ์และมีมาตรการป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเกิดขึ้นกับข้อมูลนั้น เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติม หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามปกติในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษาหรือการแสดงผล ซึ่งไม่มีผลต่อความหมายของข้อมูลนั้น

(๒) สามารถนำข้อมูลกลับมาใช้หรือแสดงข้อมูลนั้นในภายหลังได้

(๓) มีมาตรการควบคุมสิทธิการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว พร้อมมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยบุคคลผู้ไม่มีสิทธิในการเข้าถึง เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของข้อมูล และไม่ให้มีการแก้ไขข้อมูลที่เก็บรักษาไว้

ข้อ ๑๒ การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุมตามข้อ ๔ (๗) ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดเตรียมช่องทางการแจ้งเหตุขัดข้อง เพื่อรองรับการแก้ไขเหตุขัดข้องแก่ผู้ร่วมประชุมในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การแจ้งเหตุขัดข้อง
ในระหว่างการประชุม

ข้อ ๑๓ เมื่อการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เสร็จสิ้นในแต่ละครั้ง สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่กำหนดในข้อ ๑๐ รวมถึงข้อมูลอื่นที่เกิดจากการประชุม หรือให้ผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุมส่งมอบข้อมูลดังกล่าวภายในระยะเวลาเจ็ดวันนับแต่วันสิ้นสุดการประชุมในแต่ละครั้ง

การดำเนินการ
ภายหลังการประชุม

ข้อ ๑๔ เมื่อมีเหตุให้มีการลบหรือทำลายข้อมูลเกี่ยวกับการประชุม ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาหรือผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุมลบหรือทำลายซึ่งข้อมูลการประชุมออกจากสื่อบันทึกข้อมูลด้วยเทคโนโลยีและวิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยในการลบหรือทำลาย

การลบหรือทำลาย
ข้อมูลเกี่ยวกับ
การประชุม

ข้อ ๑๕ ให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างน้อยในเรื่อง ดังต่อไปนี้

มาตรฐานการรักษา
ความมั่นคงปลอดภัย
ด้านสารสนเทศ

(๑) การรักษาความลับ (confidentiality) โดยมีมาตรการรักษาหรือสงวนไว้เพื่อป้องกันการเข้าถึง ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยบุคคลผู้ไม่มีสิทธิในการเข้าถึง

(๒) การรักษาความครบถ้วน (integrity) โดยมีมาตรการป้องกันข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มิให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ทำให้สูญหาย ทำให้เสียหาย หรือถูกทำลาย โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือโดยมิชอบเพื่อให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในสภาพสมบูรณ์ขณะที่มีการใช้งาน ประมวลผล โอน หรือเก็บรักษา

(๓) การรักษาสภาพพร้อมใช้งาน (availability) โดยมีมาตรการที่ดูแลให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำงาน เข้าถึง หรือใช้งานได้ในเวลาที่ต้องการ

(๔) การรักษาความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

นอกจากนี้ ให้มีคุณสมบัติอื่น ได้แก่ ความถูกต้องแท้จริง (authenticity) ความรับผิดชอบ (accountability) การห้ามปฏิเสธความรับผิดชอบ (non-repudiation) และความน่าเชื่อถือ (reliability) ของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องหรือเกิดจากการประชุม ทั้งนี้ ให้ถือว่าระบบควบคุมการประชุมที่เป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุมตามที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดหรือรับรอง เป็นระบบควบคุมการประชุมที่สอดคล้องกับมาตรฐานตามวรรคหนึ่ง

ผู้รักษาการ

ข้อ ๑๖ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาอันเกิดจากการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

ระเบียบวุฒิสภา

ว่าด้วยการรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุมของคณะกรรมการ
และการเปิดเผยบันทึกการประชุมและรายงานของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการรับรองความถูกต้องของ
บันทึกการประชุมของคณะกรรมการ และการเปิดเผยบันทึกการประชุมและรายงาน
ของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๑๐๔ ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานวุฒิสภาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการรับรองความถูกต้อง
ของบันทึกการประชุมของคณะกรรมการ และการเปิดเผยบันทึกการประชุม
และรายงานของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
วันใช้บังคับ
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“บันทึกการประชุม” หมายความว่า การบันทึกข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น
ของกรรมการ ผู้เข้าร่วมประชุม และมติของคณะกรรมการที่เกิดขึ้นในการประชุม
คณะกรรมการ ซึ่งฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดทำขึ้นไว้เป็นหลักฐาน

“รายงาน” หมายความว่า รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบข้อเท็จจริง
หรือรายงานการศึกษา ของคณะกรรมการ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการ
วิสามัญที่วุฒิสภาตั้งขึ้น

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๐๖ ง หน้า ๖ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๓.

“ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการธิการ” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่ปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการธิการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการธิการมอบหมายให้มีหน้าที่ในการจัดทำบันทึกการประชุมหรือรายงานของคณะกรรมการธิการ

การเสนอบันทึก
การประชุม

ข้อ ๔ เมื่อมีการประชุมคณะกรรมการธิการครั้งใด ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการธิการจัดทำบันทึกการประชุมครั้งนั้น เพื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการธิการพิจารณารับรองในการประชุมครั้งต่อไป เว้นแต่คณะกรรมการธิการจะมีมติเป็นอย่างอื่น

การเสนอบันทึกการประชุมต่อที่ประชุมคณะกรรมการธิการตามวรรคหนึ่ง อาจเสนอในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

การรับรองบันทึก
การประชุม

ข้อ ๕ การรับรองบันทึกการประชุม ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการธิการเสนอบันทึกการประชุมให้ที่ประชุมพิจารณาในระเบียบวาระรับรองบันทึกการประชุม เมื่อที่ประชุมได้พิจารณาความถูกต้องของบันทึกการประชุมแล้ว ให้ประธานในที่ประชุมถามมติของที่ประชุมว่าจะรับรองบันทึกการประชุมหรือไม่ หรือจะรับรองโดยมีการแก้ไขถ้อยคำหรือข้อความ แล้วให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการธิการบันทึกมติของที่ประชุมไว้ในระเบียบวาระรับรองบันทึกการประชุมของบันทึกการประชุมครั้งที่พิจารณานั้น

ในกรณีที่ที่ประชุมคณะกรรมการธิการมีมติรับรองบันทึกการประชุมโดยมีการแก้ไข ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการธิการระบุข้อความเดิมและข้อความที่แก้ไขเพิ่มเติมไว้ด้วย เว้นแต่กรณีที่คณะกรรมการธิการเห็นสมควร จะไม่ระบุข้อความเดิมให้ปรากฏก็ได้ และให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการธิการแก้ไขข้อความในบันทึกการประชุมครั้งที่มีการแก้ไขนั้น ให้ถูกต้องตามมติที่ประชุมคณะกรรมการธิการ

ในการพิจารณารับรองบันทึกการประชุม หากที่ประชุมคณะกรรมการธิการมีมติว่าไม่ควรเปิดเผยบันทึกการประชุมไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ให้ระบุมติพร้อมเหตุผลที่เห็นว่าไม่ควรเปิดเผยไว้ในระเบียบวาระรับรองบันทึกการประชุมของบันทึกการประชุมครั้งที่พิจารณานั้น

ข้อ ๖ บันทึกรการประชุมที่คณะกรรมการได้ดำเนินการตามวิธีการรับรอง บันทึกรการประชุมและมีมติรับรองตามข้อ ๔ และข้อ ๕ แล้ว ให้ฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการระบุครั้งที่ประชุม และวัน เดือน ปี ที่คณะกรรมการมีมติรับรอง บันทึกรการประชุม และให้ประธานคณะกรรมการหรือกรรมการซึ่งประธานคณะกรรมการ มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องของบันทึกรประชุม

การลงลายมือชื่อ
รับรองความถูกต้อง
ของบันทึกรประชุม

บันทึกรประชุมที่คณะกรรมการมีมติรับรองแล้ว แต่ประธาน คณะกรรมการหรือกรรมการซึ่งประธานคณะกรรมการมอบหมายยังมิได้ลง ลายมือชื่อรับรองความถูกต้องหรือบันทึกรประชุมที่คณะกรรมการยังมิได้มีมติ รับรอง เพราะเหตุที่อายุของวุฒิสภาหรือคณะกรรมการสิ้นสุดลง หรือเหตุจำเป็นอื่น อันไม่อาจก้าวล่วงได้ ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการบันทึกเหตุอันไว้ในส่วนท้ายของ บันทึกรประชุม และให้เลขาธิการวุฒิสภาหรือผู้ซึ่งเลขาธิการวุฒิสภาคมอบหมายเป็น ผู้ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องของบันทึกรประชุม

การลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องของบันทึกรประชุม ให้รวมถึง การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

ข้อ ๗ ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการรับรองความถูกต้องของบันทึกรประชุม ของคณะกรรมการมาใช้บังคับกับการรับรองความถูกต้องของบันทึกรประชุมของ คณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

การนำหลักเกณฑ์การ
รับรองบันทึกรประชุม
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๘ รายงานที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว หากที่ประชุม คณะกรรมการมีมติว่าไม่ควรเปิดเผยรายงานไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ให้ระบุมติ พร้อมเหตุผลที่เห็นว่าไม่ควรเปิดเผยไว้ในบันทึกรประชุมครั้งที่พิจารณานั้น

การดำเนินการ
กรณีไม่เปิดเผยรายงาน

ข้อ ๙ บันทึกรประชุมหรือรายงานที่คณะกรรมการมีมติว่าไม่ควรเปิดเผย ให้คณะกรรมการเสนอความเห็นต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาและมีมติ เมื่อวุฒิสภามีมติ เป็นประการใดแล้ว ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการบันทึกมติของที่ประชุมวุฒิสภา รวมทั้งครั้งที่ประชุม และวัน เดือน ปี ที่วุฒิสภามีมติรวมไว้ในบันทึกรประชุมหรือ รายงานนั้น แล้วแต่กรณี

การดำเนินการ
กรณีวุฒิสภามีมติ
มิให้เปิดเผยบันทึก
การประชุมหรือรายงาน

หากวุฒิสภามีมติให้เปิดเผยบันทึกการประชุมหรือรายงานตามวรรคหนึ่ง การจัดเก็บบันทึกการประชุมหรือรายงานดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่เลขาธิการวุฒิสภากำหนด

การเปิดเผยบันทึก
การประชุมและรายงาน

ข้อ ๑๐ การเปิดเผยบันทึกการประชุมและรายงานของคณะกรรมการธิการ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาดำเนินการเปิดเผยให้ประชาชนทราบผ่านเว็บไซต์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด ที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภাজัดทำขึ้น

การเปิดเผยบันทึกการประชุมตามวรรคหนึ่ง ให้จัดทำเป็นลายน้ำตามที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนดให้ปรากฏในบันทึกการประชุมทุกหน้า และเปิดเผยภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้ดำเนินการตามข้อ ๖ แล้ว เว้นแต่กรณีเป็นบันทึกการประชุมที่คณะกรรมการธิการมีมติเห็นควรไม่เปิดเผยแต่วุฒิสภามีได้มีมติไปตามความเห็นของคณะกรรมการ ให้นำดำเนินการเปิดเผยให้ประชาชนทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติ

การเปิดเผยรายงานตามวรรคหนึ่ง ก่อนนำไปเปิดเผย อาจจัดทำเป็นลายน้ำตามที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนดให้ปรากฏในรายงานนั้นด้วยก็ได้ ทั้งนี้ให้ดำเนินการเปิดเผยโดยเร็ว

การเปิดเผยบันทึก
การประชุมหรือ
รายงานก่อนระเบียบ
มีผลใช้บังคับ

ข้อ ๑๑ ให้การเปิดเผยบันทึกการประชุมหรือรายงานแล้วแต่กรณี ที่ได้เปิดเผยผ่านเว็บไซต์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด ที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภাজัดทำขึ้น ก่อนวันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ เป็นการเปิดเผยตามระเบียบนี้

ผู้รักษาการ

ข้อ ๑๒ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความ และวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ คำวินิจฉัยของประธานวุฒิสภาให้ถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร

ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๒๔ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา **วันใช้บังคับ**
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“ประธาน” หมายความว่า ประธานของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“การขอปรึกษาหารือ” หมายความว่า การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนำปัญหาที่เกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชน หรือปัญหาอื่นใดเสนอต่อประธานด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือ ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมในครั้งนั้น

ข้อ ๔ สมาชิกผู้ประสงค์จะขอปรึกษาหารือให้แจ้งความประสงค์ล่วงหน้า โดยระบุชื่อ สกุล พรรคที่สังกัด เรื่องที่จะขอปรึกษาหารือ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ตามแบบทำยระเบียบนี้ต่อคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร หรือคณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ตามฝ่ายที่ตนสังกัด กรณีมีเอกสารประกอบ

**การแจ้งความประสงค์
ขอปรึกษาหารือ**

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๗๗ ง หน้า ๑ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

การหารือให้ส่งมอบในคราวเดียวกันและให้คณะกรรมการดังกล่าว เสนอชื่อสมาชิกผู้ประสงค์ จะขอปรึกษาหารือต่อประธานก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม โดยในการประชุม สภาผู้แทนราษฎรครั้งหนึ่ง ๆ ให้เป็นอำนาจของประธานในการกำหนดจำนวนสมาชิก และระยะเวลาการขอปรึกษาหารือ

กำหนดเวลา
และวิธีส่งเรื่อง
ขอปรึกษาหารือ

ข้อ ๕ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องที่สมาชิกขอปรึกษาหารือไปยัง นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องชี้แจงภายในสามสิบวันและ แจ้งให้สมาชิกผู้ขอปรึกษาหารือทราบ

การส่งเรื่องขอปรึกษาหารือหรือการรับแจ้งผลการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง อาจดำเนินการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นด้วยก็ได้

อำนาจวินิจฉัย
ของประธาน

ข้อ ๖ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ประธานสภา ผู้แทนราษฎรเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย และคำวินิจฉัยของประธานสภาผู้แทนราษฎรให้ถือเป็น เด็ดขาด

ผู้รักษาการ

ข้อ ๗ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

แบบแจ้งความจำนงขอปรึกษาหารือต่อประธานในที่ประชุม
ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม

สภาผู้แทนราษฎร

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอยื่นความจำนงขอปรึกษาหารือต่อประธานฯ ก่อนเข้าสู่ระเบียบการประชุม
ในวันที่.....เดือน..... พ.ศ. .... จำนวน ..... เรื่อง ดังนี้

๑. เรื่อง.....

ให้กระทรวง.....พิจารณาดำเนินการ

๒. เรื่อง.....

ให้กระทรวง.....พิจารณาดำเนินการ

๓. เรื่อง.....

ให้กระทรวง.....พิจารณาดำเนินการ

ส่วนรายละเอียดจะได้กราบเรียนต่อประธานในที่ประชุมสภาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(.....)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค.....

จังหวัด.....

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร

ว่าด้วยการลงชื่อมาประชุมและการลาการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการลงชื่อมาประชุม และการลาการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๒๕ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการลงชื่อมาประชุม และการลาการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“ประธานสภา” หมายความว่า ประธานสภาผู้แทนราษฎร

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๔ การลงชื่อมาประชุมสภาผู้แทนราษฎรให้สมาชิกปฏิบัติ ดังนี้

การลงชื่อมาประชุม

(๑) ก่อนเข้าประชุมทุกครั้ง ให้สมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อในเอกสารที่จัดไว้บริเวณ

สภาผู้แทนราษฎร

หน้าห้องประชุม และ

(๒) ใช้บัตรที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรออกให้เพื่อแสดงตน บันทึก

ลงในเครื่องอ่านบัตร

ในกรณีที่เครื่องอ่านบัตรตาม (๒) ชัดข้องหรือเหตุอื่นใด ให้สมาชิกปฏิบัติเฉพาะตาม (๑)

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๗๗ ง หน้า ๓ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

การลงชื่อมาประชุม
ในภายหลัง

ข้อ ๕ สมาชิกที่มาประชุมสภาผู้แทนราษฎรแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามข้อ ๔ (๑) ให้ทำหนังสือแจ้งต่อประธานสภาเพื่อขออนุญาตลงชื่อมาประชุมภายหลังได้ แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการประชุม ทั้งนี้ ต้องมีสมาชิกที่มาประชุมครั้งนั้นจำนวนสองคนรับรองว่าสมาชิกผู้นั้นมาประชุม

การลาประชุม
สภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๖ สมาชิกผู้ใดมีความจำเป็นไม่อาจมาประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ ให้แจ้งลาการประชุม โดยทำเป็นหนังสือหรือทำตามแบบที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกำหนดยื่นต่อประธานสภาเพื่อขออนุญาตลาการประชุมเป็นการล่วงหน้า

สมาชิกผู้ใดมีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจแจ้งลาการประชุมล่วงหน้าได้ตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งลาการประชุมโดยทำเป็นหนังสือหรือทำตามแบบที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกำหนดยื่นต่อประธานสภาเพื่อขออนุญาตภายหลังได้ แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่เหตุจำเป็นนั้นสิ้นสุดลง

การขาดประชุม
สภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๗ สมาชิกผู้ใดไม่มาประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยมีได้แจ้งลาการประชุมต่อประธานสภาตามข้อ ๖ หรือแจ้งลาการประชุมแล้ว แต่ไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาให้ถือว่าขาดการประชุม

ข้อยกเว้น
การลาประชุม

ข้อ ๘ ความในข้อ ๖ มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกไม่มาประชุมสภาผู้แทนราษฎรเนื่องจากทักไปปฏิบัติราชการในการประชุมระหว่างประเทศในนามคณะผู้แทนของรัฐสภาไทย

ผู้รักษาการ

ข้อ ๙ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร

ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการกระทำกิจการ พิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดที่มีความเกี่ยวข้องกันของคณะกรรมการหลายคณะ

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ ในการกระทำกิจการ พิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดที่มีความเกี่ยวข้องกัน ของคณะกรรมการหลายคณะ

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๙๐ วรรคหก แห่งข้อบังคับการประชุม สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการในการกระทำกิจการ พิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดที่มีความเกี่ยวข้องกัน ของคณะกรรมการหลายคณะ พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันใช้บังคับ
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“ประธานสภา” หมายความว่า ประธานสภาผู้แทนราษฎร

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎร

“ที่ประชุม” หมายความว่า ที่ประชุมร่วมกันระหว่างประธานสภาและประธาน คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกคณะ

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๗๗ ง หน้า ๕ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

การแจ้งเรื่อง
ก่อนการพิจารณา

ข้อ ๔ เมื่อคณะกรรมการกิจการจะกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดให้ประธานคณะกรรมการทุกคณะรายงานต่อประธานสภาทราบ ภายในวันศุกร์ของทุกสัปดาห์ว่าจะมีการพิจารณาเรื่องใด ประเด็นใด และเชิญผู้ใด หรือหน่วยงานใดเข้าร่วมการพิจารณาในสัปดาห์ถัดไป

การตรวจสอบ
ความเกี่ยวข้องของ
เรื่องที่จะพิจารณา

ข้อ ๕ ให้ประธานสภาตรวจสอบรายงานตามข้อ ๔ หากพบว่ามีคณะกรรมการ มากกว่าหนึ่งคณะจะทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดที่มีความเกี่ยวข้องกัน ให้ประธานสภาแจ้งให้ประธานคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทราบโดยไม่ชักช้า และจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างประธานสภาและประธานคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ทุกคณะ เพื่อร่วมกันดำเนินการ ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องยุติการกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องนั้นไว้เป็นการชั่วคราว ในกรณีที่ไม่อาจยุติ การดำเนินการดังกล่าวได้ ให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ ไปพลางก่อนได้ แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่ประธานสภาแจ้งให้ทราบ

การร่วมกันดำเนินการ
พิจารณาในเรื่องที่
มีความเกี่ยวข้องกัน

ข้อ ๖ การร่วมกันดำเนินการตามข้อ ๕ อาจพิจารณาดำเนินการในลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกคณะร่วมกันกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องนั้น โดยตกลงร่วมกันให้ประธานคณะกรรมการ ที่เกี่ยวข้องคณะใดคณะหนึ่งเป็นประธานในการดำเนินการดังกล่าว หากไม่อาจตกลงกันได้ ให้ประธานสภาเป็นผู้กำหนด

(๒) ให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกคณะร่วมกันกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องนั้น โดยให้คณะกรรมการคณะใดคณะหนึ่งเป็นหลัก ในการดำเนินการ และให้คณะกรรมการคณะอื่นที่เกี่ยวข้องส่งกรรมการตามจำนวนที่ ที่ประชุมกำหนดเข้าร่วมการดำเนินการนั้นด้วย

(๓) แนวทางอื่นที่ที่ประชุมเห็นชอบให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องร่วมกัน ดำเนินการ

เมื่อที่ประชุมเห็นชอบให้ร่วมกันดำเนินการตาม (๑) (๒) หรือ (๓) แล้ว ให้ประธานสภาแจ้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกคณะทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๗ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ประธานสภา
เป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยและคำวินิจฉัยของประธานสภาให้ถือเป็นเด็ดขาด

อำนาจวินิจฉัย
ของประธานสภา

ข้อ ๘ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ผู้รักษาการ

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร

ว่าด้วยการอนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการอนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๑๘ วรรคสอง แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการอนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ บุคคลภายนอก คณะบุคคล สถาบันการศึกษาที่ประสงค์จะเข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ให้ยื่นคำขออนุญาตเป็นหนังสือหรือตามแบบหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกำหนด

คำขออนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ยื่นล่วงหน้าก่อนการเข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ในการพิจารณาคำขออนุญาตให้เป็นอำนาจของเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๔ ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎรต้องแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อยและในระหว่างฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎรต้องรักษามารยาท

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๕๑ ง หน้า ๑๒ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

และประพฤติกรรมให้เหมาะสม ปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร

ให้ผู้ได้รับอนุญาตเข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในความสงบ ห้ามแสดง
กิริยาเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยหรือกล่าววาจา หรือส่งเสียงใด ๆ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็น
การรบกวนขัดขวางการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในขณะที่เข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ห้ามใช้เครื่องมือ วัสดุ หรืออุปกรณ์สื่อสารใด ๆ เพื่อบันทึกภาพ บันทึกเสียง หรือกระทำการใด ๆ
ที่เป็นการถ่ายทอดการประชุมสู่บุคคลภายนอก

การดำเนินการ
กรณีประชุมลับหรือ
ฝ่าฝืนแนวทางปฏิบัติ

ข้อ ๕ ในกรณีมีการประชุมลับหรือมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามข้อ ๔ ให้ประธาน
ของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจสั่งให้ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าฟังการประชุมสภา
ผู้แทนราษฎรออกไปจากห้องประชุม

ผู้รักษาการ

ข้อ ๖ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร

ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการร้องขอ และการโฆษณาคำชี้แจง เนื่องจากการกล่าวถ้อยคำ
ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๔
วรรคหนึ่ง และวรรคสอง กำหนดให้ความคุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้กล่าวถ้อยคำใด
ในทางแถลงข้อเท็จจริงแสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมสภา
ผู้แทนราษฎรย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวผู้นั้น
ในทางใด ๆ มิได้ แต่ไม่คุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุม
กรณีที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด หากถ้อยคำ
ที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็น
ความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งตามวรรคสามของมาตรานี้ประกอบข้อบังคับการประชุมสภา
ผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๓๙ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๒ กำหนดให้ผู้ซึ่งอาจได้รับ
ความเสียหายจากการกล่าวถ้อยคำนั้นมีสิทธิร้องขอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มี
การโฆษณาคำชี้แจง และประธานสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจวินิจฉัยคำร้องและคำชี้แจง
รวมทั้งจัดให้มีการโฆษณาโดยวิธีปิดประกาศคำชี้แจงไว้ ณ บริเวณสภาผู้แทนราษฎร
ที่ประชาชนเข้าไปตรวจสอบได้ และโฆษณาโดยวิธีการอื่นตามที่เห็นสมควร ดังนั้น เพื่อให้
หลักเกณฑ์ วิธีการร้องขอ และการโฆษณาคำชี้แจงดังกล่าวข้างต้น เป็นไปอย่างถูกต้อง
และด้วยความเรียบร้อย จึงเป็นการสมควรมี ระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการร้องขอ
และการโฆษณาคำชี้แจงเนื่องจากการกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร อันอาจ
เป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๙ แห่งข้อบังคับการประชุมสภา
ผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ ร้องขอ และการโฆษณาคำชี้แจง เนื่องจากการกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย พ.ศ. ๒๕๖๓”

วันใช้บังคับ

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป*

การร้องขอให้มีการ
โฆษณาคำชี้แจง
กรณีมีการกล่าว
ถ้อยคำที่ก่อให้เกิด
ความเสียหาย

ข้อ ๓ ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นอันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับความเสียหาย บุคคลนั้นมีสิทธิร้องขอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรภายในกำหนดเวลาสามเดือนนับแต่วันที่มีการประชุมครั้งนั้น เพื่อให้มีการโฆษณาคำชี้แจง

การยื่นคำร้องต้องทำเป็นหนังสือพร้อมคำชี้แจงประกอบข้อเท็จจริงอย่างชัดเจน และอยู่ในประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่าก่อให้เกิดความเสียหายเท่านั้น ซึ่งคำร้องและคำชี้แจงให้เป็นไปตามแบบคำร้องและคำชี้แจงท้ายระเบียบนี้ โดยจะต้องไม่มีลักษณะของการใช้ถ้อยคำอันไม่สุภาพ ใส่ร้าย หรือเสียดสีบุคคลใดและต้องไม่กล่าวถึงพระมหากษัตริย์หรือระบุชื่อบุคคลใดโดยไม่จำเป็น

ในการยื่นคำร้อง กรณีบุคคลที่อาจได้รับความเสียหาย หากเป็นบุคคลธรรมดา ให้ยื่นคำร้องพร้อมหลักฐานรับรองความถูกต้องที่แสดงว่าเป็นบุคคลที่อาจได้รับความเสียหาย แต่หากเป็นนิติบุคคลให้ยื่นคำร้องในนามของนิติบุคคลโดยผู้แทนนิติบุคคลที่มีอำนาจทำการแทนตามกฎหมายพร้อมหลักฐานรับรองความถูกต้องที่แสดงว่าเป็นผู้แทนนิติบุคคลนั้นด้วย

การตรวจสอบ
การยื่นคำร้อง

ข้อ ๔ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบการยื่นคำร้องเบื้องต้นว่าเป็นไปตามข้อ ๓ หรือไม่

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๘๕ ง หน้า ๑ วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

ในกรณีการยื่นคำร้องดำเนินการไม่เป็นไปตามข้อ ๓ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรอาจให้คำแนะนำผู้ร้องดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดโดยเร็วได้

ข้อ ๕ การยื่นคำร้องที่เป็นไปตามข้อ ๓ หรือผู้ร้องไม่ดำเนินการหรือดำเนินการไม่แล้วเสร็จตามข้อ ๔ วรรคสอง แล้วแต่กรณี ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเสนอเรื่องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ข้อ ๖ ให้เป็นอำนาจของประธานสภาผู้แทนราษฎรที่จะวินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงที่ผู้ร้องกล่าวอ้างมานั้นเป็นไปตามข้อ ๓ หรือไม่ และให้วินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับวันที่ได้รับคำร้อง

ในกรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงไม่เป็นไปตามข้อ ๓ ให้ยกคำร้องเสียและแจ้งให้ผู้ร้องทราบ

คำวินิจฉัยของประธานสภาผู้แทนราษฎรให้ถือเป็นเด็ดขาด

ข้อ ๗ ในกรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้วินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงเป็นไปตามข้อ ๓ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจัดให้มีการโฆษณาโดยวิธีปิดประกาศ คำชี้แจงไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ไว้ ณ บริเวณสภาผู้แทนราษฎรที่ประชาชนเข้าไปตรวจสอบได้ และโฆษณาโดยวิธีการอื่นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น หรือวิธีการตามที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นสมควร

ข้อ ๘ เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการตามข้อ ๗ แล้ว ให้แจ้งผู้ร้องผู้กล่าวถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรรับทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุม

ข้อ ๙ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยและคำวินิจฉัยของประธานสภาผู้แทนราษฎรให้ถือเป็นเด็ดขาด

ผู้รักษาการ

ข้อ ๑๐ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

คำร้องขอให้มีการโฆษณาคำชี้แจง

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

เรื่อง ขอให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๒๔ วรรคสาม

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้า.....เลขบัตรประจำตัวประชาชน□□□□□□□□□□□□□□□□

อาชีพ.....ตำแหน่ง.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....

ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

(e - mail).....ได้รับความเสียหายหรืออาจได้รับความเสียหายจากการกล่าวถ้อยคำของ

(ชื่อ - นามสกุล).....สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้กล่าวถ้อยคำในคราวประชุม

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่.....ปีที่..... ครั้งที่..... (สมัย.....) วัน.....ที่.....

เดือน..... พ.ศ. .... เวลาประมาณ.....นาฬิกา ขณะที่สภาผู้แทนราษฎรกำลังพิจารณา

.....

.....

ข้าพเจ้าจึงมีความประสงค์ขอให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีการโฆษณาคำชี้แจงตามคำชี้แจง
ที่แนบท้าย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๒๔
วรรคสาม ประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ).....

(.....)

ผู้ร้อง

หมายเหตุ : ผู้ร้องสามารถจัดทำแบบคำร้องนี้ขึ้นมาเองได้

คำชี้แจง

ด้วย ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่..... ปีที่..... ครั้งที่..... (สมัย.....)
วัน..... ที่..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลาประมาณ..... นาฬิกา
ขณะที่สภาผู้แทนราษฎรกำลังพิจารณา.....

(ชื่อ - นามสกุล) .....สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ได้กล่าวถ้อยคำมีความว่า

“.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....”

ถ้อยคำดังกล่าวทำให้ข้าพเจ้าได้รับความเสียหายหรืออาจได้รับความเสียหาย คือ.....

ข้าพเจ้าจึงขอชี้แจงข้อเท็จจริง ดังนี้.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร

ว่าด้วยกำหนดเวลาการแสดงความจำนงตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจา

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรมีระเบียบว่าด้วยกำหนดเวลาการแสดงความจำนงตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจา อาศัยอำนาจตามข้อ ๔ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎร จึงวางระเบียบว่าด้วยกำหนดเวลาการแสดงความจำนงตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจา เพื่อเป็นแนวปฏิบัติไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยกำหนดเวลาการแสดงความจำนงตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจา พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป*

วันใช้บังคับ

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยกำหนดเวลาการแสดงความจำนงตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจา พ.ศ. ๒๕๖๒

บทยกเลิกกฎหมาย

ข้อ ๔ ในกรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีคำสั่งให้นัดประชุมสภาผู้แทนราษฎรช่วงเช้าและมีวาระการตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจา ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประสงค์ตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจาแสดงความจำนงต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรในวันดังกล่าว ก่อนเริ่มประชุมตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึง ๐๘.๓๐ นาฬิกา

กำหนดเวลาแสดง
ความประสงค์ตั้ง
กระทู้ถามในช่วงเช้า

ข้อ ๕ ในกรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีคำสั่งให้นัดประชุมสภาผู้แทนราษฎรช่วงบ่ายและมีวาระการตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจา ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประสงค์ตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจาแสดงความจำนงต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรในวันดังกล่าว ก่อนเริ่มประชุมตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ นาฬิกา ถึง ๐๙.๐๐ นาฬิกา

กำหนดเวลาแสดง
ความประสงค์ตั้ง
กระทู้ถามในช่วงบ่าย

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๓๖ ง หน้า ๕ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓.

อำนาจประธานในการ **ข้อ ๖** ให้เป็นอำนาจประธานสภาผู้แทนราษฎรในการพิจารณาเปลี่ยนแปลง
เปลี่ยนแปลงกำหนดเวลา กำหนดเวลาการแสดงความจำนงตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจาได้ตามที่เห็นสมควร
การตั้งกระทู้ถาม

ผู้รักษาการ **ข้อ ๗** ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร

ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ

พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ ข้อ ๙๒/๑ วรรคหนึ่ง และข้อ ๙๖ วรรคสี่ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันใช้บังคับ
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร นิยามศัพท์
หรือคณะกรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร

“คณะอนุกรรมการ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการตั้งเพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ

“การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่ผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกัน ตลอดจนร่วมกันลงมติ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์กันได้ในเวลาเดียวกัน

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘ ตอนพิเศษ ๙ ง หน้า ๔ วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๔.

“ผู้ร่วมประชุม” หมายความว่า กรรมการ อนุกรรมการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และผู้ซึ่งประธานของที่ประชุมอนุญาต
 “สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
 “ผู้ให้บริการ” หมายความว่า ผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม

การกำหนดให้มี
การประชุมผ่านสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๔ ในกรณีที่ประธานคณะกรรมการหรือประธานคณะอนุกรรมการได้กำหนดให้การประชุมครั้งใดเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ระบุเหตุอันสมควรไว้ในหนังสือนัดประชุมด้วย

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรเกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้ส่งหนังสือนัดประชุมที่ไม่ได้กำหนดให้เป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปแล้ว ให้ประธานคณะกรรมการหรือประธานคณะอนุกรรมการบันทึกเหตุอันสมควรนั้นไว้เป็นหนังสือก่อนเริ่มการประชุม

การจัดการประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๕ ในการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้สำนักงานเป็นผู้ดำเนินการ โดยอย่างน้อยต้องมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

- (๑) การแสดงตนของผู้ร่วมประชุม
  - (๒) การสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียงและภาพ
  - (๓) การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ
  - (๔) การลงมติหรือการออกเสียงลงคะแนนของกรรมการ หรืออนุกรรมการ
  - (๕) การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรวมถึงการบันทึกเสียงและภาพ หรือเสียง แล้วแต่กรณี ตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม เว้นแต่เป็นการประชุมลับ
  - (๖) การจัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ของการประชุม
  - (๗) การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม
- การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานอาจใช้ระบบควบคุมการประชุมของตนเองหรือของผู้ให้บริการก็ได้

ข้อ ๖ การแสดงตนของผู้ร่วมประชุมตามข้อ ๕ (๑) ซึ่งแสดงตนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานอาจใช้เทคโนโลยีช่วยในการพิสูจน์และยืนยันตัวตนของผู้ร่วมประชุม เช่น การยืนยันตัวตนด้วยชื่อผู้ใช้งาน (Username) และรหัสผ่าน (Password) หรือการใช้รหัสผ่านแบบใช้ครั้งเดียว (One-time password) เป็นต้น หรือวิธีการอื่นที่สามารถยืนยันตัวตนของผู้ร่วมประชุมก็ได้

การแสดงตน
ของผู้ร่วมประชุม

การแสดงตนตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานพิจารณาเลือกใช้วิธีการที่มีความมั่นคงและรัดกุมตามความเหมาะสมกับการประชุม โดยคำนึงถึงพฤติการณ์อื่นใดที่เกี่ยวข้อง เช่น ความสะดวกในการเข้าถึงของผู้ร่วมประชุม จำนวนของผู้ร่วมประชุม ประเภทของระเบียบวาระ เป็นต้น

ข้อ ๗ การสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียงและภาพตามข้อ ๕ (๒) ให้ดำเนินการด้วยช่องสัญญาณที่เพียงพอรองรับการถ่ายทอดเสียงและภาพได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงผู้ร่วมประชุมที่มีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันให้สามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ในเวลาเดียวกัน

การจัดการสื่อสาร
ด้วยเสียงและภาพ

ให้สำนักงานจัดเตรียมและกำหนดวิธีการประชุมสำรองซึ่งสามารถใช้สื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้เช่นเดียวกับวรรคหนึ่ง เพื่อใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม

ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุมทำให้ไม่อาจสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันด้วยเสียงและภาพได้ในบางช่วงเวลา ถ้าในระหว่างช่วงเวลานั้นยังสามารถสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียงก็ให้ถือว่าการประชุมในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นกระบวนการตามข้อ ๕ (๒) ด้วย

ข้อ ๘ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีการจัดการสิทธิของผู้ร่วมประชุมโดยมีวิธีการที่ประธานในที่ประชุมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประธานในที่ประชุม ให้เป็นผู้ควบคุมระบบควบคุมการประชุม สามารถงดการถ่ายทอดทั้งเสียงและภาพเป็นการชั่วคราว หรือหยุดการส่งหรือรับข้อมูลจากผู้ร่วมประชุมบุคคลหนึ่งบุคคลใดได้ทันที

การจัดการสิทธิ
ของผู้ร่วมประชุม

หากมีเหตุจำเป็นหรือมีกรณีฉุกเฉิน เช่น เมื่อมีการพิจารณาเรื่องและผู้ร่วมประชุมมีส่วนได้เสียในการประชุม เป็นต้น

ผู้ร่วมประชุมจะนำเสนอเอกสาร วัตถุ หรือข้อมูลใด ๆ เพื่อประกอบการอภิปรายหรือชี้แจงแสดงความคิดเห็นของตนในการประชุมคราวใด จะต้องได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุมก่อนการประชุมคราวนั้น จึงจะมีสิทธิเสนอได้

การรับรองตนเอง
ต่อที่ประชุม

ข้อ ๙ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้ร่วมประชุมรับรองตนเองต่อที่ประชุมว่าตลอดระยะเวลาการประชุมจะไม่มีบุคคลอื่นที่ไม่สิทธิร่วมประชุมสามารถรู้หรือล่วงรู้ถึงข้อมูลการประชุมได้

การรับรองต่อที่ประชุมตามวรรคหนึ่งไม่ใช่บังคับแก่กรณีของที่ประชุมมีมติให้ถ่ายทอดการประชุมให้บุคคลภายนอกสามารถรับชมหรือรับฟังได้

ผู้ร่วมประชุมผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่ง ให้ประธานของที่ประชุมงดการถ่ายทอดทั้งเสียงและภาพ หรือหยุดการส่งหรือรับข้อมูลจากผู้ร่วมประชุมผู้นั้นได้ทันที

การลงมติหรือ
ออกเสียงลงคะแนน

ข้อ ๑๐ การลงมติหรือการออกเสียงลงคะแนนของผู้ร่วมประชุมตามข้อ ๕ (๔) ถ้าไม่ใช่กรณีตามข้อ ๘๘ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้สำนักงานจัดให้มีระบบหรือวิธีการที่ผู้ร่วมประชุมสามารถออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยได้ รวมทั้งสามารถบันทึกและนำไปเปิดเผยได้ด้วยว่าผู้ใดได้ออกเสียงลงคะแนนเช่นใด สำหรับการออกเสียงลงคะแนนลับให้ใช้ระบบหรือวิธีการที่สามารถทราบจำนวนของผู้ที่ออกเสียงลงคะแนนและผลรวมของการออกเสียงลงคะแนน แต่ต้องไม่สามารถระบุได้ว่าผู้ใดลงคะแนนอย่างไร ไม่ว่าจะขณะลงคะแนนหรือในภายหลัง

การจัดเก็บข้อมูลหรือ
หลักฐานที่เกี่ยวข้อง
กับการประชุมผ่านสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๑๑ การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๕ (๕) และข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๕ (๖) ให้สำนักงานจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

(๑) วิธีการแสดงตนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พร้อมสรุปจำนวนผู้ร่วมประชุมหรือรายชื่อผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการแสดงตนตามข้อ ๖ โดยให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในบันทึกการประชุม

(๒) การลงมติและการออกเสียงลงคะแนน พร้อมผลการลงมติหรือผลการออกเสียงลงคะแนนของกรรมาธิการ หรืออนุกรรมาธิการ โดยให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในบันทึกการประชุม

(๓) ข้อมูลบันทึกเสียงและภาพ หรือเสียง ของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยอาจบันทึกด้วยระบบควบคุมการประชุมนั่นเองหรือด้วยวิธีการอื่นใด เว้นแต่เป็นการประชุมลับ

(๔) เหตุขัดข้องที่เกิดขึ้นในระหว่างการประชุมในการดำเนินการตามข้อ ๗ ซึ่งผู้มีหน้าที่จัดการประชุมทราบเองหรือได้รับแจ้งจากผู้ร่วมประชุม

(๕) ข้อมูลจรรยาอิเล็กทรอนิกส์ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลหรือชื่อผู้ใช้งาน (Username) วันและเวลาของการเข้าร่วมประชุมและเลิกประชุมที่อิงกับเวลามาตรฐาน

เหตุขัดข้องที่เกิดขึ้นตาม (๔) หากไม่กระทบต่อสาระสำคัญในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มิให้มีผลทำให้การประชุมต้องเสียไป

ข้อ ๑๒ การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานตามข้อ ๑๑ ให้บันทึกในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และเก็บรักษาด้วยวิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยและด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ ดังนี้

(๑) ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อมูล ตั้งแต่การสร้างจนเสร็จสมบูรณ์และมีมาตรการป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเกิดขึ้นกับข้อมูลนั้น เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติม หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามปกติในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษาหรือการแสดง ซึ่งไม่มีผลต่อความหมายของข้อมูลนั้น

(๒) สามารถนำข้อมูลกลับมาใช้หรือแสดงข้อมูลนั้นในภายหลังได้

(๓) มีมาตรการควบคุมสิทธิการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว พร้อมมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยบุคคลผู้ไม่มีสิทธิในการเข้าถึง เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของข้อมูล และไม่ให้มีการแก้ไขข้อมูลที่เก็บรักษาไว้

วิธีการจัดเก็บข้อมูล
หรือหลักฐาน
ที่เกี่ยวข้องกับ
การประชุมผ่านสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์

การแจ้งเหตุขัดข้อง ในระหว่างการประชุม	<p>ข้อ ๑๓ การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุมตามข้อ ๕ (๗) ให้สำนักงานจัดเตรียมช่องทางแจ้งเหตุขัดข้อง เพื่อรองรับการแก้ไขเหตุขัดข้องแก่ผู้ร่วมประชุมในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์</p>
การดำเนินการ ภายหลังการประชุม	<p>ข้อ ๑๔ เมื่อการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เสร็จสิ้นในแต่ละครั้ง สำนักงานต้องจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่กำหนดในข้อ ๑๑ รวมถึงข้อมูลอื่นที่เกิดจากการประชุมหรือให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูลดังกล่าวภายในระยะเวลาเจ็ดวันนับแต่วันสิ้นสุดการประชุมในแต่ละครั้ง</p>
การลบหรือทำลาย ข้อมูลเกี่ยวกับ การประชุม	<p>ข้อ ๑๕ เมื่อมีเหตุให้มีการลบหรือทำลายข้อมูลเกี่ยวกับการประชุม ให้สำนักงานหรือผู้ให้บริการลบหรือทำลายซึ่งข้อมูลการประชุมออกจากสื่อบันทึกข้อมูลด้วยเทคโนโลยีและวิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยในการลบหรือทำลาย</p>
มาตรฐานการรักษา ความมั่นคงปลอดภัย ด้านสารสนเทศ	<p>ข้อ ๑๖ ให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างน้อยในเรื่อง ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) การรักษาความลับ (Confidentiality) โดยมีมาตรการรักษาหรือสงวนไว้เพื่อป้องกันการเข้าถึง ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยบุคคลผู้ไม่มีสิทธิในการเข้าถึง</p> <p>(๒) การรักษาความครบถ้วน (Integrity) โดยมีมาตรการป้องกันข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มิให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ทำให้สูญหาย ทำให้เสียหาย หรือถูกทำลายโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือโดยมิชอบเพื่อให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในสภาพสมบูรณ์ขณะที่มีการใช้งาน ประมวลผล โอน หรือเก็บรักษา</p> <p>(๓) การรักษาสภาพพร้อมใช้งาน (Availability) โดยมีมาตรการที่ดูแลให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำงาน เข้าถึง หรือใช้งานได้ในเวลาที่ต้องการ</p> <p>(๔) การรักษาความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล</p> <p>นอกจากนี้ ให้มีคุณสมบัติอื่น ได้แก่ ความถูกต้องแท้จริง (Authenticity) ความรับผิดชอบ (Accountability) การห้ามปฏิเสธความรับผิดชอบ (Non-repudiation) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องหรือเกิดจากการประชุม</p>

ทั้งนี้ ให้ถือว่าระบบควบคุมการประชุมที่เป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุมตามที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดหรือรับรอง เป็นระบบควบคุมการประชุมที่สอดคล้องกับมาตรฐานตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๑๗ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจ ผู้รักษาการ
ตีความและวินิจฉัยปัญหาอันเกิดจากการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบรัฐสภา

ระเบียบรัฐสภา

ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อวางหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติในการประชุมคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในราชการฝ่ายรัฐสภาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ (๖) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ ก.ร. จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยบทบัญญัติของกฎหมายหรือโดยประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา หรือโดยมติของ ก.ร. และให้หมายความรวมถึงคณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งและกำหนดองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจไว้โดยระเบียบรัฐสภาหรือประกาศรัฐสภา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภาหรือคณะกรรมการอื่นซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในราชการฝ่ายรัฐสภา

“คณะอนุกรรมการ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยบทบัญญัติของกฎหมาย หรือโดยประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือที่คณะกรรมการแต่งตั้ง และให้หมายความรวมถึงคณะทำงานที่คณะอนุกรรมการข้าราชการรัฐสภาแต่งตั้งหรือคณะอนุกรรมการอื่นซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในราชการฝ่ายรัฐสภา

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๘๔ ง หน้า ๑ วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๓.

“การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประชุมคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการที่ผู้ร่วมประชุมมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกัน ตลอดจนร่วมกันลงมติได้ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

“ผู้ร่วมประชุม” หมายความว่า กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา คณะอนุกรรมการข้าราชการรัฐสภา คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ และให้หมายความรวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการหรือผู้ซึ่งต้องชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา คณะอนุกรรมการข้าราชการรัฐสภา คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการด้วย

กรณีที่ห้ามมิให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๔ ระเบียบนี้ไม่ใช้บังคับแก่การประชุมเพื่อดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา หรือการประชุมอื่นตามที่ ก.ร. กำหนด

การกำหนดให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๕ การประชุมคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา คณะอนุกรรมการข้าราชการรัฐสภา คณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ นอกจากการประชุมที่ผู้เข้าร่วมประชุมต้องมาอยู่ต่อหน้ากันและในที่สถานที่เดียวกันตามปกติแล้ว ประธานกรรมการ หรือประธานอนุกรรมการจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามปกติ

เรื่องใดที่ห้ามมิให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุม

ข้อ ๖ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมประกาศกำหนด

การส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุม

ข้อ ๗ การส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมจะส่งโดยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ในการนี้ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดเก็บสำเนาหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมไว้เป็นหลักฐาน โดยจะจัดเก็บในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

- ข้อ ๘** ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้อง หน้าที่ของ
 (๑) จัดให้ผู้ร่วมประชุมแสดงตนเพื่อร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้จัดการประชุม
 ก่อนร่วมการประชุม
- (๒) จัดให้ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้ ทั้งการลงคะแนนโดยเปิดเผย และการลงคะแนนลับ
- (๓) จัดทำบันทึกการประชุมเป็นหนังสือ
- (๔) จัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณี ของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่เป็นการประชุมลับ
- (๕) จัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ร่วมประชุมทุกคนไว้เป็นหลักฐาน ข้อมูลตาม (๔) และ (๕) ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของบันทึกการประชุม
- ข้อ ๙** ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามระเบียบนี้ ให้ผู้ร่วมประชุม การรับเบ้ประชุม
 ได้รับเบ้ประชุมตามระเบียบรัฐสภาว่าด้วยเบ้ประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๗
- ข้อ ๑๐** ให้ถือว่าการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามระเบียบนี้เป็น การรับฟังข้อมูล
 การประชุมโดยชอบด้วยกฎหมาย และห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ อิเล็กทรอนิกส์เป็น
 ตามระเบียบนี้เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง พยานหลักฐาน
 คดีอาญา หรือคดีอื่นใดเพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
- ข้อ ๑๑** ให้ ก.ร. มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติ อำนาจในการตีความ
 ตามระเบียบนี้ และวินิจฉัยปัญหา
- ข้อ ๑๒** ให้ประธานรัฐสภารักษากฎการตามระเบียบนี้ ผู้รักษาการ

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ชวน หลีกภัย

ประธานรัฐสภา

"สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือก
และการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา
เรื่องหรือกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสามัญแต่ละชุด
การปฏิบัติหน้าที่และองค์ประชุมของคณะกรรมการ วิธีการประชุม
การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ
การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การบันทึกการลงมติ
การเปิดเผยการลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย
และการอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการ
และกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ"

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง

ออกแบบและพิมพ์ที่ สำนักงานการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๕, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๖,
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๓๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๓๖